

Tracking:

sr	Date	Remarks	By
1	15.10.2013	Typing started on	H K Srinivasa Rao
2	10.02.2014	Typing Ended on	H K Srinivasa Rao
3	02.03.2014	First Proof Reading	H K Srinivasa Rao & Venugopal M S

|| ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ರಂಗವಿಟ್ಟಲ ಗೋಪೀನಾಥೋ ವಿಜಯತೇ ||

Blessed by Lord and with His divine grace, we are pleased to publish this Magnanimous Work of Sri Sripadarajaru . It is a humble effort to make available this Great work to sadhakas who are interested in the noble path of propagating Acharya Madhwa’s Philosophy.

With great humility, we solicit the readers to bring to our notice any inadvertant typographical mistakes that could have crept in, despite great care. We would be pleased to incorporate such corrections in the next versions. Users can contact us, for editable version, to facilitate any value additions.

Contact: H K SRINIVASA RAO, NO 26, 2ND FLOOR, 15TH CROSS, NEAR VIDHYAPEETA CIRCLE, ASHOKANAGAR, BANGALORE 560050. PH NO. 26615951, 8095551774, Email : srkarc@gmail.com ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

	<p>ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾಗಿ ಮಧ್ವಮತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲು, ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ, ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ, ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳಾದ, ದಿವಂಗತರಾದ, ಲಲಿತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಹೆಚ್ ಆರ್ ಅವರ ಸವಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ “ಈ ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞ”</p> <p>“ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ - ಪಿತೃದೇವೋಭವ - ಆಚಾರ್ಯದೇವೋಭವ”</p>
---	---

ಗ್ರಂಥ ಋಣ: ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸಂಶೋಧನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಪ್ರಮಾಣಸಂಗ್ರಹ:

*****

★ ಕಮ್ಯಾಲೂರುಷಿನ್ನರಹರ್ಯಾಚಾರ್ಯರಚಿತಃ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಘಹಃ.....10

★ || ಪ್ರಮಾಣಸಂಘಹಃ || 10

★ ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಜಪ್ರಣೀತನವರತ್ನಮಾಲಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪಃ.....10

★ (ಮುಖ್ಯಲಾಚರಣಮ್) 10

★ (ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಜಪ್ರಣೀತವದ್ಯಮ್) 10

★ 1. ಹರಿಃ ಪರತರಃ.....11

★ (ಹರೇಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣೋದಾಹರಣಮ್).....11

★ (ಹರ್ಯನುಗ್ರಹಾಭಾವೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಮಪಿ ಕ್ಲೇಶಸಂತತಿಃ).....12

★ (ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವತಾರೇಶ್ವಪಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ನಾಜ್ಞಾನಾದಿ) 13

★ (ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ).....13

★ (ವಿಷ್ಣುನುಗ್ರಹಾದೇವ ಶ್ರೀಃ ಸರ್ವಸರ್ಗಶಕ್ತಿಮತೀ).....13

★ (ವಿಷ್ಣೋರೇವ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ).....14

★ (ವಿಕಾರಃ ಸ್ವತನ್ತ್ರತಾ ಚೇತಿ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ದ್ವಿವಿಧಮ್) 14

★ (ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಪಿ ತಜ್ಯೋತಿಃ) 15

★ (ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಕರ್ತಾ ವಿಷ್ಣುಃ).....15

★ (ಸೃಷ್ಟೇಃ ಪ್ರಾಕ್ ವಿಷ್ಣುರೇವಾಸೀತ್ ನಾನ್ಯೇ).....16

★ (ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾರ್ಥಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ) 17

★ (ಸೂರ್ಯ-ಸೂರ್ಯಕಯೋರಿವ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋರನ್ತರಮಸ್ತಿ).....19

★ 2. ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್.....19

★ (ನ ವಿಶ್ವಂ ಭ್ರಾಂತಿಕಲ್ಪಿತಮ್) 19

★ (ಪುರಾಣಾದ್ಯುಕ್ತಾಃ ಮೋಹಕವಿಷಯಾಃ).....20

★ (ವಿಶ್ವಸತ್ಯತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣೋದಾರಹಣಮ್).....21

★ (ವಿಶ್ವಂ ಮಾಯಿಕಮಸತ್ ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಹಾರ್ದಮ್).....23

★ (ಅನಿತ್ಯತ್ವವಿಕಾರಿತ್ವಾದಿನಾ ಸ್ವಪ್ನಸಾಮ್ಯಂ ಜಗತಃ ಉಚ್ಯತೇ).....25

★ 3. ತತ್ತತ್ವೋ ಭೇದಃ 27

★ (ಜೀವಪರಭೇದೇ ಮಾನಾನಿ).....27

★ (ಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ತೇಕಃ ಪುರುಷಾ ಅನೇಕೇ).....29

★ (ವಿಷ್ಣೇಕನಿಷ್ಠಾಃ ಮಹಾಗುಣಾಃ).....29

★ (ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವಾವತಾರೇಷು ಗುಣಾದಿಷು ಚ ನ ವಿಭೇದಃ| ಸರ್ವೇ ಪೂರ್ಣಾಃ).....31

*****

*****

★(ನ ಪ್ರಾಕೃತೋ ದೇಹಃ ವಿಷ್ಣೋರಸಿ) 32

★(ಚತುರ್ವಿಧೋ ವಿನಾಶಃ ವಿಷ್ಣೋಃ ನ ಭವತಿ)..... 33

★(ಸಕಲದೋಷವಿದೂರೋ ವಿಷ್ಣುಃ)..... 33

★(ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಾತ್ ರಮಾದಯಸ್ತಂ ಕಿಂಚ್ಚಿಜ್ಞಾನನಿ)..... 34

★(ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಶೇಷತಃ ದೇವಾದಿಷು ರೂಪವಿಶೇಷೈಸ್ಸನ್ನಿಹಿತಃ)..... 35

★(ಕಿಂಚ್ಚಿತ್ಸಾದ್ಯಶ್ಯಮಾತ್ರೇಣ ಜೀವೇಶತ್ವವ್ಯವಹಾರಃ) 35

★(ಜೀವೇಷಾದಿದ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ)..... 36

★(ತ್ರಿವಿಧಾನನ್ಯಂ ವಿಷ್ಣೋರೇವ)..... 36

★(ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ತಿರೋಹಿತಭೇದೇನ ದ್ವಿವಿಧಂ ವೈಭವಂ ರೂಪಮ್)..... 36

★(ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಪಿ ವಿಷ್ಣುಃ ಅಜ್ಞಜನಮೋಹನಾಯಾವರೇಭ್ಯಃ ವರಾದಿಕಮರ್ಥಯತಿ)..... 37

★(ಪೞ್ವವಿಧೋ ಭೇದಃ ನ ಕದಾಚಿತ್ ವಿನಶ್ಯತಿ)..... 37

★(ಭೇದಜ್ಞಾನಮೇವ ಮುಕ್ತಿನಿದಾನಮ್) 39

★(ಭೇದವಕ್ತಾ ಹರೇಃ ಪ್ರಿಯಃ)..... 39

★(ನ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಭೇದಾಪಗಮಃ)..... 40

★(ಜೀವ-ಶರೀರಶಬ್ದಾರ್ಥಕಥನಮ್) 41

★(ಭೇದ ಸತ್ಯೋಽಪ್ಯನಾದಿಶ್ಚ) 42

★(ಅಸದುಪಾಸಕಾನಾಂ ತಮ ಏವ ಭವತಿ)..... 42

★(ಈಶಧರ್ಮಾಃ ನ ಜೀವೇಽನುಸನ್ಧೇಯಾಃ)..... 44

★(ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವಚನೇನ ಐಕ್ಯವಾದನಿರಸನಮ್)..... 45

★(ಭಾನ್ತೋಗೈ ದೃಷ್ಟಾಂತನವಕೇಽಪಿ ಭೇದ ಏವೋಕ್ತಃ) 46

★(ಅಸುರಸ್ವರೂಪಮ್)..... 46

★(ಪಾತಕೋಪಪಾತಕಾದಿನಾಂ ಸ್ವರೂಪಂ ಫಲನಿರೂಪಣಂ ಚ)..... 47

★(ವಿಷ್ಣುಪಾರಮ್ಯವಿದಾಂ ಮಹಾಫಲಮ್)..... 48

★('ಸಲಿಲ ಏಕೋ ದ್ರಷ್ಟಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)..... 49

★(ನೇಹ ನಾನೇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)..... 50

★(ಯತ್ರ ತ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಮಾತ್ಮವಾಭೂತ್ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)..... 51

★(ವಾಚಾರಮ್ಯಣಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ) 52

★(ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದಯಮಾತ್ಮಾ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)..... 54

★(ಪುರಾಣಾದಿಷು ಜಗತ್ ಅಸತ್ಯತ್ವಾನ್ಯತತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತೇಸ್ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್) 55

*****

*****

(ಬ್ರಹ್ಮವ ಸನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯೇತೀತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)..... 59

(ಸ್ತಬ್ಧಸ್ಯ ಶ್ವೇತಕೇತೋಃ ಭೇದ ಏವ ಪಿತ್ರಾ ಉಪದಿಷ್ಯಃ) 59

(ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಮಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)..... 61

(ಯಥೋದಕಮ್ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)..... 62

(ವಿಷ್ಣು ಧೀನಂ ಸರ್ವಮಿತಿ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಮೇವಾಪ್ಯಥಗ್ನಾ ನಮ್) 62

(ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪಾನುಗುಣಮೈಕ್ಯಜ್ಞಾನಮತಥಾಭೂತಂ ಭೇದಜ್ಞಾನಮ್) 62

(ನಿನ್ನಿತಭೇದಜ್ಞಾನ (ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ) ಸ್ವರೂಪಮ್) 62

(ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ತತ್ವವಿಫಲೋ ನ ಕಾರ್ಯಃ) 63

(‘ತತ್ತ ತೋ ಭೇದಃ’ ಇತ್ಯಸ್ಯೋಪಸಂಹಾರಃ) 64

4. ಜೀವಗಣಾಃ ಹರೇರನುಚರಾಃ 64

(ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಹರೇರನುಚರಾ ಇತ್ಯತ್ರ ಭಾಗವತಪ್ರಮಾಣೋದಾಹರಣಮ್) 64

(ದೇವಾನಾಂ ವಿಷ್ಣೋರನುಚರತ್ವೇ ಶ್ರುತ್ಯುದಾಹರಣಮ್)..... 65

(ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಹರ್ಯನುಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವೇ ಸ್ಮೃತಿಸಮಾಖ್ಯ) 65

5. ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವಂ ಗತಾಃ 67

(ಜೀವಾನಾಮಣುತ್ವೇನ ತಾರತಮ್ಯಭಾವಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರಃ) 67

(ಜೀವತ್ಯವಿದ್ಯಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮ್)..... 68

(ಜೀವೇಷು ಪುಂಸ್ತ್ರಾ ದ್ಯಾ ಜಾತಯಃ ನಿತ್ಯಾಃ) 69

(ಮುಕ್ತೌ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾಃ ಗುಣಾಃ ವ್ಯಜ್ಯಂತೇ ಸಂಸಾರೇ ಪುನರೌಪಾಧಿಕಾ ಅನುಭೂಯಂತೇ)..... 70

(ತ್ರಿವಿಧಜೀವಸದ್ಭಾವೇ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಮೇವ ಮಾನಮ್) 71

(ದೇವಾನಾಮಸುರತ್ವಮ್ ಅಸುರಾಣಾಂ ದೇವತ್ವಂ ವಾ ನ ಭವತಿ) 71

(ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯೇಷ್ವಧಿಕಾರಿತ್ಯವಿದ್ಯಮ್)..... 73

(ಆದಿನೃಷ್ಣೌ ಪೂರ್ವಜಾಃ ಸದಾ ಗುಣಾಧಿಕಾಃ)..... 74

(ಜೀವೇಶ್ವಪಿ ಪ್ರಾಣ ಉತ್ತಮಃ)..... 74

(ವಾಯೋರ್ಜೀವೋತ್ತಮತ್ವಮವತಾರಾದಿಕಂ ಚ ಸದಾನುಸನ್ನೇಯಮ್) 75

(ದೇವಾನಾಂ ದುಃಖಮಸುರಾವೇಶತಃ, ಸುಖಮಪಿ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ದೇವಾವೇಶಾತ್) 76

(ದೇವೇಷು ತಾರತಮ್ಯಂ ವಿಚ್ಛೇಯಮ್)..... 76

(ಭಕ್ತಾನಾಂ ತಾರತಮ್ಯಮ್) 77

(ಶ್ರಿಯ ಆರಭ್ಯ ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮಪರ್ಯಂತಂ ಗುಣವಿಶೇಷ್ಯವಿಷ್ಟರೂಪಾನ್ಯಃ)..... 77

(ಯೋಗ್ಯತಾತಿರೇಕೇಣ ಪೂಜಾ ದುಃಖದಾ)..... 78

*****

*****

★(ವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಅಪರೋಕ್ಷಿಭಿರಪಿ ಕಾರ್ಯಮೇವ)..... 79

★

★(ಭಕ್ತಾನಾಂ ನೈವ ದುಃಖಮಭಕ್ತಾನಾಂ ಸುಖಂ ನ ಚ) 81

★

★(ಹರೇಸ್ವಾಗೋಽನೇಕವಿಧಃ ನ ಕಾರ್ಯಃ) 83

★

★(ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಾದೇವ ಸಾಧನಜಾತಂ ಸಫಲಮ್) 84

★

★(ಸಮೂರ್ಣಗುರುಲಕ್ಷಣಸಮೃನ್ನಃ ಚತುರ್ಮುಖ (ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ) ಏವ)..... 84

★

★(ವಿಷ್ಣೋಸ್ತದ್ಗುಣಾದೀನಾಂ ಭೇದದರ್ಶನಂ ಭೇದಾಭೇದದರ್ಶನಂ ವಾ ಹಾನಿಕಾರಕಮ್)..... 86

★

★(ನೀಚೋಚ್ಚತಾ ನಾವಗಚ್ಛತಿ)..... 86

★

★(ಪಶು-ವೃಕ್ಷ-ಸ್ಥಾವರ-ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮಾದಿಭೇದೇನ ಸ್ಥಿತೇಷು ಜೀವಸಂಘೇಷು ನೀಚೋಚ್ಚತಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೇ)..... 87

★

★(ಮುಕ್ತೇಷ್ವಾನನ್ದತಾರತಮ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧಮ್) 88

★

★(ದೇವೇಷು ತಾರತಮ್ಯಂ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಮನುಸಂನೇಯಮ್)..... 88

★

★(ಯೋಗ್ಯತಾಭೇದೇನ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಭೂರಾದಿಲೋಕಸ್ಥಿತಿಃ)..... 89

★

★(ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಸ್ಥಿತಿಃ)..... 90

★

★(ದೇವೋತ್ತಮಾನಾಮುಪದೇಶಃ ವಿಮುಕ್ತಿಹೇತುಃ)..... 90

★

★(ಸ್ಥೋತ್ರಮವಶತಾ ಮುಕ್ತಾವ್ಯಸ್ಥಿ)..... 91

★

★(ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಂ ನ ಭವತಿ) 91

★

★(ಮುಕ್ತವೈಭವನಿರೂಪಣಮ್) 92

★

★(ಸಾಧನಾನುಗುಣ್ಯೇನ ಮುಕ್ತೌ ಫಲಾಧಿಕ್ಯಮ್)..... 92

★

★(ಸಾಯುಜ್ಯಭಾಜಾಂ ಪರಮಾತ್ಮವ್ರವೇಶೇಽಪಿ ಸ್ವೀಯ ಏವ ಭೋಗಃ)..... 93

★

★(ಪ್ರಾಯಃ ಮೌಕ್ತಾನಸ್ತೇ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸೌ ನ ಭವತಃ) 94

★

★6. ಮುಕ್ತಿನೈಜಸುಖಾನುಭೂತಿಃ..... 95

★

★(ಮುಕ್ತೌ ನಿರ್ವಿಶೇಷಚೈತನ್ಯಮಾತ್ರಮವತಿಷ್ಠತ ಇತಿ ವಾದನಿರಾಸಃ) 95

★

★(ನ ಮುಕ್ತೌ ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ದಾನುಭವಃ)..... 96

★

★(ಸುಖರೂಪಸ್ಯಾಪಿ ಜೀವಸ್ಯ ಅಸದವಸ್ತು ಭಿಮಾನಾದ್ ದುಃಖಮ್)..... 96

★

★(ಪರಮಾಣುಪ್ರದೇಶೇಽಪಿ ಸನ್ದನಂತತಾ ಜೀವರಾಶಯಃ) 97

★

★(ಮುಕ್ತಾ ಅಪಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಹರಿಮುಪಾಸತೇ)..... 98

★

★7. ಅಮಲಾ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾಧನಮ್ 98

★

★(ಜ್ಞಾನಾನುಕ್ತಿರಿತಿ ಪ್ರಮಾಣವಚಸಾಂ ಜ್ಞಾನಜನ್ಯಭಕ್ತ್ಯಾ ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ) 99

★

★(ಭಕ್ತೇರಾಧಿಕ್ಯಾನ್ಮುಕ್ತಾವಾನನ್ದಾಧಿಕ್ಯಮ್)..... 99

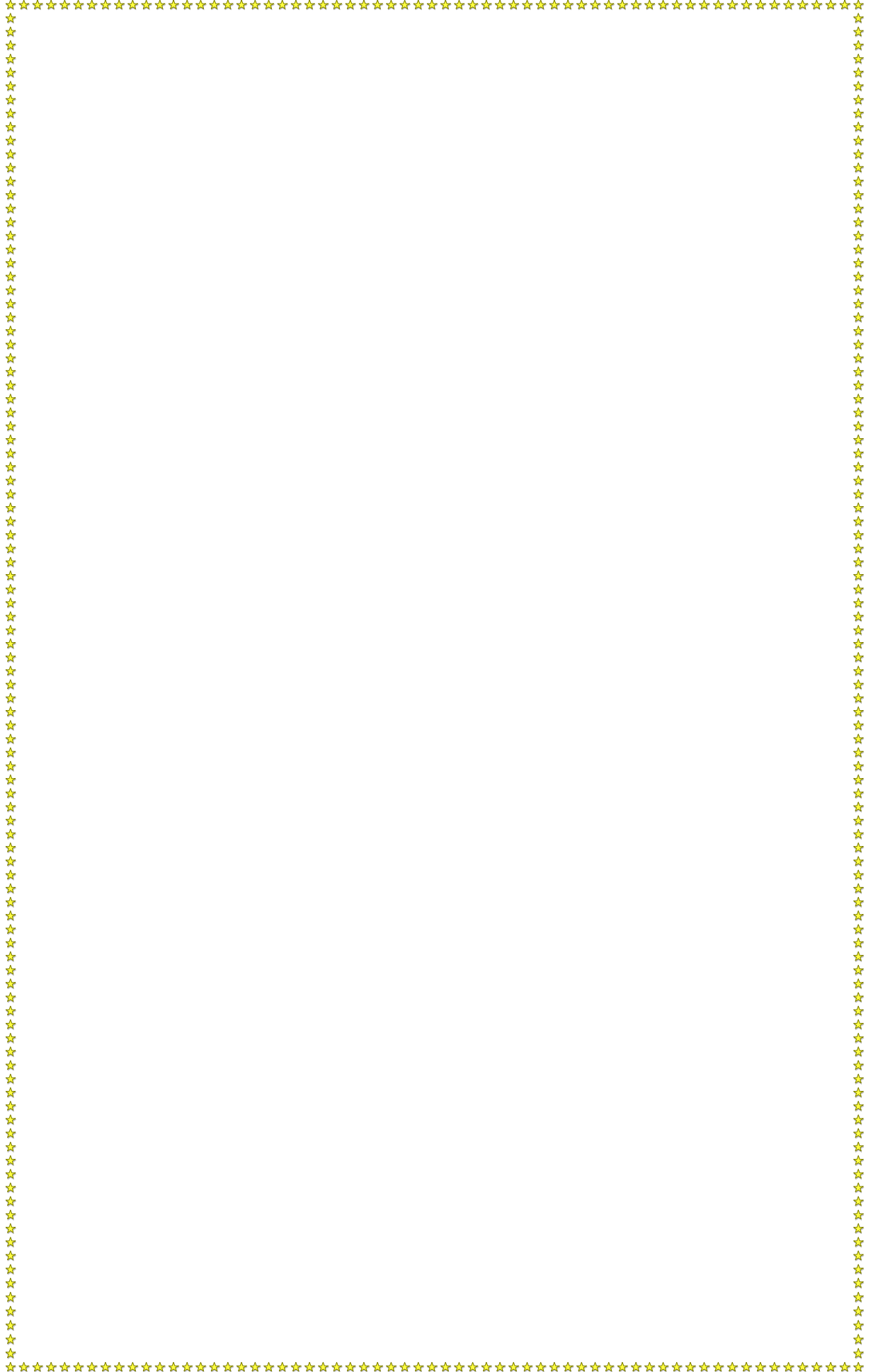
★

★(ಭಕ್ತಿನಿರವಧಿಕಾ ನಿರ್ದುಷ್ಠಾ ಚ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾ)..... 100

*****

(ಶ್ರೀಸಹಿತ ಏವ ವಿಷ್ಣುರುಪಾಸ್ಯಃ).....	104
(ಅಸದುಪಾಸನಾ ನ ಕಾರ್ಯಾ)	104
(ಅಧಿಕಾರಿಭೇದೇನ ಉಪಾಸನಾಭೇದಃ).....	104
(ಪೂರ್ಣತ್ವವಿರೋಧಿಗುಣಾಃ ನೋಪಾಸ್ಯಾಃ)	105
8.ಅಕ್ಷಾದಿತ್ರಿತಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್	105
(ಪ್ರಮಾಣವಿಭಾಗೇ ವಾದಿವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಿರಾಸಃ).....	105
(ಅನುಮಾ ಕಾಮಚಾರಿಣೀ).....	106
(ಋಗಾದಯಶ್ಚತ್ವಾರಃ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ಭಾರತಂ ಪಞ್ಚರಾತ್ರಂ ಚೇತಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ).....	107
(ವೇದವೇದಾನುಸಾರೇಷು ವಿರೋಧೇಽನ್ಯಾರ್ಥಕಲ್ಪನಾ).....	107
(ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಾರ್ಥಃ ಸ್ಫುಟೋ ಭವತಿ).....	108
9.ಅಖಿಲಾಮ್ನಾಯೈಕವೇದ್ಯೋ ಹರಿಃ	109
(ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವಾಚ್ಯಂ ನ).....	109
(ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯತ್ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವತ್ ಸರ್ವಾನ್ತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವಶಬ್ದಾಭಿಧೇಯತಾ).....	110
(ಸರ್ವಶಬ್ದಮುಖ್ಯವಾಚ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುರೇವ).....	112
(ಋತೇ ನಾರಾಯಣಾದೀನಿ ಸ್ತೀಯನಾಮಾನಿ ವಿಷ್ಣುರನೈಷಾಂ ಪ್ರಾದಾತ್).....	112
(ಸ್ತೀವಾಚಕಶಬ್ದಾ ಅಪಿ ವಿಷ್ಣೌ ಪ್ರಯುಜ್ಯಂತೇ).....	113
(ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧೈಃ ಅನ್ಯತ್ಯೇವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಶಬ್ದೈಶ್ಚ ವಿಷ್ಣುರೇವ ವಾಚ್ಯಃ).....	114
(ಔಕಾರವಾಚ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಃ).....	117
(ಕೇಶವ-ಈಶ್ವರ-ಕರ್ಮಾದಿಶಬ್ದಾಃ ವಿಷ್ಣುರೇವ).....	118
(ಮೋಹಜನಕೇಷು ವಿಷಯೇಷ್ವಾದರೋ ನ ಕಾರ್ಯಃ).....	119
(ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಗುಣತ್ವಾದ್ ಹರಿರನಾಮಾ).....	119
(ವಿಷ್ಣೋಃ ಭೇದೇಽಪಿ ತಜ್ಜಾತತ್ವಾದಿನಾ ತದಿತ್ಯಭೇದವ್ಯಪದೇಶಃ).....	120
(ಭಾರತಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಾದೇವ ವಿಷ್ಣುರ್ಜ್ಞೇಯಃ ನಾನ್ಯೈರ್ದುರಾಗಮೈಃ).....	122
(ವೇದನಿತ್ಯತ್ವಮಪೌರುಷೇಯತ್ವಂ ಚ ಬಹುಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧಮ್).....	122
(ಸರ್ವಶಬ್ದಾಭಿಧೋ ವಿಷ್ಣುಃ).....	123
(ಅಕಾರವಾಚ್ಯಃ ವಿಷ್ಣೋರೇಕಃ).....	124
(ವಾಯೋರಸಜ್ಞುಚಿತಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಂ ನಾಸ್ತಿ).....	126
(ಗ್ರನ್ಥೋಪಸಂಹಾರಃ).....	128

ಕಮ್ಮಾ ಲೂರುಪಿನ್ನರಹರ್ಯಾಚಾರ್ಯರಚಿತಃ ಪ್ರಮಾಣ ಸಂಘ್ರಹಃ

|| ಪ್ರಮಾಣಸಂಘ್ರಹಃ ||

ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಜಪ್ರಣೀತನವರತ್ನಮಾಲಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪಃ

(ಮಂಜುಲಾಚರಣಮ್)

ನತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಂ ಶ್ರಿಯಾ ಯುಕ್ತಂ ವಿರಿಶ್ವಾಭವಪೂರ್ವಕಾನ್ |
ವ್ಯಾಸಾದೀನ್ ವಿಜಯೀನ್ಪ್ರಾರ್ಯಾನ್ ಕುರ್ವೇ ಮಾನಸ್ಯ ಸಂಘ್ರಹಮ್ ||

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಮತೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಾತ್ಪರಃ ಇತೀರಿತಃ |
ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಚರಣೈಸ್ತತ್ರ ಮಾನಂ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ ||

ಜ್ಞಾತವ್ಯಾನಾಮಿಹಾನನ್ಯಾದ್ ಬುದ್ಧೇಶ್ಚಾಲ್ಪತ್ಸಹೇತುತಃ |
ಸಂಘ್ರಹ್ಯಂತೇ ಕೇಚಿದತ್ರ ವಿಷಯಾಃ ಸಪ್ರಮಾಣಕಾಃ |
ಕಮ್ಮಾ ಲೂರುಮಹಾವಂಶಸಮ್ಭವೇನ ಸುಮೇಧನಾ |
ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಸಂಘ್ರಹೋಽಯಂ ಕೃತಃ ಕೇಶವತುಷ್ಟಯೇ |

(ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಜಪ್ರಣೀತಪದ್ಯಮ್)

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಮತೇ ಹರಿಃ ಪರತರಃ ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ತತ್ತ ತೋ
ಭೇದೋ ಜೀವಗಣಾ ಹರೇರನುಚರಾಃ ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವಂ ಗತಾಃ |
ಮುಕ್ತಿನೈಜಸುಖಾನುಭೂತಿರಮಲಾ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾಧನಮ್
ಹ್ಯಕ್ಷಾದಿತ್ರಿತಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮಖಿಲಾಮ್ನಾಯೈಕವೇದ್ಯೋ ಹರಿಃ ||

ಅನೇನಾನವದ್ಯಪದ್ಯೇನ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಮತಾಬ್ಧೌ ನವರತ್ನನಿಭಾಃ ವಿಷಯಾಃ ನವ
ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾಃ ಪೂರ್ವಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನಿಭಿಃ | ತತ್ರ
ಕ್ರಮೇಣಾನನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧಪ್ರಮಾಣಾನಿ ಲಿಖ್ಯಂತೇ |

1. ಹರಿಃ ಪರತರಃ

(ಹರೇಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣೋದಾಹರಣಮ್)

‘ಭೋಕ್ತಾರಂ ಯಜ್ಞತಪಸಾಂ ಸರ್ವಲೋಕಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
ಸುಹೃದಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಾಂ ಶಾಂತಿಮೃಚ್ಛತಿ ||’ ಇತಿ
ಗೀತಾಯಾಮ್(5-39)

‘ಸರ್ವದೇವವರತ್ವೇನ ಯೋ ನ ಜಾನಾತಿ ಕೇಶವಮ್ |
ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಾನಿ ಮೋಘಾನಿ.....ಮ್ ||’ ಇತಿ ಸತ್ತತ್ವೇ

‘ಋಷೀನ್ ರಾಜ್ಞಃ ತಥಾರಭ್ಯ ಪ್ರತಿಭಾಭ್ಯಾಧಿಕಾಕ್ರಮಾತ್ |
ಯಾವದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತು ಪ್ರಾಯೋ ನಾಪ್ರತಿಭಾಸಿತಮ್ ||’ಭ.ಗೀ.ತಾ. || 13-25 ||

‘ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಂ ಶಪಥೈಶ್ಚಾಪಿ ಕೋಟಿಭಿಃ |
ವಿಷ್ಣುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಲೇಶಸ್ಯ ವಿಭಕ್ತಸ್ಯ ಚ ಕೋಟಿಧಾ ||

ಪುನಃಶ್ಚಾನಂತಧಾ ತಸ್ಯ ಪುನಶ್ಚಾಪಿ ಹ್ಯನಂತಧಾ |
ನೈಕಾಂಶಸಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಾಃ ಶ್ರೀಶೇಷಬ್ರಹ್ಮಶಙ್ಕರಾಃ ||’

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಗೀ.ಭಾ.2-24)

‘ನಾಸ್ತಿ ನಾರಾಯಣಸಮಂ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಏತೇನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ ಸಾಧಯಾಮ್ಯಹಮ್ ||
ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಜೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ರುದ್ರಶ್ಚ ಕ್ರೋಧಸಮ್ಭವಃ ||’ ಇತಿ ಚ |

‘ನ ತ್ವತ್ಸಮೋಽಸ್ಯಭ್ಯಧಿಕಃ ಕುತೋಽನ್ಯೋ ಲೋಕತ್ರಯೇಽಪ್ಯಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವ |’

(ಗೀತಾ. 11-43)

‘ಅಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಮೀಳ್ತುಷೋ ವಯಾ ವಿಷ್ಣೋರೇಷಸ್ಯ ಪ್ರಭೃಥೇ ಹವಿರ್ಭಿಃ|
ವಿದೇ ಹಿ ರುದ್ರೋ ರುದ್ರಿಯಂ ಮಹಿತ್ವಂ ಯಾಸಿಷ್ಟಂ ವರ್ತೀರಶ್ಚಿನಾ ವಿರಾವತ್||’

ಗೀ.ತಾ.ಉಪೋದ್ಯಾತೇ

‘ಅನಂತಗುಣಮಾಹಾತ್ಮೋ ನಿರ್ದೋಷೋ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ|
ನ ಸಮೋ ನಾಧಿಕೋ ವಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ ಯಸ್ಯ ಕಶ್ಚನ||’

ಗೀ.ತಾ.ಉಪೋದ್ಯಾತೇ

ತತ್ಸಮೋ ಹ್ಯಧಿಕೋ ವಾಪಿ ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ಕದಾಚನ|
ಏತೇನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನ ತಮೇವ ಪ್ರವಿಶಾಮ್ಯಹಮ್||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಧೇ | (ಗೀ.ಭಾ.3-34)

(ಹರ್ಯನುಗ್ರಹಭಾವೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಮಪಿ ಕ್ಲೇಶಸಂತತಿಃ)

‘ಶ್ವಪಚಾದಪಿ ಕಷ್ಟತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾದಯಃ ಸುರಾಃ|
ತದೈವಾಚ್ಯುತ ಯಾನ್ಯೇವ ಯದೈವ ತ್ವಂ ಪರಾಜ್ಮುಖಃ||’

ಇತಿ ಚ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.1.1)

‘ಸರ್ವೇಶೋ ವಿಷ್ಣುರೇವೈಕೋ ನಾನ್ಯೋಽಸ್ತಿ ಜಗತಃ ಪತಿಃ||’ ಇತಿ ಚ |
‘ಪರೋ ಮಾತ್ರಯಾ ತನ್ನಾ ವೃಧಾನ ನ ತೇ ಮಹಿತ್ವಮನ್ವಶ್ನುವನ್ತಿ’

(ಋ 7.99.1)

‘ರುದ್ರೇಣ ಧ್ಯಾಯತೇ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಷ್ಣುಧೈಯೋ ನ ಕಶ್ಚನ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ (ಭಾ-ತಾ.4.3.23)

‘ವಿಷ್ಣುನಾ ದೇವತಾ ಬದ್ಧಾಃ ವಿಷ್ಣವೇ ಚ ಬಲಿಪ್ರದಾಃ|
ವಿಷ್ಣುರಾಸಾಂ ಪತಿನೀತ್ಯಂ ನ ವಿಷ್ಣೋರ್ಬನ್ಧಕಃ ಕ್ವಚಿತ್ ||’

ಇತಿ ವಾಮನೇ| (ಭಾ.ತಾ-10.9428)

‘ತ್ವಂ ಮುಕ್ತಿದೋ ಬನ್ಧದೋಽತೋ ಮತೋ ನಃ ತ್ವಂ
ಜ್ಞಾನದೋಽಜ್ಞಾನದಶ್ಚಾಸಿ ವಿಷ್ಣೋ’ ಇತ್ಯುದಾರಶಾಣ್ಡಿಲ್ಯಶ್ರುತಿಃ|
‘ವಿಷ್ಣುಂ ಸಮಾಶ್ರಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಜ್ಞಗತೋ ಹರಃ|
ಹರಸ್ಯಾಜ್ಞವಿಶೇಷೇಷು ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸಂಶ್ರಿತಾಃ||’

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈಃ | (ಗೀ.ತಾ.11.15)

(ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವತಾರೇಶ್ವರೀ ವಿಷ್ಣೋಃ ನಾಜ್ಞಾನಾದಿ)

‘ಕಾಸ್ಯಾಜ್ಞಾನಂ ಕುತೋ ದುಃಖಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವೇಷ್ವಪಿ ಪ್ರಭೋಃ |
ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಶ್ಚಿದಾನಂದಶರೀರೋ ರಾಘವಃ ಸ್ವಯಮ್ |
ಸ್ತಮ್ಭಾದ್ವಾ ನರದೇಹಾದ್ವಾ ನೈವಾಸ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಾ ತನುಃ ||’

(ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮಃ)

‘ಯಸ್ಮಾತ್ಕ್ಷರಮತೀತೋಽಹಮಕ್ಷರಾದಪಿ ಚೋತ್ತಮಃ |
ಅತೋಽಸ್ಮಿ ಲೋಕೇ ವೇದೇ ಚ ಪ್ರಥಿತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ||’
ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ (15.18)

‘ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಿವಃ ಸುರಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಶರೀರಕ್ಷರಣಾತ್ ಕ್ಷರಾಃ |
ಲಕ್ಷ್ಮೀರಕ್ಷರದೇಹತ್ವಾದಕ್ಷರಾ ತತ್ಪರೋ ಹರಿಃ ||’

ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ | (ವಿ.ತ.ನಿ.ದ್ವಿ.ಪ.)

‘ಬ್ರಹ್ಮಶೇಷಸುಪರ್ಣೇಶಶಕ್ರಸೂರ್ಯಗುಹಾದಯಃ |
ಸರ್ವೇ ಕ್ಷರಾ ಅಕ್ಷರಾ ತು ಶ್ರೀರೇಕಾ ತತ್ಪರೋ ಹರಿಃ

|| ಇತಿ ಸ್ಕಾಂದೇ | (ವಿ.ತ.ನಿ.ದ್ವಿ.ಪ.)

(ವಿಷ್ಣು ನುಗ್ರಹಾದೇವ ಶ್ರೀಃ ಸರ್ವಸರ್ಗಶಕ್ತಿಮತೀ)

‘ಯಂ ಕಾಮಯೇ ತಂ ತಮುಗ್ರಂ ಕೃಣೋಮಿ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತಮೃಷಿಂ ತಂ
ಸುಮೇಧಾಮ್’ (ಋ.10.125.5)

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ‘ಮಮ ಯೋನಿರಪ್ಸ್ವಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ’ ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ ತತ್ಪರತ್ವಂ ಹರೇಃ ಸಿದ್ಧಮ್ |
‘ಯಮಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ಕವಯೋ ವಯಂತಿ’ ‘ಏಕೋ ನಾರಾಯಣ ಆಸೀನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಾ
ನೇಶಾನೋ ನಾಗ್ನಿಷೋಮೌ ನೇಮೇ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ’ ‘ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಂ ನಾಪರಮಸ್ತಿ
ಕಿಂಚಿತ್ ಯಸ್ಮಾತ್ ನಾಣೀಯೋ ನ ಜ್ಯಾಯೋಽಸ್ಮಿ ಕಶ್ಚಿತ್’

‘ಏತಾವತಾಲಂ ನನು ಸೂಚಿತೇನ ಗುಣೈರಸಾಮ್ಯೇನತಿಶಾಯನೇಽಸ್ಯ |
ಹಿತ್ವೇತರಾನ್ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೋ ವಿಭೂತಿಯ್ಯಸ್ಯಾಪ್ಯೈರೇಣುಂ ಜುಷತೇಽನಭೀಪ್ಸೋಃ ||
ಅಥಾಪಿ ಯತ್ಪಾದನಖಾವಸೃಷ್ಟಂ ಜಗದ್ ವಿರಇಶ್ಚೋಪಹೃತಾರ್ಹಣಾಮ್ಃ |
ಸೇಶಂ ಪುನಾತ್ಯನ್ಯತಮೋ ಮುಕುನ್ದಾತ್ ಕೋ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಭಗವತ್ಪದಾರ್ಥಃ ||’

ಇತಿ ಭಾಗವತೇ | 1.18.30,31)

(ವಿಷ್ಣೋರೇವ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಾ ದಿ)

‘ಅಹಂ ಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪ್ರಭವಃ ಪ್ರಲಯಸ್ತಥಾ |
ಮತ್ತಃ ಪರತರಂ ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ ಧನಂಜಯ ||’

ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್(7.6)

‘ಏತೇ ತ್ರಿಪುರುಷಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತೃನ್ತಕಾರಿಣಃ |
ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರಂ ತೌ ದೇವೌ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್ ||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾಂದೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.7.5)

‘ಮತ್ಸ್ಯಾದಿರೂಪೇ ಪಾಲಯತಿ ನೃಸಿಂಹೋ ರುದ್ರಸಂಸ್ಥಿತಃ |
ವಿಹಾಪಯೇದ್ವಿರಿಷ್ಟಾಃ ಸೃಜತೇ ವಿಷ್ಣುರವ್ಯಯಃ ||’

ಇತಿ ವಾಮನೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.10.43)

(ವಿಕಾರಃ ಸ್ವತನ್ತ್ರತಾ ಚೇತಿ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ದ್ವಿವಿಧಮ್)

‘ಕರ್ತೃತ್ವಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಕಾರಶ್ಚ ಸ್ವತನ್ತ್ರತಾ |
ವಿಕಾರಃ ಪ್ರಕೃತೇರೇವ ವಿಷ್ಣೋರೇವ ಸ್ವತನ್ತ್ರತಾ ||’

ಇತಿ ಪೈಙ್ಗೋಶ್ರುತಿಃ | (ಗೀ.ತಾ.3.5)

‘ಯಸ್ಮಾತ್ ಸ್ವತನ್ತ್ರಕರ್ತೃತ್ವಂ ವಿಷ್ಣೋರೇವ ನ ಚಾನ್ಯಗಮ್ |
ತದಧೀನಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವಂ ಸ್ವಾವರಾಪೇಕ್ಷಯೈವ ತು ||
ಜೀವಸ್ಯ ವಿಕೃತಿನಾಮ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಜಡಸಂಶ್ರಯಮ್ |
ಪುಮಾನ್ ದೋಗ್ಧ ಚ ಗೌದೋಘ್ರೀ ಸ್ತನೋ ದೋಗ್ಧೇತಿವತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ||

ಇತಿ ಬೃಹ್ಮತರ್ಕೇ (ಗೀ.ತಾ.3.37)

‘ಹರಿಃ ಸ್ವಭಾವತಃ ಕರ್ತಾ ಸರ್ವಮನ್ಯತ್ತದೀರಿತಮ್ |
ಅತಃ ಸಾ ಕರ್ತೃತಾ ತಸ್ಯ ನ ಕದಾಚಿದ್ ವಿನಶ್ಯತಿ ||

ಇತಿ ಪೈಙ್ಗೇಶ್ವರಿಃ(ಗೀ.ತಾ.5.1.4)

(ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಪಿ ತಜ್ಞೋತಿಃ)

‘ಯದಾದಿತ್ಯಗತಂ ತೇಜೋ ಜಗದ್ ಭಾಸಯತೇಽಖಿಲಮ್ |
ಯಚ್ಚನ್ವಮಸಿ ಯಚ್ಚಾಗ್ನೌ ತತ್ತೇಜೋ ವಿಧಿಮಾಮಕಮ್ ||’

ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ | (15.12)

(ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಕರ್ತಾ ವಿಷ್ಣುಃ)

‘ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಶ್ಚ ಸಂಹಾರೋ ನಿಯತಿರ್ಜ್ಞಾನಮಾವೃತಿಃ |
ಬನ್ಧಮೋಕ್ಷೌ ಚ ಪುರುಷಾದ್ ಯಸ್ಮಾತ್ಸ ಹರಿರೇಕರಾಟ್ ||’ ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ |
‘ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾತಾ ಚ ಸಂಹರ್ತಾ ನಿಖಿಲಸ್ಯೈಕ ಏವ ತು |
ವಾಸುದೇವಃ ಪರಃ ಪುಂಸಾಮಿತರೇಽಲ್ಪಸ್ಯ ವಾ ನ ವಾ ||’ ಇತಿ ಚ |

(ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.2.2.9)

ಪುಣ್ಯೇನ ಪುಣ್ಯಂ ಲೋಕಂ ನಯತಿ ಪಾಪೇನ ಪಾಪಂ ಲೋಕಮ್ |’ ಇತಿ ಚ |
‘ಏಷ ಹ್ಯೇವ ಸಾಧು ಕರ್ಮ ಕಾರಯತಿ ಯಮೇಭ್ಯೋ ಲೋಕೇಭ್ಯ ಉನ್ನಿನೀಷತೇ |
ಏಷ ಹ್ಯೇವಾಸಾಧು ಕರ್ಮ ಕಾರಯತಿ ಯಮಧೋನ್ನಿನೀಷತೇ ||’

(ಕೌ.ಉ.3.8.)(ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ. 2.1.3.6)

‘ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾತಾ ಚ ಸಂಹರ್ತಾ ಸ ಏಕೋ ಹರಿರೀಶ್ವರಃ |
ಸೃಷ್ಟೃತ್ವಾದಿಕಮನ್ಯೇಷಾಂ ದಾರುಯೋಷಾವದುಚ್ಯತೇ ||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.3.7.13)

‘ತತಸ್ತು ದೇವದೇವೇಶಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರೋ ಹರಿಃ |
ನ ಹರೇರೀಶಿತಾ ತ್ವನ್ಯಃ ಸ ಹಿ ಸರ್ವಾಧಿಕೋ ಮತಃ ||’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.3.40)

‘ಮನೋಗತಾಂಸ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರಃ|
 ಪ್ರದರ್ಶಯತಿ ಜೀವಾಯ ಸ ಸ್ವಪ್ನ ಇತಿ ಗೀಯತೇ||
 ಯದನ್ಯಥಾತ್ಮಂ ಜಾಗ್ರತ್ತ್ವಂ ಸಾ ಭ್ರಾಂತಿಸ್ತತ್ರ ತತ್ಕೃತಾ|
 ಅನಭಿವ್ಯಕ್ತರೂಪತ್ವಾನ್ನಾನ್ಯಸಾಧನಜಂ ಭವೇತ್||

(ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.2.3)

‘ಸ್ವಪ್ನಾದಿಬುದ್ಧಿಕರ್ತಾಚ ತಿರಸ್ಕರ್ತಾ ಸ ಏವ ಚ|
 ತದಿಚ್ಛಯಾ ಯತೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಬನ್ಧಮೋಕ್ಷೌ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೌ||’

ಇತಿ ಕೌರ್ಮೇ (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ|3.2.5)

‘ಪ್ರದರ್ಶಕಸ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸ್ವಪ್ನಾದೇರೇಕ ಏವ ತು|
 ಪರಮಃ ಪುರುಷೋ ವಿಷ್ಣುಸ್ತದನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚನ||’

ಇತಿ ವಾರಾಹೇ|(ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.2.9)

ಸಲಿಲ ಏಕೋ ದ್ರಷ್ಟದೈತೋ ಭವತಿ|

(ಸೃಷ್ಟೇಃ ಪ್ರಾಕ್ ವಿಷ್ಣುರೇವಾಸೀತ್ ನಾನ್ಯೇ)

‘ಸರ್ವಸಂಹಾರಕಂ ವಿಷ್ಣುಂ ದೇವೀಂ ಜೀವಾಂಸ್ತಥೈವ ಚ|
 ಕಾಲಂ ತ್ರಿಗುಣಸಾಮ್ಯಂ ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಾಣಮಿನ್ದ್ರಿಯಮ್||
 ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಚೈವ ವೇದಾಂಶ್ಚ ನರ್ತೇ ಕಿಂಚ್ಛಿಲ್ಲಯೇ ತ್ವಭೂತ್||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ|

‘ಆತ್ಮಾ ವಾ ಇದಮೇಕ ಏವಾಗ್ರ ಆಸೀನ್ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಂಚ್ಛನ ಮಿಷತ್|
 ಅಸ್ತಿತ್ವಾತ್ ಭೂತನಾಮಭ್ಯಃ ಸರ್ವಜೀವೇಭ್ಯ ಏವ ಚ|
 ಮುಕ್ತೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಪೃಥಕ್ತ್ವೇನ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವತ್ರಗಸ್ಯ ಚ||
 ಐಕ್ಯೇನ ಚ ಸ್ವರೂಪಾಣಾಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಾದಿಕಾತ್ಮನಾಮ್|
 ತಾರತಮ್ಯೇನ ಜೀವಾನಾಂ ಭೇದೇನೇವ ಪರಸ್ಪರಮ್||
 ಜಡೇಭ್ಯಶ್ಚೈವ ಜೀವಾನಾಂ ಜಡಾನಾಂ ಚ ಪರಸ್ಪರಮ್|
 ತೇಭ್ಯೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ಸಮ್ಯಕ್ ತಲ್ಲಕ್ಷಣಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕಮ್||
 ಜ್ಞಾನಂ ಸಾತ್ವಿಕಮುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ಯತ್ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮುಕ್ತಿಸಾಧನಮ್||’

(ಗೀ.ತಾ.18.20) ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ

‘ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮಕೋ ರುದ್ರಃ ಶುಕೋ ದ್ವೈಪಾಯನಾತ್ಮಜಃ||’ ಇತಿ ಸ್ತಾನೈಃ|

‘ತಸ್ಮಾತ್ ಹರೇರಣ್ಣಮಭೂದಣ್ಣಾದಪಿ ಚತುರ್ಮುಖಃ|
ಸವಿರಾಣ್ಣಾಮಕಸ್ತಸ್ಮಾದಧಿಕೋ ಹರಿರೇವ ತು||’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ|

‘ಪೂರ್ಣತ್ವಾದಾತ್ಮಶಬ್ದೋಕ್ತಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಚ ನರೋತ್ತಮಃ|
ಸ ತು ನಾರಾಯಣೋ ನಾನ್ಯಃ ಸ ಚ ಸರ್ವೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಃ||
ತದ್ವಶಾ ಇತರೇ ಸರ್ವೇ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮೇಶಪುರಃಸರಾಃ||’ ಇತಿ ವಾರಾಹೇ|

(ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾರ್ಥಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ)

‘ಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೂತಾನಾಂ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಮ್|
ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿಂದಂತಿ ಮಾನವಃ||’ (18.46)

‘ಶ್ರೇಯಾನ್ ಸ್ವಧರ್ಮೋ ವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಾತ್||’ (3.35)

‘ಮನ್ಮನಾ ಭವ ಮದ್ಯಕ್ತೋ ಮದ್ಯಾಜೀ ಮಾಂ ನಮಸ್ಕುರು|
ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸಿ ಸತ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರತಿಜಾನೇ ಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ಮೇ||’(18.65)

‘ಮತ್ಕರ್ಮಕೃನ್ಮತ್ಪರಮೋ ಮದ್ಯಕ್ತಃ ಸಂಭವರ್ಜಿತಃ|
ನಿರ್ವೈರಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಯಃ ಸ ಮಾಮೇತಿ ಪಾಣ್ಡವ||’

ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ | (11.55)

‘ಪಶ್ಯನ್ನಪೀಮಮಾತ್ಮಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಕರ್ಮವಿಚಾರಯನ್|
ಯದಾತ್ಮನಃ ಸುನಿಯತಮಾನಂದೋತ್ಕರ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾತ್|
ಯಸ್ತೇವಾತ್ಮರತೋ ಮುಕ್ತಃ ಕಾರ್ಯಂ ತಸ್ಯೈವ ನಾಸ್ತಿ ಹಿ|
ತಸ್ಮಾತ್ಕುರ್ವೀತ ಕರ್ಮಾಣೀತ್ಯಾಹ ಕೃಷ್ಣೋಽರ್ಜುನಂ ಸ್ಮಯನ್||’ ಇತಿ ಸ್ತಾನೈಃ|

‘ಏತಾನ್ಯಾಪಿ ತು ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಜ್ಜಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಫಲಾನಿ ಚ |
ಕರ್ತವ್ಯಾನೀತಿ ಮೇ ಪಾರ್ಥ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಮತಮುತ್ತಮಮ್ ||’ (ಭ.ಗೀ.18.6)

‘ಜ್ಞಾನೀ ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸದೋದಿತಾನಿ ಕುರ್ಯಾದಕಾಮಃ ಸತತಂ ಭವೇತ್ |’
ಇತಿ ಚ |

‘ಸಹೈವ ಕರ್ಮಣಾ ಸಿದ್ಧಿಮಾಸ್ಥಿತಾ ಜನಕಾದಯಃ |
ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠೈರಪಿ ತತಃ ಕಾರ್ಯಂ ಕರ್ಮಾಶ್ರಮೋಚಿತಮ್ ||’ ಇತಿ ಚ

‘ಅಜ್ಞಾನಾಂ ಜ್ಞಾನದಂ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಲೋಕಸಂಘಮ್ |
ಅದ್ವೈವ ತುಷ್ಟಿದಂ ಮಹ್ಯಂ ಸಾ ಮುಕ್ತಾನಂದಪೂರ್ತಿವಾ || (ಗೀ.ತಾ.3.22)

‘ಮಮೈವ ಕೇವಲಂ ನಾಸ್ತಿ ಕೇನಾಪ್ಯರ್ಥಸ್ತಥಾಽಪ್ಯಹಮ್ |
ಕರ್ಮಕೃಲ್ಲೋಕರಕ್ಷಾಯೈ ತಸ್ಮಾತ್ಕುರ್ವೀತ ಮತ್ತರಃ ||’

ಇತಿ ಕೃಷ್ಣಾಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಗೀ.ತಾ.3.30)

‘ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ ಮತ್ತೂಜಾ ಕರ್ಮ ಚಾಖಿಲಮ್ |
ತಥಾಪಿ ಮತ್ಕೃತಾ ಪೂಜಾ ತತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ನಾನೃಥಾ ||
ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ತು ಸರ್ವಸ್ಯ ಕರ್ತೃಕೋ ವಿಷ್ಣುರವ್ಯಯಃ |
ಇತಿ ವಿದ್ವಾಂಸ್ತು ಸನ್ನ್ಯಾಸೀ ನಾನೃಥಾ ತು ಕಥಂಚನ ||’ ಇತಿ ನಿವೃತ್ತೇ |

‘ಮಯಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸನ್ನ್ಯಸ್ಯಾಧ್ಯಾತ್ಮಚೇತಸಾ |
ನಿರಾಶೀರ್ನಿರ್ಮಮೋ ಭೂತ್ವಾ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ವಿಗತಚ್ಚರಃ ||’ ಇತಿ | (ಗೀ.ತಾ.3.30)

‘ಸ್ವವಂದನಂ ಯಥಾ ಪಿತ್ರಾ ಕಾರಿತಂ ಶಿಶುಕರ್ತೃಕಮ್ |
ಏವಂ ಪೂಜಾ ವಿಷ್ಣು ಧೀನಾ ಭವೇಜ್ಜೀವಕೃತೇತ್ಯಪಿ ||’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ |

‘ವ್ಯವಾಯಾಮಿಷಮದ್ಯಾನಿ ಹರೇಃ ಪೂಜಾರ್ಥಮೇವ ತು |
ವಾಮದೇವ್ಯೋ ಮಹಾಯಜ್ಞೋ ವ್ಯವಾಯೋ ಹರಿಪೂಜನಮ್ ||

ವ್ಯವಾಯಯಜ್ಞೇ ಮದ್ಯಂ ತು ಸೋಮಾತ್ಮಕತಯೇಷ್ಯತೇ |
ಕ್ಷತ್ರಿಯಾದೇರ್ನ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ವಿಪ್ರೋ ದೋಷೇಣ ಲಿಪ್ಯತೇ ||'(ಭಾ.ತಾ.11.5.13)

(ಸೂರ್ಯ-ಸೂರ್ಯಕಯೋರಿವ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಣೋರಂತರಮಸ್ತಿ)

'ಯದಂತರಂ ಪ್ರಲಯವಾರಿವಿಫ್ಲಷೋರ್ಯದಂತರಂ ಸ್ತಮ್ಭಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಯೋಃ |
ಸ್ಥುಲಿಙ್ಗಸಂವರ್ತಕಯೋರ್ಯದಂತರಂ ತದಂತರಂ ವಿಷ್ಣುಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಯೋಃ ||
ಆರೋಗ್ಯಂ ಭಾಸ್ಕರಾದಿಚ್ಛೇತ್ ಶ್ರಿಯಮಿಚ್ಛೇದ್ಧತಾಶನಾತ್ |
ಶಙ್ಕರಾತ್ ಜ್ಞಾನಮನ್ವಿಚ್ಛೇತ್ ಮೋಕ್ಷಮಿಚ್ಛೇಜ್ಜನಾರ್ದನಾತ್ ||

ಇತ್ಯಾದಿ ಬಹುಪ್ರಮಾಣೈಃ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರತರತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮ್ ||

2. ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್

(ನ ವಿಶ್ವಂ ಭ್ರಾಂತಿಕಲ್ಪಿತಮ್)

'ಕುಲಾಲೇನ ಮೃದಾ ಯದ್ವನ್ನಿರ್ಮೀಯಂತೇ ಘಟಾದಯಃ |
ವಿಷ್ಣುನೈವಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ನಿರ್ಮ್ಯತೇ ಜಗದೀದೃಶಮ್ ||
ಏಷ ತ್ರಿಸರ್ಗೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ವೃಥಾ, ಲೋಕಸ್ಯ ಚಾವೃಥಾ |
ಇನ್ದ್ರಜಾಲವೃಥಾಸೃಷ್ಟಿಂ ಮನ್ಯಂತೇ ಜ್ಞಾನದುರ್ಬಲಾಃ ||
ನಿತ್ಯಂ ನಿರಂತೇನ್ದ್ರಜಲೇ ಸ್ವತ ಏವ ಕಥಂ ಭವೇತ್ |
ಅಕ್ಷಮಾಃ ಸತ್ಯಸೃಷ್ಟೌ ಹಿ ಮಾಯಾಸೃಷ್ಟಿಂ ವಿತನ್ವತೇ ||
ಅನನ್ತಾಚಿನ್ಮವಿಭವಃ ಕಥಂ ತಾಮೀಹತೇ ಹರಿಃ |
ನಿರ್ದುಃಖಪೂರ್ಣಾನನ್ದತ್ವಾದ್ ಯಮಾಹುಃ ಸತ್ಯಮಚ್ಯುತಮ್ ||
ಏವಂ ವಿಧಾನುಭಾವೋ ಯಃ ಸ ಕಥಂ ನಿನ್ದಿತಂ ಸೃಜೇತ್ |
ಸ್ವಪ್ನಾದಿಕಂ ಪರೋ ದೇವಃ ಪ್ರಾಣಾದಿಸ್ಥಸ್ತನೋತ್ಯಸೌ ||
ಕೇವಲಸ್ಯ ಪರಸ್ಯಾಸ್ಯ ಮಾಯಾಸೃಷ್ಟಿರ್ನ ಯುಜ್ಯತೇ |
ತಸ್ಮಾದ್ ಬಾಧಾಯುತಾಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ವಪ್ನಾದ್ಯಾ ಯೇ ತ್ವಕಲ್ಪಕಾಃ ||

ಇದಂ ನ ಬಾಧತೇ ಸರ್ವಂ ಜಗತ್ಕೇವಲಜಂ ಯತಃ|
ಮೋಕ್ಷವತ್ಕೇವಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಜೃಮ್ಭಿತಮ್ ||

ಏತದ್ರಹಸ್ಯಂ ಪರಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಪದೋದಿತಮ್|
ಯೇ ತ್ವೇತನ್ನ ವಿಜಾನಂತಿ ತೇ ಹಿ ಯಾನ್ಯಧರಂ ತಮಃ||
ಯೇ ತ್ವೇತದನುತಿಷ್ಠಂತಿ ಪಾರಮ್ಪರ್ಯಾಗತಂ ಮಮ|
ತೇ ಯಾನ್ತಿ ಪರಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ಮಮೈವೋದಿತಮಿಷ್ಟಸಾ ||'

ಇತಿ ಭಾಗವತತನ್ತ್ರೇ | (ಭಾ.ತಾ.1.1)

(ಪುರಾಣಾದ್ಯುಕ್ತಾಃ ಮೋಹಕವಿಷಯಾಃ)

'ಅಜ್ಞಾನಂ ನಾಶಿತವಾಪಿ ಜನ್ಮ ಜೀವೈರಭಿನ್ನತಾ|
ಪ್ರಕೃತ್ಯಭಿನ್ನತಾ ವಾಪಿ ಜೀವಾಭೇದಃ ಪರಸ್ಪರಮ್ ||
ಜಡಭೇದೋಽಥವಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ ಜಗತೋಽಪಿ ವಾ|
ಅಗುಣತ್ವಮದೇಹತ್ವಮ್ ಅಕರ್ತೃತ್ವಂ ತಥಾ ಹರೇಃ||
ಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತಿಮೃತೇ ವಿಷ್ಣೌ ವಿಷ್ಣೌ ತದ್ ದ್ವೇಷತಸ್ತಥಾ ||
ಮುಕ್ತಾವಭೋಗೋ ಜೀವಾನಾಂ ಮುಕ್ತೌ ಸಾಮ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ|
ಅರೂಪತ್ವಂ ಚ ಜೀವಾನಾಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಬನ್ಧಿನಾಮಪಿ ||
ನಾಮತೀರ್ಥಾದಿಭಿರ್ಮುಕ್ತಿಸ್ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾಪಿ ತು|
ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಕಾಶಾತ್ರಕೃತೇಃ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽನಂತರುದ್ರಯೋಃ ||
ಗರುಡೇನ್ವಸೂರ್ಯವಿಘ್ನಾದೇರಗ್ನಿಸೋಮಗುಹಾದಿನಾಮ್ |
ಪ್ರದ್ಯಮ್ನಸ್ಯಾನಿರುದ್ಧಸ್ಯ ದೇವವಿಪ್ರಾದಿನಾಮಪಿ ||
ಯೈಃ ಕಶ್ಚಾಪಿ ಗುಣೈರ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಕಾಶಾದ್ ವರತಾ ತಥಾ ||
ಯದಾ ಕದಾಪಿ ಯತ್ಕೈರ್ವಾ ವರಶಾಪಾದಿನಾಽಪಿ ವಾ|
ತಪಸಾ ವಾಪ್ಯುಪಾಯೈರ್ವಾ ಯೋಗಜ್ಞಾನಾದಿನಾಽಪಿ ವಾ ||
ಸಾಮ್ಯಂ ವಾ ವಿಷ್ಣ್ವಧೀನತ್ವಾದನ್ಯಥೈಷಾಂ ಸ್ಥಿತಿಃ ಕೃತಿಃ|
ಅಸಂಸಾರಿತ್ವಮೇತೇಷಾಮ್ ಏಷಾಮೀಶ್ವರತಾ ತಥಾ ||

ವಿನಾ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದೇನ ಮುಕ್ತಿರೇಷಾಂ ಸಕಾಶತಃ|
 ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಯೋಜನಾವಾಪ್ತಿಃ ವಿಷ್ಣೋರ್ದೋಷಶ್ಚ ಕಶ್ಚನ||
 ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವೇಷು ರೂಪೇಷು ಸಮ್ಪೂರ್ಣಗುಣಹೀನತಾ||
 ಭೇದೋ ವಾ ವಿಷ್ಣುರೂಪೇಷು ವಿಶೇಷೋ ವಾ ಗುಣೇಷು ಚ|
 ಶ್ರಿಯಃ ಸಕಾಶಾದಾಧಿಕ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದೇಃ ಸಾಮ್ಯಮೇವ ಚ||
 ಬ್ರಹ್ಮಾವಾಯ್ವೋರನನ್ತಸ್ಯ ರುದ್ರಸ್ಯ ಗರುಡಸ್ಯ ಚ|
 ತೇಭ್ಯಶ್ಚೈವೇನ್ತಸೂರ್ಯಾದೇಃ ವಿಪ್ರಭೂಪಾದಿನಾಂ ತತಃ||
 ಬದ್ಧಾನಾಂ ಮುಕ್ತಿಗಾನಾಂ ವಾ ದೈತ್ಯಾದೇರ್ಮೋಕ್ಷ ಏವ ಚ|
 ಸರ್ವಂ ಮೋಹಾರ್ಥಮುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ವೇದೇಶು ಹರಿಣಾಪಿ ವಾ||'

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡಪುರಾಣೇ ತತ್ತ ನಿರ್ಣಯಗೀತಾಯಾಮ್ (ಬೃಹ.ಭಾ.ಉ.3.5.4.)

(ವಿಶ್ವಸತ್ಯತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣೋದಾರಹಣಮ್)

'ವಿಷ್ಣೋರಹೇಯತಾಂ ಯೇ ಚ ಸ್ವಗುಣೈಃ ಪೂರ್ಣತಾಮಪಿ|
 ಯೋ ನ ವೇದ ತಥಾ ಯಶ್ಚ ಜೀವೈರೈಕ್ಯಂ ಹರೇರ್ವದೇತ್||
 ಯಶ್ಚಾಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಸರ್ವೇ ತೇ ತಮಸಿ ಸ್ಫುಟಮ್|
 ಮಜ್ಜಂತಿ ಸರ್ವವೇದೈರ್ಹಿ ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಹರಿಯತಃ||
 ಪೂರ್ಣೋ ನಿತ್ಯಮಪೂರ್ಣಶ್ಚ ಜೀವೋ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಸ್ಫುಟಮ್|
 ಉಪಾಸತೇ ಜಗಚ್ಚೈತತ್ಸರ್ವದಾಸ್ಸದ್ಯಂತವರ್ಚಿತಮ್|
 ನ ಕದಾಚಿಜ್ಜಗನ್ನಾಥೋ ನ ಕದಾಚಿತ್ತದನ್ಯಥಾ|
 ಜಗತ್ ಪ್ರವಾಹರೂಪೇಣ ಸರ್ವದೈವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್|
 ಸತ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಶ್ರೀಶ್ಚ ಸತ್ಯಾ ಜೀವಾಃ ಸತ್ಯಾ ಜಡಂ ತಥಾ|
 ಅಸತ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿತ್ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜ್ಞಾನಗೋಚರಮ್|
 ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಮತೋ ಮುಕ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್||'

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಸರ್ವಣಿ (ಬೃಹ.ಭಾ.3.5)

'ಪೂರ್ಣಶಕ್ತೇಃ ಕುತೋ ಮಾಯಾ ಸಾರ್ವಜ್ಞಾತ್ಸ್ವಪ್ನವತ್ಕುತಃ||' ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇಷು|
 'ಅಚೇತನಾ ಚೇತನೇತಿ ದ್ವಿವಿಧಾ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಮತಾ|

ತ್ರಿಗುಣಾಚೇತನಾ ಯತ್ರ ಚೇತನಾ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಿಯಾ |
 ತೇ ಉಭೇ ವಿಷ್ಣು ವಶಗೇ ಜಗತಃ ಕಾರಣೇ ಮತೇ ||
 ಪಿತಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಸ ಜಗತೋ ಮಾತಾ ಶ್ರೀರ್ಯಾ ತ್ವಚೇತನಾ |
 ಉಪಾದಾನಂ ತು ಜಗತಃ ಸೈವ ವಿಷ್ಣುಬಲೇರಿತಾ | ಇತಿ ಚ ||'ನಾರದೀಯೇ |

'ಮಾಯಾಂ ತು ಪ್ರಕೃತಿಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಮಾಯಿನಂ ತು ಮಹೇಶ್ವರಮ್ |
 ಮಹಾಮಾಯೇತ್ಯವಿದ್ಯೇತಿ ನಿಯತಿಮೋಹಿನೀತಿ ಚ ||
 ಪ್ರಕೃತಿರ್ವಾಸನೇತ್ಯೇವಂ ತವೇಚ್ಛಾನ್ವಂತ ಕಥ್ಯತೇ ||' ಇತಿ ಸಮಾಚಾರೇ

'ಪ್ರಥಾನ್ವಸ್ಯ ಮಹತೋ ಮಹಾನಿ ಸತ್ಯಾ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಕಾರಣಾನಿ ವೋಚಮ್ |
 ಸತ್ಯಮೇನಮನು ವಿಶ್ವೇ ಮದಂತಿ ರಾತಿಂ ದೇವಸ್ಯ ಗುಣತೋ ಮಘೋನಃ |
 ಯಚ್ಚಿಕೇತ ಸತ್ಯಮಿತ್ತನ್ನ ಮೋಘಂ ವಸು ಸ್ವಾರ್ಹಮುತ ಜೇತೋತ ದಾತಾ ||'

(ಋ.8.1.17)

'ಸತ್ಯಃ ಸೋ ಅಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ಗೃಣೇ ಶವೋ ಯಜ್ಞೇಷು ವಿಪ್ರರಾಜ್ಯೇ |' (ಋ.5.7.2.5)
 'ಸತ್ಯಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಗುಣಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸತ್ಯಾ ಜೀವೇಶಯೋರ್ಭಿದಾ ||
 ಸತ್ಯೋ ಮಿಥೋ ಜೀವಭೇದಃ ಸತ್ಯಂ ಚ ಜಗದೀದೃಶಮ್ |
 ಅಸತ್ಯಃ ಸ್ವಗತೋ ಭೇದೋ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾನ್ಯದಸತ್ಯಕಮ್ ||
 ಜಗತ್ಪ್ರವಾಹಃ ಸತ್ಯೋಽಯಂ ಪಞ್ಚಭೇದಸಮನ್ವಿತಃ |
 ಜೀವೇಶಯೋರ್ಭಿದಾ ಚೈವ ಜೀವಭೇದಃ ಪರಸ್ಪರಮ್ ||
 ಜಡೇಶಯೋರ್ಜಡಾನಾಂ ಚ ಜಡಜೀವಭಿದಾ ತಥಾ |
 ಪಞ್ಚಭೇದಾ ಇಮೇ ನಿತ್ಯಾಃ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಸು ಸರ್ವಶಃ ||
 ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಚ ನ ಹೀಯಂತೇ ತಾರತಮ್ಯಂ ಚ ಸರ್ವದಾ ||'
 ಇತ್ಯಾದಿ ವೇದವಾಕ್ಯಮ್

'ವಿಶ್ವಂ ಸತ್ಯಂ ಮಘವಾನಾ ಯವೋರಿದಾಪಶ್ಚ ನ ಪ್ರಮಿನಂತಿ ವ್ರತಂ ವಾಮ್ |'
 'ಯಾಥಾತಥ್ಯತೋಽರ್ಥಾನ್ ವ್ಯದಘಾತ್ ಶಾಶ್ವತೀಭ್ಯಃ ಸಮಾಭ್ಯಃ |' (ಈ.ಶಾ.8)

‘ಅಸತ್ಯಮಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ತೇ ಜಗದಾಹುರನೀಶ್ವರಮ್||’(ಗೀ.ತಾ.16-8)

ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನಿನಾಂ ನಿನ್ನಾದಿಶ್ರವಣಾತ್ ಜಗತ್ಸತ್ಯತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮ್|
ನ ಚ ‘ಸ್ವಪ್ನಮಾಯಾ’ ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಸಿದ್ಧಂ ಸ್ವಪ್ನಾದಿಸಾಮ್ಯಂ ಜಗತಃ|
‘ಬಿಭೇತ್ಯಲ್ಪಶ್ರುತಾದ್ ವೇದಃ ಮಾಮಯಂ ಪ್ರಚಲಷ್ಯತಿ|’, ‘ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ
ವೇದಂ ಸಮುಪಬೃಂಹಯೇತ್|’ ಇತಿ ನ್ಯಾಯೇನ ಇತಿಹಾಸಾದಿವಿಚಾರೇ ತದ್ವಚನಾನಾಂ
ಪ್ರತೀತಾರ್ಥಕತ್ವಾಭಾವಾತ್|

(ವಿಶ್ವಂ ಮಾಯಿಕಮಸತ್ ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಹಾರ್ದಮ್)

‘ಮನೋಮಾತ್ರಂ ಹರೇರ್ಯಸ್ಮಾತ್ ಮನಸಾ ಮೀಯತೇ ಜಗತ್|
ವ್ಯಾಪ್ತೇ ಮನಸಿ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ಸ್ಥಿತತ್ವಾದ್ ವಾಸನಾಮಯಮ್||
ವಸ ಆಚ್ಛಾದನೇ ಯಸ್ಮಾತ್ ಧಾತೋರ್ವಾ ವಾಸನಾಮಯಮ್||’
ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ|

‘ಸ್ವತನ್ತ್ರಂ ಪರಮಾರ್ಥಾಖ್ಯಂ ಸ್ವತನ್ತ್ರೇಕಾ ಹರೇರ್ಮತಿಃ|
ಸೈವ ಮಾಯಾ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಾ ಮುಖ್ಯತಸ್ತತ್ಸ್ವರೂಪಿಕಾ||
ಮತಿಮನ್ಮತಿಭೇದೋ ವಾ ನ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕ್ವಚಿದಿಷ್ಯತೇ|
ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯೇನ ನಾಸ್ತೇವ ತದನ್ಯತ್ತದ್ವಶಂ ಯತಃ||
ಅನಾದ್ಯನಂತಕಾಲೇಽಪಿ ವಿದ್ಯಾಮಾನಮಪಿ ಧ್ರುವಮ್|
ಅತೋ (ಮಾಯಾ)ಮಯಂ ಚಾಽಹುಃ ಸರ್ವಂ ತದ್ವಶಗಂ ಯತಃ||’

ಇತಿ ಮಾಯಾವ್ಯಭವೇ| (ಭಾ.ತಾ.11.8.8)

‘ಸ್ವಾಧೀನಂ ಸದಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪರಾಧೀನಮಸತ್ ಸ್ಮೃತಮ್|
ಅವಿದ್ಯಮಾನಮೇತಸ್ಮಾತ್ ಜಗದಾಹುರ್ವಿಪಶ್ಚಿತಃ||
ಅನಾದ್ಯನಂತಕಾಲೇಽಪಿ ವಿದ್ಯಮಾನಮಪಿ ಧ್ರುವಮ್|
ಅಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಾ ತ್ತು ನಾಸ್ತೇವೇತ್ಯೇವ ವಾಚ್ಯಂ ಜಗತ್ಸದಾ|
ಸದಾವೃತ್ತೇರ್ವಿದ್ಯಮಾನಮಿತಿ ಬ್ರೂಯಾದ್ಯದಿ ಕ್ವಚಿತ್|
ತದಾಪಿ ನಾಶವದ್ಧೀದಂ ಪ್ರವಾಹಾದ್ ಯಸ್ಯ ನಿತ್ಯತಾ||

ಅತೋ ನಿವರ್ತ್ಯಮಿತ್ಯಾಹುಃ ಪ್ರಪಿಂಚೋ ಹೃನ್ತಿ ಯದ್ಯಪಿ |
 ವಿಷ್ಣೋರಿಚ್ಛಾವಶತ್ವಾಚ್ಚ ಮಾಯಾಮಾತ್ರಮಿತಿ ಸ್ಫುಟಮ್ ||
 ಯಥೈವ ರಾಜ್ಞೇ ವಿಜ್ಞಾತೇ ನಾನೋಽಸ್ತೀತಿ ಸ್ಫುಟಂ ವಚಃ |
 ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಾತ್ಪಾರತನ್ತ್ಯಾಚ್ಚ ತದ್ಭೂತ್ಯಾದಿಷು ಸತ್ತಪಿ ||
 ಪುತ್ರಾ ಮೇ ಯದಿ ವಿದ್ಯಂತೇ ಮರಿಷ್ಯಂತೇವ ತೇ ಧ್ರುವಮ್ |
 ಯದಿ ರಾಜ್ಯಂ ಕರೋತ್ಯೇಷ ನಶ್ಯತ್ಯೇತದಸಂಶಯಮ್ || ಇತಿ
 ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರವಚನವತ್ 'ಪ್ರಪಿಂಚೋ ಯದಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |
 ಅವಸ್ತಶಕ್ತಮುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ಶಕ್ತಂ ವಸ್ತಿತಿ ಭಣ್ಯತೇ ||
 ತಸ್ಮಾದೇಕಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಸ್ತುಶಬ್ದೋದಿತಂ ಸದಾ ||' ಇತಿ ಲಕ್ಷಣೇ |

'ಸ್ವಪ್ನೋಽಯಮಿತ್ಯವಿಜ್ಞಾನಾತ್ ಸ್ವಾಪ್ನದುಃಖಮುಪಾಶ್ನುತೇ |
 ನಿಜಸ್ವರೂಪಾನುಭವರಾಹಿತ್ಯಾದ್ ತದ್ವದೇವ ತು |
 ಜಾಗ್ರದ್ದುಃಖಮಪಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣುತತ್ತ್ವಮಪಶ್ಯತಃ |
 ತಸ್ಮಾತ್ತದಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್ ಸದಪ್ಯೇತದವಾಸ್ತವಮ್ ||'

ಇತಿ ಲೋಕಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಭಾ.ತಾ.11.11.2)

'ತ್ರಿಗುಣಾ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಮಾಯಾ ತಜ್ಜತ್ವಾದ್ ವಿಶ್ವಮೀದೃಶಮ್ |
 ಅನಾದ್ಯನಂತಕಾಲೇಷು ಮಾಯೇತ್ಯಾಹುರ್ವಿಪಶ್ಚಿತಃ |
 ಆಯೇತಿ ಫಲಮುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಾಯೇತಿ ನಿಷ್ಫಲಮ್ |
 ಫಲಾಲ್ಪತ್ವಾತ್ತು ಮಾಯೈಷಾ ಸಮ್ರೋಕ್ತಾ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಿಕಾ |
 ಮಹಾಫಲಪ್ರದತ್ವಾತ್ತು ವಿಷ್ಣುರಾಯ ಇತಿರೀತಃ ||

ಇತಿ ನಿವೃತ್ತೇ (ಭಾ.ತಾ.11.11.2)

'ಪಾರಾಮಾರ್ಥಿಕಸತ್ಯತ್ವಂ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಮಭಿಧೀಯತೇ |
 ತದ್ವಿಷ್ಣೋರೇವ ನಾನ್ಯಸ್ಯ ತದನ್ಯೇಷಾಂ ತದಾಶ್ರಯಾತ್ ||' ಇತಿ ಸಮ್ಮತೇ |

'ಅಸಮರ್ಥಮಸತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸಮರ್ಥಂ ಸತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ||' ಇತಿ ಚ
 ಜಗತೋ ನಾಸ್ತಿತಾ ಸೈವ ಯಾ ಪರಾಧೀನತಾ ಸದಾ |

ಅಭಾವಸ್ತು ಕುತಸ್ತಸ್ಯ ಯದ್ವಿಭಾತೀಹ ಸರ್ವದಾ||' ಇತಿ ಪ್ರಾಕಾಶ್ಯೇ|
(ಭಾ.ತಾ.11.18.13)

'ಅವಿದ್ಯಮಾನತಾ ನಾಮ ಜಗತಃ ಪರತನ್ವತಾ|
ಯಥಾಽಶಕ್ತಃ ಸ್ವಪುತ್ರಾದಿರಸನ್ನಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಜನ್ಯಃ||' ಇತಿ ವಿವೇಕೇ|

'ಅಸ್ಯೇವ ಸ್ವಪ್ನಮಖಿಲಂ ವಾಸನಾರೂಪಮಾತ್ಮನಿ|
ಜಾಗ್ರದೇತದಿತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಯತ್ ತದೇತತ್ ಭ್ರಮಾತ್ಮಕಮ್||
ತದ್ವಜ್ಜಗದಿದಂ ಸರ್ವಂ ವಿದ್ಯಮಾನಂ ನ ಸಂಶಯಃ|
ಸ್ವತನ್ವಮೇತದಿತಿ ತು ಯದ್ ಜ್ಞಾನಂ ತದ್ಭ್ರಮಾತ್ಮಕಮ್||'

ಇತಿ ಚ (ಭಾ.ತಾ.11.28.23)

(ಅನಿತ್ಯತ್ವವಿಕಾರಿತ್ವಾದಿನಾ ಸ್ವಪ್ನಸಾಮ್ಯಂ ಜಗತಃ ಉಚ್ಯತೇ)

'ಅನಿತ್ಯತ್ವವಿಕಾರಿತ್ವಪಾರತನ್ತ್ಯಾದಿರೂಪತಃ|
ಸ್ವಪ್ನಾದಿಸಾಮ್ಯ ಜಗತೋ ನ ತು ಬೋಧನಿವರ್ತ್ಯತಾ||
ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯ ಯತೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವದೈತತ್ಪ್ರತೀಯತೇ||' ಇತಿ ಮಹೋಪನಿಷದಿ|

'ಪ್ರಜ್ಞಾವಿನಿರ್ಮಿತಂ ಯಸ್ಮಾದತೋ ಮಾಯಾಮಯಂ ಜಗತ್|
ಅನೇನಾನುಗತಂ ಯಸ್ಮಾತ್ ಅನ್ಯತಂ ತೇನ ಕಥ್ಯತೇ||
ಬೋಧನಿವರ್ತ್ಯಮಪಿ ತು ನಿತ್ಯಮೇವ ಪ್ರವಾಹತಃ|
ಅ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪರೋ ದೇವಃ ತೇನ ಸತ್ಯಮಿದಂ ಜಗತ್||
ತದಧೀನಸ್ವರೂಪತ್ವಾದಸತ್ಯಂ ತೇನ ಕಥ್ಯತೇ||' ಇತಿ ಮಹೋಪನಿಷದಿ|

'ರೂಪ್ಯತ್ವಾತ್ವದ್ವಶತ್ವಾಚ್ಚ ತದ್ರೂಪಂ ಚ ತದೀರ್ಯತೇ|
ನ ತು ತಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ನಿರ್ದೋಷಾನನ್ದರೂಪಿಣಃ||
ಕಥಂ ಜಡಾಜಡೈಕ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ಕುತಃ ಪೂರ್ಣಾಲ್ಪಮೋದಯೋಃ|

ಪೂರ್ಣಾಲ್ಪಜ್ಞಾನಯೋಶ್ಚೈವ ಪೂರ್ಣಶಕ್ತ್ಯಲ್ಪಶಕ್ತಯೋಃ ||
 ನಿರ್ದುಃಖದುಃಖಾನ್ವಿತಯೋಃ ಸ್ವತನ್ತ್ರಪರತನ್ತ್ರಯೋಃ |
 ಅತಃ ಸರ್ವಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಮ್ ||
 ಅನ್ಯಭೇದೇನ ವಿಜ್ಞಾಯ ತಮ ಏವ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ ||' ಇತಿ ಭಾಗವತೇ ||

'ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಯೇ ಹರಿಂ ತ್ವನ್ಯದೇವಾದಿಸಮಮೇವ ತು |
 ನೀಚಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯನನ್ಯಂ ವಾ ಮನ್ಯಂತೇ ನೇತಿ ಚಾಖಿಲಮ್ ||
 ತತ್ತಚ್ಚಿದ್ಧಾಯುತಾಸ್ತೇ ತು ತಾಮಸಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ' (ಗೀ.ತಾ.17.4)

'ಮುಖ್ಯತೋ ವಿಷ್ಣುಶಕ್ತಿರ್ಹಿ ಮಾಯಾಶಬ್ದೇನ ಭಣ್ಯತೇ ||
 ಉಪಚಾರೇಣ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಜೀವಶ್ಚೈವ ಹಿ ಭಣ್ಯತೇ ||' ಇತಿ ಪಾದ್ಮೈ |

'ಮಾಯಾ ತು ಮಹಿಮಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಪ್ರಾಚುರ್ಯೇಣ ಮಯಟ್ ಯತಃ ||' ಇತಿ ಚ |

'ಮಯಂ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಮುದ್ಧಿಷ್ಟಂ ಮಾಯಾ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಚುರೇತ್ಯಪಿ ||'

ಇತಿ ತನ್ತ್ರನಿರುಕ್ತೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.8.8.)

'ಯದಿ ಶಬ್ದಸ್ತು ವಸ್ತುತ್ವೇ ಚಾಸ್ವಾತನ್ತ್ಯೇ ಚ ಸಂಶಯೇ |
 ಅವಸ್ತು ಶಬ್ದಶ್ಚಾಶಕ್ತೇಃ ಅಲ್ಪಶಕ್ತೌ ಚ ಕೀರ್ತ್ಯತ ||'

ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ | (ಭಾ.11.8.34)

'ಶ್ರೀಸ್ತು ವಿದ್ಯಾ ಸಮುದ್ಧಿಷ್ಟಾ ಮಾಯಾಽವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ |
 ತೇ ತ್ವನಾದಿ ಹರೇರಿಚ್ಛಾನಿಯತೇ ಸರ್ವದೈವ ತು ||' ಇತಿ ಮಾಯಾವೈಭವೇ |

ಕಿಂಚಿ ಪರಿದೃಶ್ಯಮಾನವಿಶ್ವಸ್ಯ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವೇ ಸತ್ಯಜಗದ್ವಿಜ್ಞಾಕಾರೋ
 ದುರ್ವಾರಃ | 'ಅಧಿಷ್ಠಾನಂ ಚ ಸದೃಶಂ ಸತ್ಯವಸ್ತುದ್ವಯಂ ವಿನಾ ನ ಭ್ರಾನ್ತಿಭವತಿ ಕ್ವಾಪಿ'
 ಇತ್ಯುಕ್ತೇಃ |
 ನನು 'ಸಲಿಲಿ ಏಕೋಽದ್ವೈತೋ ಭವತಿ' 'ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ' 'ಮೃತ್ಯೋಃ ಸ
 ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ' 'ಯತ್ರ ಹಿ ದ್ವೈತಮಿವ ಭವತಿ' 'ಯತ್ರ ತ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಮಾತ್ಮೈವಾಭೂತ್'
 ನ ಹಿ ದ್ರಷ್ಟುರ್ದೃಷ್ಟೇರ್ವಿಪರಿಲೋಪೋ ವಿದ್ಯತೇ ನ ತು ತದ್ವಿ ತೀಯಮಸ್ತಿ |

‘ವಾಚಾರಮ್ಭಣಂ ವಿಕಾರೋ ನಾಮಧೇಯಂ ಮೃತ್ತಿಕೇತ್ಯೇವ ಸತ್ಯಮ್|’
 ‘ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ|’ (ಭಾ.6.2.1)
 ‘ಮಾಯಾಮಾತ್ರಮಿದಂ ದ್ವೈತಮದ್ವೈತಂ ಪರಮಾರ್ತತಃ| (ಮಾಣ್ಡೂಕ್ಯಂ)
 ‘ನ ತದಸ್ತಿ ವಿನಾ ಯತ್ಸ್ಯಾನ್ಮಯಾ ಭೂತಂ ಚರಾಚರಮ್||’ (ಭ ಗೀ.10.39)

ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ತೃತ್ಯನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮಿತಿ ಚೇತ್ ನ|
 ತದ್ವಾಕ್ಯಾನಾಂ ತದರ್ಥಕತ್ವಾಭಾವಸ್ಯ ತತ್ಯೇವ ಪೂರ್ವಾಪರಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ
 ನಿಶ್ಚಿತತ್ವಾತ್| ಪ್ರತ್ಯುತ ವಿಶ್ವಸತ್ಯತ್ವ ಏವ ತದ್ವಾಕ್ಯಾನಾಂ ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನ್ಯುಕ್ತಂ ಸತ್ಯಂ ಜಗತ್ತತ್ತತ್ತ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಮ್|

3. ತತ್ತ್ವ ತೋ ಭೇದಃ

(ಜೀವಪರಭೇದೇ ಮಾನಾನಿ)

‘ಚೇತನಸ್ತು ದ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಜೀವ ಆತ್ಮೇತಿ ಚ ಪ್ರಭೋ|
 ಜೀವಾಃ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಆತ್ಮೈಕಸ್ತು ಜನಾರ್ದನಃ||
 ಇತರೇಷ್ಟಾತ್ಮಶಬ್ದಸ್ತು ಸೋಪಚಾರಃ ಪ್ರಯುಜ್ಯತೇ|’

‘ಅನನ್ತಾನಾಂ ತು ಜೀವಾನಾಂ ಯತನ್ತೇ ಕೇಚಿದೇವ ತು||
 ಮುಕ್ಯೈ ತೇಷು ಚ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಕೇಚಿನ್ಮುಕ್ತೇಷು ಚ ಸ್ಫುಟಮ್|
 ಕೇಚಿದೇವ ಹರಿಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಯೋ ವಿದುಃ||
 ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಯಾವತಾ ಮುಕ್ತಿಸ್ತಾವದ್ ಜ್ಞಾನಂ ಹರೌ ಪರಮ್||’

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ(ಗೀ.ತಾ.7.3)

‘ಮುಕ್ತಾನಾಮಪಿ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ನಾರಾಯಣಪರಾಯಣಃ|
 ಸುದುರ್ಲಭಃ ಪ್ರಶಾನ್ತಾತ್ಮಾ ಕೋಟಿಷ್ಟಪಿ ಮಹಾಮತೇ||’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ|

‘ದೇಹಾಙ್ಗುಷ್ಠಮಿತೋ ದೇಹೇ ಜೀವಾಙ್ಗುಷ್ಠಮಿತೋ ಹೃದಿ|
 ಜೀವಸ್ಯ ಸ ಸತು ವಿಜ್ಞೇಯೋ ಜೀವಾತ್ ಭೇದೇನ ಮುಕ್ತಯೇ||’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ|(ಕಠ.2.4.18)

‘ಸತಾಂ ವಿಮುಕ್ತಿದಾದ್ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮುಕ್ತಿಯದ್ಯಭ್ಯುಪೇಯತೇ |
ಬನ್ನೋಽಪಿ ತತ ಏವ ಸ್ಯಾದ್ಯಸ್ಮಾದೇಕಸ್ತಯೋಃ ಪತಿಃ ||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಧೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.29)

‘ಆತ್ಮಾನಂ ಮುಕ್ತಿದಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಯದಿ ಪುಂಸ ಉದೀಕ್ಷಯೇತ್ |
ಸುಪ್ರಸನ್ನಸ್ತದಾ ಬನ್ಧಸ್ತತ ಏವೇತಿ ಸೇತ್ಸ್ಯತಿ ||’ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ |

‘ಅಹಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಭವೋ ಮತ್ತಃ ಸರ್ವಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ |
ಇತಿ ಮತ್ವಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ಬುಧಾ ಭಾವಸಮನ್ವಿತಾಃ ||’ (ಭ.ಗೀ.10.8)

‘ಪರಂಭೂಯಃ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಜ್ಞಾನಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಮುತ್ತಮಮ್ | (ಭ.ಗೀ.14.1)

‘ಮಮ ಯೋನಿರ್ಮಹದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಿನ್ ಗರ್ಭಂ ದಧಾಮ್ಯಹಮ್ ||
ಸಮ್ಭವಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತತೋ ಭವತಿ ಭಾರತ ||’ (ಭ.ಗೀ.14.3)

‘ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಹಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಹಮಮೃತಸ್ಯಾವ್ಯಯಸ್ಯ ಚ |
ಶಾಶ್ವತಸ್ಯ ಚ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸುಖಸ್ಯೈಕಾನಿರಸ್ಯ ಚ || (ಭ.ಗೀ.14.27)

ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ |

‘ಯಥಾ ಕನ್ಯಾಪಟಾಃ ಸೂತ್ರೇ ಓತಾಃ ಪ್ರೋತಾಶ್ಚ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ |
ಏವಂ ವಿಷ್ಣಾವಿದಂ ವಿಶ್ವಮೋತಂ ಪ್ರೋತಂ ಚ ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಧೇ | (ಭಾ.ತಾ.6.3.12)

‘ಮಯಿ ಸರ್ವಮಿದಂ ಪ್ರೋತಂ ಸೂತ್ರೇ ಮಣಿಗಣಾ ಇವ ||’

ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ | (7.7)

‘ಏಕಃ ಸ್ವತನ್ತ್ರೋ ಭಗವಾನ್ ತದೀಯಂ ತ್ವನ್ಯದುಚ್ಯತೇ ||’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ

‘ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ತ್ವಿಯತೇ ಕಿಂನಾರೇ’
‘ತಾಪನೀ ಪಾಚಿಕಾ ಚೈವ ಶೋಷಣೀ ಚ ಪ್ರಕಾಶಿನೀ |
ನೈವ ರಾಜನ್ ರವೇಃ ಶಕ್ತಿಃ ಶಕ್ತಿನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಹಿ || ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ (ಐ.ಭಾ.3.1)

‘ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್’
 ‘ಪುರುಷೇಣೈವೇದಂ ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್’
 ‘ಆತ್ಮಣಾದಾಕರಿಷಾತ್ಸರ್ವಂ ಭಗವಾನೇವೇತಿ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿರೇಷಾ’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ

‘ಸುಪರ್ಣೋ ದ್ವಾ ಶರೀರಸ್ಥೌ ಜೀವಶ್ಚ ಪರಮಸ್ತಥಾ |
 ಪಾರವಶ್ಯಾದಿನಾ ಜೀವಃ ಸುಪರ್ಣೇತಿ ಶ್ರುತೌ ಶ್ರುತಃ ||
 ಸ್ವವಶೋಽನಾದನಾದ್ ವಿಷ್ಟುರ್ನಾತ್ಮೀತ್ಯತ್ರಾಪಿ ಸಂಶ್ರುತಃ |
 ನ ಏವ ಹಿ ಶುಭಸ್ಯಾತ್ತಾ ಜೀವೋಽತ್ತಾಽಸ್ಯೈವ ವೇದನಾತ್ ||

ಇತಿ ಕೂರ್ಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್

(ಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ತೇಕಃ ಪುರುಷಾ ಅನೇಕೇ)

‘ನೈವೈಕ ಏವ ಪುರುಷಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮೋಽಸಾವೇಕಃ ಕುತಃ |
 ನ ಪುರುಷೋ ಯತ ಏವ ಜಾತ್ಯಾ ಅರ್ಥಾತ್ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ ಗುಣತೋ
 ನಿಜರೂಪತಶ್ಚ ನಿತ್ಯಾನ್ಯ ಏವ ಕಥಮಸ್ಮಿ ನ ಇತ್ಯಪಿ ಸ್ಯಾತ್ |
 ರಕ್ಷಯಾ ವಾಥ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಾ ಸಂಹೃತ್ಯಾದೇರ್ನ ತು ಕ್ವಚಿತ್ |
 ಆರ್ಥೋ ವಿಷ್ಟೋಸ್ತಥಾಪ್ಯೇಷಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್ಸರ್ವಕರ್ಮಕೃತ್ |
 ಮತ್ತೋ ನೃತ್ಯಾದಿಕಂ ಯದ್ವತ್ಕುರ್ಯಾತ್ಸುಖವಿಶೇಷತಃ |
 ಪರಮಾನಂದರೂಪತ್ವಾತ್ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಷ್ಟುಸ್ತಥೈವ ತು ||’ ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ |

‘ಮಯ್ಯನಂತಗುಣೇಽನಂತೇ ಗುಣತೋಽನಂತವಿಗ್ರಹೇ |
 ‘ಆತ್ಮಾರಾಮಾ ಹಿ ಮುನಯೋ ನಿಗ್ರಾಹ್ಯಾ ಅಪ್ಯುರುಕ್ರಮೇ |
 ಕುರ್ವನ್ತಹೈತುಕೀಂ ಭಕ್ತಿಂ ಇತ್ಯಭೂತಗುಣೋ ಹರಿಃ ||’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ

‘ಯೇ ದೋಷಾ ಇತರತ್ರಾಪಿ ತೇ ಗುಣಾಃ ಪರಮೇ ಮತಾಃ |
 ನ ದೋಷಃ ಪರಮೇ ಕಶ್ಚಿತ್ ಗುಣಾ ಏವ ನಿರಂತರಾಃ ||’ ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇಷು |

(ವಿಷ್ಟೇಕನಿಷ್ಠಾಃ ಮಹಾಗುಣಾಃ)

ಅಪಾಣಿಪಾದೋ ಜವನೋ ಗೃಹೀತಾ ಪಶ್ಯತ್ಯಚಕ್ಷುಃ ಸ ಶೃಣೋತ್ಯಕರ್ಣಃ |
 ಸ ವೇತ್ತಿ ವೇದ್ಯಂ ನ ಚ ತಸ್ಯಾಸ್ತಿ ವೇತ್ತಾ ತಮಾಹುರಹಗ್ರ್ಯಂ ಪುರುಷಂ
 ಮಹಾನ್ತಮ್ || ಇತಿ ಚ |
 'ನ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂ ಕರಣಂ ಚ ವಿದ್ಯತೇ ನ ತತ್ಸಮಶ್ಚಾಭ್ಯಧಿಕಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತೇ |'
 'ಪರಾಸ್ಯ ಶಕ್ತಿರ್ವಿವಿಧೈವ ಶ್ರೂಯತೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೇ ಜ್ಞಾನಬಲಕ್ರಿಯಾ ಚ |' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |

'ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ದಿಕಂ ಹರಿರ್ನೈವ ಪ್ರಯೋಜನಮಪೇಕ್ಷ್ಯ ತು |
 ಕುರುತೇ ಕೇವಲಾನಂದೋ ಯಥಾ ಮತ್ತಸ್ಯ ನರ್ತನಮ್ ||
 ಪೂರ್ಣಾನಂದಸ್ಯ ತಸ್ಯೇಹ ಪ್ರಯೋಜನಮತಿಃ ಕುತಃ |
 ಮುಕ್ತಾ ಆಪ್ಯಾಪ್ತಕಾಮಾಃ ಸ್ಯುಃ ಕಿಮು ತಸ್ಯಾವಿಲಾತ್ಮನಃ ||'

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

'ಗುಣಾಃ ಶ್ರುತಾಃ ಸುವಿರುದ್ಧಾಶ್ಚ ದೇವೇ ಸನ್ಯಶ್ರುತಾ ಅಪಿ ನೈವಾತ್ರ ಶಙ್ಕಾ |
 ಚಿನ್ಮಾ ಅಚಿನ್ಮಾಶ್ಚ ತಥೈವ ದೋಷಾಃ ಶ್ರುತಾಶ್ಚ ನಾಜ್ಞೈಶ್ಚ ತಥಾ ಪ್ರತೀತಾಃ ||'

ಇತಿ ಸೌಪರ್ಣಶಾಖಾಯಾಮ್

'ನಿತ್ಯತೀರ್ಣಾಶನಯಾದಿರೇಕ ಏವ ಹರಿಃ ಸ್ವತಃ |
 ಅಶನಾಯಾದಿಕಾನನ್ಯೇ ತತ್ರಸಾದಾತ್ತರಂತಿ ತೇ ||'

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.3.14)

'ನರಕೇಽಪಿ ವಸನ್ನೀಶೋ ನಾಸೌ ದುಃಖೀ ಸ ಉಚ್ಯತೇ |
 ನಾಸೌ ನೀಚೋಚ್ಚತಾಂ ಯಾತಿ ಪಶ್ಯತ್ಯೇವ ಪ್ರಭುತ್ವತಃ ||'

ಇತಿ ಭಾಗವತತನ್ವೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.1.17)

'ಪಯೋದಚಲನಾದ್ ವೃಕ್ಷಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಪ್ರಚಾಲನಾತ್ |
 ತಟಸ್ಥವೃಕ್ಷಚಲನಂ ಕಲ್ಪಯೇದಬುಧೋ ಜನಃ ||
 ತಥಾ ಮನಸಿಜೈರ್ದೋಷೈರಾಭಾಸೈರ್ದೂಷಿತೇ ನರೇ |
 ಆಭಾಸಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚ ದೋಷಮಜ್ಞಃ ಪ್ರಕಲ್ಪತೇ ||
 ಆತ್ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಷಾ ಭ್ರಾನ್ತ್ಯಾ ಯಥಾ ಪಶ್ಯೇದ್ಭ್ರಮಂ ಭುವಃ |
 ತಥೈವ ಚಾತ್ಮನೋ ದೋಷಾದ್ದೋಷವದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಶ್ಯತಿ ||' ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ |

(ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವಾವತಾರೇಷು ಗುಣಾದಿಷು ಚ ನ ವಿಭೇದಃ | ಸರ್ವೇ
ಪೂರ್ಣಾಃ)

‘ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಣ್ವನ’ ‘ಯಥೋದಕಂ ದುರ್ಗೇ ವೃಷ್ಟಂ ಪರ್ವತೇಷು ವಿಧಾವತಿ |
ಏವಂ ಧರ್ಮಾನ್ ಪೃಥಕ್ ಪಶ್ಯನ್ ತಾನೇವಾನುವಿಧಾವತಿ |’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |
‘ತಸ್ಯ ಸರ್ವಾವತಾರೇಷು ನ ವಿಶೇಷೋಽಸ್ತಿ ಕಶ್ಚನ |
ದೇಹದೇಹಿವಿಭೇದಶ್ಚ ನೇಶ್ವರೇ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ ||
ಸರ್ವೇಽವತಾರಾ ವ್ಯಾಪ್ತಾಶ್ಚ ಸರ್ವಸೂಕ್ಷ್ಮಾಶ್ಚ ತತ್ತ್ವತಃ |
ಐಶ್ವರ್ಯಯೋಗಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಕ್ರೀಡತ್ಯೇವ ಜನಾರ್ದನಃ ||’

ಇತಿ ಮಹಾಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಭಾ.ತಾ.1.4.29)

‘ದೇಹೇನ್ದ್ರಿಯಾದಿಭೇದೇನ ನಿರ್ಭೇದೋಽಪಿ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್ |
ಭಣ್ಯತೇ ಕೇವಲೈಶ್ಚರ್ಯಾದನಾದ್ಯಾನಂದಚಿದ್ಧನಃ ||’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |

‘ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ದಿಸ್ಥಾವರಾಂತೇಷು ನ ವಿಶೇಷೋ ಹರೇಃ ಕ್ವಚಿತ್ |
ವ್ಯಕ್ತಿಮಾತ್ರವಿಶೇಷೇಣ ತಾರತಮ್ಯಂ ವದಂತಿ ಚ ||’ ಇತಿ ಚ |

‘ಏವಂ ಸುರಾರೇಷ್ವಪ್ಯಾಸ್ಥಿತೋ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ |
ನೈವ ಭೇದೇನ ಮನ್ತವ್ಯೋ ಜೀವಭೇದೇಽಪಿ ಸತ್ಯಪಿ ||’ ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |

‘ಮೃತ್ಯೋಃ ಸ ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ಯ ಇಹ ನಾನೇವ ಪಶ್ಯತಿ ||’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |

‘ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮಾದಿರೂಪಾಣಾಂ ಗುಣಾನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಮಪಿ |
ತಥೈವಾವಯವಾನಾಂ ಚ ಭೇದಂ ಪಶ್ಯತಿ ಯಃ ಕ್ವಚಿತ್ ||
ಭೇದಾಭೇದೌ ಚ ಯಃ ಪಶ್ಯೇತ್ ಸ ಯಾತಿ ತಮ ಏವ ಚ |
ಪಶ್ಯೇದಭೇದಮೇವೈಷಾಂ ಬುಭೂಷುಃ ಪುರುಷಸ್ತಥಃ ||
ಅಭೇದೇಽಪಿ ವಿಶೇಷೋಽಸ್ತಿ ವ್ಯವಹಾರಸ್ತತೋ ಭವೇತ್ |

ವಿಶೇಷಣಾಂ ವಿಶೇಷಸ್ಯ ತಥಾ ಭೇದವಿಶೇಷಯೋಃ |
 ವಿಶೇಷಸ್ತು ಸ ಏವಾಯಂ ನಾನಾವಸ್ಥಾ ತತಃ ಕ್ವಚಿತ್ |
 ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಾದಿರೂಪೇಷು ಮೂಲರೂಪೇಷು ಸರ್ವಶಃ ||
 ನ ವಿಶೇಷೋಽಸ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೇ ಗುಣೇಷ್ವಪಿ ಕದಾಚನ (ಗೀ.ತಾ.2.25)

ಏಕಂ ರೂಪಂ ಹರೇರ್ನಿತ್ಯಮಚಿನ್ಮೈಶ್ಚರ್ಯಯೋಗತಃ || (ಗೀ.ತಾ.11.9)

ಬಹುಸಂಖ್ಯಾ ಗೋಚರಂ ಚ ವಿಶೇಷಾದೇವ ಕೇವಲಮ್ |
 ವಿಶೇಷ್ಯಸ್ಯ ವಿಶೇಷಸ್ಯಾಪ್ಯಭೇದೇಽಪ್ಯವಿವಾದಿನೀ ||
 ವಿಶೇಷೋಽಸ್ಯೇವ ನಾತ್ರಾಸ್ತಿ ಹ್ಯನವಸ್ಥಾ ಕದಾಚನ ||' ಇತಿ ತತ್ತ್ವವಿವೇಕೇ |

'ಭೇದೇನ ದರ್ಶನಾತ್ ವಾಪಿ ಭೇದಾಭೇದೇನ ದರ್ಶನಾತ್ |
 ವಿಷ್ಣೋರ್ಗುಣಾನಾಂ ರೂಪಾಣಾಂ ತದಜ್ಞಾನಾಂ ಮುಖಾದಿನಾಮ್ ||
 ತಥಾ ದರ್ಶನಕಾಲಾತ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ತಮೋ ವ್ರಜೇತ್ ||'

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ (ಬೃ.ಭಾ.3.5)

'ಅನನ್ಯೋಽಪ್ಯನ್ಯಶಬ್ದೇನ ತಥೈಕೋ ಬಹುರೂಪವಾನ್ |
 ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರೈಶ್ಚರ್ಯಾತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮ್ ||'ಇತಿ ಚ |

'ದೇಹದೇಹಿವಿಭಾಗಶ್ಚ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ಪರಮೇಶ್ವರೇ |
 ಗುಣತದ್ವದ್ವಿಭಾಗೌ ವಾ ನೇಹ ನಾನೇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತೇಃ ||

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಕರ್ಮ.ನಿ.ಮಂ.7)

(ನ ಪ್ರಾಕೃತೋ ದೇಹಃ ವಿಷ್ಣೋರಸ್ತಿ)

'ಆನಂದರೂಪಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಲೋಕೋ ಭೌತಿಕಮೇವ ತು |
 ಮನ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರೂಪಂ ಚಾಹೋ ಭ್ರಾನ್ತಿರ್ಬಹುತ್ಥಿತಾ ||' ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಡೇ |

‘ಪೃಥಿವೀಲೋಕಸನ್ಯಾಗೋ ದೇಹತ್ಯಾಗೋ ಹರೇಃ ಸ್ಮೃತಃ|
 ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪತ್ವಾದನ್ಯತ್ ನೈವೋಪಪದ್ಯತೇ||
 ದರ್ಶಯೇಜ್ಜನಮೋಹಾಯ ಸದೃಶೀಂ ಮೃತಿಕಾಕೃತಿಮ್|
 ನಟವದ್ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಜ್ಞಾನಾಕೃತಿಃ ಸದಾ||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ (ಭಾ.ತಾ.3.4.29)

ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮಾದಿರೂಪಂ ಚ ವಿಷ್ಣೋರ್ಜ್ಞಾನೈಕರಾತ್ರಕಮ್|
 ತನ್ಮನ್ಯಂತೇ ಭೌತಿಕಂ ತು ತೇ ಗಚ್ಛನ್ಯಧರಂ ತಮಃ||

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯೇ (ಭಾ.ತಾ.3.33.21)

(ಚತುರ್ವಿಧೋ ವಿನಾಶಃ ವಿಷ್ಣೋಃ ನ ಭವತಿ)

‘ಅನಿತ್ಯತ್ವಂ ದೇಹಹಾನಿರ್ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿರಪೂರ್ಣತಾ|
 ನಾಶಶ್ಚತುರ್ವಿಧಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ತದಭಾವೋ ಹರೇಃ ಸದಾ||’

ಇತಿ ವಾಮನೇ| (ಗೀ.ತಾ.2.1.7)

‘ಕೃಷ್ಣೋ ಹೃತ್ಯಕ್ತದೇಹೋಽಪಿ ತ್ಯಕ್ತದೇಹವದೇವ ಚ|
 ಲೋಕಾನಾಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಸ್ವರೂಪಸದೃಶಾಕೃತಿಮ್||
 ಯೇನ ರೂಪೇಣ ಕಂಸಾದೀನ್ ಜಘ್ನೇ ತದ್ರೂಪ ಏವ ಹಿ|
 ಪೂಜ್ಯತೇಽದ್ಯಾಪಿ ಶರ್ವಾದ್ಯೈಃ ನಿರ್ಮಿತಾನ್ಯಾ ಶವಾಕೃತಿಃ||
 ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣಕಾಲೇ ಹಿ ಜನಾಸ್ತೇನೈವ ಮೋಹಿತಾಃ|
 ಯತ್ತದ್ರೂಪಂ ನಿಜಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ದೃಷ್ಟಂ ಸರ್ವನರೈರ್ಭುವಿ||
 ಆದ್ಯಾಪಿ ತದ್ದೇವಲೋಕೇ ಪೂಜ್ಯತೇ ಸರ್ವದೈವತ್ಯೈಃ||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ (ಐ.ಭಾ.3.4.)

(ಸಕಲದೋಷವಿದೂರೋ ವಿಷ್ಣುಃ)

‘ಯ ಆತ್ಮಾ ಅಪಹತಪಾಪ್ಮಾ ವಿಜರೋ ವಿಮೃತ್ಯುರ್ವಿಶೋಕೋಽವಿಜಿಗಿತ್ಸೋಽಪಿವಾಸಃ|
 ಸತ್ಯಕಾಮಃ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಃ, ಸೋಽನ್ವೇಷ್ಟವ್ಯಃ ಸ ವಿಜಿಜ್ಞಾಸಿತವ್ಯಃ|’

‘ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಂ ಹರೇರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿಕಾರಃ ಕಥಿಷ್ಯನ||’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ

‘ಆನಂದಮಾತ್ರಮಜರಂ ಪುರಾಣಮ್ ಏಕಂ ಸಂತಂ ಬಹುಧಾ ದೃಶ್ಯಮಾನಮ್ |
 ತಮಾತ್ಮಸ್ಥಂ ಯೇನುಪಶ್ಯಂತಿ ಧೀರಾಸ್ತೇಷಾಂ ಸುಖಂ ಶಾಶ್ವತಂ ನೇತರೇಷಾಮ್ |
 ತದ್ ವಿಜ್ಞಾನೇನ ಪರಿಪಶ್ಯಂತಿ ಧೀರಾ ಆನಂದರೂಪಮಮೃತಂ ಯದ್ ವಿಭಾತಿ |’

ಇತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

(ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಾತ್ ರಮಾದಯಸ್ತಂ ಕಿಂಚಿಜ್ಞಾನನ್ತಿ)

ಯಥಾ ಹರಿಃ ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ವೇದ ತದ್ವದ್ ರಮಾಪಿ ನ |
 ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಕುತ ಏವಾನ್ಯೇ ವಿದನ್ಯೇವ ತಥಾಪಿ ತು ||’ ಇತಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ |

‘ಸರ್ವಜೀವನಿಕಾಯೇಷು ಬ್ರಹ್ಮವಾಯೂ ಹರೇರ್ವಿದೌ |
 ನ ಚಾನ್ಯಸ್ತಾದೃಶೋ ವೇತ್ತಿ ಯಾವದ್ವೇತ್ತಿ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್ ||
 ತಾವತ್ತಾವಪಿ ನೋ ವಿಷ್ಣುಂ ಜಾನೀತೋ ಲೋಕವನ್ತಿತ್ ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.2.63.5)

‘ಯಥಾಽಽತ್ಮಾನಂ ಹರಿರ್ವೇತ್ತಿ ತಥಾಽನ್ಯೇ ನೈವ ತಂ ವಿದುಃ |
 ಜಾನನ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ಕಮಶೋ ರಮಾದ್ಯಾಸ್ತತ್ರಸಾದತಃ ||’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ |

ಮುಕ್ತಾ ಅಪಿ ನ ವಿಷ್ಣುತ್ವಂ ಯಾನ್ತಿ ತತ್ಸಮತಾಮಪಿ |
 ಆಧಿಕ್ಯಂ ಕುತ ಏವ ಸ್ಯಾನ್ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಮುಕ್ತಿದಾತ್ಯತಃ ||
 ಕುತ ಏವ ಪ್ರಲೀನಾನಾಂ ಪ್ರಲಯೇ ತು ತದಾತ್ಮನಾ |
 ಬ್ರಹ್ಮಶರ್ವೇನ್ದ್ರಪೂರ್ವಾಣಾಂ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ನ ವಿಷ್ಣುತಾ ||
 ಯದಾ ತದಾ ತು ಸಂಸಾರೇ ಕ್ಷ ತದ್ರೂಪತ್ವಮಿಷ್ಯತೇ |
 ಅನ್ಯೋಽಸೌ ಸರ್ವತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ವಾನನ್ತ್ಯಾಗ್ಗುಣಪೂರ್ತಿತಃ ||’

ಇತ್ಯೈತರೇಯಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಐ. ಭಾ. 2.2.)

‘ಸ್ವವೇದನೇಽನ್ಯವಿತ್ತೌ ವಾ ನಾನಾವನ್ಯದಪೇಕ್ಷತೇ |
 ಸ್ವಪ್ರಕಾಶ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಸ್ತೇನೈವ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
 ಜೀವಾನಾಂ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶತ್ವಂ ತತ್ರಸಾದಾತ್ಮ್ಯವೇದನಮ್ ||’ ಇತಿ ಚ |

(ವಿಷ್ಣುವಿಶೇಷತಃ ದೇವಾದಿಷು ರೂಪವಿಶೇಷೈಸ್ಸನ್ನಿಹಿತಃ)

‘ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪೀ ಸಃ ಶಿವರೂಪೀ ಶಿವೇ ಸ್ಥಿತಃ|
ಪೃಥಗೇವ ಸ್ಥಿತೋ ದೇವೋ ವಿಷ್ಣುರೂಪೀ ಜನಾರ್ದನಃ||’

ಇತಿ ವಾಮನೇ (ಭಾ.ತಾ.1.3.23)

‘ಶಬ್ದಚಕ್ರಭೃದೀಶೇಷಃ ಶ್ವೇತವರ್ಣೋ ಮಹಾಪ್ರಭುಃ|
ಆವಿಷ್ಠಃ ಶ್ವೇತಕೇಶಾತ್ಮಾ ಶೇಷಾಂಶಂ ರೋಹಿಣೀಸುತಮ್||’ ಇತಿ ವಾರಾಹೇ

‘ರಾಮ ಏಕೋ ಹ್ಯನಂತಾಂಶಃ ತತ್ರ ರಾಮಾಭಿಧೋ ಹರಿಃ|
ಶುಕ್ಲಕೇಶಾತ್ಮಕಸ್ತಿಷ್ಠನ್ ರಮಯಾಮಾಸ ವೈ ಜಗತ್||’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ (ಭಾ.ತಾ.2.7.26)

‘ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಂತೇ ಗರುಡೇ ರುದ್ರೇ ಕಾಮೇ ಶಚೀಪತೌ|
ಅನಿರುದ್ಧೇ ಮನೌ ಚೈವ ಪೃತೌ ಚ ಕೃತವೀರ್ಯಜೇ||
ನಾರದೇ ಚೈವಮಾದ್ಯೇಷು ವಿಶೇಷಾತ್ಸನ್ನಿಧಿಹರೇಃ|
ಸುದರ್ಶನಾದಿಮಷ್ಟಸ್ತೇಷು ತಥಾ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಹರಿಃ||’ (ಭಾ.ತಾ.4.25.20)

‘ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮನಾಮಾಸೌ ಶಿವಸ್ಥೋ ರುದ್ರನಾಮಕಃ|
ತಯೋರಪಿ ನಿಯಂತೃಕಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಜನಾರ್ದನಃ ||’ ಇತಿ ಸ್ಕಾಂದೇ |

(ಕಿಂಚಿತ್ಸಾದೃಶ್ಯಮಾತ್ರೇಣ ಜೀವೇಽಶತ್ವವ್ಯವಹಾರಃ)

‘ಜೀವರಾಶಿಃ ಸಮಸ್ತೋಽಪಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇನ್ವಪೂರ್ವಕಃ|
ಕಿಂಚಿತ್ಸಾದೃಶ್ಯಮಾತ್ರೇಣ ಭಿನ್ನೋಽಪ್ಯಂಶ ಇವೋಚ್ಯತೇ||
ಪುತ್ರಭ್ರಾತೃಸಖಿತ್ವೇನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವೇನ ಯತೋ ಹರಿಃ|
ಬಹುಧಾ ಗೀಯತೇ ವೇದೈರ್ಜೀವೋಽಶಸ್ತಸ್ಯ ತೇನ ತು ||’

(ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ. 2.3.43)

‘ವಿಭಿನ್ನಾಂಶೋಽಲ್ಪಶಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕಿಂಚಿತ್ಸಾದೃಶ್ಯಮಾತ್ರಯುಕ್||’ ಇತಿ ವಾರಾಹೇ

(ಜೀವೇಷಾಧಿದ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ)

‘ಜೀವೇಷಾಧಿದ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸ್ವರೂಪಂ ಬಾಹ್ಯಮೇವ ಚ |
ಬಾಹ್ಯೋಪಾಧಿರ್ಲಯಂ ಯಾತಿ ಮುಕ್ತಾವನ್ಯಸ್ಯ ತು ಸ್ಥಿತಿಃ |
ಸರ್ವೋಪಾಧಿವಿನಾಶೇ ಹಿ ಪ್ರತಿಬಿಮ್ಬಃ ಕಥಂ ಭವೇತ್ |
ಕಥಂ ಚಾಽತ್ಮವಿನಾಶಾಯ ಪ್ರಯತಃ ಸೇತ್ಸ್ಯತಿ ಕ್ವಚಿತ್ ||
ಅನರ್ಥತಾ ಚ ಮುಕ್ತೇಃ ಸ್ಯಾತ್ ಅಭಾವಾತ್ ಪುಂಸ ಏವ ತು |
ಜ್ಞಾನಜ್ಞೇಯಾದ್ಯಭಾವಾಚ್ಚ ಸರ್ವಥಾ ನೋಪಪದ್ಯತೇ ||
ತಸ್ಮಾದೇತನ್ಮತಂ ಯೇಷಾಂ ತಮೋನಿಷ್ಠಾಃ ಹಿ ತೇ ಸ್ಮೃತಾಃ ||’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಭಾ ತಾ. 4.22.26)

(ತ್ರಿವಿಧಾನನ್ಯಂ ವಿಷ್ಣೋರೇವ)

‘ಕಾಲಕೋಟಿವಿಹೀನತ್ವಂ ಕಾಲಾನನ್ಯಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ |
ದೇಶಕೋಟಿವಿಹೀನತ್ವಂ ದೇಶಾನನ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ ||
ಗುಣಾನಾಮಪ್ರಯೇತ್ವಂ ವಸ್ತಾನನ್ಯಂ ವಿದೋ ವಿದುಃ |
ಆನನ್ಯಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ನಿತ್ಯಂ ಹರೇರ್ನಾನ್ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್ ||
ತಥಾಪಿ ದೇಶತಸ್ತಸ್ಯ ಪರಿಚ್ಛೇದೋಽಪಿ ವಿದ್ಯತೇ |
ಪರಿಚ್ಛೇದಸ್ತಥಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿರೇಕರೂಪೇಽಪಿ ಪೂಜ್ಯತೇ ||
ತಸ್ಯಾಚಿನ್ಯಾದ್ಭೂತೈಶ್ಚರ್ಯಾದ್ ವ್ಯವಹಾರಾರ್ಥಮೇವ ಚ |
ಗುಣಾನಾಂ ಕಾಲತಶ್ಚೈವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋಽಪಿ ಕುತ್ರಚಿತ್ ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.11.2)

(ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ತಿರೋಹಿತಭೇದೇನ ದ್ವಿವಿಧಂ ವೈಭವಂ ರೂಪಮ್)

‘ದ್ವಿವಿಧಂ ವೈಭವಂ ರೂಪಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಚ ತಿರೋಹಿತಮ್ |
ಕಪಿಲವ್ಯಾಸಕೃಷ್ಣಾದ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ವೈಭವಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ||

ಭಿನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಜೀವೇಭ್ಯೋ ಜಡೇಭ್ಯಶ್ಚಾಪಿ ತದ್ಗತಮ್ |
ಸಾಜಾತ್ಯಾಧಿಕ್ಯದಂ ತೇಷಾಂ ತತ್ತಿರೋಹಿತವೈಭವಮ್ ||'

ಇತಿ ತೈಲೋಕ್ಯೇ | (ಗೀ.ತಾ.3.11.2)

(ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಪಿ ವಿಷ್ಣುಃ ಅಜ್ಞಜನಮೋಹನಾಯಾವರೇಭ್ಯಃ
ವರಾದಿಕಮರ್ಥಯತಿ)

'ಹರಿವ್ಯಾಸಾದಿರೂಪೇಣ ಸರ್ವಜ್ಞೋಽಪಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುಃ |
ಶೃಣೋತಿ ನಾರದಾದಿಭ್ಯೋ ಮೋಹಾಯೈಷಾಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ ||'

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಭಾ.ತಾ.2.9.45)

'ಯದಧೀನಶ್ರಿಯೋಽಪಾಙ್ಗತ್ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಸಂಸ್ಥಿತಿಃ |
ಸ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ತಪಸ್ತೇಪೇ ವ್ಯಾಸೋ ರುದ್ರಸ್ಯ ಚೇಶ್ವರಃ ||
ಕಾತರ್ಯಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ವಿಯೋಗೇ ಲೌಕಿಕಂ ಹರಿಃ |
ಕುತಃ ಕಾತರತಾ ತಸ್ಯ ನಿತ್ಯಾನಂದಮಹೋದಧೇಃ ||' ಇತಿ ಸ್ನಾನೇ (ಭಾ.ತಾ.1.2.2)

'ಅಹಮಪ್ಯವತಾರೇಷು ತ್ವಾಂ ಚ ರುದ್ರ ಮಹಾಬಲ |
ತಾಮಸಾನಾಂ ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ ||' ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ |

'ಜೀವವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ಚೈವ ತಥಾಂತರ್ಯಾಮ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ |
ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ಶ್ರುತಯೋ ಜ್ಞೇಯಾಃ ವಿಷ್ಣೋರೈಕ್ಯೇನ ಕೇವಲಮ್ ||
ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ಸಮುದ್ವಿಷ್ಟಾಸ್ತಥಾರ್ಥದ್ಯೋತಕಾಸ್ತಥಾ ||' ಇತಿ ಪ್ರಕಾಶಿಕಾಯಾಮ್ |

(ಪಿಂಚಿದೋ ಭೇದಃ ನ ಕದಾಚಿತ್ ವಿನಶ್ಯತಿ)

'ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಪ್ಯಧಿಕಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಜಾನನ್ನಪಿ ಹಿರಣ್ಯಕಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತದ್ಗುಣೈಃ ಸ್ತೌತಿ ತದ್ಗವಿಷ್ಣುವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ||'

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಭಾ.ತಾ.7.3.33)

'ಜೀವೇಶ್ವರಭಿಧಾ ಚೈವ ಜಡೇಶ್ವರಿಭಿಧಾ ತಥಾ |
 ಜೀವಭೇದೋ ಮಿಥಶ್ಚೈವ ಜಡಜೀವಭಿಧಾ ತಥಾ ||
 ಜಡಭೇದೋ ಮಿಥಶ್ಚೈವ ಪ್ರಪಪ್ಪೋ ಭೇದಪಙ್ಗುಕಃ |
 ಸ ನಿತ್ಯ ಏವ ನೋತ್ಪಾದ್ಯ ಉತ್ಪಾದ್ಯಶ್ಚೇನ್ನಶೇದಪಿ ||
 ತಸ್ಮಾದನಾದಿಮಾನೇವ ಪ್ರಕೃಷ್ಣೋ ಭೇದಪಙ್ಗುಕಃ |
 ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಮಿತಂ ಯಸ್ಮಾತ್ ನ ದ್ವೈತಂ ಭ್ರಾಂತಿಕಲ್ಪಿತಮ್ ||
 ಅದ್ವೈತಃ ಪರಮೋ ಯೋಽಸೌ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರವ್ಯಯಃ |
 ವಿಕಲ್ಪೋ ವಿನಿವರ್ತೇತ ಕಲ್ಪಿತೋ ಯದಿ ಕೇನಚಿತ್ |
 ಅದ್ವೈತಂ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಪಕ್ಷೇ ನ ತಸ್ಮಾದ್ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ ||' ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ ||

'ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತ್ವಮಪಿ ಹಿ ಯದಧೀನಂ ಸದೇಷ್ಯತೇ |
 ಪ್ರಮಾಣಾವಗತೇ ತತ್ರ ಕುತ ಏವ ಹ್ಯಯುಕ್ತತಾ || ಇತಿ ಚ (ಗೀ.ತಾ.2.25)

'ಏಕ ಏವದ್ವಿತೀಯೋಽಸೌ ತದತನ್ತಸ್ಯ ವರ್ಜನಾತ್ |
 ತತ್ಸಮಸ್ಯಾಧಿಕಸ್ಯಾಪಿ ಹ್ಯಭಾವಾತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ||'

ಇತಿ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ | (ಬ್ರಹ್ಮ.ಭಾ.ಅ.3)

'ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸೌ ಹರಿಃ ಸರ್ವೇಷು ಸರ್ವದಾ |
 ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸೌ ಅಶ್ವಮೇಧಃ ಕ್ರತುಷ್ಠಪಿ |
 ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸಾವಹಂ ಚಾಸಾವಹೇಯತಃ || ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

'ದೇವಾನಾಂ ಯೋ ವಿದಧಾತಿ ಕಾಮಾನ್'
 'ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ'
 ಬಹವಃ ಪುರುಷಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ ಉತಾಹೋ ಏಕ ಏವ ತು |
 ಕೋ ಹ್ಯತ್ರ ಪುರುಷಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ತಂ ಭವಾನ್ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ ||

(ಭೇದಜ್ಞಾನಮೇವ ಮುಕ್ತಿನಿದಾನಮ್)

ವೈಶಮ್ಯಾಯನ:-

ನೈತದಿಚ್ಛಂತಿ ಪುರುಷಮೇಕಂ ಕುರುಕುಲೋದ್ಭವ |
ಬಹೂನಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಹಿ ಯಥೈಕಾ ಯೋನಿರುಚ್ಯತೇ ||
ತಥಾ ತಂ ಪುರುಷಂ ವಿಶ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಗುಣಾಧಿಕಮ್ ||'

ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ | (ಗೀ.ಭಾ.13.24)

'ಸ್ಥಾಣುರ್ಹೋಚ್ಚಕ್ರಾಮ ಸ ಪ್ರಜಾಪತಿಮುವಾಚ |
ಕೋಽಸಿ ಕೇ ಸ್ಮಃ ಕಃ ಸ ಇತಿ | ಸ ಹೋವಾಚ
ಯೋಽಸ್ಮಿ ಯೇ ಸ್ಥ ಸ ಯಃ ಸ ಇತಿ | ಅಥ ಹೈನಮುಪಾಕ್ರೋಶತ್ |
ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ ಇತಿ' ಮಹಾಸಂಹಿತಯಾಂ ಚ |
'ಜೀವೇಶ್ವರಭಿದಾಂ ಭ್ರಾಂತಿಂ ಕೇಚಿದಾಹುರಪಣ್ಣಿತಾಃ |
ಅನಾರಮ್ಯಂ ತಮೋ ಯಾಂತಿ ಪರಮಾತ್ಮವಿನಿನ್ದನಾತ್' ಇತಿ ||
'ಯಥೈಕಸ್ತು ಬಹೂನ್ ಸುಪ್ತಾನ್ ಅಸುಪ್ತಃ ಪಶ್ಯತಿ ಪ್ರಭುಃ |
ಏವಮೀಶೋ ಬಹೂನ್ ಜೀವಾನ್ ಅಜ್ಞಾನ್ ಪಶ್ಯತಿ ನಿತ್ಯದೃಕ್ ||

ಇತಿ ವ್ಯೋಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಭಾ.ತಾ.2.2.7)

(ಭೇದವಕ್ತಾ ಹರೇಃ ಪ್ರಿಯಃ)

'ಕೇಚಿದ್ಭೇದಂ ವಿನಿನ್ದಂತಿ ಹ್ಯಾಸುರಜ್ಞಾನವೃತ್ತಯಃ |
ನಿನ್ದಾಂ ಕುರ್ವನ್ಯಥೋ ಮನ್ದಾ ಭೇದಸ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥತಾಮ್ ||
ಯೇ ತು ತತ್ತ್ವವಿದೋ ಮುಖ್ಯಾ ಭೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ಯವಸ್ತುನೋಃ |
ಪರಮಾರ್ಥಮಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ನಿತ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುಮುಪಾಸತೇ ||'

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ (ಭಾ.ತಾ.4.8.38)

ಉಪಪಾದಯೇತ್ ಪರಾತ್ಮಾನಂ ಜೀವೇಭ್ಯೋ ಯಃ ಪದೇ ಪದೇ |
ಭೇದೇನೈವ ನ ಚೈತನ್ಮಾತ್ರಿಯೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ಕಶ್ಚನ ||'

ಇತಿ ಪಾದ್ಮೈ | (ಭಾ.ತಾ.5.5.26)

'ಯೋ ಹರೇಶ್ಚೈವ ಜೀವಾನಾಂ ಭೇದವಕ್ತಾ ಹರೇಃ ಪ್ರಿಯಃ ||' ಇತಿ ಚ

‘ಸುವಿರುಧಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ಜೀವಾದನ್ಯತಮೋ ಹರಿಃ||’

ಇತಿ ವಾಮನೇ (ಭಾ.ತಾ.7.2.41)

‘ಅದೃಷ್ಟೇರ್ಜೀವಪರಯೋಃ ಭೇದಸ್ಯ ಜ್ಞೋ ಯಾತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಮ್|
ಅಭೇದನಿಶ್ಚಯಾದ್ಯಾತಿ ತಮೋ ನಾಸ್ತೃತ್ಯ ಸಂಶಯಃ||
ಅಲ್ಪಸಮೂರ್ಣದರ್ಶಿತ್ವಾನ್ನ ಸಾಮ್ಯಂ ಜೀವಕೃಷ್ಣಯೋಃ||’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ|

‘ಅನಾದ್ಯನನ್ತೋ ಭೇದೋಽಯಂ ಸ್ವಭಾವಃ ಪರಜೀವಯೋಃ|
ಸ್ವತೋ ವಾ ಪರತೋ ವಾಪಿ ನ ಕದಾಚಿದ್ವಿನಶ್ಯತಿ|
ಏವಂ ವಿಜಾನತಾಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಬಹುಜನ್ಮ ನ ದಾಸ್ಯತಿ||’

ಇತಿ ಪ್ರಮಾಣಸಂಹಿತಾಯಾಮ್|

‘ಸುಪರ್ಣಾವೇತೌ ಸಯುಜೌ ಸಖಾಯೌ ಯದೃಚ್ಛಯಾ ಕೃತನೀಡೌ ಚ ವ್ಯಕ್ಷೇ|
ಏಕಸ್ತಯೋಃ ಖಾದತಿ ಪಿಪ್ಪಲಾನ್ನಮನ್ಯೋ ನಿರನ್ಯೋಽಪಿ ಬಲೇನ ಭೂಯಾನ್||’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | (ಭಾ.11.11.6)

‘ಸ್ವರೂಪಭೇದೋ ಹಿ ಪರಜೀವಯೋರ್ಜೀವಗೋ ಮಿಥಃ|
ಪರಸ್ಪರೇಣ ವಸ್ತೂನಾಂ ವಿಶೇಷಃ ಶಾಸ್ತ್ರದರ್ಶಿನಃ||
ಸದ್ಭೇದೋಽಯಂ ಸಮುದ್ವಿಷ್ಟಸ್ತಸತ್ ಭೇದಂ ಚ ಮೇ ಶ್ರುಣು|
ಸ್ವರೂಪಾಣಾಂ ಗುಣಾನಾಂ ಚ ವಿಷ್ಣೋರ್ಭೇದಃ ಪರಸ್ಪರಾತ್||
ಸರ್ವಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುತನ್ತ್ರತ್ವಾತ್ ಶತ್ರುಮಿತ್ರಾದಿಭೇದಿತಾ|
ಯಚ್ಚಾನ್ಯಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವಿದ್ವಿಷ್ಟಮಸಭೇದಃ ಸ ಈರಿತಃ||
ಸದ್ಭೇದದರ್ಶನಾನೋಕ್ಷಸ್ತಸದ್ಭೇದಾತ್ತಮೋ ವ್ರಜೇತ್|
ಇದಂ ಜ್ಞಾನಮಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಮ ಸಾಧರ್ಮ್ಯಮಾಗತಾಃ||
ಸರ್ಗೇಽಪಿ ನೋಪಜಾಯಂತೇ ಪ್ರಲಯೇ ನ ವ್ಯಥಂತಿ ಚ||’ ಇತಿ ಭಾರತೇ||

(ನ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಭೇದಾಪಗಮಃ)

‘ಯೇ ವೇದ ನಿಹಿತಂ ಗುಹಾಯಾಂ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ಸೋಽಶ್ನುತೇ |
 ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ |’
 ಏತಮಾನಂದಮಯಮಾತ್ಮಾನಮುಪಸಂಜ್ಯಮ್ಯ
 ಇಮಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ಕಾಮಾನ್ನೀಕಾಮರೂಪ್ಯನುಸಂಚರನ್’
 ಸರ್ವೇ ನಂದಂತಿ ಯಶಸಾ ಗತೇನ ಸಭಾಸಾಹೇನ ಸಖ್ಯಾ ಸಹಾಯಃ |
 ಕಿಲ್ವಿಷಸುಪ್ತಿಸುಷಡಿರ್ಹಯೇಷಾಮರಂ ಹಿತೋ ಭವತಿ ವಾಜಿನಾಯ |
 ‘ಪರಇಷ್ಟೋತಿರುಪಸಮ್ಪದ್ಯ ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣಾಭಿನಿಷ್ಪದ್ಯತೇ’

‘ಸ ತತ್ರ ಪರ್ಯೇತಿ ಜಕ್ಷನ್ ಕ್ರೀಡನ್ ರಮಮಾಣಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ವಾ ಯಾನ್ಯೈರ್ವಾ
 ಜ್ಞಾತಿಭಿರ್ವಾಽಜ್ಞಾತಿಭಿರ್ವಾ | ತದಾ ವಿದ್ವಾನ್ ಪುಣ್ಯಪಾಪೇ ವಿಧೂಯ ನಿರಂಜನಃ ಪರಮಂ
 ನಾಮ್ಯಮುಪೈತಿ |’

(ಜೀವ-ಶರೀರಶಬ್ದಾರ್ಥಕಥನಮ್)

‘ಅಲ್ಪಶಕ್ತಿರಸಾರ್ವಜ್ಞಂ ಪಾರತನ್ತ್ಯಮಪೂರ್ಣತಾ |
 ಉಪಜೀವಕತ್ವಂ ಜೀವತ್ವಮೀಶತ್ವಂ ತದ್ವಿಪರ್ಯಯಃ |
 ಸ್ವಭಾವಿಕಂ ತಯೋರೇತನ್ನಾನ್ಯಥಾ ತು ಕಥಂಜನ |
 ವದಂತಿ ಶಾಶ್ವತಾ ವೇದಾ ಅತ ಏವ ಮಹಾಜನಾಃ |’

ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪುರಾಣೇ | (ಗೀ.ತಾ.2.20)

‘ಶರೀರೌ ತೌ ಉಭೌ ಜ್ಞೇಯೌ ಜೀವಶ್ಚೇಶ್ವರಸಂಜ್ಞೌ ತಃ |
 ಅನಾದಿಬಂಧನಸ್ತೇಕೋ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ತಥಾಪರಃ ||’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |

‘ಭೇದೇನೈವ ಜಗತ್ಸತ್ಯಂ ಭೇದೇನೇಶಂ ಗುಣೈಃ ಸದಾ |
 ಭೇದೇನ ಜೀವಾನ್ಯೋನೃಂ ಮುಕ್ತಾಃ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸರ್ವದಾ ||’

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಬ್ರಹ್ಮ.ಭಾ.5)

‘ಸರ್ವಜ್ಞಾಲ್ಪಜ್ಞತಾಭೇದಾತ್ ತೇನ ಸತ್ಯೇನ ಮಾಂ ದೇವಸ್ತಯಾನ್ತು ಸಹ ಕೇಶವಾಃ||’
ಇತಿ ಚ

(ಭೇದ ಸತ್ಯೋಽಪ್ಯನಾದಿಶ್ಚ)

‘ಸತ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಸತ್ಯೋ ಜೀವಃ ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ ಮೈವಾರುವಣ್ಯಃ|’ ‘ಆತ್ಮಾ ಹಿ ಪರಮಃ ಸ್ವತನ್ತ್ರಃ ಸರ್ವವಿತ್ಸರ್ವಶಕ್ತಿಃ ಪರಮಸುಖಃ ಪರಮಃ ಜೀವಸ್ತು ತದ್ವಶ ಅಜ್ಞೋಽಲ್ಪಶಕ್ತಿರಾತ್ಮೋಽಲ್ಪಕಃ’ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಃ||

‘ಸೋಽಶ್ಚುತೇ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ|’
‘ಜೀವೇಶ್ವರಾಭಿದಾ ಚೈವ ಜಡೇಶ್ವರಭಿದಾ ತಥಾ|
ಜೀವಭೇದೋ ಮಿಥಶ್ಚೈವ ಜಡಜೀವಭಿದಾ ತಥಾ|
ಮಿಥಶ್ಚ ಜಡಭೇದೋ ಯಃ ಪ್ರಪಿಂಚೋ ಭೇದಪಿಂಚಕಃ|
ಸೋಽಯಂ ಸತ್ಯೋ ಹ್ಯನಾದಿಶ್ಚ ಸಾದಿಶ್ಚೇನ್ನಾಶಮಾಪ್ನುಯಾತ್|
ನ ಚ ನಾಶಂ ಪ್ರಯಾತ್ಯೇಷಃ ನ ಚಾಸೌ ಭ್ರಾನ್ತಿಕಲ್ಪಿತಃ|
ಕಲ್ಪಿತಶ್ಚೇನ್ನಿವರ್ತೇತ ನ ಚಾಸೌ ವಿನಿವರ್ತತೇ||’ ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ|

(ಅಸದುಪಾಸಕಾನಾಂ ತಮ ಏವ ಭವತಿ)

‘ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವೇನಸ್ತು ಧ್ಯಾಯನ್ನಾಪಾಧರಂ ತಮಃ|
ತದ್ರಾಧ್ಯಾನೋ ಮಹೀಂ ವ್ಯಾಪ್ತೋ ಭೇರ್ಯಾ ಖ್ಯಾಪಯಿತೋಽನಿಶಮ್ ||
ಅಸುರಾ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವ ಪಿಶಾಚಾಸ್ತತ್ಪಥಿ ಸ್ಥಿತಾಃ|
ಭೂಮೌ ತತ್ಪೃಥುನಾ ಸರ್ವಂ ನಿರಸ್ತಂ ಮಹಿತಾತ್ಮನಾ||
ವೈವಸ್ವತಸ್ಯ ಸಮಯೇ ಜಾತಾಃ ಕ್ರೋಧವಶಾ ಭುವಿ|
ಖ್ಯಾಪಯಂತಿ ದುರಾತ್ಮಾನೋ ಮಣಿಮಾಂಸ್ತತ್ಪುರಃ ಸರಃ||

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣೇ (ಭಾ.ತಾ.4.14.29)

‘ಭಿದಾ ಯದಿ ನ ದೃಶ್ಯೇತ ಜೀವಾತ್ಮಪರಮಾತ್ಮನೋಃ|
ಮುಕ್ಯೈ ತದಪರೋಕ್ಷಾಯ ಕೋ ಯತ್ನಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೀ|ಭಾ.ತಾ.4.22.17)

‘ಪೂರ್ವಂ ತು ಪೌಣ್ಡಿಕೋ ನಾಮ ವಾಸುದೇವಃ ಸುದುರ್ಮತಿಃ|
ಜಾತಿಸ್ಮರೋ ದ್ವಿಧಾ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪಾಷಣ್ಣಂ ನಿರ್ಮಮೇ ನೃಪಃ||
ಏಕಂ ತು ವಾಸುದೇವಾಖ್ಯಂ ವಾಸುದೇವೋಽಹಮ್ ಇತ್ಯಪಿ|
ಕುಸ್ತ್ರಿತಂ ವಾಸುದೇವತ್ವಪ್ರತಿಪಾದಕಮಾತ್ಮನಃ||
ತತ್ರಶಿಷ್ಯಃ ಕ್ರಮುರ್ನಾಮ ನಜಾನಂಸ್ತನ್ಮತಂ ಪರಮ್|
ವಾಸುದೇವಾತ್ಮತಾಂ ಸರ್ವಜೀವಾನಾಮವದತ್ಕುಧೀಃ||
ಕ್ರಿಯಾಖ್ಯಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಕರೋದ್ ಅಭೇದಪ್ರತಿಪಾದಕಮ್|
ಕುಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸರ್ವವೇದಾನಾಂ ವಿರುದ್ಧಂ ತಾಮಸಾಲಯಮ್||
ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಽದ್ಯಾಪಿ ವರ್ತಂತೇ ವರ್ತಿಷ್ಯಂತಿ ತಥಾ ಕಲೌ|
ಅಶೌಚಾ ಅವ್ರತಾಚಾರಾ ವಾಸುದೇವೋಽಹಮಿತ್ಯಪಿ||’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ|ಭಾ.ತಾ.1.4.18)

‘ಪ್ರವಿಷ್ಟತ್ವಾಚ್ಛರೀರೇಷು ಜೀವಾ ಏವೇತಿ ದುರ್ಧಿಯಃ|
ಮನ್ಯಂತೇ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ನ ತನ್ಮತಮನುವ್ರಜೇತ್||
ವೇದವಾದವಿರೋಧಿತ್ವಾದನಯಾ ತು ತಮೋ ವಿಶೇತ್||’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೀ |

‘ಐಕಾತ್ಯಜ್ಞಾನತೋ ಯಾಂತಿ ತಮೋ ಭೇದಾತ್ಪರಂ ಪದಮ್|
ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಪಾರತನ್ತ್ಯಾದಿಜ್ಞಾನಂ ಭೇದದೃಶಿರ್ಭವೇತ್||’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ|

‘ಯೇ ಜಗತ್ಪ್ರವದನ್ತಜ್ಞಾ ಜೀವಾದನ್ಯೇಶವರ್ಜಿತಮ್|
ತೇಷಾಮಪಿ ತು ತಾಂ ವಾಚಮೀಶ ಏವ ದದಾತ್ಯಜಃ||
ನ ಚ ತರ್ಕಿರ್ಭವೇದೀಶೋ ಜೀವೋ ಭೇದವಿರೋಧತಃ|
ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೋ ಯತಸ್ತರ್ಕಾ ಇಷ್ಟಸಾಧನಗಾ ಅಪಿ||
ಕಚಿತ್ಕಚಿನ್ಯಷಾ ತರ್ಕಾಃ ಕಣಾದಾದಿಪ್ರದರ್ಶಿತಾಃ|
ತತ್ತ ನಿರ್ಣಯಭೀರೂಣಾಂ ವ್ಯವಧಾನಕರಾಸ್ತತಃ|

ನೈವ ತೇ ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧೀನಾಂ ಕುರ್ಯುಸ್ತೇ ಬುದ್ಧಿಚಾಲನಮ್ |
 ಮೃಷಾ ತದೀಶವರಾಭೇದಃ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಶ್ಚ ಜೀವಗಃ |
 ಧನವತ್ತ್ವಂ ಚ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಬಲವತ್ತ್ವಂ ಚ ವಿಷ್ಣವಿ |
 ಅತೋ ಜೀವೇಶ್ವರಾಭೇದಂ ಮಿಥ್ಯೇತಿ ಕವಯೋ ವಿದುಃ ||'

ಇತಿ ತನ್ವಭಾಗವತೇ | (10.94.37)

'ಜೀವಸ್ಯ ಜಗತ್ಶ್ಚೈವ ಪರೇಶಾಭೇದತೋ ವಚಃ |
 ಅತಾತ್ಮಿಕಂ ಜಗಚ್ಛೇತಿ ವಿಷ್ಣವನಧೀನತ್ವವಾಚಕಮ್ ||
 ಮೃಷಾ ವಾಕ್ಯಂ ಹಿ ತದ್ ಜ್ಞೇಯಂ ತಮೋಗತಿವಿಧಾಯಕಮ್ |
 ಅಭೇದಸ್ತು ಕುತಸ್ತಸ್ಯ ಪರಮಸ್ಯಾವರೇಣ ತು ||
 ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ ತು ಕುತಸ್ತಸ್ಯ ಜಗತೋ ನಿತ್ಯದರ್ಶನಾತ್ ||'

ಇತಿ ವಾರಾಹೇ || (ಭಾ.ತಾ.10.94.27)

(ಈಶಧರ್ಮಾಃ ನ ಜೀವೇಽನುಸನ್ನೇಯಾಃ)

'ಯಾವತ್ತು ಗುಣವೈಷಮ್ಯಂ ತಾವನ್ನಾನಾತ್ಮಮಾತ್ಮನಃ |
 ಭೇದಬುದ್ಧಿಸ್ತು ಯಾವತ್ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವದೀಶ್ವರತನ್ವತಾ |
 ಯಾವದೀಶ್ವರತನ್ವತ್ವಂ ತಾವತ್ ತಸ್ಮಾದ್ ಭಯಂ ಭವೇತ್ |
 ಉಪಾಸತೇ ಯ ಏವಂ ತು ನಿತ್ಯಶೋಕೇ ಪತಂತಿ ತೇ ||
 ಮಹಾತಮಸ್ಯನಾನಂದೇ ತಸ್ಮಾನ್ನೈವಂ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ |
 ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಂ ತು ನಾನಾತ್ವಂ ಜೀವನಾಮೀಶತನ್ವತಾ ||
 ಸ್ವಾಧಿಕಾನಾಂ ವಶತ್ವಂ ಚ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಸದೇಷ್ಯತೇ |
 ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಮುಚ್ಯಂತೇ ಪರಾನಂದಂ ಪ್ರಜನ್ತಿ ಚ ||'

ಇತಿ ತನ್ವಭಾಗವತೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.10.34)

'ಅಸ್ವತನ್ವಃ ಸ್ವತನ್ಮೋಽಸ್ಮಿತ್ಯೇವಂ ಜೀವಃ ಪ್ರಭಾವಯನ್ |
 ವಧ್ಯತೇ ಹೀಶಕೋಪೇನ ರಾಜಭಾವೇನ ಭೃತ್ಯವತ್ ||

ಇತಿ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯೇ

'ತಂ ಯೇ ತ್ವೈಕೈನ ಮನ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಭಿನ್ನಂ ಗುಣೋಚ್ಚಯಾತ್ |
 ಕೃಪಣಾಸ್ತೇ ತಮಸ್ಯನ್ಥೇ ನಿಪತನ್ತಿ ನ ಸಂಶಯಃ |
 ನ ತೇಷಾಮುದ್ಧೃತಿಃ ಕ್ವಾಪಿ ನಿತ್ಯಾತಿಶಯದುಃಖಿನಾಮ್ ||
 ಗುಣಭೇದವಿದಾಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಭೇದಾಭೇದವಿದಾಮಪಿ |
 ದೇಹಕರ್ಮಾದಿಷು ತಥಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಾದಿಕೇ ತಥಾ ||
 ಸ್ವೋದ್ರಿಕ್ತಾನಾಂ ತದೀಯಾನಾಂ ನಿಂದನ್ತಿ ಏವ ಚ |
 ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಚೈತೇಷಾಂ ಗತಿರೇಷಾ ನ ಸಂಶಯಃ ||
 ಅವ್ಯಕ್ತಃ ಪರಮಾತ್ಮಾಸೌ ವ್ಯಕ್ತೋ ಜೀವ ಉದಾಹೃತಃ |
 ಮನ್ಯತೇ ಯಸ್ತಯೋರೈಕೈಕಂ ಸ ತು ಯಾತ್ಯಧರಂ ತಮಃ ||'
 'ಜೀವಧರ್ಮಾನೀಶ್ವರೇ ತು ಯೋ ಜೀವೇಷ್ಟೈಶ್ಚರಾನಪಿ |
 ವಿದ್ಯಾದ್ ಜೀವೇಶ್ವರೈಕೈಕಂ ಚ ದ್ವಂದ್ವಮೋಹೀ ಸ ಉಚ್ಯತೇ ||'

ಇತ್ಯಾಗ್ನೇಯೇ | (ಗೀ.ತಾ.7.28)

(ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವಚನೇನ ಐಕ್ಯವಾದನಿರಸನಮ್)

ಐಕ್ಯಾತ್ಮಂ ನಾಮ ಯದಿದಂ ಕೇಚಿದ್ ಬ್ರೂಯುರನೈಪುಣಾಃ |
 ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ತ್ವಮವಿಜ್ಞಾಯ ತಥಾವಾದಬಲಾಜ್ಞನಾಃ ||
 ಕಾಮಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತತ್ವಾದಹಂಕಾರವಶಙ್ಗತಾಃ |
 ಯಥಾತಥ್ಯಮವಿಜ್ಞಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಶಾಸ್ತ್ರದಸ್ಯವಃ ||
 ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತೇನಾ ನಿರಾನಂದಾ ಅಪಕ್ವಮನಸೋಽಶಿವಾಃ |
 ವೈಗುಣ್ಯಮೇವ ಪಶ್ಯನ್ತಿ ನ ಗುಣಾನ್ ವಿನಿಯುಜ್ವತೇ ||
 ತೇಷಾಂ ತಮಃಶರೀರಾಣಾಂ ತಮ ಏವ ಪರಾಯಣಮ್ |
 ಯತಃ ಸ್ವರೂಪತಶ್ಚಾನ್ಯೋ ಜಾತಿತಃ ಶ್ರುತಿತೋಽರ್ಥತಃ ||
 ಕಥಮಸ್ಮಿ ಸ ಇತ್ಯೇಷ ಸಮ್ಭನ್ತಃ ಸ್ಯಾದಸಂಹಿತಃ |' (ಬೃಹ.ಭಾ.3)

ಅನ್ಯ ಈಶಸ್ತಥಾನ್ಯೋಽಹಮಿತಿ ಜ್ಞಾನಂ ವಿಪಶ್ಚಿತಾಮ್ ||
 ಅಧಿಕೃಜ್ಞಾನಮೀಶಸ್ಯ ಯತೋಽನ್ಯತ್ವೇನ ಯುಜ್ಯತೇ || ಇತಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇ |

(ಭಾನ್ವೋಗ್ಯೇ ದೃಷ್ಟಾಂತನವಕೇಽಪಿ ಭೇದ ಏವೋಕ್ತಃ)

‘ಯಥಾ ಪಕ್ಷೇ ಚ ಸೂತ್ರಂ ಚ ನಾನಾವೃಕ್ಷರಸಾ ಯಥಾ |
ಯಥಾ ನದ್ಯಃ ಸಮುದ್ರಶ್ಚ ಶುದ್ಧೋದಲವಣೇ ಯಥಾ |
ಯಥಾ ಚೋರಾಪಹಾರ್ಯೋ ಚ ಯಥಾ ಪುಂವಿಷಯಾವಪಿ ||
ತಥಾ ಜೀವೇಶ್ವರೌ ಭಿನ್ನೌ ಸರ್ವದೈವ ವಿಲಕ್ಷಣೌ |
ತಥಾಪಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪತ್ವಾನ್ನ ಜೀವಾತ್ಮರಮೋ ಹರಿಃ ||
ಭೇದೇನ ಮನ್ದದೃಷ್ಟೀನಾಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಪರಮೋಽಪಿ ಸನ್ |
ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ತಯೋರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮುಚ್ಯತೇ ಬದ್ಧತೇಽನ್ಯಥಾ ||’ ಇತಿ ಪರಮೋಪನಿಷದಿ |

‘ಭೇದದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಭಿಮಾನೇನ’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇಽಪಿ ಭೇದಸ್ಯೈವೋಕ್ತೇಃ |

(ಅಸುರಸ್ವರೂಪಮ್)

‘ಮದನ್ಯೋ ನಾಸ್ತಿ ದೇವೇಶಃ ಇತಿ ವಿದ್ಯಾಸುರಂ ಮತಮ್ |
ಅಸ್ತೀತಿ ದೈವಮುಭಯೋರ್ಹರಿರೇವ ಹ್ಯಪೇಕ್ಷಿತಃ ||

ಜೀವಾದನ್ಯಂ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ಶ್ರುತ್ಯೈವಂ ವಿದ್ವಿಷಂತಿ ಚ |
ಏತೈಸ್ತಮಸುರಾನ್ವಿದ್ಧಿ ಲಕ್ಷಣೈಃ ಪುರುಷಾಧಮಾನ್ ||’ ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ

‘ವಿಷ್ಣುಂ ವಿಹಾಯ ಯೇ ದೇವಾನ್ ಪಿತೃನ್ ಭೂತೇಶಮೇವ ವಾ |
ಸಾಮ್ಯೇನ ವಾ ಪೂಜಯಂತಿ ತೇ ಜ್ಞೇಯಾ ಅಸುರಾ ಗಣಾಃ ||’ ಇತಿ ಚ

‘ಯೇಽತಿಮಾನೇನ ಮನ್ಯಂತೇ ಪರಮೇಶೋಽಹಮಿತ್ಯಪಿ |
ಮಿಥ್ಯಾ ಜಗದಿದಂ ಸರ್ವಂ ಭ್ರಮಜತ್ವಾನ್ನ ತಿಷ್ಠತಿ ||
ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾನ್ನೇಶ್ವರೋಽಪ್ಯಸ್ತಿ ಪರೇಭ್ಯೋ ನ ಚ ಜಾಯತೇ ||
ಸ್ವಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ತಥಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ ನಿಯನ್ತಾನ್ಯ ಇತೀರಿತೇ |
ಪ್ರದ್ವಿಷನ್ಯಸುರಾಸ್ತೇ ತು ಸರ್ವೇ ಯಾನ್ಯಧರಂ ತಮಃ ||

ಅಯೋಗ್ಯೇಶತ್ವಕಾಮಾಚ್ಚ ಲೋಭಾಚ್ಚಾತ್ಮಸಮರ್ಪಣೇ |
 ತತ್ತ ವೇದಿಷು ಕೋಪಾಚ್ಚ ತಮಸ್ತೇಷಾಂ ನ ದುರ್ಲಭಮ್ ||
 ಅಕ್ಷಗಮಾನುಮಾನಾಂ ಚ ಸ್ತೋತ್ರೇರಪಿ ವಿರೋಧಿನಃ |
 ತಸ್ಮಾತ್ತೇ ಹ್ಯಸುರಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಏವಮನ್ಯೇಽಪಿ ತಾದೃಶಾಃ ||'

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ | (ಗೀ.ತಾ.16.20)

'ಭಿನ್ನೋಽಚಿನ್ಯಃ ಪರಮೋ ಜೀವಸಂಘಾತ್ ಪೂರ್ಣಃ ಪರೋ ಜೀವಸಂಘೋ
 ಹ್ಯಪೂರ್ಣಃ |
 ಯತಸ್ತಸೌ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೋ ಹ್ಯಯಂ ಚ ಬನ್ಧಾನೋಕ್ಷಂ ತತ ಏವಾಭಿಗಚ್ಛೇತ್ ||'

ಇತಿ ಕೌಶೀತಕೀಶ್ರುತಿಃ

'ಯಸ್ತೂತ್ತಮೋ ಭಗವತಃ ಸ ಮುಕ್ತಿಂ ಪರಮಾಂ ವ್ರಜೇತ್ |
 ವಿಷ್ಣುನಾ ಸರ್ವದೇವೈಶ್ಚ ಮೋದತೇ ಸಹ ನಿತ್ಯದಾ ||'

ಇತಿ ವಾರಾಹೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.2.46)

(ಪಾತಕೋಪಪಾತಕಾದಿನಾಂ ಸ್ವರೂಪಂ ಫಲನಿರೂಪಣಂ ಚ)

'ಕ್ಷುದ್ರಪಾಪಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ಚೋಪಪಾತಕಪಾತಕೇ |
 ಮಹಾಪಾತಕನಾಮಾನಿ ಸುಮಹಾಪಾತಕಾನ್ಯಪಿ ||
 ತಥಾ ಸ್ವತಿಮಹಾನ್ತಾನಿ ಪಾತಕಾನಿ ವಿದೋ ವಿದುಃ |
 ಪಿಪೀಲಿಕಾವಧಾದೀನಿ ಕ್ಷುದ್ರಪಾಪೋದಿತಾನಿ ಚ ||
 ಪಾಪಮಸ್ತಿಮತಾಂ ಹತ್ಯಾ ಫಲಚೌರ್ಯಾದಿಕಂ ತಥಾ |
 ಪರದಾರಾದಿಕಂ ವಾಽಪಿ ಹ್ಯುಪಪಾತಕಸಂಘೋ ತಮ್ ||
 ಪಾತಕಂ ಶೂದ್ರಹತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿಕಂ ಮಹತ್ |
 ದೇವಸ್ವಹರಣಾದೀನಿ ಸುಮಹಾನ್ತಿ ವಿದೋ ವಿದುಃ ||
 ದೇವಾವಜ್ಞಾ ಸತಾಂ ಚೈವ ತತೋಽಪಿ ಸುಮಹತ್ತರಾ |
 ಮಹನ್ಮಹತ್ತರಾ ತಸ್ಯಾ ಅವಜ್ಞಾ ಕೇಶವೇ ತು ಯಾ ||
 ಕೇಶವಸ್ಯ ಸಮೋಽಸ್ತೀತಿ ಕೇಶವೋಽಸ್ಮ್ಯಹಮಿತ್ಯಪಿ |
 ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಃ ಕೇಶವಾತ್ಮಾನಃ ಶ್ರೀರ್ವಾ ನಿರ್ಗುಣ ಇತ್ಯಪಿ ||

ಮುಕ್ತಸ್ಯ ತದ್ಭಾವಮತಿರರೂಪತ್ವಮತಿಸ್ತಥಾ |
ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕದೇಹೋಽಸ್ಯಾಪ್ಯಸ್ತೀತ್ಯಪಿ ತು ಯಾ ಮತಿಃ ||
ಜನ್ಮಮೃತ್ಯಾದಿಬುದ್ಧಿವಾ ದುಃಖಾಜ್ಞಾನಾದಿಬೋಧನಮ್ |
ತಸ್ಯಾಪಿ ಪರತನ್ತ್ರತ್ವವಿಜ್ಞಾನಂ ಚ ತದುತ್ತಮಃ ||
ಅಸ್ತೀತಿ ಯಾ ಮತಿಸ್ತಸ್ಯ ವಶಾದನ್ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್ |
ಅಸ್ತೀತಿ ಭಾವನೇತ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಅವಜ್ಞಾಃ ಸಮ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||'

ಇತಿ ಧರ್ಮವಿವೇಕೇ (ಭಾ.ತಾ.11.14.30)

'ಸುರಾ ಹರೇರ್ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತೇ ಮೇ ಸ್ಯುರಿತಿ ಚಿಂತನಮ್ |
ಸುರಾಪಾನಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತನ್ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕಥಿಷ್ಯನ ||'

(ಭಾ.ತಾ.11.21.42)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಷ್ಣುರುದ್ಧಿಷ್ಠಃ ಸ ನಾಸ್ತೀತ್ಯಭಿಚಿಂತನಮ್ ||
ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಸುಮುದ್ದಿಷ್ಟಾ ತಾಂ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕಥಿಷ್ಯನ ||

ಇತಿ ಆಗಮತಾತ್ಪರ್ಯೇ (ಭಾ.ತಾ.11.21.43)

(ವಿಷ್ಣುವಾರಮ್ಯವಿದಾಂ ಮಹಾಫಲಮ್)

'ಜೀವಾಭೇದಂ ತಥಾಽಭೇದಂ ಜಗತೋ ಯೇ ವಿದುಃ ಪ್ರಭೋಃ |
ತೇಽಪಿ ಯಾನ್ತಿ ತಮೋ ಘೋರಮಧರಂ ಬ್ರಹ್ಮತಸ್ಯರಾಃ ||
ಭೇದಾಭೇದಂ ವಿದುರ್ಯೇ ಚ ಜೀವೈಸ್ತು ಜಗತೋಽಪಿ ಚ |
ಪರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಯಾನ್ತಿ ತಮಸ್ತೇಽಪ್ಯುತ್ತರಂ ಸದಾ ||
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಪೂರ್ಣಸರ್ವಗುಣೋಚ್ಚಿತಮ್ |
ವಿಜಾನೀಯಾದ್ವಿಮುಕ್ತರ್ಥಂ ಸರ್ವತಶ್ಚ ವಿಲಕ್ಷಣಮ್ ||
ಭಿನ್ನಂ ಮಿಥೋ ವಿಜಾನೀಯುರ್ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನವಿದೋಽಪಿ ವಾ |
ತೇಽಪಿ ಯಾನ್ತಿ ತಮೋ ಘೋರಂ ತಸ್ಮಾನ್ಮೈವಂ ವಿದೋ ವಿದುಃ |'

'ಯದನಾರಭಪಾಪಂ ಸ್ಯಾತ್ತದ್ವಿನಶ್ಯತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ |
ಪಶ್ಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ವ್ಹಂಸ್ತಂ ಹೀನಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಶ್ಯತಃ |' (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.1.15)

‘ನ ಹ್ಯಾನನ್ನೋ ನಿಜಸ್ತೇಷಾಂ ಪರೈರ್ಲಭ್ಯಃ ಕಥಿಷ್ಠನ|
ಕಿಮು ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಾನನ್ನೋ ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ||’

‘ಹರೇರುಪಾಸನಾ ಚಾತ್ರ ಸದೈವ ಸುಖರೂಪಿಣೀ|
ನ ಚ ಸಾಧನಭೂತಾ ಸಾ ಸಿದ್ಧಿರೇವಾತ್ರ ಸಾ ಯತಃ ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ | (ಬ್ರ.ಭಾ. 4.4.21)

‘ಏತಮಾನಂದಮಯಾಮಾತ್ಮಾನಮನುವಿಶ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ನ ಹಸತೇ ನ ವರ್ಧತೇ
ಯಥಾಕಾಮಂ ಚರತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ ಪಿಬತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ ರಮತೇ
ಯಥಾಕಾಮಮುಪರಮತೇ||’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ|

‘ಅಜೋ ಹ್ಯೇಕೋ ಜುಷಮಾಣೋಽನುಶೇತೇ ಜಹಾತ್ಯೇನಾಂ
ಭುಕ್ತಭೋಗಾಮಜೋಽನ್ಯಃ|’

‘ಬಹವೋ ಜ್ಞಾನತಪಸಾ ಪೂತಾ ಮದ್ಭಾವಮಾಗತಾಃ|
ಇದಂ ಜ್ಞಾನಮಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಮಮ ಸಾಧಮ್ಯಮಾಗತಾಃ|
ಸರ್ಗೇಽಪಿ ನೋಪಜಾಯಂತೇ ಪ್ರಲಯೇ ನ ವ್ಯಥಂತಿ ಚ|’ ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್|

ಇತ್ಯಾದ್ಯನನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧಾನಂತಪ್ರಮಾಣೈರ್ಜೀವೇಶ್ವರಯೋರ್ಜಗದೀಶ್ವರಯೋಶ್ಚ
ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಭೇದಃ ಸಿದ್ಧಃ|

(‘ಸಲಿಲ ಏಕೋ ದ್ರಷ್ಟಾ’ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

ನನ್ನಿದಮಸಂಕತಮ್| ಅಭೇದೇಽಪಿ ಶ್ರುತ್ಯಾದೀನಾಂ ಸತ್ತಾತ್| ಅನನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧತ್ವಂ ಚ
ಸಮಾನಮಿತಿ ಚೇನ್ನ| ತೇಷಾಮನ್ಯಥಾಸಿದ್ಧತ್ವೇನಾದ್ವೈತಸಾಧಕತ್ವಾಭಾವಾತ್|

ಅತ ಏವ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾಸಿದ್ಧಿಃ|
ತಥಾಹಿ| “ನಾಪಿ ‘ಸಲಿಲ ಏಕೋ ದ್ರಷ್ಟಾ ಅದ್ವೈತೋ ಭವತಿ’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತತ್ರ ಮಾನಮ್|
‘ಏಕೇ ಮುಖ್ಯಾನ್ಯಕೇವಲಾಃ’ ಇತ್ಯಮರೋಕ್ತೇಃ| ಕಿಂವ್ಯ ‘ವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಸ್ವಗತೋ ಭೇದಃ
ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲಾದಿಭಿಃ| ವೃಕ್ಷಾಂತರಾತ್ ಸಜಾತೀಯೋ ವಿಜಾತೀಯಃ ಶಿಲಾದಿತಃ|| ತಥಾ

ಸದ್ವಸ್ತುನೋ ಭೇದತ್ರಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ನಿವಾರ್ಯತೇ ಇತಿ| ಐಕ್ಯಾವಧಾರಣ-
 ದ್ವೈತಪ್ರತಿಷೇಧೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್” ಇತಿವದತ್ರ ಏಕಶಬ್ದಸ್ಯ ಸ್ವಗತಭೇದನಿಷೇಧಪರತ್ವೇನ
 ವ್ಯಾಖ್ಯಾತತ್ವಾನ್ನ ತೇನ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಸಿದ್ಧಿಃ| ಅದ್ವಿತೀಯಶಬ್ದೋಽಪಿ ಕರ್ಮಧಾರಯೋ
 ಬಹುವ್ರೀಹಿರ್ವಾ| ಆದ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮ ದ್ವಿತೀಯಂ ನ ಚೇತ್ಯತೀಯಂ ಪ್ರಥಮಂ ವಾ ಸ್ಯಾತ್| ನ
 ದ್ವಿತೀಯಃ| ಬಹುವ್ರೀಹೇರ್ಜಘನ್ಯತ್ವಾತ್| ಅಘಟಂ ಭೂತಲಮಿತಿವತ್ ದ್ವಿತೀಯಾಭಾವೇ-
 ನೈವ ಸದ್ವಿತೀಯತ್ವಾಪಾತಾಚ್ಚ| ತಸ್ಯಾಪಿ ನಿಷೇಧೇ ವ್ಯಾಘಾತಾತ್| ‘ಆತ್ಮಾ ವಾ
 ಇದಮೇಕ ಏವಾಗ್ರ ಆಸೀನ್ನಾನ್ಯತ್ಕಿಂಚ್ಚನ ಮಿಷತ್’ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯನ್ತರೇ
 ಸವಿಶೇಷೇಣೇತಿನ್ಯಾಯೇನಮಿಷತ್ತೇನೈವ ನಿಷಿದ್ಧತ್ವೇನ ಇಹಾಪಿ ತಥಾತ್ವಸಮ್ಭವೇನ
 ಸ್ವರೂಪೇಣ ನಿಷೇಧಸಿದ್ಧೇಶ್ಚ| ಸಮಾಭ್ಯಾಧಿಕರಾಹಿತ್ಯಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಶಬ್ದಾರ್ಥಃ| ‘ನ
 ತತ್ಸಮಶಾಭ್ಯಾಧಿಕಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತೇ’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ| ‘ನ ತ್ವತ್ಸಮೋಽಸ್ಯಭ್ಯಧಿಕಃ ಕುತೋಽನ್ಯಃ’
 ಇತಿ ಶ್ರುತೇಶ್ಚ| ‘ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ಸದೃಶಃ ಪರಮೋ ನಾಸ್ತಿ’ ಇತಿ
 ಶ್ರುತೇಃ|

‘ಜ್ಞಾನಾನಂದ್ಯಭಿನ್ನತ್ವಾದೇಕಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವತಃ|
 ಅದ್ವಿತೀಯೋ ಮಹಾವಿಷ್ಟುಃ ಪೂರ್ಣತ್ವಾತ್ಪುರುಷಃ ಸ್ಮೃತಃ||
 ಭೇದಾಭೇದನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮೇವಶಬ್ದೋಽವಧಾರಕಃ||’
 ಇತಿ ಸ್ಮೃತೌ ಚ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತತ್ವಾಚ್ಚ|
 ಉಕ್ತಂ ಚ ‘ಯಥಾ ಚೋಲನೃಪಃ ಸಮ್ರಾಡ್ವಿದ್ವೀಯೋಽಸ್ತಿ ಭೂಪತಿಃ|
 ಇತಿ ತತ್ತುಲ್ಯನೃಪತಿ ನಿವಾರಣಪರಂ ವಚಃ|
 ನ ತು ತದ್ಭಾತ್ಯತತ್ಪುತ್ರಕಲತ್ರಾದಿನಿವಾರಕಮ್||’ ಇತಿ|

‘ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸಾವಾಕಾಶೇ ಸವಿತೇತಿವತ್|
 ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಸದಗ್ರ ಇತ್ಯಪಿ ಯೋಜ್ಯತಾಮ್||’
 ಇತಿ ಚ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಂ ಶಕ್ಯತ್ವಾತ್|

(ನೇಹ ನಾನೇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

ನಾಪಿ 'ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಣ್ವನ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತತ್ರ ಮಾನಮ್ | ಅತ್ರ
ಸ್ವಗತಭೇದನಿಷೇಧಸ್ಯೋಕ್ತತ್ವಾತ್ | ನಾನಾಶಬ್ದೋ ಹಿ ನಾನಾತ್ವಾರ್ಥಃ |
ದ್ವೈಕಯೋರಿತಿವದ್ ಭಾವಪ್ರಧಾನತ್ವಾತ್ | ಲೋಕೇ ನಾನಾಶಬ್ದಸ್ಯ
ಪೃಥಗ್ಭಾವವಾಚಿತ್ವಾದಿತಿ ಕೈಯ್ಯುಟೋಕ್ತೇಃ | ಕಿಣ್ವ ಕಿಣ್ವನ ವಿಶ್ವಂ ನಾನಾ ನಾಸ್ತೀತಿ
ಉಕ್ತೇಽಪ್ಯವಿನಾಭೂತಮಸ್ತೀತ್ಯೇವಾರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್ | ನಾನಾಶಬ್ದೋ ಹಿ ವಿನೇತ್ಯರ್ಥೇ
ವರ್ತತೇ | 'ಪೃಥಗ್ವಿನಾನ್ತರೇಣತೇ ಹಿ ರುಜ್ ನಾನಾ ಚ ವರ್ಜನೇ' ಇತ್ಯಮರೋಕ್ತೇಃ |
'ನಾನಾವಿಷ್ಟಂ ಮೋಕ್ಷದೋ ನಾಸ್ತಿ ದೇವಃ' ಇತ್ಯಮರವ್ಯಾಖ್ಯಾಯಾಮ್ ನಾನಾಶಬ್ದಸ್ಯ
ವಿನಾರ್ಥತ್ವೇನೋದಾಹೃತತ್ವಾಚ್ಚ | 'ನ ತದಸ್ತಿ ವಿನಾ ಯತ್ಸ್ಯಾನ್ಮಯಾ ಭೂತಂ
ಚರಾಚರಮ್' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ || ನ ಚ ಧೂಮೋಽಗ್ನಿವಿನಾ ನೇತ್ಯುಕ್ತೇ ಮಿಥ್ಯೇತಿ ಸಿದ್ಧತಿ |
ಏವಂ |

'ನಾನೇತ್ಯಸ್ಯ ವಿನಾರ್ಥತ್ವಾದ್ ವಿನಾಭೂತಂ ನಿಷಿದ್ಧತೇ |'
'ಅವಿನಾಭೂತಮಸ್ತೀತಿ ಸತ್ತ್ವವಾರ್ಥಾತ್ಪು ಲಭ್ಯತೇ'

ಕಿಣ್ವ ವಿಶ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನಾಸ್ತೀತ್ಯುಕ್ತೇಽಪಿ ನ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾಸಿದ್ಧಿಃ | ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽನ್ಯತ್ರ
ಸ್ವೋಪಾದಾನೇ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾದೌ ಸತ್ತ್ವಸಮ್ಭವಾತ್ | ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ನೋಪಾದಾನಂ,
ನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವಾಶ್ರುತೇಃ | ಅಥ 'ಯಸ್ಮಿನ್ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀ ಚಾನ್ತರಿಕ್ಷಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಪ್ಯಸ್ತಿ ವಿಶ್ವಂ ತರ್ಹಿ ತದ್ವಿರೋಧಾದೇವ ನ ತತ್ರ ತನ್ನಿಷೇಧಃ |

ಅನನ್ಯಾ ರಾಘವೇಣಾಹಂ ಭಾಸ್ಕರೇಣ ಪ್ರಬಾ ಯಥಾ |
ವ್ಯಾಕ್ಯಾಽತ್ರ ಯಾದೃಶೀ ತಾದೃಕ್ ನೇಹ ನಾನೇತಿ ಚ ಶ್ರುತೇಃ ||
ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿರಪ್ಯನುಕೂಲೇತಿ ||

ಏತೇನ 'ಮೃತ್ಯೋಃ ಸ ಮೃತ್ಯುಮಾಪ್ನೋತಿ ಯ ಇಹ ನಾನೇವ ಪಶ್ಯತಿ' ಇತಿ
ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯಮಪಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಮ್ | ತತ್ರ ಚ ಇವಶಬ್ದೋ ಭೇದಾಭೇದಪರಃ |

'ಭವೇದೇಕತ್ರ ಸಂಯೋಗ ಇವಶಬ್ದೋ ವಿರುದ್ಧಯೋಃ |
ಧರ್ಮಯೋರುಪಮಾಯಾಂ ವಾ ಸ್ವಲ್ಪತ್ವೇ ವಾ ವಿವಕ್ಷಿತಃ ||' ಇತಿ ವಚನಾತ್ |

ಅನ್ಯಥಾ ಯೋ ನಾನೇವ ಪಶ್ಯತಿ ನ ತು ವಸ್ತುತೋ ನಾನೇತಿ ಪರಾನಿಷ್ಠಾರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್ |

(ಯತ್ರ ತ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಮಾತ್ಮೈವಾಭೂತ್ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

ನಾಪಿ 'ಯತ್ರ ತ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಮಾತ್ಮ್ಯವಾಭೂತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತತ್ರ ಮಾನಮ್ | ಅತ್ರ ಹಿ ಪೂರ್ವತ್ರ 'ಸ ಯಥಾ ಸೈನ್ಧವಖಿಲ್ಯ' ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ 'ಸಮುದ್ರಜಲಸ್ಥಾನೀಯಾ ಮುಕ್ತಾ ಬಹವ ಏಕಸ್ವಭಾವಾವರುಣವದಪಾಂ ಖಾತವದ್ಧಾ ಅಪಾರೋ ಭವತಿ' ಇತ್ಯೇವಂ ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ವಮತಮುಕ್ತವಾ 'ಅವಿನಾಶೀ ವಾ ಅರೇ ಅಯಮಾತ್ಮಾ' 'ಅನುಚ್ಛಿತ್ತಿಧರ್ಮಾ' ಇತಿ ವಾಕ್ಯೇ ಅವಿನಾಶೀತ್ಯನೇನಾತ್ಮನಾಶೋ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಬೌದ್ಧಮತಮ್, ಅನುಚ್ಛಿತ್ತಿಧರ್ಮೇತ್ಯನೇನ ವಿಶೇಷೇಣ ಗುಣೋಚ್ಛೇದೋ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ವೈಶೇಷಿಕಮತಂ ಚ ನಿರಸ್ಯಾದ್ವಿತೀಯಚಿನ್ಮಾತ್ರಾವಶೇಷೋ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಮತೇಽನಿಷ್ಠಂ ಪ್ರಸಜ್ಜಯಿತುಂ 'ಯತ್ರ ಹಿ ದ್ವೈತಮಿವ ಭವತಿ ತದಿತರ ಇತರಂ ಪಶ್ಯತಿ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪ್ರಸಜ್ಜಾಂಜ್ಞವ್ಯತಿರೇಕವ್ಯಾಪ್ತಿಮುಕ್ತಾ 'ಯತ್ರ ತ್ವಸ್ಯ' ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಯತ್ರ ಯೇಷಾಂ ಮತೇ ತ್ವಾತ್ಮಮಾತ್ರವಶೇಷಃ ತತ್ತರ್ಹಿ ಕೇನ ಕಂ ಪಶ್ಯೇನ್ನ ಕೇನಾಪಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ತಥಾ ಚೇಷ್ಟಸ್ಯ ರೂಪಾದೇರಿಶ್ವರಸ್ಯ ಚ ಸ್ವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಾನಾದನ್ಯಾದೇರಿವಾತಿದುಃಖಂ ಮೋಕ್ಷೇ ಸ್ಯಾದಿತಿ ಅನಿಷ್ಠಪ್ರಸಜ್ಞೇ ವಾಽಭಿಹಿತಃ |

ಉಕ್ತಂ ಚ ಭಾರತೇ -

'ಮಗ್ನಸ್ಯ ಹಿ ಪರೇಽಜ್ಞಾನೇ ಕಿಂ ನ ದುಃಖತರಂ ಭವೇತ್||'ಇತಿ||

ನಾಪಿ 'ಯದ್ ದ್ವೈತಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ ಪಶ್ಯನ್ ವೈ ತನ್ನ ಪಶ್ಯತಿ | ನ ಹಿ ದ್ರಷ್ಟುರ್ದೃಷ್ಟೇರ್ವಿಪರಿಲೋಪೋ ವಿದ್ಯತೇ ಅವಿನಾಶಿತ್ವಾತ್ | ನ ತು ತದ್ ದ್ವಿತೀಯಮಸ್ತಿ ತತೋಽನ್ಯದ್ವಿಭಕ್ತಂ ಯತ್ಪಶ್ಯೇತ್ |' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತತ್ರ ಮಾನಮ್ |

'ಪೂರ್ವವಾಕ್ಯೇ ಹಿ ಶುಕ್ಲಸ್ಯ ನೀಲಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಲಸ್ಯ ಹರಿತಸ್ಯ ಲೋಹಿತಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಾ' ಇತಿ ನಾಡಿಸ್ಥಭಗವನ್ಮೂರ್ತೀನಾಂ ವಿಲಕ್ಷಣರೂಪತ್ವಮುಕ್ತಂ ತೇನ ತತ್ರ ರೂಪಾಣಾಮಭೇದಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ | ತಥಾ ತದ್ಧಾ ಅಸ್ಯೈತದಾಪ್ತಕಾಮಮಾತ್ಮಕಾಮಮಕಾಮಂ ರೂಪಮ್' ಇತಿ ಷಷ್ಠ್ಯಾ ರೂಪರೂಪಿಭೇದಶ್ಚ | ತನ್ನಿರಾಕರ್ತುಂ ಭಗವದ್ರೂಪಾದೀನಾಮಭೇದೋಽತ್ಯೋಚ್ಯತೇ | ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವಗುಣಾದಿಕಂ ದ್ವೈತಂ ಸ್ವಸ್ಮಾದ್ ಭಿನ್ನಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ ಯತಸ್ತದ್ ದ್ವಿತೀಯಂ ನಾಸ್ತಿ | ನ ಹಿ ದ್ರಷ್ಟುರೀಶ್ವರಸ್ಯ ದೃಷ್ಟೇರ್ವಿಪರಿಲೋಪೋ ಬಾಧೋ ವಿದ್ಯತ ಅವಿನಾಶಿತ್ವಾತ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ |

(ವಾಚಾರಮ್ಭಣಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

ನಾಪಿ 'ವಾಚರಮ್ಭುಣಂ ವಿಕಾರೋ ನಾಮಧೇಯಂ ಮೃತ್ತಿಕೇತ್ಯೇವ ಸತ್ಯಮ್|'
ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತತ್ರ ಮಾನಮ್|

ವಾಚಾರಮ್ಭುಣಶಬ್ದಸ್ಯ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವೇ ಯೋಗರುಢ್ಯೋರಭಾವಾತ್| ಆರಭ್ಯತ
ಇತ್ಯಾರಮ್ಭುಣಮಿತಿ ಯೋಗೇಽಪಿ ಕೃದ್ಯೋಗೇ ತೃತೀಯಾಽಯೋಗಾತ್|

ವಾಚಾರಬ್ಧಕಾವ್ಯಾದೇರಿವ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾಭಾವಾಚ್ಚ| ವಾಗಾಲಮ್ಭುನಮಿತ್ಯಸ್ಯ
ವಾಗಾಲಮ್ಭುನಮಾತ್ರಮಿತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಶ್ರುತಕಲ್ಪನಾರೂಪಮಿತ್ಯಸಾರಮ್| ಕಥಂ

ವಿವರ್ತಪಕ್ಷೇ ಮೃತ್ತಿಣ್ಣಮೃಣ್ಮಯಾದಿದೃಷ್ಟಾಂತಾಃ| ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾವಿಶಿಷ್ಟಂ ಸದುಪಾದಾನ-
ಮಿತಿ ಚೇತ್| ನ | ಮುಮುಕ್ಷುಜ್ಞೇಯಶುದ್ಧಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೇನೈವ ಸರ್ವವಿಜ್ಞಾನಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾತ್|

ಅನ್ಯಥಾ ಅವಿದ್ಯಾಯಾ ಅಪಿ ಯೇನಾಶ್ರುತಮಿತ್ಯಾದಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾ-
ವಾಕ್ಯೋಕ್ತಜ್ಞೇಯಕೋಟಿತ್ವಾಪಾತಾತ್| ಅನಾದ್ಯವಿದ್ಯದೀನ್ ಪ್ರತ್ಯುಪಾದಾನತ್ವ-

ಯೋಗತ್ವಾಚ್ಚೇತ್ಯಾದಿ ದೂಷಣಗಣಗ್ರಾಸಾತ್ ಪರಮತೇ ಏಕವಿಜ್ಞಾನೇನ
ಸರ್ವವಿಜ್ಞಾನಮಯುಕ್ತಮ್| ಅಸ್ಮತ್ಪಕ್ಷೇ ತು ಪ್ರಧಾನಪುರುಷಜ್ಞಾನಾದ್ ಲೋಕೇ ಗ್ರಾಮಃ

ಜನಪದಃ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಜ್ಞಾತ ಆಹೂತ ಇತ್ಯಾದಿವ್ಯಪದೇಶವದರ್ಥ ಉಪಪದ್ಯತೇ|
ಪುರಾಣಾದೌ ಚ -

'ಶಶಾಸ ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಸಶೈಲವನಕಾನನಾಮ್|'
'ನಾಶಿತಾ ಪೃಥಿವೀ ಸರ್ವಾ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೇಣ ದುರ್ನಯೈಃ||'

ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಯ ದರ್ಶನಾತ್ ||
ಪ್ರಧಾನಭೂತಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾದಪ್ರಧಾನಭೂತದೇವತಾದಿಜ್ಞಾನಫಲಸಿದ್ಧೇಃ ತದ್ ಯುಕ್ತಮ್|
'ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಸರ್ವೇ ಕಾಮಾಃ ಸಮ್ಪದ್ಯಂತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ| 'ತಾವಾನ್ ಸರ್ವೇಷು
ವೇದೇಷು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ವಿಜಾನತಃ' ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ|

'ಯಥಾ ಮೃತ್ತಿಣ್ಣವಿಜ್ಞಾನಾತ್ಸಾದ್ಯಶ್ಯಾದೇವ ಮೃಣ್ಮಯಾಃ|
ವಿಜ್ಞಾಯಂತೇ ತಥಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಾದ್ಯಶ್ಯಾಜ್ಜಗದೇವ ಚ||
ಅನನ್ಯಾಧೀನವಿಜ್ಞಾನಾದನ್ಯಾಧೀನಂ ತಥೈವ ಚ|
ಮೃದಯೋಲೋಹನಾಮ್ನಾಂ ಹಿ ಜ್ಞಾನಾತ್ಸಾಜ್ಞೇತಿಕಂ ಯಥಾ||' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ|

ಏತೇನ ಏಕವಿಜ್ಞಾನೇನ ಸರ್ವವಿಜ್ಞಾನಾನ್ಯಥಾನುಪಪತ್ತಿರ್ಮಿಥ್ಯಾತ್ವೇ ಮಾನಮಿತಿ
ನಿರಸ್ತಮ್| ಅಕ್ಷರಸಾಮ್ಯೇನ ನಿರ್ವಚನೇಽಪಿ ಮಾತ್ರಶಬ್ದಾಶ್ಚವಣಾತ್| ತ್ವಯಾ

ನಾಮಧೇಯಮಿತ್ಯತ್ರಾಪಿ ನಾಮಮಾತ್ರಂ ಹ್ಯೇತದಿತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತತ್ವೇನ ಪೌನರುಕ್ಯಾಚ್ಚ |
ಮೃತ್ತಿಕೇತ್ಯತ್ರಾರ್ಥವಿವಕ್ಷಾಯಾಮ್ ಇತಿ ಶಬ್ದವೈಯ್ಯರ್ಥ್ಯಾಚ್ಚ |
ತದುಕ್ತಮ್—

ವಾಚಾರಮ್ಭಣಮಿತ್ಯುಕ್ತೇ ಮಿಥ್ಯೇತ್ಯಶ್ರುತಕಲ್ಪನಮ್ |
ಪುನರುಕ್ತಿನಾರ್ಥಮಧೇಯಮಿತಿತ್ಯಸ್ಯ ನಿರರ್ಥತಾ||' ಇತಿ |

ತಸ್ಮಾತ್ ವಾಚಾ ವಾಗಿನ್ದ್ರಿಯೇಣಾರಮ್ಭಣಮುತ್ಪಾದನಂ ಯಸ್ಯ ಸಾಚ್ಛೇತಿಕಶಬ್ದಸ್ಯ
ಭಾಷಾಶಬ್ದಸ್ಯ ತನ್ನಾಮಧೇಯಂ ವಿಕಾರಃ, ಕರ್ಮಣಿ ಹ್ಯತ್ರ ವಿಕೃತಮ್
ಸಂಸ್ಕೃತಾಪಭ್ರಂಶರೂಪೇಣ ವಿಕ್ರಿಯಮಾಣತ್ವಾತ್ | ಮೃತ್ತಿಕೇತ್ಯಾದಿಸಂಸ್ಕೃತ-
ನಾಮಧೇಯಂ ತು ಸತ್ಯಂ ನಿತ್ಯಮ್ | 'ನಾಸ್ಯ ಜರಯೈತಜ್ಜೀರ್ಯತೇ ನ ವಧೇನಾಸ್ಯ
ಹನ್ಯತೇ ಏತತ್ಸತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಮ್' ಇತಿ ಏತಚ್ಚುತಾವೇವೋತ್ತರತ್ರ ಸತ್ಯಶಬ್ದಸ್ಯ ನಿತ್ಯೇ
ಪ್ರಯೋಗದರ್ಶನಾತ್ | ಸದಾಶಬ್ದಾತ್ ಅವ್ಯಯಾತ್ ತ್ಯಪ್ ಇತಿ ತ್ಯವನ್ತಸ್ಯ ಸತ್ಯಶಬ್ದಸ್ಯ
ನಿತ್ಯೇ ಪ್ರಯೋಗಸಮ್ಭವಾಚ್ಚ | 'ಸನಾತನಂ ಸತ್ಯಮಿತಿ ನಿತ್ಯಮೇವೋಚ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ' ಇತಿ
ವಚನಾಚ್ಚ | ಟಾಪಂ ಚಾಪಿ ಹಲನ್ತಾನಾಂ ಯಥಾ ವಾಚಾ ನಿಶಾ ದಿಶಾ | ಇತಿ ವಚನಾದ್
ವಾಚಾರಮ್ಭಣಮಿತಿ ಸಮಾಸಃ ಸಾಧುಃ | ತಸ್ಮಾತ್ಸಾದೃಶ್ಯಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾಭ್ಯಾಮುಪಪತ್ತೇಃ
ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ ನಾನೇನ ಬೋಧ್ಯತೇ |

(ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದಯಮಾತ್ಮಾ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

ನಾಪಿ 'ಇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದಯಮಾತ್ಮಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ತತ್ರ ಮಾನಮ್ |
ಜಡಾಜಡಯೋರೈಕ್ಯಾಸಮ್ಭವೇನ ಬ್ರಹ್ಮವ್ಯತಿರೇಕೇಣಸತ್ತ್ವಸ್ಯಾಭಿಪ್ರೇತತ್ವಾದಿತಿ
ಯುಕ್ತಮ್ | 'ಸರ್ವೇಷು ಭೂತೇಷ್ವೇತಮ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ಸರ್ವಂ ಜಲಂ
ಲವಣಮಿತಿವತ್ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾ ವಾ, 'ಸ ಹಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕರ್ತಾ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ 'ಆಯುರ್ವೈ
ಘೃತಮ್' 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮ್' ಇತಿವನ್ನಿಮಿತ್ತತ್ವೇನ ವಾ 'ಯಸ್ಮಿನ್ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀ
ಚ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ 'ರಾಜಾ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವೈ ಸರ್ವಾ ದೇವತಾ'
ಇತಿವತ್ಸರ್ವಧಾರತ್ವೇನ ವಾ 'ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ಪ್ರಿಯತೇ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರ್ಯಜಮಾನಪ್ರಸ್ತರಃ
ಇತಿ ವಕ್ತೃತ್ವಾದ್ಯಾ ವಾ, 'ಆದಿತ್ಯೋ ಯೂಷಃ' ಇತಿ ವತ್ಸಾರೂಪ್ಯೇಣ ವಾ
ಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣಯೋಪಪತ್ತೌ ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣವಧಿತಾಯಾಃ ಯಃ ಪುರುಷಃ ಸ

ಸ್ಥಾನುರಿತಿವತ್ ಯತ್ಸರ್ವತ್ವೇನ ಪ್ರತೀತಂ ತದಾತ್ಮನೈವ್ಯಸ್ತಮಿತಿ ಪದದ್ವಯಲಕ್ಷಣಾಯಾ
ಅಯೋಗಾತ್ | 'ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಪುರುಷೇಣೈವ ಸರ್ವಂ
ವ್ಯಾಪ್ತಮಾತ್ಮಣಾದಾಕರಿಷಾತ್' ಇತಿ ಶ್ರುತೌ

'ಅಸತಶ್ಚ ಸತಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಭವೋಽಪ್ಯಯಃ |
ಸರ್ವಸ್ಯ ಚ ಸದಾ ಜ್ಞಾತ್ಸರ್ವಮೇನಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ||
ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಭೂತಂ ಭವ್ಯಂ ಭವಚ್ಚ ಯತ್ |
ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ತದೀಯವಾನ್ ತು ತಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪತಃ ||' ಇತಿ ಭಾರತೇ ||

'ಸರ್ವಂ ಸಮಾಪ್ನೋಷಿ ತತೋಽಸಿ ಸರ್ವಃ' ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್
ಚಾನ್ಯಥಾವ್ಯಾಖ್ಯಾತತ್ವಾಚ್ಚ |
'ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಂ ನಾಪರಮಸ್ತಿ' ಇತಿ ಶ್ರುತೇರಪಿ ಯಸ್ಮಾತ್ಪರಂ ನಾಪರಮಸ್ತಿ ತಚ್ಚ ಕಿಞ್ಚಿತ್
ಅಲ್ಪಮಿತ್ಯರ್ಥಃ | 'ಪುರುಷಾನ್ನಾಪರಂ ಕಿಞ್ಚಿತ್, ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ'
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತೇಃ | 'ವಾಸುದೇವಾತ್ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ | 'ತೇನೇದಂ ಪೂರ್ಣಂ
ಪುರುಷೇಣ ಸರ್ವಂ ತತೋ ಯದುತ್ತರಮ್' ಇತಿ ವಾಕ್ಯಶೇಷಾಚ್ಚ | ವಿಶ್ವಸ್ಯೈವಾಭಾವೇ ಹಿ
ಕಿಂ ತೇನ ಪೂರ್ಣಂ ಕಸ್ಮಾಚ್ಚ ತದುತ್ತರಂ ಸ್ಯಾತ್ | 'ಯಸ್ಮಾನ್ನಾಣೀಯೋ ನ ಜ್ಯಾಯೋಽಸ್ತಿ'
ಇತ್ಯತ್ರ ತು 'ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತ್ಯನ್ತರಾದ್
ವಾಕ್ಯಶೇಷವಿರೋಧಾದುಭಯತ್ರಾಪಿ ನಇಃ ಶ್ರುವಣಾಚ್ಛೋಭಯನಿಷೇಧಃ |

(ಪುರಾಣಾದಿಷು ಜಗತ್ ಅಸತ್ಯತ್ವಾನ್ಯತತ್ವಾದ್ಯುಕ್ತೇಸ್ತಾತ್ಪರ್ಯಮ್)

ಪುರಾಣಾದಿಷು ಕ್ವಚಿಜ್ಜಗತೋಽಸತ್ತ್ವೋಕ್ತಿರಸಾಧುತ್ವಾದೇವ |
'ಸದ್ಭಾವೇ ಸಾಧುಭಾವೇ ಚ ಸದಿತೈತತ್ಪ್ರಯುಜ್ಯತ' ಇತ್ಯಾದೇಶ್ಚ |
ಅಶ್ರದ್ಧಯಾ ಹುತಂ ದತ್ತಂ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್ |
ಅಸದಿತುಚ್ಯತೇ ಪಾರ್ಥ ನ ಚ ತತ್ಪ್ರೀತ್ಯ ನೋ ಇಹ || ಇತಿ ಗೀತೋಕ್ತೇಶ್ಚ |
'ಸಚ್ಚಿದ್ಭಃ ಸಾಧುವಾಚಕಃ' ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣೋಕ್ತೇಶ್ಚ |
ಅಸ್ತಾತನ್ತ್ಯಾದ್ವಾ ಅಸತ್ತ್ವಮ್ | 'ಸತ್ತ್ವಂ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯ ಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ತಚ್ಚಕೃಷ್ಣೋ ನ ಚಾಪರೇ |
ಅಸ್ತಾತನ್ತ್ಯಾತ್ತದನೈಷಾಮಸತ್ತ್ವಂ ವಿಧಿ ಭಾರತ ||' ಇತಿ ಭಾರತೋಕ್ತೇಃ |
ಅವಸ್ತುತ್ವೋಕ್ತಿರಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತ್ವೋಕ್ತಿಶ್ಚ ಪರಿಣಾಮಿತ್ವಾದ್ ವಿನಾಶಿತ್ವಾಚ್ಚ,

‘ಯತ್ತು ಕಾಲಾಂತರೇಣಾಪಿ ನಾನ್ಯಸಂಜ್ಞಾಮುಪೈತಿ ವೈ |
ಪರಿಣಾಮಾದಿಸಮ್ಭೂತಾಂ ತದ್ವಸ್ತು ನೃಪ ತಚ್ಚ ಕಿಮ್ ||
ಅನಾಶೀ ಪರಮಾರ್ಥಶ್ಚ ಪ್ರಾಜ್ಞೈರಭ್ಯುಪಗಮ್ಯತೇ ||’

ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣೋಕ್ತೇಶ್ಚ |

ಮಿಥ್ಯಾತ್ವೋಕ್ತಿವ್ಯಥಾತ್ವಾತ್ | ‘ಮಿಥ್ಯೈಷ ವ್ಯಾವಸಾಯಸೇ’
ಇತ್ಯಾದಿವತ್ಸದೋಷತ್ವಾದ್ವಾ | ಮಿಥ್ಯೋಪಪದಾತ್ ಕೃಷ್ಣೋಽಭ್ಯಾಸ ಇತಿ ಸೂತ್ರೇ
ವೃತ್ತಪದಂ ಮಿಥ್ಯಾ ಕಾರಯತೇ ಇತ್ಯುದಾಹೃತ್ಯ ಸ್ವರಾದಿದುಷ್ಟಮಸಕೃ-
ದುಚ್ಚಾರಯತೀತ್ಯರ್ಥ ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ | ನ್ಯಾಸೇ ಪದಮಜ್ಜರ್ಯಾಮ್ ‘ಏತೇನ
ಮಿಥ್ಯಾಶಬ್ದಸ್ಯ ಅರ್ಥಮಾಚಷ್ಟ’ ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾಚ್ಚ | ಅತಾತ್ವಿಕತ್ವೋಕ್ತಿನ್ನು ವಿಕಾರಿತ್ವಾತ್ |
‘ತದ್ವದೇವ ಸ್ಥಿತಂ ಯತ್ತು ತಾತ್ವಿಕಂ ತತ್ಪಚಕ್ಷತೇ’ ಇತಿ ಕೌರ್ಮೋಕ್ತೇಃ |
ಅವಿದ್ಯಮಾನತ್ವೋಕ್ತಿನ್ನು ಜೀವಸಮ್ಪನ್ವಿತೇನಾವಿದ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್ | ‘ಅವಿದ್ಯಮಾನಂ
ಜೀವಸ್ಯ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ತದೀಯವತ್’ ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೋಕ್ತೇಃ |

‘ದ್ರವ್ಯಂ ಕರ್ಮಚ ಕಾಲಶ್ಚ ಸ್ವಭಾವೋ ಜೀವ ಏವ ಚ |
ಯದನುಗ್ರಹತಸ್ಸನ್ತಿ ನ ಸನ್ತಿ ಯದುಪೇಕ್ಷಯಾ ||’ ಇತ್ಯುಕ್ತೇಶ್ಚ ||

‘ಈಶ್ವರೀಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಕೋಶವಿತ್ತಧನಾದಿಕಮ್ |
ನ ಏವ ಕರ್ತಾ ಚೇದಾನೀಂ ನ ಮೇ ಕಿಂಚನ ದಹ್ಯತಿ ||’

ಇತಿ ವಾಯುಪುರಾಣೋಕ್ತೇಶ್ಚ |

ಸ್ವಪ್ನಾದಿಸಾಮ್ಯೋಕ್ತಿಂ ನಿತ್ಯತ್ವಾದೇವ-
‘ಅನಿತ್ಯತ್ವವಿಕಾರಿತ್ವಪಾರತನ್ತ್ಯಾದಿರೂಪತಃ |
ಸ್ವಪ್ನಾದಿಸಾಮ್ಯಂ ಜಗತೋ ನ ತು ಬೋಧನಿವರ್ತ್ಯತಾ ||’ ಇತಿ ವಚನಾತ್ |

ಮಾಯಾಮಯತ್ವೋಕ್ತಿಃ ಪ್ರಾಕೃತತ್ವಾತ್ | ‘ಮಾಯಾಂ ಹಿ ಪ್ರಕೃತಿಂ ವಿದ್ಯಾನ್ಮಾಯಿನಂ
ತು ಮಹೇಶ್ವರಮ್’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ |

ತ್ರಿಗುಣಾ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಮಾಯಾ ತಜ್ಜತ್ವಾದ್ ವಿಶ್ವಮೀದೃಶಮ್ |
ಅನಾದ್ಯನಂತಕಾಲೇಷು ಮಾಯೇತ್ಯಾಹುರ್ವಿಪಶ್ಚಿತಃ || ಇತಿ ಸ್ಮೃತೇಶ್ಚ |

ಅನ್ಯಥಾ 'ಸ್ವಪ್ನಮಾಯಾಸರೂಪೇತಿ ಸೃಷ್ಟಿರನ್ಯೈರ್ವಿಕಲ್ಪಿತಾ' ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿಃ 'ನ
ಮಾಯೇತ್ಯವಧಾರ್ಯತಾಮ್' ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತಿಭಿಃ| 'ವೈಧರ್ಮ್ಯಾಚ್ಚ ನ ಸ್ವಪ್ನಾದಿವತ್'
ಇತ್ಯಾದಿ ಸೂತ್ರೈಸ್ತತ್ಯವ ಪೂರ್ವೋತ್ತರವಾಕ್ಯೈಶ್ಚ ವಿರೋಧಾತ್|

'ಏಕಾದ್ವಿತೀಯಶ್ರುತಯಃ ಕಿನ್ತ್ವೀಶಾನ್ತರವಾರಕಾಃ|
ತಥಾ ಸ್ವಗತಭೇದಸ್ಯ ತದತನ್ತ್ರನಿಷೇಧಕಾಃ||' ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣೇ|**(ಭಾ.ತಾ.10.84.30)**

'ಅಭೇದೋ ಜಗತೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಯಾ ವಾಚೋ ಯೇ ಚ ಹೇತವಃ|
ಸ್ವಪ್ನಜಾಗ್ರತ್ಕಲ್ಪಕವತ್ ಸರ್ವೇ ತೇ ಭ್ರಮದರ್ಶಿತಾಃ||'

ಇತಿ ಶಾಶ್ವತಸಂಹಿತಾಯಾಮ್| (ಭಾ.ತಾ.11.13.31)

'ಸೋಽದ್ವಯಃ ಪುರುಷಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನ ಸಮೋ ನಾಧಿಕೋ ಮತಃ||'

ಇತಿ ಮಹಾಸಂಹಿತಾಯಾಮ್| (ಭಾ.ತಾ.11.13.31)

'ತ್ವದಧಿನಾ ಯತಃ ಸತ್ತಾ ಅವರಸ್ಯಾಪಿ ಕೇಶವ|
ಅತಃ ಸ್ವರೂಪತಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಸತಿ ಭೇದೇಽಪಿ....||' ಇತಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ|
'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮುಖಮಿತ್ಯೇವ ಮುಖಾಜ್ಞಾತತ್ವಹೇತುತಃ|
ಯಥಾಽವದಚ್ಛುತೌ ತದ್ವಜ್ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮತಿ ವಾಗ್ ಭವೇತ್||'

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೇ| (ಭಾ.ತಾ.2.5.37)

'ಸದಿತಿ ವ್ಯಕ್ತಮುದ್ಧಿಷ್ಟಮ್ ಅವ್ಯಕ್ತಮಸದುಚ್ಯತೇ|
ಗಮ್ಯಾಗಮ್ಯಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ಸದಸದ್ಧಿ ಹರಿಯುತಃ||
ಅತಸ್ತಸ್ಮಾದನ್ಯದೇವ ಹ್ಯನನ್ಯದಿತಿ ಭಣ್ಯತೇ||' ಇತಿ ಚ |

'ಭನ್ನಾಂಸಿ ಚ ಮಖಾಶ್ಚೈವ ವೇದ ಲೋಕಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ|
ಸರ್ವೇ ವಿಷ್ಣೌ ಸ್ಥಿತಾ ಯಸ್ಮಾದತಃ ಸರ್ವಮಯೋಹ್ಯಸೌ||'

ಇತಿ ಮಹಾಸಂಹಿತಾಯಾಮ್| (ಭಾ.ತಾ.2.7.21)

'ಸತ್ತಾದಿಯುಸ್ತಿ ತೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತಸ್ಮಾದನ್ಯಃ ಸ ಸರ್ವತಃ|
ಯತ್ಸತ್ತಾದಿರತೋಽನ್ಯಸ್ಯ ನಾನ್ಯತ್ವಂ ಭೇದಿನೋಽಪಿ ತು||'

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣೇ| (ಭಾ.ತಾ.2.7.50)

‘ಜನಿಷ್ಯೇಽಹಂ ಭವಿಷ್ಯೇಽಹಮಿತಿ ನ ಹ್ಯಭಿಸಂಧಿತಃ|
ಅತೋ ಜೀವನಮಪ್ಯೇದ್ ಭವೇದೀಶಾಭಿಸಂಧಿತಮ್ ||
ಅತಃ ಸ್ವರೂಪಭೇದೇಽಪಿ ಹ್ಯಾತ್ಮವೇದಮಿತಿ ಶ್ರುತಿಃ|
ವದತ್ಯಸ್ಯೇಶತನ್ವತ್ವಾದ್ ಯಥಾಶಕ್ತಸ್ತತ್ಸನ್ನಿತಿ ||
ವಿದ್ಯಂತೇ ಹಿ ತದಾ ಜೀವಾಃ ಕಾಲಕರ್ಮಾದಿಕಂ ತಥಾ|
ವಾನ್ಯಥಾ ಹಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಃ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರಿಣೀ ||’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ|

‘ಅನ್ತರ್ಯಾಮ್ಯೈಕ್ಯವಾಚೀನಿ ವಚನಾನೀಹ ಯಾನಿ ತು|
ತಾನಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭ್ರಮಂತೀಹ ದುರಾತ್ಮಾನೋಽಲ್ಪಬುದ್ಧಯಃ ||’ ಇತಿ ಚ|

‘ಹರೌ ನಿಯತಚಿತ್ತತ್ವಾತ್ ಗೃಹವತ್ತತ್ಪವೇಶನಾತ್|
ಮೋಹಂ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಮಿತ್ಯಾಹುರ್ನ ತದ್ರೂಪತ್ವತಃ ಕ್ವಚಿತ್ ||’ ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವಣಿ|

‘ಪರಾವರೇಷು ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ತೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸನಾತನಃ|
ತಸ್ಮಾನ್ನ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತತ್ವಂ ಇತ್ಯಾಹುರ್ವೇದವಾದಿನಃ ||’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ

‘ಸ್ವಾತನ್ತ್ರೈಣಾನ್ಯತದ್ಭಾವನಿಷೇಧಾಯ ಶ್ರುತಿಸ್ಥಿ ಯಮ್|
ಅನ್ಯೋಽಸಾವಹಮಸ್ಮಿತಿ ಪಶ್ಯನ್ನಜ್ಞ ಇತಿ ಸ್ಮ ಹ ||
ಆತ್ಮಾನಮನ್ತರ್ಯಮಯೇದಿತಿ ಭೇದಂ ಸ್ವರೂಪತಃ|
ಆಹ ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಧೀನಾ ಜೀವಾ ಭಿನ್ನಾಃ ಸದೈವ ತು ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ (ಭಾ.ತಾ.2.9.33)

‘ವಿಷ್ಣೋರಜ್ಞಸಮುದ್ಭೂತಾಃ ವಿಷ್ಣೋರಜ್ಞಾನಿ ದೇವತಾಃ|
ಉಚ್ಯಂತೇ ಸರ್ವವೇದೇಷು ಸ್ವರೂಪೇ ಭೇದಿನೋಽಪಿ ತು ||’ ಇತಿ ಅಗ್ನೇಯೇ|

‘ಅಧಿಕಸ್ಯ ಸಮಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವತನ್ತ್ರಸ್ಯ ಚ ವರ್ಜನಾತ್|
ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸೌ ನ ಚಾಸ್ಯ ಜನವರ್ಜನಾತ್ ||’

ಇತಿ ಕೌರ್ಮೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.30)

(ಬ್ರಹ್ಮವ ಸನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ಯೇತಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

“ಬ್ರಹ್ಮವ ಸನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ಯೇತಿ”

‘ಪೂರ್ಣಾನಂದಾ ದಿ ತೇಶ್ಚ ನಿ ಪೂರ್ಣಾನಂದಾ ದಿಹ ಸ್ವತಃ|

ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಮತ ಆಹ ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ಫುಟಮ್||

ನ ಪರಬ್ರಹ್ಮತಾವಾಪ್ತಿನಃ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ||

ಪರಮಬ್ರಹ್ಮತಾ ಚೈಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾತ್ಪರಾ ಗತಿಃ|

ನ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪತ್ವಂ ಏತಮೇವೇತಿ ಚ ಶ್ರುತೇಃ||’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ|

‘ಸರ್ವಂ ಹರೇರ್ವಶತ್ವೇನ ಶರೀರಂ ತಸ್ಯ ಭಣ್ಯತೇ|

ಅನನ್ಯಾಧಿಪತಿತ್ವಾಚ್ಚ ತದನನ್ಯಮುದೀರ್ಯತೇ|

ನ ವಾಪ್ಯಭೇದೋ ಜಗತಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪೂರ್ಣಗುಣಸ್ಯ ತು||’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ| (ಭಾ.ತಾ.11.2.41)

‘ಭೂತಾನಾಮೇಕ ಏವಾತ್ತಾ ಏಕೋ ಭೂತೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಃ|

ಏಕೋ ಭೂತಾನಿ ಚಾಸದತ್ತೇ ತಸ್ಮಾದೇಕಾತ್ಮಕಾನಿ ತು||’

ಇತಿ ಬದ್ರಮಾನೇ (ಭಾ.ತಾ.11.18.33)

‘ಏಕಃ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದಿಷ್ಟೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದರ್ಶನಮ್|

ಏಕಾತ್ಮದರ್ಶನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾನೋತ್ತಮಂ ಚ ತತ್||’

ಇತಿ ತೈಕಾಲೈಃ| (ಭಾ.ತಾ.11.19.27)

‘ಯದಾನ್ಯಂ ನ ವಿಜಾನಾತಿ ನಾಸ್ತಾನಂ ನೇಶ್ವರಂ ತಥಾ|

ಪುರುಷಾರ್ಥತಾ ಕುತಸ್ತು ಸ್ಯಾತ್ತದಭಾವಾಯ ಕೋ ಯತೇತ್||

ಅಹೇಯತ್ವಾದಹಂನಾಮಾ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರವ್ಯಯಃ|

ಬ್ರಹ್ಮಾಸೌಗುಣರೂಪತ್ವಾದಸ್ಯ ಸಾವಸಾನಾನ್ಮಿತೇಃ||

ಅಸನಾದಿಸಿನಾಮಾಸೌ ತೇಜಸ್ತಾತ್ಪ್ರಮಿತೀರಿತಃ||’

ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ| (ಗೀ.ತಾ.2.28)

(ಸ್ತಬ್ಧಸ್ಯ ಶ್ವೇತಕೇತೋಃ ಭೇದ ಏವ ಪಿತ್ರಾ ಉಪದಿಷ್ಟಃ)

'ಸರ್ವಾನ್ ಯೇದಾನಧೀತ್ಯೈವ ಪ್ರಜ್ಞಾಧಿಕೈನ ಹೇತುನಾ |
 ಶ್ವೇತಕೇತುರಹಂಕಾರಾತ್ ಪ್ರಾಯಶೋ ನಾಸ್ಮಿ ಮಾನುಷಃ ||
 ದೇವೋ ವಾ ಕೇಶವಾಂಶೋ ವಾ ನೈಷಾ ಪ್ರಜ್ಞಾನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ |
 ಏವಂ ಮಹತ್ತಬುದ್ಧೈವಂ ದರ್ಪಪೂರ್ಣೋಽಭ್ಯಗಾತ್ತಿತುಃ |
 ಸಕಾಶಮಕೃತಾಚಾರಂ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ತಬ್ಧಮಜ್ಞವತ್ ||
 ಪಿತೋವಾಚ ಕುತಃ ಪುತ್ರ ಸ್ತಬ್ಧತಾ ತ್ವಾಮುಪಾಗತಾ |
 ಪ್ರಾಯೋ ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ ನೈವ ತ್ವಂ ಪೃಷ್ಠವಾನಸಿ ||
 ಯಸ್ಮಿನ್ ಜ್ಞಾತೇ ತ್ವವಿಜ್ಞಾತೇ ಜ್ಞಾನಾದೀನಾಂ ಫಲಂ ಭವೇತ್ |
 ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾತ್ಸದೃಶತ್ವಾಚ್ಚ ತದಧೀನಮಿತಿ ಸ್ಫುಟಮ್ ||
 ಯಥಾ ಚೈವೈಕಮೃತ್ತಿಣ್ಣಜ್ಞಾನಾದೇಃ ಸದೃಶತ್ವತಃ |
 ಮೃಣ್ಮಯಂ ತದ್ವಿಕಾರ್ಯಂ ಚ ಜ್ಞಾತಂ ಮೃದಿತಿ ವೈ ಭವೇತ್ ||
 ಯದೈವ ಮೃತ್ತಿಕೇತ್ಯಾದಿನಿತ್ಯನಾಮಪ್ರವೇದನಾತ್ |
 ವಾಚಾರಭಮನಿತ್ಯಂ ತು ಜ್ಞಾತಂ ತನ್ಮೂಲಮಿತ್ಯಪಿ ||
 ಏವಂ ಕಾರಣಭೂತೋಽಸೌ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
 ಪ್ರಧಾನಶ್ಚ ಸ್ವತನ್ತ್ರಶ್ಚ ತನ್ಮೂಲಮಖಿಲಂ ಜಗತ್ ||
 ತಸ್ಮಾತ್ತದೀಯಸ್ತಮಸಿ ನೈವ ಸೋಽಸಿ ಕಥಂನನ |'

ಯಥಾ ಪಕ್ಷೀತ್ಯಾರಭ್ಯ 'ಭಿನ್ನೌ ಸ್ವಭಾವತೋ ನಿತ್ಯಂ ನಾನಾಯೋರೇಕತಾ ಕ್ವಚಿತ್' ಇತಿ
 ಪರಮಶ್ರುತಿಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾಪಿ ತತ್ಸಮಸೀತಿ ವಾಕ್ಯಂ ನಾದ್ವೈತಪರಮ್ ಇತಿ
 ಸಿದ್ಧಮ್ |

'ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಭೂತಂ ಭವ್ಯಂ ಭವಚ್ಚ ಯತ್ |
 ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ತದೀಯತ್ವಾತ್ ನ ತು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪತಃ ||' ಇತಿ ಭಾರತೇ |

'ಏಕೇಭೂತಾಃ ನೃಪಾಸ್ಸರ್ವೇ ವವೃಷುಃ ಪಾಣ್ಡವಂ ಶರೈಃ |
 ಏಕೇಭೂತಾ ಪುನಃ ಸೇನಾ ಪಾಣ್ಡವಾನಭ್ಯವರ್ತತ ||' ಇತಿ ಚ ಭಾರತೇ |

'ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ತೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿರ್ಹಿ ಸಾಧನೇ |
 ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸೌ ಪ್ರಣವೋ ಮನ್ತ್ರಉಚ್ಯತೇ ||'

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | (ಛಾ.ಭಾ.6)

‘ಶರೀರಾಭಿಮಾನೀ ಯೋ ಹೃದಿ ಸಂಸ್ಥೋ ಜನಾರ್ದನಃ |
ಅಭಿಮಾನವತೋ ದೇಹೇ ಜೀವಸ್ಯ ಸ ನಿಯಾಮಕಃ |

ಸ ಏವ ಸೂರ್ಯಸಂಸ್ಥಶ್ಚ ಹಂಸಃ ಸೋಽಹಮಿತಿರೀರಿತಃ ||
ಹಂತೃತ್ವಾಧ್ಯಂಸನಾಮಾಽಸೌ ಅಹಂ ಚಾಸಾವಹೇಯತಾಃ ||’ ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

(ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಮಿತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

‘ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ತತ್ ಸಮಾಧಿಕವಿವರ್ಜನಾತ್ |
ಸ್ಯಗತಾನಾಂ ಚ ಭೇದಾನಾಮ್ ಅಭಾವಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಶ್ವತಮ್ ||’

ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ | (ಛಾ.ಭಾ.6)

‘ಭೇದಾಭೇದನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮೇವಶಬ್ದೋಽವಧಾರಕಃ |
ಸಮಾಧಿಕನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮದ್ವಿತೀಯಪದಂ ತಥಾ ||’
ಭೇದಾಭೇದೇಽಪ್ಯೇಕಶಬ್ದೋ ಯತೋಽವಯವಿನಿ ಸ್ಥಿತಃ |
ಏಕಮೇವೇತ್ಯತಃ ಪ್ರಾಹ ನಾರಾಯಣಮಿಯಂ ಶ್ರುತಿಃ ||’

ಇತಿ ನಾಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

‘ಶೀರ್ಯತೇ ನಿತ್ಯಮೇವಾಸ್ಮಾದ್ ವಿಷ್ಟೋಸ್ತು ಜಗದೀದೃಶಮ್ |
ರಮತೇ ಚ ಪರೋ ಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಶರೀರಂ ತಸ್ಯ ತಜ್ಜಗತ್ ||
ಯಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಜಾಯತೇ ಚಾಜ್ಞಾಲ್ಲೋಕದೇವಾದಿಕಂ ಹರೇಃ |
ತನ್ನಾಮ ವಾಚ್ಯಮಙ್ಗಂ ತದ್ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಕಂ ಮುಖಮ್ ||’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |

‘ಅಸ್ಥೂಲೋಽನಣುರೂಪೋಽಸಾವವಿಶ್ವೋ ವಿಶ್ವ ಏವ ಚ |
ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮರೂಪೋಽಸಾವೈಶ್ವರ್ಯಾತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ||’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.3.12)

(ಯಥೋದಕಮ್ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಃ)

‘ಯಥೋದಕಂ ಶುದ್ಧೇ ಶುದ್ಧಮಾಸಿಕ್ತಂ ತಾದೃಗೇವ ಭವತಿ’ ಇತಿ |
 ಉದಕಂ ತೂದಕೇ ಸಿಕ್ತಂ ಮಿಶ್ರಮೇವ ಯಥಾ ಭವೇತ್ |
 ನ ವೈ ತದೇವ ಭವತಿ ಯತೋ ವೃದ್ಧಿಃ ಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ ||
 ಏವಮೇವ ಹಿ ಜೀವೋಽಪಿ ತಾದಾತ್ಮ್ಯಂ ಪರಮಾತ್ಮನಾ |
 ಪ್ರಾಪ್ತೇಽಪಿ ನಾಸೌ ಭವತಿ ಸ್ವಾತನ್ತ್ಯಾ ದಿವಿಶೇಷಣಾತ್ ||
 ಯಥಾ ಪರ್ಯಾಪ್ತತೇಜಾಂಸಿ ಮಹಾತೇಜಸಿ ಭಾಸ್ಕರೇ |
 ಪೃತಕ್ಪೃಥಕ್ ಸ್ಥಿತಾನ್ಯೇವ ಸ್ವರೂಪೈರಪಿ ಸರ್ವಶಃ ||
 ಪರೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಜೀವಾಖ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದ್ಯಾಪಿ ಯಾನ್ತಿ ಹಿ |
 ಮುಕ್ತೌ ಪೃಥಕ್ ಸ್ಥಿತಾನ್ಯೇವ ತದನ್ಯೇಷಾಮದರ್ಶನಮ್ ||
 ಅವ್ಯಯೋಽಯಂ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟೋ ನ ಸ್ವರೂಪೈಕತಾ ಕ್ವಚಿತ್ ||

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ ||

(ವಿಷ್ಟ್ವಾ ಧೀನಂ ಸರ್ವಮಿತಿ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಮೇವಾಪೃಥಗ್ಜ್ಞಾನಮ್)

‘ವಿಷ್ಟ್ವಾ ಧೀನಾ ಜಗತ್ಸತ್ತಾ ಪ್ರತೀತಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಗತಿಃ |
 ಇತಿ ಯನ್ನಿಶ್ಚಿತಂ ಜ್ಞಾನಮಪೃಥಗ್ ದರ್ಶನಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ||
 ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಂ ಪೃಥಗ್ ಜ್ಞಾನಮಪೃಥಗ್ ದೃಷ್ಟಿರುಚ್ಯತೇ ||’

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.4.8.46)

(ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪಾನುಗುಣಮೈಕ್ಯಜ್ಞಾನಮತಥಾಭೂತಂ ಭೇದಜ್ಞಾನಮ್)

‘ಬಹುತ್ವೇನೈವ ವಸ್ತುನಾಂ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಮುಚ್ಯತೇ |
 ಅದ್ವೈತಜ್ಞಾನಮಿತ್ಯೇವ ದ್ವೈತಜ್ಞಾನಂ ತದನ್ಯಥಾ ||
 ಯಥಾಜ್ಞಾನಂ ತಥಾ ವಸ್ತು ಯಥಾ ವಸ್ತು ತಥಾ ಮತಿಃ |
 ನೈವ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಯೋರ್ಭೇದಸ್ತತ ಏಕತ್ವದರ್ಶನಮ್ ||’

(ನಿನ್ನಿತಭೇದಜ್ಞಾನ (ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ) ಸ್ವರೂಪಮ್)

'ಭಿನ್ನಸ್ಯಾಭೇದತೋ ದೃಷ್ಟಿರಪಿ ಭೇದದೃಶಿರ್ಮತಾ |
 ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನಮೇವಾತೋ ಭೇದಜ್ಞಾನಂ ವಿನ್ನಿತಮ್ ||
 ನ ವಿದ್ಯಮಾನಭೇದಸ್ಯ ದರ್ಶನಂ ನಿನ್ನಿತಂ ಕ್ವಚಿತ್ |
 'ಶಿಲಾ ದೇವ ಇತಿ ಜ್ಞಾನಂ ದೇವೋಽಸ್ಮಿತಿ ಚ ಯಾ ಮತಿಃ |
 ಅಸಮಸ್ಯ ಸಮತ್ವೇನ ಸಮಸ್ಯಾಸಮದರ್ಶನಮ್ ||
 ದ್ರವಂ ತೀರ್ಥಮಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ದೇಹೋಽಹಮಿತಿ ಯಾ ಮತಿಃ |
 ಅಸದ್ಭಾರ್ಯಾದಿಷು ಸ್ವೀಯದರ್ಶನಂ ಚೈವಮಾದಿಕಮ್ ||
 ಭೇದಜ್ಞಾನಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಯಾ ಚಾನ್ಯಾಽಪ್ಯನ್ಯಥಾಮತಿಃ |
 ತಸ್ಮಾತ್ತದಪಹಾನಾಯ ಸಂಸೇವ್ಯಾ ಗುರುವೋ ವರಾಃ ||'

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.72.12)

'ನಾನಾತ್ವಮಿತಿ ವೈ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಂ ಕುತ್ರಚಿದುಚ್ಯತೇ |
 ವಸ್ತುಯಥಾತ್ಮತೋಽನ್ಯತ್ವಾದ್ ಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಲ್ಪೇ ವಿವಕ್ಷಿತಮ್ ||' ಇತಿ |

'ಜೀವಸ್ಯೇಶತ್ವವಿಜ್ಞಾನಂ ಜೀವಾನಾಮೇಕತಾ ತಥಾ |
 ಈಶಸ್ಯ ಬಹುತಾಜ್ಞಾನಂ ಈಶಸ್ಯಾನ್ನಾಶತಾ ತಥಾ |
 ಜಗತೋಽಸತ್ಯತಾಜ್ಞಾನಂ ನಾನಾತ್ವಭ್ರಮ ಉಚ್ಯತೇ ||'

ಇತಿ ವಿವೇಕೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.21.21)

'ಭಿನ್ನಸ್ಯ ತ್ವೇಕಭಾವೇನ ತಥೈಕಸ್ಯ ಚ ಭೇದತಃ |
 ಜ್ಞಾನಂ ನಾನಾರ್ಥಧೀಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ನಾನಾತ್ವಾದರ್ಥತದ್ಧಿಯೋಃ ||' ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ |

(ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ತತ್ವವಿಫಲವೋ ನ ಕಾರ್ಯಃ)

'ಅನ್ಯಸಾಮ್ಯಮಭೇದೋ ವಾ ನೀಚತಾ ವಾ ಕುತಶ್ಚನ |
 ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರೀಪೂರ್ವಕಾಣಾಂ ಚ ವ್ಯತ್ಯಾಸೋ ಗುಣದೋಷತಃ ||
 ತದ್ಭಕ್ತೇರನ್ಯಥರ್ಮತ್ವಂ ಪಞ್ಚೈತೇ ತತ್ತ್ವವಿಫಲವಾಃ |
 ತತ್ತ್ವವಿಫಲವಕಂ ಶೂದ್ರಂ ವೈಶ್ಯಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಮೇವ ವಾ |
 ಹನ್ಯಾದೇವಾವಿಚಾರೇಣ ವಿಪ್ರೇ ಜಿಹ್ವಾಂ ತತೋ ಹರೇತ್ ||' ಇತಿ ಚ |

‘ಯಥೈಕಚ್ಛತ್ರವಾನ್ ಯದ್ವತ್ ಏಕವೀರ ಇತೀರ್ಯತೇ |
 ತಥೈವ ಸರ್ವಪ್ರಾಧಾನ್ಯಾದದ್ವಿತೀಯೋ ಹರಿಃ ಸ್ಮೃತಃ ||
 ಏವಂ ಮುಕ್ತಾಃ ಸದಾ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾಪಿತಾ ವಿಭೋಃ ||’ ಇತ್ಯಾಗ್ನೇಯೇ |

‘ಏಕದೇಶಸ್ವಭಾವೇನ ವಾಗಭೇದಾಽಪಿ ಯುಜ್ಯತೇ |
 ಯಥಾ ಜೀವಃ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮದಂ ಜಗದಿತ್ಯಪಿ ||’

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.1.16)

ಸರ್ವಾವತಾರರೂಪೇಷು ನಿರ್ಭೇದತ್ವಾದದೋಷತಃ |
 ಅಭಿದಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಾ ||

(‘ತತ್ತ ತೋ ಭೇದಃ’ ಇತ್ಯಸ್ಯೋಪಸಂಹಾರಃ)

ಏವಮಾದ್ಯನಂತಪ್ರಮಾಣೈರೀಶಜಗತೋರ್ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಧಿಕರಣತ್ವಯುಕ್ತಿಭಿಶ್ಚ
 ವಾಸ್ತವಭೇದಸ್ಯ ಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ‘ತತ್ತ ತೋ ಭೇದಃ’ ಇತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನ್ಯುಕ್ತಂ
 ಸುಸ್ಥಮ್ ||

4. ಜೀವಗಣಾಃ ಹರೇರನುಚರಾಃ

**(ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಹರೇರನುಚರಾ ಇತ್ಯತ್ರ
 ಭಾಗವತಪ್ರಮಾಣೋದಾಹರಣಮ್)**

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭವಶ್ಚ ತತ್ಯೈತ್ಯ ಮುನಿಭಿನಾರದಾದಿಭಿಃ |
 ದೇವೈಃ ಸಾನುಚರೈಃ ಸಾರ್ಥಂ ಗೀರ್ಭಿರ್ವಿಷ್ಟಮಥಾಸ್ತುವನ್ ||
 ಸತ್ಯವ್ರತಂ ಸತ್ಯಪರಂ ತ್ರಿಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಯೋನಿಂ ನಿಹಿತಂ ಚ ಸತ್ಯೇ |
 ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಮುತ ಸತ್ಯನೇತ್ರಂ ಸತ್ಯಾತ್ಮಕಂ ತ್ವಾಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಃ ||
 ವವರ್ಷ ಪರ್ಜನ್ಯ ಉಪಾಂಶುಗರ್ಜಿತಃ ಶೇಷೋಽನ್ವಗಾತ್ ವಾರಿ ನಿವಾರಯನ್

ಫಣೈಃ |

ಮಘೋನಿ ವರ್ಷತ್ಯಸಕೃದ್ ಯಮಾನುಜಾ ಗಮ್ಪೀರತೋಯೌಘಜವೋರ್ಮಿಫೇನಿಲಾ ||

ಭಯಾನಕಾವರ್ತಶತಾಕುಲಾ ನದೀ ಮಾರ್ಗಂ ದದೌ ಸಿನ್ಧುರಿವ ಶ್ರಿಯಃ ಪತೇಃ ||

ಗೋಲೋಕದಾವ್ರಜತ್ಯಷ್ಟಂ ಸುರಭಿಃ ಶಕ್ರ ಏವ ಚ |

ವಿವಿಕ್ತ ಉಪಸಂಘಮ್ಯ ವ್ರೀಳಿತಃ ಕೃತಹೇಲನಃ ||

ಪಸ್ವರ್ಶ ಪಾದಾಯೋರೇನಂ ಕಿರೀಟೇನಾರ್ಕವರ್ಚಸಾ ||

ದೃಷ್ಟಶ್ರುತಾನುಭಾವೋಽಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ |

ನಷ್ಟತ್ರಿಲೋಕೇಶಮದ ಇದಮಾಹ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ||

ಯೇ ಮದ್ವಿಧಾಃ ಸ್ಯುರ್ಜಗದೀಶಮಾನಿನಃ ತ್ವಾಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕಾಲೇ ಭಯಮಾಶು ತಂ

ಮದಮ್ |

ಹಿತ್ವಾರ್ಯಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಭಜನ್ತಪಸ್ಮಯಾ ಈಹಾ ಖಲಾನಾಮಪಿ ತೇಽನುಶಾಸನಮ್ ||

ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

(ದೇವಾನಾಂ ವಿಷ್ಣೋರನುಚರತ್ವೇ ಶ್ರುತ್ಯುದಾಹರಣಮ್)

‘ಭೀಷಾಸ್ಮಾದ್ ವಾತಃ ಪವತೇ | ಭೀಷೋದೇತಿ ಸೂರ್ಯಃ |

ಭೀಷಾಸ್ಮಾದಗ್ನಿಶ್ಚೇನ್ದ್ರಶ್ಚ | ಮೃತ್ಯುರ್ಧಾವತಿ ಪಞ್ಚಮ ಇತಿ ||’ ಶ್ರುತಿಃ |

ಅಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಮೀಳ್ತುಷೋ ವಯಾ ವಿಷ್ಣೋರೇಷಸ್ಯ ಪ್ರಭೃಥೇ ಹವಿರ್ಭಿಃ |

ವಿದೇಹಿ ರುದ್ರೋ ರುದ್ರಿಯಂ ಮಹಿತ್ವಂ ಯಾಶಿಷ್ಟಂ ವರ್ತಿರಶ್ವಿನಾ ಇರಾವತ್ ||

ಸ್ತುಹಿ ಶ್ರುತಂ ಗರ್ತಸದಂ ಯುವಾನಂ ಮೃಗಂ ನ ಭೀಮಮುಪಹತ್ನುಮುಗ್ರಮ್ |

ಯಂ ಕಾಮಯೇ ತಂ ತಮುಗ್ರಂ ಕೃಣೋಮಿ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತಮೃಷಿಂ ತಂ

ಸುಮೇಧಾಮ್ || ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ

‘ಅಹಂ ಪಿತರಮಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನ್ಮಮ ಯೋನಿರಪ್ಸಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ’ ಇತಿ ವಿಷ್ಣುಪತ್ರ್ಯಾ

ಅಮ್ಬಿಣ್ಯಾ ಉಕ್ತತ್ವಾತ್ | ತದಧೀನಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದೀನಾಂ ಹರ್ಯನುಚರತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಮ್ |

(ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಹರ್ಯನುಗ್ರಾಹ್ಯತ್ವೇ ಸ್ಮೃತಿಸಮಾಖ್ಯ)

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮರುನ್ಮಾರುತಸೂನುರೀಶಃ ಶೇಷೋ ಗರುತ್ಮಾನ್ ರವಿಜಃ ಶಕ್ರಕಾತ್ಯಾಃ |
 ಕ್ರಮಾದನುವ್ರಜ್ಯ ಚ ರಾಘವಸ್ಯ ಶಿರಸ್ಯಥಾಽಜ್ಞಂ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ನಿಯಮಯುಃ ||
 ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ಚ ಸರ್ವೇ ಸದನಂ ಸುರಾ ಯಯುಃ ಪುರನ್ದರಾದ್ಯಾಶ್ಚ ವಿರಿಷ್ಟಪೂರ್ವಕಾಃ |
 ಮರುತ್ಸುತೋಽಥೋ ಬದರೀಮವಾಪ್ಯ ನಾರಾಯಣಸ್ಯೈವ ಪದಂ ಸಿಷೇವೇ ||

(ಮ.ತಾ.ನಿ.9.115)

ಋತೇ ಭವಂತಂ ನ ಹಿ ತಂ ನಿಹಂತಾ ತ್ವಮೇಕ ಏವಾಖಿಲಶಕ್ತಿಪೂರ್ಣಃ |
 ತತೋ ಭವಂತಂ ಶರಣಂ ಗತಾ ವಯಂ ತಮೋನಿಹತ್ಯೈ ನಿಜಬೋಧವಿಗ್ರಹಮ್ ||
 ಇತೀರಿತಸ್ತೆರಭಯಂ ಪ್ರದಾಯ ಸುರೇಶ್ವರಾಣಾಂ ಪರಮೋಽಪ್ರಮೇಯಃ |
 ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವಾಮೃತಭೂರಿಲಾಯಾಂ ವಿಶುದ್ಧವಿಜ್ಞಾನಘನಸ್ವರೂಪಃ ||

(ಮ.ತಾ.ನಿ 10.40)

ಚತುರ್ಮುಖೇಶಾಸುನರೇನ್ದ್ರಪೂರ್ವಕೈಃ ಸದಾ ಸುರೈಃ ಸೇವಿತಪಾದಪಲ್ಲವಃ |
 ಪ್ರಕಾಯಂಸ್ತೇಷು ಸದಾತ್ಮಗುಹ್ಯಂ ಮುಮೋದ ಮೇರೌ ಚ ತಥಾ ಬದರ್ಯಾಮ್ ||

(ಮ.ತಾ.ನಿ.10.86)

ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ಕಮಲಭವಶಿವಾಗ್ರೇಸರಾಃ ಶಕ್ರಪೂರ್ವಾ |
 ಭೂಮ್ಯಾಂ ಪಾಪಾತ್ಮದೈತ್ಯೈರ್ಭುವಿಕೃತನಿಲಯೈರಾಕ್ರಮಂ ಚಾಸಹಂತಃ |
 ಈಯುರ್ದೇವಾಧಿದೇವಂ ಶರಣಮಜಗುರುಂ ಪೂರ್ಣಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಂ |
 ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧೌ ನಾಗಭೋಗೇ ಶಯಿತಮನುಪಮಾನಂದಸನ್ನೋಹದೇಹಮ್ ||

(ಮ.ತಾ.ನಿ.11.173)

‘ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಗತಾಂಶ್ಚೈವ ಸದಾ ಸ್ವಪರಿಚಾರಕಾನ್ |
 ಪೂಜಯಿತ್ವಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಪ್ಯಪೂಜಯತ್ ||
 ಬ್ರಹ್ಮೈಶಶಕ್ರಪ್ರಮುಖಾಃ ಸುರಾಶ್ಚ ಚಕ್ರುಃ ಸುಸಾಚಿವ್ಯಮನಂತದಾ ಸ್ಯಾತ್ ||’

ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯೇ |

‘ಸ ಚ ದಣ್ಡಧರೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಶಾಸ್ತಾ ಕರ್ತಾ ನಿಯಾಮಕಃ |
 ನ ತದುಕ್ತೇಸ್ತು ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿರಸ್ಮಾಕಂ ವಿಹಿತಾ ನೃಪ ||
 ನ ರಾಜೋಕ್ತೇಸ್ತು ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಿದ್ವೈಶ್ಯತೇ ಕ್ವಾಪಿ ಭೂತಲೇ |
 ಇತ್ಯಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಯಮಂ ತೇನ ಸಾಕಂ ಕ್ಷೀರಾಮ್ಬುಧಿಂ ಯಯೌ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾ ತುಷ್ಟಾವ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ಪರಮೇಶ್ವರಮ್ ||
 ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗೈರದ್ವಿತೀಯಮೇಕಂ ತಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |
 ಆವಿರಾಸೀತ್ತದಾ ವಿಷ್ಟುರ್ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಂಸ್ತುತೋ ಹರಿಃ ||
 ಸಪರ್ಯಾಂ ಚಕ್ರತುಸ್ತಸ್ಮೈ ಯಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಸತ್ವರಮ್ ||' ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ |

'ನಿಬೋಧ ತಾತ ಮದ್ವಾಕ್ಯಂ ವಯಂ ಶಙ್ಕರಪೂರ್ವಕಾಃ |
 ಬಲಿಂ ಚರಾಮ ದೇವಾಯ ಸದಾ ತದ್ವಶವರ್ತಿನಃ ||
 ಚಕ್ಷುಷ್ಮತಾ ನೀಯಮಾನೋ ಚಕ್ಷುಷ್ಮಾನಿವ ನಿತ್ಯಶಃ |
 ಈಶದತ್ತಂ ಚ ಭೋಕ್ತವ್ಯಮಸವ್ಯೇಃ ಕಿಮು ಚಾಪರೇ ||
 ಈಶ್ವರೋ ವಿಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಜನಾ.... ಬಲೀ |
 ನಾಸಾ ರಜ್ಜುಂ ನಾಮ ಬದ್ಧಾ ಬದ್ಧಾದಾನ್ನಿಗುಣಾಕ್ತಯೇ ||
 ಪಾಪಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಭಾರಂ ಚ ವಾಹಯತ್ಯನಿಶಂ ಹರಿಃ ||' ಇತಿ ವಾಯುಪುರಾಣೇ |

ವಸಿಷ್ಠಂ ಪ್ರತಿ ಬ್ರಹ್ಮವಚನಮ್ -
 'ವಿಷ್ಟುನಾ ದೇವತಾ ಬದ್ಧಾ ವಿಷ್ಟವೇ ಚ ಬಲಿಪ್ರದಾಃ |
 ವಿಷ್ಟುರಾಸಾಂ ಪತಿನಿತ್ಯಂ ನ ವಿಷ್ಟೋರ್ಬಲಃ ಕ್ವಚಿತ್ ||

ಇತಿ ವಾಮನೇ | (ಬಾ.ತಾ.ನಿ.10.94.28)

ಇತ್ಯಾದಿಮಾನೈರ್ಬಹುಭಿರ್ದೇವಾನಾಂ ಹರಿಭೃತ್ಯತಾ |
 ಅನೌಪಚಾರಿಕೇ ಸಿದ್ಧಾ ಶ್ರೀಪಾದೋಕ್ತ್ಯಾ ಯಥಾರ್ಥತಃ ||

5. ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವಂ ಗತಾಃ

(ಜೀವಾನಾಮಣುತ್ವೇನ ತಾರತಮ್ಯಾಭಾವಶಙ್ಕಾಪರಿಹಾರಃ)

ನನು 'ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವಙ್ಗತಾಃ' ಇತ್ಯುಕ್ತಮಯುಕ್ತಮ್ | ಸಂಸಾರದಶಾಯಾಂ
 ವಿಚಿತ್ರಕರ್ಮಯುತಸ್ಯ ತಸ್ಯೋಪಪತ್ತಾವಪಿ ಮೋಕ್ಷೇ ತದಭಾವಾತ್ |
 'ಮುಕ್ತಿನೈಜಸುಖಾನುಭೂತಿಃ' ಇತ್ಯುತ್ತರವಾಕ್ಯೇ ಜೀವನ್ಮರೂಪಭೂತಾನನ್ಮಾವಿಭಾವಸ್ಯ
 ಮೋಕ್ಷತ್ವಶ್ರವಣಾತ್ |

‘ಬಾಲಾಗ್ರಶತಭಾಗಸ್ಯ ಶತಧಾ ಕಲ್ಪಿತಸ್ಯ ಚ ’ ಇತ್ಯಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಮ್ಬಪರ್ಯಂತಾನಾಂ
ಜೀವಾನಾಮಣುತ್ವಾತ್ ವಿಶೇಷಾತ್ತದತಿರಿಕ್ತಸ್ಯ ತರತಮಭಾವಪಾದಕಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ ಇತಿ
ಚೇತ್ ನ | ನೈಜಸ್ಯೇವ ಮೌಕ್ತಿಕಸ್ಯ ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವಸ್ಯ ಅನನ್ಯಧಾಸಿದ್ಧಾನಂತ-
ಮಾನವೇದ್ಯತ್ವೇನಾಪಲಾಪಾಯೋಗಾತ್ | ತಥಾ ಹಿ-

ಯದಂತರಂ ವ್ಯಾಘ್ರಹರೀನ್ವಯೋರ್ವನೇ ಯದಂತರಂ ಮೇರುಗರೀನ್ವಬಿನ್ಧಯೋಃ |
ಯದಂತರಂ ಸೂರ್ಯಸುರೇಶಬಿಮ್ಬಯೋಸ್ತದಂತರಂ ರುದ್ರಮಹೇನ್ವಯೋರಪಿ ||
ಯದಂತರಂ ಸಿಂಹಗಜೇನ್ವಯೋರ್ವನೇ ಯದಂತರಂ ಸೂರ್ಯಶಶಾಂಕುಯೋರಿದಿವಿ |
ಯದಂತರಂ ಜಾಹ್ನವಿಸೂರ್ಯಕನ್ಯಯೋಸ್ತದಂತರಂ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರೀಶಯೋರಪಿ |
ಯದಂತರಂ ಪ್ರಲಯವಾರಿವಿಘ್ನೋ ಯದಂತರಂ ಸ್ತಮ್ಬಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಯೋಃ |
ಸ್ಫುಲಿಂಜಸಂವರ್ತಕಯೋರ್ಯದಂತರಂ ತದಂತರಂ ವಿಷ್ಣುಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಯೋಃ |

(ಗೀ.ಭಾ.2.24)

‘ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಥಮೇ ಕಲ್ಪೇ ಶಿವಃ ಪ್ರಥಮಜಃ ಸ್ಮೃತಃ |
ಸನಕಾದ್ಯಾಸ್ತು ವಾರಾಹೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸುತೋಽಗ್ರಜಃ |

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣೇ | (ಆಥ.ಭಾ.1.1)

‘ಈಶಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಮುಕ್ತಾಃ ಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ |
ಯಥೇಷ್ಟಭೋಗಭೋಕ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಾ ಉತ್ತರೋತ್ತರಮ್ |’ ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ |
‘ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಂ ತು ನಾನಾತ್ವಂ ಜೀವಾನಾಮೀಶತನ್ವತಾ |
ಸ್ವಾಧಿಕಾನಾಂ ವಶತ್ವಂ ಚ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಸದೇಷ್ಯತೇ |
ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಮುಚ್ಯಂತೇ ಪರಾನಂದಂ ಭಜಂತಿ ವಾ |’

ಇತಿ ತನ್ವಭಾರತೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.10.34)

ಸ್ವಭಾವತಸ್ತಿದಾ ಜೀವಾ ಉತ್ತಮಾಧಮಮಧ್ಯಮಾಃ |

(ಜೀವತ್ಯೈವಿದ್ಯಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಮ್)

ಉತ್ತಮಾಸ್ತತ್ರ ದೇವಾದ್ಯಾ ಮರ್ತ್ಯಮಧ್ಯಾಸ್ತು ಮಧ್ಯಮಾಃ |
ಅಥಮಾ ಅಸುರಾದ್ಯಾಶ್ಚ ನೈಷಾಮಸ್ತನ್ಯಥಾಭವಃ |
ಶರೀರಮಾತ್ರಾನ್ಯಥಾತ್ವೇ ಸ್ವಜಾತಿಂ ನ ಪುನರೇಷ್ಯತಿ |

ಉತ್ತಮಾ ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಸ್ತು ಸೃತಿಯೋಗ್ಯಾಸ್ತು ಮದ್ಯಮಾಃ|
 ಅಪರೇಽನ್ತಮೋಯೋಗ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತೀಃ ಸಾಧನಪೂರ್ತಿತಃ|
 ಪೂರ್ತ್ಯಭಾವೇನ ಸರ್ವೇಷಾಮಾನಾದಿಃ ಸಂಸೃತಿರ್ಮತಾ|
 ನೈವ ಪೂರ್ತಿಶ್ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಕಾಲಹರಿಚ್ಛಯಾ|
 ಅತೋಽನುವರ್ತತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸಂಸಾರೋಽಯಮನಾದಿಮಾನ್||

(ಜೀವೇಷು ಪುಂಸ್ತ್ಯಾ ದ್ಯಾ ಜಾತಯಃ ನಿತ್ಯಾಃ)

‘ಸ್ವಾಭಾವಿಕೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಶ್ಯಮಾದ್ಯೈರೇವ ಭಿದ್ಯತೇ|
 ಯೋನಿಭೇದಕೃತೋ ಭೇದೋ ಜ್ಞೇಯ ಔಪಾಧಿಕಸ್ತ ಯಮ್||’

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಗೀ.ತಾ.4.13)

‘ಯಾನ್ತಿ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಂ ಪುಮಾಂಸೋಽಪಿ ಪಾಪತಃ ಕಾಮತೋಽಪಿ ವಾ|
 ನ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಯಾನ್ತಿ ಪುಂಸ್ತ್ವಂ ತು ಸ್ವಭಾವಾದೇವ ಯಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ|
 ಪುಂಸಾ ಸಹೈವ ಪುಂದೇಹೇ ಸ್ಥಿತಿಃ ಸ್ಯಾದ್ವರದಾನತಃ|
 ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಜೀವಾನಾಂ ತತ್ತದ್ಧೇಹೋ ಯಥಾ ನಿಜಃ|
 ಮುಕ್ತೌ ಚ ನಿಜಭಾವಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕರ್ಮಭೋಗಾಂತತೋಽಪಿ ಚ||’

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವಣಿ | (ಗೀ.ತಾ.9.34)

ದೇವಾಸುರಾನರತ್ವಾದ್ಯಾ ಜೀವಾನಾಂ ತು ನಿಸರ್ಗತಃ|
 ನಿಸರ್ಗೋ ನಾನ್ಯಥೈತೇಷಾಂ ಕೇನಚಿತ್ಕ್ವ ಚಿದೇವ ವಾ|
 ದೇವಾ ಶಾಪಬಲಾದೇವ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾದಿತ್ವಮಾಗತಾಃ|
 ಅತಃ ಪುನಶ್ಚ ದೇವತ್ವಂ ತೇ ಯಾನ್ತಿ ನಿಜಮೇವ ತು|
 ಹೇತುತಃಸೋಽನ್ಯಥಾಭಾವೋ ರಕ್ತತಾ ಸ್ಫಟಿಕೇ ಯಥಾ|’(ಗೀ.ತಾ.16.1.24)
 ‘ಅಸುರಾದೇಸ್ತಥಾ ದೋಷಾಃ ನಿತ್ಯಾಃ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾ ಅಪಿ|
 ಗುಣದೋಷೌ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ನಿತ್ಯೌ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೌ ಮತೌ|
 ಗುಣೈಕಮಾತ್ರಸೂಪಾಸ್ತು ದೇವಾ ಏವ ಸದಾ ಮತಾಃ|’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ | (ಗೀ.ಭಾ.6.9.)

**(ಮುಕ್ತಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾಃ ಗುಣಾಃ ವ್ಯಜ್ಯಂತೇ ಸಂಸಾರೇ ಪುನರೌಪಾಧಿಕಾ
ಅನುಭೂಯಂತೇ)**

'ನಿತ್ಯಾನನ್ದಜ್ಞಾನಬಲಾ ದೇವಾ ನೈವಂ ತು ದಾನವಾಃ|
ದುಃಖೋಪಲಭಿಮಾತ್ರಾಸ್ತೇ ಮಾನುಷಾಸ್ತುಭಯಾತ್ಮಕಾಃ|
ತೇಷಾಂ ಯದನ್ಯಥಾ ದೃಶ್ಯಂ ತದುಪಾಧಿಕೃತಂ ಮತಮ್|
ತಮೋಧನಾನಾಂ ಜೀವಾನಾಂ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಾದಯೋಽಖಿಲಾಃ|
ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗುಣಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಮರ್ತ್ಯಮಧ್ಯೇಷು ಮಿಶ್ರಿತಾಃ|
ತತ್ತಜ್ಞಾನಂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿರಿತ್ಯಾದ್ಯಾ ದೈವತಾದಿಷು|
ಕಾರ್ಯತೇ ಹ್ಯವಶಂ ಕರ್ಮ ಸರ್ವಸ್ತೈಃ ಪ್ರಾಕೃತ್ಯೈರ್ಗುಣೈಃ|
ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗುಣಾನೇತಾನ್ ಹೇತುಂ ಕೃತ್ವೈವ ವಿಷ್ಣುನಾ|
ಕರ್ಮಸು ಕ್ರಿಯಮಾಣೇಷು ಕರ್ತಾಹಮಿತಿ ಮೂಢಧೀಃ|
ಮನ್ಯತೇ ತತ್ತವಿದ್ ವಿಷ್ಣೌ ಗುಣಾ ಇಚ್ಛಾದಯಸ್ತು ಯೇ|
ತಾನ್ ಗುಣಾನ್ ಕರ್ಮ ತತ್ತ್ವೈವ ವಿಷ್ಣ್ವಧೀನಂ ನ ತೇ ವಿದುಃ|
ತೇಷ್ವಯೋಗೈಷು ತತ್ತಜ್ಞಸ್ತತ್ತ್ವಂ ನಾತಿಪ್ರಕಾಶಯೇತ್|
ವದೇದ್ ವಿವಾದರೂಪೇಣ ನೋಪದೇಶಾದಿನಾ ಕ್ವಚಿತ್|
ಸಭಾರೂಪೇಣ ವಾ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಪೃಷ್ಠವ್ಯಕ್ತಿಕೃದೇವ ವಾ|
ಬುದ್ಧಾಪ್ಯಸೌ ಮತೋ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಭಾವಾನ್ಯಙ್ಗಚೇಷ್ಟಿತಃ|
ಸ್ವಭಾವಂ ಯಾನ್ತಿ ಭೂತಾನಿ ನಿಗ್ರಹಃ ಕಿಂ ಗರಿಷ್ಠತಿ|'

ಇತಿ ಪ್ರಕಾಶಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಗೀ.ತಾ.3.35)

ದೂರೀಕೃತಪ್ರಮಾಣತ್ವಾತ್ ಉರ್ಮ್ಯಃ ಸ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ|
ವೃಕಾಸ್ತೇನೈವ ನಿಯಾಪ್ಯಾ ವೃಕಾಃ ಕ್ರೂರತ್ವತೋಽಸುರಾಃ|
ತತ್ಸ್ವಭಾವಾಶ್ಚ ವೃಕ್ಯಾಸ್ಯುಸ್ತೇನಾಸ್ತತ್ರ ಮಹಾಸುರಾಃ|
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತೇನಾ ಯತಸ್ತೇ ಹಿ ನಿತ್ಯಮೈಕಾತ್ಮ್ಯವಾದಿನಃ|'
ಇತ್ಯೈತರೇಯಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

(ಐ.ಭಾ.2.8)

‘ತೇಷಾಂ ಯದನ್ಯಥಾ ದೃಶ್ಯಂ ತದುಪಾಧಿಕೃತಂ ಮತಮ್ |
 ವಿಜ್ಞಾನೇನಾತ್ಮಯೋಗೈನ ನಿಜರೂಪೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಃ |
 ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನಂತು ದೇವಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವಿನಿಶ್ಚಿತಮ್ |
 ವಿಪರೀತಂ ತು ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಸ್ಯೈವಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಃ |

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವಣಿ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.3.32)

(ತ್ರಿವಿಧಜೀವಸದ್ಭಾವೇ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಮೇವ ಮಾನಮ್)

‘ನಾರಾಯಣಪ್ರಸಾದೇನ ಸಮಿದ್ಧಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಾ |
 ಅತ್ಯಂತದುಃಖಸಲ್ಲಿನಾನ್ ನಿಶೇಷಸುಖವರ್ಜಿತಾನ್ |
 ನಿತ್ಯಮೇವ ತಮೋಭೂತಾನ್ ವಿಮಿಶ್ರಾಂಶ್ಚ ಗಣಾನ್ ಬಹೂನ್ |
 ನಿರಸ್ತಾಶೇಷದುಃಖಾಂಶ್ಚ ನಿತ್ಯಾನನ್ಯೈಕರೂಪಿಣಃ |
 ಅಪಶ್ಯತ್ ತ್ರಿವಿಧಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾದೇವ ಚತುರ್ಮುಖಃ |’

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.3.32)

‘ಅಸುರಾ ಆಸುರೇಣೈವ ಸ್ವಭಾವೇನ ಚ ಕರ್ಮಣಾ |
 ಜ್ಞಾನೇನ ವಿಪರೀತೇನ ತಮೋ ಯಾನ್ತಿ ವಿನಿಶ್ಚಯಾತ್ |
 ದೇವಾ ದೇವಸ್ವಭಾವೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಚಾಪ್ಯಸಂಶಯಮ್ |
 ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನೇನ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ವೈಷ್ಣವೀಮ್ |
 ನಾನಯೋರನ್ಯಥಾಭಾವಃ ಕದಾಚಿದ್ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ |
 ಮಾನುಷಾ ಮಿಶ್ರಮತಯೋ ವಿಮಿಶ್ರಗತಯೋಽಪಿ ಚ |’ ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ |

‘ಆಸುರಾನ್ ದಮಯನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ವಪದಂ ಚ ಸುರಾನ್ನಯನ್ |
 ಪುನಃ ಪುನರ್ಮನುಷ್ಯಾಂಸ್ತು ಸುತಾವಾವರ್ತಯತ್ಯಸೌ |’

ಇತಿ ಚ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವಣಿ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.38)

(ದೇವಾನಾಮಸುರತ್ವಮ್ ಅಸುರಾಣಾಂ ದೇವತ್ವಂ ವಾ ನ ಭವತಿ)

‘ನಾಸುರಾ ದೈವೀಂ ನ ದೇವಾ ಆಸುರೀಂ ನ ಮನುಷ್ಯಾ ದೈವೀಮಾಸುರೀಂ ಚ
 ಗತಿಮೀಯುರಾತ್ಮೀಯಾಮೇವ ಜಾತಿಮನುಭವಂತಿ ||’ ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |

‘ನಾಸುರಾಣಾಂ ದೈವಂ ರೂಪಂ ನ ದೇವಾನಾಮಾಸುರಂ ರೂಪಂ ನ ಚೋಭಯಮ್
 ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯೋ ಯದ್ರೂಪಃ ಸ ತದ್ರೂಪೋ ನಿಸರ್ಗೋ ಹ್ಯೇಷ ಭವತಿ|
 ತಂ ಭೂತಿರಿತಿ ದೇವಾ ಉಪಾಸಾಂತ್ಸುಕ್ರೀರೇ ತೇ ಬಭೂವುಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಧಾಪ್ಯೇತರ್ಹಿ
 ಸುಪ್ತೋ ಭೂರ್ಭೂವರಿತ್ಯೇವ ಪ್ರಶ್ಚಸಿತ್ಯಭೂತಿರಿತ್ಯಸುರಾಸ್ತೇ ಹ ಪರಾಬಭೂವುಃ|

ಇತಿ ಐತರೇಯೇ (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ. 3.4.40)

‘ದೇವಾನಾಂ ಭೂತಿರಿತ್ಯೇವ ಮನೋ ವಿಷ್ಣೌ ಸ್ವಭಾವತಃ|
 ಅಸುರಾಣಾಮಭೂತಿತ್ವೇ ನೈತನ್ನೇಯಮತೋಽನ್ಯಥಾ|’ (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.40)

‘ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನತೋ ಭೋಗಾನ್ ಮುಕ್ತೌ ಭುಕ್ತೇ ಯಥೇಷ್ಟತಃ|
 ಸ್ವಾಧಿಕಾನಾಂ ವಶತ್ವಂ ತು ತೇಷು ಭಕ್ತಿಮತಃ ಸುಖಮ್|
 ತದನ್ಯೇಷಾಂ ತು ದುಃಖಾಯ ತಸ್ಮಾದ್ಭಕ್ತೋಽಧಿಕೋ ಭವೇತ್|’ ಇತಿ ಗಾರಡೇ|

‘ಜೀವೋ ಮುಕ್ತೋಽಪಿ ನೋ ಜೀವಾನ್ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ |
 ವೇತ್ತಿ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ವಿಷ್ಣುವೈತ್ಯೇಕಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ|
 ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ ಕಿಂಚಿತ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ಅಪಿ ಜಾನತೇ|
 ಅನ್ಯಜೀವಾನಪೇಕ್ಷ್ಯಕೋ ಜಾನಾತಿ ತು ಚತುರ್ಮುಖಃ|
 ಸಾಮನ್ಯೇನ ತದನ್ಯೇ ತು ಲೇಶಜ್ಞಾನಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ಸ್ಮೃತಾಃ|’ ಇತಿ ವಿನಿರ್ಣಯೇ|

‘ಗುಣವ್ಯತಿಕರಾಭಾವೇಽಪ್ಯುಚ್ಚನೀಚಾದಿ ಪೂರ್ವವತ್|
 ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚೈವ ವಿಮುಕ್ತಾನಾಂ ನ ಕದಾಚಿನ್ನ ಗಚ್ಛತಿ| ಇತಿ ಗಾರುಡೇ|

ನಾನಾವಿಧಾ ಜೀವಸಂಘಾ ವಿಮುಕ್ತೌ ನ ಚೈವ ತೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಧಿಯಾಂ ವಿರೋಧಃ|
 ದೋಷಾಭಾವಾದ್ ಗುರುಶಿಷ್ಯಾದಿಭಾವಾತ್ ಲೋಕೇಽಪಿ ನಾಸೌ ಕಿಮು ತೇಷಾಂ
 ವಿಮುಕ್ತೌ| ಇತಿ ಚ ಶ್ರುತಿಃ|

‘ಶ್ರದ್ಧಾಸ್ವರೂಪಂ ಜೀವಸ್ಯ ತಸ್ಮಾಚ್ಛ್ರದ್ಧಾವಿಭೇದತಃ|
 ಉತ್ತಮಾಧಮಮಧ್ಯಾಸ್ತು ಜೀವಾ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್|’ (ಗೀ.ಭಾ.173)

ದೇವಾ ಇನ್ನೋ ವಿರಿಇಷ್ಟಾದ್ಯಾ ಇತಿ ತ್ರೇಧೈವ ದೇವತಾಃ|
 ಕ್ರಮೋತ್ತರಾಃ ಶಿವೋ ವಾಣೀ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚೈವೋತ್ತರೋತ್ತರಾಃ|
 ಸತ್ವಸತ್ವಮಹಾಸತ್ವಸೂಕ್ಷ್ಮಸತ್ವಶ್ಚತುರ್ಮುಖಃ|
 ತಸ್ಮಾತ್ ಯಾವದ್ ವಿಮುಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಮುಕ್ತಾವೇವಂ ಸುಖಕ್ರಮಃ| ಇತಿ ಪಾದ್ಮೈ|

.....ಭ್ಯಾಧಿಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ಪರಮೋ ವಿಭುಃ|
 ಜ್ಞಾನಯೋಗೈಶ್ಚರಃ ಶೇಷಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚತುರ್ಮುಖಃ| ಇತಿ ಚ|

(ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯೇಷ್ಟಧಿಕಾರಿತ್ಯವಿದ್ಯಮ್)

ಮನ್ನಮಧ್ಯೋತ್ತಮತ್ವೇನ ತ್ರಿವಿಧಾ ಹೃದಿಕಾರಿಣಃ|
 ತತ್ರ ಮನ್ನಾ ಮನುಷ್ಯೇಷು ಯ ಉತ್ತಮಗಣಾ ಮತಾಃ|
 ಮಧ್ಯಮಾ ಋಷಿಗಂಧರ್ವಾಃ ದೇವಸ್ತತ್ರೋತ್ತಮಾ ಮತಾಃ|
 ಇತಿ ಜಾತಿಕೃತೋ ಭೇದಸ್ತಥಾನೋ ಗುಣಪೂರ್ವಕಃ|
 ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ಪರಮೇ ವಿಷ್ಣೌ ಯಸ್ತ್ವಧ್ಯಯನವಾನ್ಸರಃ|
 ಅಧಮಃ ಶಮಾದಿಸಂಯುಕ್ತೋ ಮಧ್ಯಮಃ ಸಮುದಾಹೃತಃ|
 ಆಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಮ್ಬಪರ್ಯಂತಮಸಾರಂ ಚಾಪ್ಯನಿತ್ಯಕಮ್|
 ವಿಜ್ಞಾಯ ಜಾತವೈರಾಗ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಪಾದೈಕಸಂಶ್ರಯಃ|
 ಸ ಉತ್ತಮೋಽಧಿಕಾರೀ ಸ್ಯಾತ್ ಸನ್ನ್ಯಸ್ತಾಖಿಲಕರ್ಮವಾನ್|’

ಇತಿ ಭಾಗವತತನ್ವೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.1.1.)

‘ಅನ್ಯಜಾ ಅಪಿ ಯೇ ಭಕ್ತಾ ನಾಮಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಣಃ|
 ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರಬ್ರಹ್ಮಬನ್ನೂನಾಂ ತನ್ವಜ್ಞಾನೇಽಧಿಕಾರಿತಾ|’
 ಇತಿ ವ್ಯೋಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್|

‘ಅಧಮಾಧಿಕಾರಿಣೋ ಮರ್ತ್ಯಾ ಮಧ್ಯಾ ಋಷ್ಯಾದಿಕಾ ಮತಾಃ|
 ಅಧಿಕಾರ್ಯುತ್ತಮಾಃ ದೇವಾ ಪ್ರಾಣಸ್ತತ್ರೋತ್ತಮೋ ಮತಃ|’ ಇತಿ ಚ|

‘ಯಥಾ ತಥೈವಾಸಂಖ್ಯೇಯಾಃ ಪ್ರಜಾಸ್ತಾಸು ಕಿಯಾನ್ ಜನಾಃ|
 ಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರೀ ಸಮೋಕ್ತೋ ವಿಷ್ಣುಪಾದೈಕಸಂಶ್ರಯಃ|
 ಅವೈಷ್ಣವಸ್ಯ ವೇದೇಽಪಿ ಹೃದಿಕಾರೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ|
 ಗುರುಭಕ್ತಿವಿಹೀನಸ್ಯ ಶಮಾದಿರಹಿತಸ್ಯ ಚ |
 ನ ಚ ವರ್ಣವರಸ್ಯಾಪಿ ತಸ್ಮಾದಧ್ಯಯನಾನ್ವಿತಃ|
 ಬ್ರಹ್ಮಾ ಜ್ಞಾನೇ ತು ವೇದೋಕ್ತೇ ಹೃದಿಕಾರೀ ಸತಾಂ ಮತಃ|’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ|

(ಆದಿಸೃಷ್ಟೌ ಪೂರ್ವಜಾಃ ಸದಾ ಗುಣಾಧಿಕಾಃ)

‘ಆದಿಸೃಷ್ಟೌ ಪೂರ್ವಜಾ ಯೇ ತೇಽಧಿಕಾಃ ಸರ್ವದಾ ಗುಣೈಃ|
 ಅನಾದ್ಯನಂತಕಾಲೇಷು ಮುಕ್ತವಾಪಿ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್|’ ಇತಿ ನಿಬಂಧನೇ|

‘ವಿಷ್ಣೋರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಃ ಸನ್ ಜಜ್ಞೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚತುರ್ಮುಖಃ|
 ಇತೋಽಗ್ರೇ ಜಗತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಕ್ಷತ್ರಜಾತಿರಜಾಯತ|
 ವಾಯುಃ ಸದಾಶಿವೋಽನಂತೋ ಗರುಡಃ ಶಕ್ರ ಏವ ಚ |
 ಕಾಮಶ್ಚ ವರುಣಶ್ಚೈವ ಸೋಮಸೂರ್ಯೋ ಯಮಸ್ತಥಾ|
 ಏವಮಾದ್ಯಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಸ್ತು ವಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿನಿರ್ಮಿತಾಃ|’

ಇತಿ ವಾಮನೇ| (ಬೃಹ.ಭಾ.3.5)

(ಜೀವೇಶ್ವಪಿ ಪ್ರಾಣ ಉತ್ತಮಃ)

ಪ್ರಾಣ ಏವೈನಮನುಪ್ರವಿಶತಿ ಪ್ರಣಮಿತರಾ ದೇವತಾಃ|
 ನ ಪ್ರಾಣಾದಪರಃ ಪರಮೇಽನುಪ್ರವಿಶಂತಿ ಪ್ರಾಣ ಏವೈನಮನುಭುಂಕ್ತೇ|
 ಪ್ರಾಣಮಿತರಾ ದೇವತಾ ನ ಪ್ರಾಣಾದಪರಃ ಪರಮನುಭುಂಕ್ತೇ|
 ಪ್ರಾಣ ಏವೈನಮನ್ವಾನಂದೀ ಭವತಿ ಪ್ರಾಣಮಿತರಾ ದೇವತಾಃ|
 ನ ಪ್ರಾಣಾದಪರಃ ಪ್ರಮನ್ವಾನಂದೀ ಭವತಿ ತಸ್ಮಾದಾಹುಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪದ್ಧತಿಃ|’

ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯನಾಭಶ್ರುತಿಃ|

(ವಾಯೋರ್ಜೀವೋತ್ತಮತ್ವಮವತಾರಾದಿಕಂ ಚ
ಸದಾನುಸನ್ನೇಯಮ್)

‘ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮೋ ವಾಯುರಿತಿ ಜ್ಞಾನಾನ್ನ ಚಾಪರಮ್ |
ಪ್ರಿಯಮಸ್ತಿ ಹರೇಃ ಕಿಂಚಿತ್ ತಥಾ ವಾಯೋರ್ಹರೇರ್ವಿದಃ |

ಇತಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.13.43)

‘ವಾಯುರ್ಭೀಮೋ ಭೀಮನಾದೋ ಮಹೌಜಾಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ
ಪ್ರಾಣಭೂತಃ |
ಅನಾವೃತ್ತಿದೇಹಿನಾಂ ದೇಹಪಾತೇ ತಸ್ಮಾದ್ ವಾಯುದೇವದೇವೋ ವಿಶಿಷ್ಠಃ ||’

ಇತಿ ಭಾರತೇ

‘ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರೇರಕೋ ಹೈಕೋ ಜ್ಞಾನಾನಂದಬಲೈಸ್ತ್ವಿವೃತ್ |
ನಿತ್ಯಶಕ್ತಿಸ್ಸರ್ವಗಃ ಸನ್ ಬಹುದೈವ ಪ್ರತೀಯತೇ |
ತಸ್ಮಿನ್ನೋತಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಪಟೇ ಲಕ್ಷಣತನ್ತವತ್ |
ಸ ಏವ ವಾಯುರುದ್ದಿಷ್ಟೋ ವಾಯುರ್ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮತಾಮಗಾತ್ |’ ಇತಿ ತನ್ವ ಭಾಗವತೇ |

‘ಸರ್ವೇ ಮುಕ್ತಾ ಹೌ ಭಕ್ತಾಸ್ತೇಷು ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಮುಖ್ಯತಃ |
ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಭಕ್ತಸ್ತು ತಸ್ಮಾಜ್ಜೀವಘನೋ ಮತಃ’ ಇತಿ ಸತ್ತತ್ವೇ |

‘ಋಜವೋ ನಾಮ ಯೇ ದೇವಾ ಯೋಗ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಪದಸ್ಯ ತು |
ತ ಏವ ಶತಜನ್ಮಾನಿ ವಿಶೇಷೋಪಾಸಕಾ ಹರೇಃ |
ಪ್ರಾಪ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಪದಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಶ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಾನುಮೋದಿತಾಃ |
ತಯಾ ತತೋ ಹರಿಂ ಯಾನ್ತಿ ವಸನ್ತಿ ಹರಿಸನ್ನಿಧೌ |’

ಇತಿ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.4.14.29)

‘ನ ದೇವಪದಮನ್ವಿಚ್ಛೇತ್ ಕುತ ಏವ ಹರೇರ್ಗುಣಾನ್ |
ಇಚ್ಛನ್ ಪತತಿ ಪೂರ್ವಸ್ಮಾದಧಸ್ತಾದ್ಯತ್ರ ನೋಽತ್ಥಿತಿಃ |

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.41)

ಸ್ವಕೀಯಮಿಚ್ಛಮಾನಂ ತು ರಾಜಾದ್ಯಾಃ ಪಾತಯನ್ತಿ ಹಿ|
 ಏವಮೇವ ಸುರಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಹರಿಶ್ಚ ಸ್ವಪದೇಪ್ಪುಕಮ್|
 ನ ದೈವಾನಭಿಕಾಷ್ಟೇತ ಕುತ ಏವ ಹರೇರ್ಗುಣಾನ್|
 ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಾನ್ನ ಚಾರ್ಷಾಂಶ್ಚ ಗನ್ಧರ್ವಾದೀನಪಿ ಕ್ವಚಿತ್|'

ಇತಿ ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತಾಯಾಮ್|(ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.41)

(ದೇವಾನಾಂ ದುಃಖಮಸುರಾವೇಶತಃ, ಸುಖಮಪಿ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ದೇವಾವೇಶಾತ್)

ದೇವಾನಾಂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಾಭ್ಯಾಂ ಸುಖಮೇವೋತ್ತರೋತ್ತರಮ್|
 ತೇಷಾಂ ದುಃಖಾದಿಕಂ ಕಿಂಚಿದಸುರಾವೇಶತೋ ಭವೇತ್|
 ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ನಾಸುರಾವೇಶ ಆಖಣಾಶ್ಮಸಮೋ ಹಿ ಸಃ|
 ಸಮ್ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಾತ್ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪೂರ್ಣಗುಣೋ ಹ್ಯತಃ|
 ಅಸುರಾಣಾಂ ಸುಖಾದ್ಯಾಶ್ಚ ದೇವಾವೇಶಾದುದೀರಿತಾಃ|
 ಸ್ವತಸ್ತು ನಿರ್ಗುಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವದೋಷಾತ್ಮಕಾ ಮತಾಃ|

ಇತಿ ಬೃಹ್ಮತರ್ಕೇ| (ಭಾ.ತಾ.11.3.49)

(ದೇವೇಷು ತಾರತಮ್ಯಂ ವಿಜ್ಞೇಯಮ್)

ಶಚ್ಯಾ ಇನ್ದ್ರಸ್ತತಶ್ಚೋಮಾ ತಸ್ಯಾ ರುದ್ರಸ್ತತಸ್ತಥಾ|
 ಭಾರತೀ ಪ್ರಾಣ ಏವಾಸ್ಯಾಸ್ತತಃ ಶ್ರೀಸ್ತತ್ಪರೋ ಹರಿಃ|

ಇತಿ ವೈಶೇಷ್ಯೇ| (ಭಾ.ತಾ.11.16.13)

'ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮನಸೋ ನೇತಾ ಮನೋರೂಪಸ್ತ್ರೀಲೋಚನಃ|
 ತದ್ವಶಾಃ ಸರ್ವದೇವಾಶ್ಚ ತೇ ನೈವ ಸುಖದುಃಖಿನಃ|
 ನಿಯನ್ತಾ ತಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಾಣಃ ತತೋಽಪಿ ಬಲವತ್ತರಃ|
 ತನ್ನಿಯನ್ತಾ ಹರಿಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮಾನಂದಲಕ್ಷಣಃ|' ಇತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯೇ|

(ಭಕ್ತಾನಾಂ ತಾರತಮ್ಯಮ್)

‘ಕೇಚಿದುನ್ಮಾದವದ್ ಭಕ್ತಾಃ ಬಾಹ್ಯಲಿಙ್ಗಪ್ರದರ್ಶಕಾಃ |
ಕೇಚಿದಾನ್ತರಭಕ್ತಾಃ ಸ್ಯುಃ ಕೇಚಿಚ್ಛಿವೋಭಯಾತ್ಮಕಾಃ |
ಮುಖಪ್ರಸಾದಾದ್ ದಾರ್ಢ್ಯಾಚ್ಚ ಭಕ್ತಿರ್ಜ್ಞೇಯಾ ನ ಚಾನ್ಯತಃ |’ ಇತಿ ವಾರಾಹೇ |

‘ಚಿತ್ತದ್ರವಸ್ತಥಾ ಧೈರ್ಯಂ ಪ್ರಸಾದೋ ಭಕ್ತಿಲಕ್ಷಣಮ್ |
ಆಧಿಕೇನ ತು ತತ್ರಾಪಿ ಸ್ಥೈರ್ಯಮೇವ ವಿಶೇಷತಃ |
ಅತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕೈಃ ಕ್ಲೇಶೈರಧಿಭೂತಾಧಿದೈವತೈಃ |
ವಾಕ್ಯೈಶ್ಚ ವೇದತನ್ತ್ರಾದೈರುಪದೇಶೈಶ್ಚ ತಾದೃಶೈಃ |
ಬಲವಚ್ಛಾಸನೈರ್ವಾಪಿ ಯಸ್ಯ ಭಕ್ತಿರ್ನ ಚಾಲ್ಯತೇ |
ಸ ಏವ ಪರಮೋ ಧರ್ಮೋ ವಿಷ್ಣೋಹೃದಯವಲ್ಲಭಃ |’ ಇತಿ ಭಕ್ತಿವಿವೇಕೇ |

‘ಅಶ್ರುತ್ವಾಪಿ ಪ್ರಮಾಣಂ ಯೋ ವಾಸುದೇವೈಕಸಂಶ್ರಯಃ |
ಸ ನಿರ್ಗುಣೋ ಭಾಗವತಃ ಸ ನಿರ್ದಿಷ್ಟೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ |’ ಇತಿ ಚ

(ಶ್ರಿಯ ಆರಭ್ಯ ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮಪರ್ಯಂತಂ
ಗುಣವಿಶೇಷೈರ್ವಿಷ್ಟುರೂಪಾಸ್ಯಃ)

‘ಪತಿತ್ವೇನ ಶ್ರಿಯೋಪಾಸ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಮೇ ಪಿತೇತಿ ಚ |
ಪಿತಾಮಹತಯಾನ್ಯೇಷಾಂ ತ್ರಿದಶಾನಾಂ ಜನಾರ್ದನಃ |
ಪ್ರಪಿತಾಮಹೋ ಮೋಃ ಭಗವಾನಿತಿ ಸರ್ವಜನಸ್ಯ ತು |
ಗುರುಃ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣೋಃ ವಿಷ್ಣುಃ ಸುರಾಣಾಂ ಚ ಗುರೋರ್ಗುರುಃ |
ಮೂಲಭೂತಗುರುಃ ಸರ್ವಜನಾನಾಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಗುರುಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಯ ಜಗತೋ ದೈವಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಸನಾತನಃ |
ಇತ್ಯವೋಪಾಸನಂ ಕಾರ್ಯಂ ನಾನ್ಯಥಾ ತು ಕಥಿಷ್ಯನ |’ ಇತಿ ವಾರಾಹೇ |

‘ಸರ್ವೇ ಗುಣಾಃ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೈವ ಹ್ಯುಪಾಸ್ಯಾ ನಾನ್ಯೈರ್ದೇವೈಃ ಕಿಮು ಸರ್ವೈರ್ಮನುಷ್ಯೈಃ |
ಜ್ಞಾನಂ ಚೋಪಾಸನಂ ಚೈವ ಮುಕ್ತಾವಾನಂದ ಏವ ಚ |
ಯಥಾಧಿಕಾರಂ ದೇವಾನಾಂ ಭವತ್ಯೇವೋತ್ತರೋತ್ತರಮ್ ||’ ಇತಿ |

‘ಯಥಾ ಶ್ರೀರ್ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಮಾಪಿ ಸರ್ವದಾ |
ಉಪಾಸ್ತೇ ನಿತ್ಯಶೋ ವಿಷ್ಣುಂ ಏವಂ ಭಕ್ತೋ ಹರೇರ್ಭವೇತ್ |’

ಇತಿ ಬೃಹತ್ತನೈ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.3.41)

‘ಬಾಹ್ಲೋರ್ಬಲಾಧಿಕೋ ಯಶ್ಚ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ವಿದ್ಯಯಾಧಿಕಃ |
ವಿಪ್ರೋ ಭಾಗವತೋ ಚೈತೋ ಸೇಷಾ ಲೋಕಾಸ್ತಯೋರಿಮೇ |’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತೌ |

(ಯೋಗ್ಯತಾತಿರೇಕೇಣ ಪೂಜಾ ದುಃಖದಾ)

‘ಸಮಾನಾಂ ವಿಷಮಾ ಪೂಜಾ ವಿಷಮಾನಾಂ ಸಮಾ ತಥಾ |
ಕ್ರಿಯತೇ ಯೇನ ದೇವೋಽಪಿ ಸ್ವಪದಾದ್ ಭ್ರಶ್ಯತೇ ಹಿ ಸಃ |’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೈ | (ಗೀ.ಭಾ.6.9)

‘ವಿತ್ತಂ ಬನ್ಧವಯಃ ಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಚೈವ ತು ಪಞ್ಚಮೀ |
ಏತಾನಿ ಮಾನ್ಯಸ್ಥಾನಾನಿ ಗರಿಯೋ ಹ್ಯುತ್ತರೋತ್ತರಮ್ |
ಗುಣಾನುಸಾರಿಣೀಂ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಂ ದೃಷ್ಟಿಂ ಚ ಯೋ ನರಃ |
ಸರ್ಭೂತೋಷ ಕುರುತೇ ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತಿ |
ಯದ್ಯಧರ್ಮಃ ಕೃತಃ ಸದ್ಭಿಃ ನ ಸ ವಾಚ್ಯಃ ಕಥಿಷ್ವನ |
ಅಸತ್ಯತಮಧರ್ಮಂ ತು ವದನ್ ಧರ್ಮಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ |’

ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತೌ | (ಭಾ.ತಾ.1.17.22)

‘ಸತಾಂ ವೃದ್ಧಿಕರೋ ಧರ್ಮಸ್ತಸತಾಂ ಹ್ರಾಸಕಾರಣಮ್ |
ಅಯಂ ತು ನಿಶ್ಚಿತೋ ಧರ್ಮೋ ಹ್ಯಧರ್ಮೋಽನ್ಯೋ ವಿನಿಶ್ಚಯಾತ್ |
ನ ಪ್ರಶಂಸ್ಯೇತ ನಿನ್ದಾಂಸ್ತು ಪ್ರಶಂಸ್ಯಾನ್ಯೈವ ನಿನ್ದಯೇತ್ |
ಉಭಯಂ ಯಃ ಕರೋತ್ಯೇತದಸತ್ಯಾತ್ನ ಪತೇದಧಃ |

ಯಃ ಪ್ರಶಂಸ್ಯಾನ್ನ ಪ್ರಶಂಸ್ಯೇನ್ನಿನ್ಯೋ ಯೇನ ನ ನಿನ್ದತೇ |
ಸೋಽಪಿ ತದ್ವದಧೋ ಯಾತಿ ಯತೇರಿವ ಉದಾಸಕಃ |

ಇತಿ ಸಂಸ್ಕಾರೇ |

‘ಪ್ರಾರಮ್ಭಮಾತ್ರಮಿಚ್ಛಾ ವಾ ವಿಷ್ಟುಧರ್ಮೇ ನ ನಿಷ್ಠಲಾ |
ನ ಚಾನ್ಯಧರ್ಮಾಕರಣದೋಷವಾನ್ ವಿಷ್ಟುಧರ್ಮಕೃತ್ |’ (ಗೀ.ತಾ.2.40)

‘ತತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ವಿನಾನ್ಯಸ್ಮೈ ನೋದಬಿನ್ದಂ ನ ತಣ್ಣಲಮ್ |
ದದ್ಯಾನ್ನಿರಾಶೀಶ್ಚ ಸದಾ ಭವೇದ್ಭಕ್ತಶ್ಚ ಕೇಶವೇ |
ನ ತತ್ಸಮೋಽಧಿಕೋ ವಾಪಿ ಕುರ್ಯಾಚ್ಛಿಷ್ಯಾಮಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ |
ಜಾನೀಯಾತ್ತದಧೀನಂ ಚ ಸರ್ವಂ ತತ್ತತ್ಸವಿತ್ಸದಾ |
ಯಥಾಕ್ರಮಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ತಾರತಮ್ಯವಿದೇವ ಚ |
ಏಷ ಭಾಗವತೋ ಮುಖ್ಯಃ ತ್ರೇತಾದಿಷು ವಿಶೇಷತಃ |
ಏಷ ಧರ್ಮೋಽತಿಫಲದೋ ವಿಶೇಷೇಣ ಪುನಃ ಕಲೌ |
ಏವಂ ಭಾಗವತೋ ಯಸ್ತು ಸ ಏವ ಹಿ ವಿಮುಚ್ಯತೇ |
ವಿಷ್ಟುರ್ಬನ್ಧುಃ ಸತಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಪರಾತ್ಮಾ ಹ್ಯಸತಾಮಪಿ |
ತತ್ರಸಾದಜಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಜಿತೋ ಯಸ್ಯ ವಶೇ ತ್ವಿಹ |
ವರ್ತತೇ ಪಶ್ಯ ಮಿತ್ರಂ ಸ ತದನ್ಯಸ್ಯ ತು ಶತ್ರುವತ್ | ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ |

(ವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಅಪರೋಕ್ಷಭಿರಪಿ ಕಾರ್ಯಮೇವ)

‘ಅತೀತಾನಾಗತಜ್ಞಾನೀ ತೈಲೋಕ್ಯೋದ್ಧರಣಕ್ಷಮಃ |
ಏತಾದ್ಯಶೋಽಪಿ ನಾಚಾರಂ ಶ್ರೌತಂ ಸ್ಮಾರ್ತಂ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ |’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.30)

‘ಪಶ್ಯನ್ನಪೀಮಮಾತ್ಮಾನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಕರ್ಮವಿಚಾರಯನ್ |
ಯದಾತ್ಮಾನಃ ಸುನಿಯತಮಾನನ್ನೋತ್ಕರ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾತ್ |’

ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.32)

‘ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷೋ ಭವತ್ಯೇಷ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಕೃತೋಽಪಿ ತು |
ಆನಂದೋ ಹ್ರಸತೇಽಕಾರ್ಯಾತ್ ಶುಭಂ ಕೃತ್ವಾ ತು ವರ್ಧತೇ ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.33)

‘ಸರ್ವದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಸ್ತು ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯೈವ ಹಿ |
ಉಪಾಸಯಾ ಕರ್ಮಣಶ್ಚ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚಾನಂದಚಿತ್ರತಾ |’ ಇತಿ ಬೃಹತ್ತನೈ |

‘ಮಹಾಭಾಗ್ಯಂ ತು ಕೈವಲ್ಯಮ್ ಅಜ್ಞಾನಾಂ ಕಃ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ |
ಅತಃ ಸನ್ನೋ ವಿಜಾನಂತಿ ತಂ ಹರಿಃ ತ್ವನಹಜ್ಯತಾಃ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94)

ನಿಷಿದ್ಧಕಾಮಯುಕ್ತಾನಾಮ್ ಅಸತಾಂ ತು ವಿಶೇಷತಃ |
ದುರ್ಜ್ಞೇಯೋ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಹೃದಿಸ್ಥಃ ಸ್ಮೃತಿಹಾರವತ್ |
ಅಕಾಮತ್ವೇನ ಭಜತಾಂ ದದಾತ್ಯಭಯಮನ್ತಕಾತ್ |

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ |

ದುಷ್ಟಸಂಘಾಧಿ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ಸ್ವಾತ್ಮತ್ವಂ ಮನ್ಯತೇಽಬುಧಃ |
ಅಭಾವಂ ಸ್ವಾತ್ಮನೋಽನ್ಯಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಂ ಚಾಪಿ ನಿರಾತ್ಮತಾಮ್ |

ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಕಾನ್ಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.35)

‘ಈಷದ್ಭಕ್ತೋ ಸುಕರ್ಮಾ ಸ್ವರ್ಗಮೇಷ್ಯತಿ |
ಅಭಕ್ತೋ ನಿರಯಂ ಯಾತಿ ಸುಕರ್ಮಾಽಪಿ ನ ಸಂಶಯಃ |’

ಇತಿ ವಾಮನೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.33.3)

‘ಅನ್ಯಸಾಮಾನ್ಯವೇತ್ತಾರಸ್ತದನ್ಯೋತ್ತಮವೇದಿನಃ |
ತದ್ಭಕ್ತನಿನ್ದಕಾಶ್ಚೈವ ಯಾನ್ಯೇವ ನಿರಯಂ ಧ್ರುವಮ್ |
ಅಪಿ ಧರ್ಮೈಕನಿಲಯಾಃ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ||’ ಇತಿ ಚ |

‘ತದ್ಭಕ್ತಿವರ್ಜಿತಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಯೇ ಮನ್ಯಂತೇ ದುರಾಶಯಾಃ |
ತೇಷಾಮನ್ತೇ ತಮೋ ಘೋರಮನಂತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಧ್ರುವಮ್ |’ ಇತಿ ಚ |

‘ಅಸುರಾ ಅಪಿ ಯೇ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಙ್ಕಚಕ್ರಧರಂ ರಣೇ|
 ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಮವೇಕ್ಷಂತೇ ಜ್ಞೇಯಾ ಭಾಗವತಾ ಇತಿ|
 ವಿದ್ವಿಷಂತಿ ತು ಯೇ ವಿಷ್ಣುಮೃಷಿಪುತ್ರಾ ಅಪಿ ಸ್ಫುಟಮ್|
 ಅಸುರಾಸ್ತೇಽಪಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಗಚ್ಛಂತಿ ಚ ಸದಾ ತಮಃ|
 ಜೀವದ್ವಯಸಮಾವೇಶಾದ್ ಹಿರಣ್ಯಕಮುಖಾಃ ಪರೇ|
 ಭಕ್ತಿದ್ವೇಷಯುತಾಶ್ಚ ಸ್ಯುರ್ಗತಿಸ್ತೇಷಾಂ ಯಥಾ ನಿಜಾಮ್|
 ಕಂಸಪೂತನಿಕಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಬನ್ಧವಾದಿಯುತಾ ಯತಃ|
 ಜೀವದ್ವಯಸಮಾವೇಶಾದ್ ಗತಿದ್ವಯಜಿಗೀಷವಃ|
 ಸರ್ವಥಾ ಭಕ್ತಿತೋ ಮುಕ್ತಿದ್ವೇಷಾತ್ತಮ ಉದೀರಿತಮ್|
 ನಿಯಮಸ್ತನ್ಯೋರ್ನಿತ್ಯಂ ಮೋಹಾಯಾನ್ಯದ್ವಚೋ ಭವೇತ್|

(ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ | ಭಾ.ತಾ.3.2.24)

“ದ್ವೌ ಭೂತಸರ್ಗೌ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ದೈವ ಆಸುರ ಏವ ಚ” ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ “ಮಾಮಪ್ರಾಪ್ಯೈವ ಕೌನ್ತೇಯ ತತೋ ಯಾನ್ಯಧಮಾಂ ಗತಿಮ್” ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಗೀತಾಯಾಮ್|

(ಭಕ್ತಾನಾಂ ನೈವ ದುಃಖಮಭಕ್ತಾನಾಂ ಸುಖಂ ನ ಚ)

‘ವರತೋಽಪಿ ನ ಮುಚ್ಯಂತೇ ದ್ವೇಷಿಣಃ ಶಾಪತೋಽಪಿ ತು|
 ಭಕ್ತಾ ನೈವ ನಿಪಾತ್ಯಂತೇ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ್ಯಸ್ತಥೋತ್ತರೈಃ||’ (ಭಾ.ತಾ.7.1.26)

‘ವಿಮುಕ್ತಾವಪಿ ಕಾಮಿನೋ ವಿಷ್ಣೌ ಕಾಮಾ ವ್ರಜಾಸ್ತ್ರಿಯಃ|
 ದ್ವೇಷಿಣಶ್ಚ ಹೌ ನಿತ್ಯಂ ದ್ವೇಷೇಣ ತಮಸಿ ಸ್ಥಿತಾಃ||’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | ಭಾ.ತಾ.7 ಅಥವಾ 10)

‘ಭಯಾದಪಿ ಹರಿಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚಿಂತಯನ್ ತತ್ತ್ವರೂಪಿಣಮ್|
 ಪೇಶಸ್ಕರಿವದಾಯಾತಿ ದ್ವಿಷನ್ ದ್ವೇಷಸ್ವರೂಪತಾಮ್|
 ಸುಖರೂಪಶ್ಚ ಹಿ ದ್ವೇಷೋ ದುಃಖರೂಪ ಉದೀರ್ಯತೇ|
 ತಸ್ಮಾದ್ಧುಃಖಂ ಸದಾ ಯಾತಿ ದ್ವೇಷವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮೇ|
 ನೃಸಿಂಹದ್ವೇಷತೇ ದುಃಖಂ ರಕ್ಷೋರೂಪೇಣ ರಾವಣಃ|

ಅಗಾಚ್ಚರಮವಿದ್ವೇಷಂ ಶಿಶುಪಾಲಸ್ತಥೈವ ಚ |
 ತತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾಪರಂ ಯಾತೋ ದ್ವೇಷರೂಪೀ ತ್ವಧೋಗತೇ|
 ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಗುಣೋದ್ರೇಕೀ ವಿದ್ವೇಷಾತ್ಸರ್ವದೋಷವಾನ್|
 ಭವೇದಿತಿ ಸ್ವರೂಪತ್ವಂ ದ್ವೇಷಾದೇಃ ಪುರುಷಸ್ಯ ಹಿ|'

ಇತಿ ಭಾಗವತತನ್ವೇ | (ಭಾ.ತಾ.7 ಅಥವಾ 10)

'ತಂ ಭೂತಿರಿತಿ ದೇವಾ ಉಪಾಸಾನ್ವಾಕ್ರೀರೇ ಇತ್ಯಾದಿ|
 ಮಧುಕೈಟಭೌ ಭಕ್ತ್ಯಾಭಾವಾದ್ಗೂಠೌ ಭಗವತೋ ಮೃತೌ|
 ತಮ ಏವ ಕ್ರಮಾದಾಪ್ತೌ ಭಕ್ತ್ಯಾವೇದ್ಯೋ ಹರಿಂ ಯಯೌ|'

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ವೇ| (ಭಾ.ತಾ.7.10.23)

'ಪೌಣ್ಣಿಕೇ ನರಕೇ ಚೈವ ಸಾಲ್ವೇ ಕಂಸೇ ಚ ರುಗ್ಮಿಣಿ|
 ಆವಿಷ್ಣಾಸ್ತು ಹರೇರ್ಭಕ್ತಾಸ್ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಹರಿಮೀಯಿರೇ|
 ಅಸುರಾಸ್ತು ಸ್ವಯಂ ಯೇ ತು ಮಹಾತಮಸಿ ಪಾತಿತಾಃ|' ಇತಿ ಚ|

'ಪೂತನಾಕೇಶಿನರಕಶಿಶುಪಾಲೇಷು ಯದ್ ದ್ವಿಧಾ|
 ಜೀವಾಃ ಸನ್ನೋ ಹ್ಯಸನ್ನಶ್ಚ ಸತೋ ಬನ್ಧಾದಿರೂಪಿಣಃ|
 ವಿಷ್ಣೋಃ ಸನ್ನ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಅಸನ್ನಃ ಶತ್ರುರೂಪಿಣಃ|
 ಶುಭಜೀವಪ್ರಕಾಶೇನ ಕದಾಚಿಚ್ಛುಭಬುದ್ಧಯಃ|
 ವಿಪರ್ಯಯೇಽನ್ಯಥಾ ಚ ಸ್ಯುಃ ಶುಭಾಸ್ತತ್ರ ಹರಿಂ ಯಯುಃ|
 ಅಸುರಾಸ್ತು ತಮೋ ಘೋರಂ ಯದಿ ತತ್ಯೈವ ಮಧ್ಯಮಾಃ|
 ಮಧ್ಯಮಾಂ ಗತಿಮೇವಾಪುರೇಕದೇಹಗತಾ ಅಪಿ|'

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.5.1)

'ನ ತು ಜ್ಞಾನಮೃತೇ ಮೋಕ್ಷೋ ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ನೇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತೇಃ|
 ಕಾಮಯುಕ್ತಾಃ ಸದಾ ಭಕ್ತಿಂ ಜ್ಞಾನಂ ಚಾತೋ ವಿಮುಕ್ತಿಗಾಃ|
 ಅತೋ ಮೋಕ್ಷೇಽಪಿ ಚೈತಾಸಾಂ ಕಾಮೋ ಭಕ್ತ್ಯಾನುವರ್ತತೇ|
 ಕಾಮಸ್ತ ಶುಭಕೃಚ್ಛಾಪಿ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸಾದಕೃತ್|
 ದ್ವೇಷಿಜೀವಯುತಂ ಚಾಪಿ ಭಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಮೋಚಯೇತ್||
 ಅತೋಽತಿಕರುಣಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶಿಶುಪಾಲಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಣಾತ್||

ತ್ರಯಂಶೋ ವೇನಃ ಸಮುದ್ವಿಷ್ಟಃ ಸತ್ತ್ವಾಂಶಃ ಪೃಥುತಾಮಗಾತ್ |
ರಜೋಽಶಸ್ತು ದಿವಂ ಪ್ರಾಪ ನಿಷಾದಸ್ತಾಮಸೋಽಭವತ್ |
ಸ್ವಯಂ ವೇನಶ್ಚತುರ್ಥಸ್ತು ಮಹಾತಮಸಿ ಪಾತಿತಃ |

ಇತಿ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ | (ಭಾ.ತಾ.4.13.43-45)

‘ಪಾಪರೂಪಂ ಪೃಥಗ್ಜಾತಂ ನಿಷಾದಂ ವೇನದೇಹತಃ |
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ ಪೃಥೋಃ ಪುತ್ರಾತ್ ರಜೋ ವೇನೋ ದಿವಂ ಯಯೌ |’

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |

(ಹರೇಸ್ವಾಗೋಽನೇಕವಿಧಃ ನ ಕಾರ್ಯಃ)

‘ನ ವಿದ್ಯಯಾ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಶ್ರುತಂ ಚ ನರಕಾವಹಮ್ |
ನೈವ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸುಕೃತಂ ಸನ್ಯಾಗಾತ್ಪರಮಾತ್ಮನಃ |
ಮುಖ್ಯತ್ಯಾಗೋ ಹರೇರೇಷ ಯನ್ನಾಸ್ತೀತಿ ವದೇದನು |
ತತ್ಸಮಂ ವಾಽಧಿಕಂ ವಾಽಪಿ ಬ್ರೂಯಾದ್ಯೈಕೈಮಥಾಪಿ ವಾ |
ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗುಣಾನಾಂ ಚ ಹ್ರಾಸಂ ನಾಸ್ತಿತ್ವಮೇವ ಚ |
ತತ್ರಸಾದಂ ವಿನಾ ಮೋಕ್ಷಂ ಬ್ರೂಯಾದ್ ವಾ ಕಸ್ಯಚಿತ್ಕ್ವಚಿತ್ |
ಅಚಿನ್ತ್ಯವಿಭವೇ ಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ನ ಸಮ್ಭವನಿರೂಪಣಮ್ |
ನ ಏಷ ಮುಖ್ಯತಸ್ಯಾಗೋ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಃ |
ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಿಕಾನಾಂ ಚ ತಾರತಮ್ಯಾನಭಿಜ್ಞತಾ |
ಸಂಶಯಶ್ಚೋಕ್ತತತ್ತ್ವೇಷು ಜಗನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ವದರ್ಶನಮ್ |
ಅಸ್ಮೃತಿರ್ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ತದ್ಭಕ್ತಾನಾಂ ವಿನಿನ್ದನಮ್ |
ದ್ವಿತೀಯ ಏಷ ತ್ಯಾಗಸ್ತು ವಿಷ್ಣೋರೇವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮಕರಣಂ ವಿಹಿತಸ್ಯ ಚ ವರ್ಜನಮ್ |
ತ್ಯಾಗಸ್ವತೀಯೋ ಹಿ ಹರೇಶ್ಚತುರ್ಥೋಽಯೋಗ್ಯಪುರುಷೇ |
ಉಪದೇಶಃ ಕೇಶವಸ್ಯ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರೋದಿತಃ ಕ್ವಚಿತ್ |
ಆಚಾರ್ಯಪಿತೋರನ್ಯತ್ರ ತಥೈವ ಚ ಮಹಾವ್ರತೇ |
ಹೋತ್ರದ್ಗಾತ್ರಧ್ವರ್ಯವಾಣೀತ್ಯಾಗ ಏವ ಚತುರ್ಥಕಃ |

ತ್ಯಾಗದ್ವಯಾತ್ ಪ್ರಥಮಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇಽನ್ಧನಮಃ ಕ್ರಮಾತ್ |
 ಪುನರಾವೃತ್ತಿಹೀನಂ ಚ ತಮೋಽನ್ಧಂ ಮುಕ್ತಿರೇವ ಚ |
 ಪೂರ್ವಂ ತು ನಿಃಸುಖಂ ತತ್ರ ನಿರ್ದುಃಖಂ ಚಾಪರಂ ಮತಮ್ |
 ನಿಃಶೇಷಗುಣಹೀನಂ ಚ ಪೂರ್ವನಿರ್ದೋಷಕಂ ಪರಮ್ |
 ತೃತೀಯಾನ್ನಿರಯಂ ಯಾತಿ ಚತುರ್ಥಾನ್ವ ದಿವಂ ವ್ರಜೇತ್ |

ಇತಿ ತನ್ವಸಾರೇ | (ಐ.ಭಾ.3.8)

(ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಾದೇವ ಸಾಧನಜಾತಂ ಸಫಲಮ್)

'ವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ಸದಾ ಗುರೋಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಫಲಪ್ರದಾಃ |
 ಅನ್ಯಥಾ ನೈವ ಫಲದಾಃ ಪ್ರಸನ್ನೋಕ್ತಾಃ ಫಲಪ್ರದಾಃ |' ಇತಿ ಚ | (ಭಾ.ತಾ.6.8.43)

'ಪ್ರಾಕೃತೈರ್ವ್ಯಶ್ಯಮಾನಂ ತು ನ ದ್ರವಂ ತೀರ್ಥಮುಚ್ಯತೇ |
 ದೇವಾಶ್ಚ ನ ಶಿಲಾಮಾತ್ರಾಃ ಕಿನ್ತು ತತ್ರಾನ್ತರಸ್ಥಿತಾಃ |
 ಗುರೂಪದೇಶಂ ತು ವಿನಾ ನ ತೈರ್ವ್ಯಶ್ಯಃ ಕಥಿಷ್ಯನ |
 ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ಚ ತದ್ರೂಪಂ ಅನ್ಯಥಾ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಚ ತೇ |
 ಕೋಪಾಚ್ಛಾಪಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ತಸ್ಮಾದ್ಗುರುಮುಪವ್ರಜೇತ್ |
 ತಸ್ಮಾತ್ತೀರ್ಥಾನಿ ದೇವಾಶ್ಚ ನಿತ್ಯಂ ವಿದ್ವತ್ಸು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ |'

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.72.11-13)

'ತಸ್ಮಾತ್ಪೂಜಾ ವಿಶೇಷೇಣ ಸತಾಂ ಕಾರ್ಯಾಂ ನೃಣಾಂ ಸದಾ |
 ಭಕ್ತಿನ್ತು ತಾರತಮ್ಯೇನ ವಿಶಿಷ್ಟೇಷ್ಟಧಿಕಾ ಭವೇತ್ ||' ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ |

'ಗುರೋರನುಗ್ರಹಮೃತೇ ಸಾಧನಂ ನ ಹರೇಃ ಪ್ರಿಯಮ್ |
 ಗುರೂಪದೇಶಾತ್ ಹರಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ||

(ಸಮ್ಪೂರ್ಣಗುರುಲಕ್ಷಣಸಮ್ಪನ್ನಃ ಚತುರ್ಮುಖ (ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ) ಏವ)

‘ಷಣ್ಣವತ್ಯುಜ್ಜುಲಶ್ಚೈವ ವಾಗ್ವಿ ಸನ್ನೇಹವರ್ಜಿತಃ|
 ವಾಸುದೇವೈಕಶರಣೋ ಗುರುರಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ|
 ಷಣ್ಣವತ್ಯುಜ್ಜುಲೋ ಯಸ್ತು ನ್ಯಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಣಲಃ|
 ಸಪ್ತಪಾದಃ ಚತುರ್ಹಸ್ತೋ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುತಃ|
 ಅಸಂಶಯಃ ಸಂಶಯಚ್ಛಿದ್ಧುರುರುಕ್ತೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ|
 ಗುರುಲಕ್ಷಣಸಮೂರ್ಣಃ ಸಾಕ್ಷಾದೇವ ಚತುರ್ಮುಖಃ|
 ತತಃ ಶೇಷೇನ್ವವಹ್ಯಾ ದ್ಯಾಃ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ|’

ಇತ್ಯಾದಿವೇಕೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.35)

‘ಏಕಸ್ಮಾತ್ತು ಗುರೋರ್ಜ್ಞಾನಂ ಜಾಯತೇ ನೈವ ಕಸ್ಯಚಿತ್|
 ಏಕಸ್ಮಾದೇವ ಜಾಯೇತ ಯೋಗ್ಯಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮಪದಸ್ಯ ತು|
 ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಬಹುಭ್ಯೋಽಪಿ ನರ್ತೇ ಮುಕ್ತಿಶ್ಚತುರ್ಮುಖಾತ್|
 ಜ್ಞಾನಮಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇಷಾಂ ತು ಜ್ಞಾನಾದೋ ವಿಷ್ಣುರೇವ ಚ |’

ಇತಿ ಗುರುವೇಕೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.9.31)

‘ಸನಕಾದಯೋ ರುದ್ರಶಿಷ್ಯಸ್ತೇಷಾಮನ್ಯೇ ತು ಯೋಗಿನಃ|
 ಬ್ರಹ್ಮಶಿಷ್ಯಸ್ತಥಾ ರುದ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಚ |’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೈ | (ಭಾ.ತಾ.4.4.15)

‘ಮುಮುಕ್ಷುವೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚ ಶಿವಾದಿನ್ವಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ|
 ಶ್ರುತ್ವಾ ಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಗುಹ್ಯಂ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ|’

ಇತಿ ಕೌರ್ಮೇ (ಭಾ.ತಾ.4.7.7)

‘ಗುರುಪ್ರಸಾದೋ ಬಲವಾನ್ ತಸ್ಮಾದ್ ಬಲವತ್ತರಃ|
 ತಥಾಽಪಿ ಶ್ರವಣಾದಿಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧಯೇ|
 ಅತೀವನಿನ್ನಿತಮಪಿ ಬಹುಹಿಂಸಾಯುಗೇವ ವಾ|
 ಸತಾಂ ಯೇನೋಪಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ತತ್ಕೃತ್ವಾ ನೈವ ದುಷ್ಯತಿ|
 ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಕರ್ಮ ನ ದುಷ್ಪಮಪಿ ಲಿಪ್ಯತೇ|’

ಇತ್ಯಧ್ಯಾತ್ಮೈ (ಭಾ.ತಾ.4.26.7)

‘ಸರ್ವಬ್ರಹ್ಮತ್ವವೇತ್ತಾರೋ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮತ್ವವೇದಿನಃ|
 ಅನ್ಯಸಾಮ್ಯವಿದೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷ್ಠಾರ ಏವ ಚ|
 ಸರ್ವೇ ಯಾನ್ತಿ ತಮೋ ಘೋರಂ ನ ತಾಷಮುತ್ಥಿತಿಃ ಕ್ವಚಿತ್|’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಧೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.11.13)

(ವಿಷ್ಣೋಸ್ತದ್ಗುಣಾದೀನಾಂ ಭೇದದರ್ಶನಂ ಭೇದಾಭೇದದರ್ಶನಂ ವಾ
 ಹಾನಿಕಾರಕಮ್)

‘ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತದ್ಗುಣಾನಾಂ ಚ ಭೇದದರ್ಶ್ಯಧರಂ ತಮಃ|
 ಭೇದಾಭೇದಪ್ರದರ್ಶೀಚ ಮಧ್ಯಮಂ ತು ತಮೋ ವ್ರಜೇತ್|
 ಇಷದ್ಭೇದಪ್ರದರ್ಶೀ ಚ ತಮ ಏವೋತ್ತರಂ ವ್ರಜೇತ್|
 ವಿಜಾನೀಯಾತ್ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಸದಾತನಮನಂತಕಮ್|
 ಗುಣಾನಾಂ ಚ ವಿಶೇಷೋಽಸ್ತಿ ನ ವಿಭೇದಃ ಕಥಂಚನ|
 ತೇ ಚ ಸರ್ವೇ ಗುಣಾಃ ಪೂರಣಾಸ್ತಚ್ಛರೀರಃ ಪರಃ ಸ್ಮೃತಃ|
 ಆನಂದಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದೇಹೀನಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಚ ಯೇ ಜನಾಃ|
 ಅದೇಹಂ ಭೂತದೇಹಂ ವಾ ವಿದುಸ್ತೇ ಚಾಧರಂ ತಮಃ|
 ತಥಾ ಪ್ರಾಕೃದೇಹಜ್ಞಾಃ ಕರ್ಮದೇಹವಿದೋಽಪಿ ವಾ|
 ತಸ್ಮಾದಾನಂದಚಿದ್ಧೇಹಂ ಚಿದಾನಂದಶಿರೋಮುಖಮ್|
 ಚಿದಾನಂದಭುಜಜ್ಞಾನಸುಖೈಕಪದಸಾಂಘುಲಮ್|
 ಆಕಾಶಾದಾನವೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪೂರ್ಣಚಿತ್ಸುಖಶಕ್ತಿಕಮ್|
 ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ತು ಗುಣಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತು ಸದಾ ಸರ್ವಗುಣಾತ್ಮಕಮ್|
 ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿಮುಚ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಾನುಷೋಽಪಿ ಸನ್|’

ಇತಿ ವೈಜ್ಞೇಶ್ವರೀತಿಃ | (ಬೃಹ.ಭಾ.ಅ.3)

(ನೀಚೋಚ್ಚತಾ ನಾಪಗಚ್ಛತಿ)

‘ಇಯಂ ನೀಚೋಚ್ಚತಾ ಕ್ವಾಪಿ ನ ಕೇನಾಪಿ ಹ್ಯಪೋದಿತುಮ್|
 ಶಕ್ಯತೇ ಯೋಽನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಂ ಇಚ್ಛೇತ್ಸೋಽಪಿ ತಮೋ ವ್ರಜೇತ್|

ಹರಿರಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಿತ ಇತಿ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಭರ್ತರಿ ಭಾವನಾ |
 ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ವಗುರೌ ನಿತ್ಯಂ ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಷು |
 ಭೃತ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವಾಮಿನಿ ತಥಾ ಹರಿದಾಸ್ಯಮಿತೀರ್ಯತೇ | ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

‘ಜ್ಞಾನಿನಃ ಪ್ರಲಯೇ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ಪಾರ್ಥಿವ |
 ಪರಮಾತ್ಮಾನಮಾವಿಶ್ಯ ವಾರಿಸ್ಥಂ ತತ್ಸಮತ್ವತಃ |
 ಅಗ್ನಿಸ್ಥತದ್ಯುತಾಶ್ಚೈವ ತೇನ ನೀತಾಶ್ಚ ವಾಯುಗಮ್ |
 ನಭೋಗತಂ ತೇನ ನೀತಾಮನಸ್ಥಂ ತದ್ಯುತಾಸ್ತಥಾ |
 ತತೋ ಬುದ್ಧಿಸ್ಥಮೀಶೇಶಂ ತತೋಽಹಂಕಾರಗಂ ಹರಿಮ್ |
 ತತೋ ವಿಜ್ಞಾನಮಾನಂದಮಹತ್ತತ್ವಗತಂ ಹರಿಮ್ |
 ತತ ಆನಂದನಾಮಾನಮವ್ಯಕ್ತಸ್ಥಂ ಜನಾರ್ದನಮ್ |
 ಪ್ರಾಪ್ತಾ ನಾಸ್ಯತಿಮಾಯಾನ್ತಿ ಶಾನ್ತೀಭೂತಾ ನಿರಾಮಯಾಃ |
 ಅನಾವೃತ್ತಿಮಸಮೂಢಾಃ ಪರಾನಂದೈಕಭಾಗಿನಃ |’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ (ಭಾ.ತಾ.2.3.34)

(ಪಶು-ವೃಕ್ಷ-ಸ್ಥಾವರ-ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮಾದಿಭೇದೇನ ಸ್ಥಿತೇಷು
 ಜೀವಸಂಘೈಷು ನೀಚೋಚ್ಚತಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೇ)

‘ಪಶುವೃಕ್ಷಾದಿಭೇದೇನ ಜೀವಾ ಏವ ಸ್ವತಃ ಸ್ಥಿತಾಃ |
 ಸಂಸೃತೌ ವ್ಯತ್ಯಯಸ್ತೇಷಾಂ ಮುಕ್ತೌ ತತ್ತತ್ಸ್ವ ರೂಪತಾ |
 ತತ್ರ ಸ್ಥಾವರಮುಕ್ತೇಭ್ಯೋ ವರಾ ಜಙ್ಗಮಮುಕ್ತಕಾಃ |
 ತೇಭ್ಯೋ ಮಾನುಷಮುಕ್ತಾಶ್ಚ ವಿಪ್ರಮುಕ್ತಾಸ್ತತೋ ವರಾಃ |
 ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶಮಾತ್ರೇಣ ಮುಕ್ತೇಭ್ಯೋ ವೇದವೇದಿನಃ |
 ಅರ್ಥಜ್ಞಾ ಋಷಯಸ್ತೇಭ್ಯೋ ತೇ ದೇವಾಃ ಸಂಶಯಚ್ಛಿದಃ |
 ಪೂರ್ಣಧರ್ಮಾಸ್ತತಸ್ತ್ವಿನ್ಮೋ ನಿಸಂಜೋ ಗರುಡಸ್ತತಃ |
 ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣೋ ಹರೇರ್ಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಾನ್ನಾನೋಽಧಿಕಸ್ತತಃ |
 ಮುಕ್ತೌ ವಾ ಸಂಸೃತೌ ವಾಽಪಿ ಸಮ್ಯಗೇಷು ಹಿ ತೇ ಗುಣಾಃ |’

ಇತಿ ಕಾಪಿಲೇಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.30.28)

‘ಮುಕ್ತಾಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ತದ್ಧೇಹಂ ಸಂಶ್ರಿತಾ ಅಪಿ |
 ತಾರತಮ್ಯೇನ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಗುಣೈರಾನಂದಪೂರ್ವಕೈಃ |
 ಕ್ಷಿತಿಪಾ ಮನುಷ್ಯಗನ್ಧರ್ವಾ ದೇವಾಃ ಪಿತರ ಏವ ಚ |
 ಆಜಾನೇಯಾಃ ಕರ್ಮದೇವಾಸ್ತತ್ತರೂಪಃ ಪುರಂದರಃ |
 ಶಿವೋ ವಿರಿಷ್ಟ ಇತ್ಯೇತೇ ಕ್ರಮಾಚ್ಛತಗುಣೋತ್ತರಾಃ |
 ಮುಕ್ತಾವಪಿ ತದನ್ಯೇ ಯೇ ಭೂಪಾಃ ಶತಗುಣೋತ್ತರಾಃ |
 ನ ಸಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಕಶ್ಚಿನ್ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಕಥಿಷ್ವನ |
 ತತಃ ಸಹಸ್ರಗುಣಿತಾ ಶ್ರೀಸ್ತತಃ ಪರಮೋ ಹರಿಃ |’

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತಕಲ್ಪೇ |

(ಮುಕ್ತೇಷ್ವಾನಂದತಾರತಮ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧಮ್)

‘ಯೋಗಿನಾಂ ಭಿನ್ನಲಿಂಗಾನಾಂ ಆವಿರ್ಭೂತಸ್ವರೂಪಿಣಾಮ್ |
 ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ಪರಮಾನಂದಂ ತಾರತಮ್ಯಂ ಸದೈವ ಹಿ |
 ಸೈಷ್ವಾನಂದಸ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಾ ಭವತೀತ್ಯಾದೇಶ್ಚ |’ (ಗೀ.ಭಾ.3.53)

‘ಪ್ರಾಪ್ತಶ್ರುತಿಫಲತ್ವಾತ್ತು ಶ್ಲೋತ್ರಿಯಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮೋಕ್ಷಿಣಃ |
 ತ ಏವ ಚಾಪ್ತಕಾಮತ್ವಾತ್ತಥಾ ಕಾಮಹತಾ ಇತಿ |

ಇತಿ ಭಾರತೇ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೨.3)

‘ನರಾದಿಬ್ರಹ್ಮಪರ್ಯಂತಂ ವಿಮುಕ್ತಾನಾಂ ಶತೋಚ್ಛಯಃ |
 ನಿಃಶೇಷದುಃಖಹೀನಾನಾಂ ನಿತ್ಯಾನಂದೈಕಭೋಗಿನಾಮ್ |’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೨.3-ಅವ್ಯಾ.ಬ್ರಾ.)

(ದೇವೇಷು ತಾರತಮ್ಯಂ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಮನುಸನ್ನೇಯಮ್)

‘ಅಥಾತಃ ಸಮ್ಭೂತಿಃ ಪರಮಾದ್ ವಿದ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣಾಚ್ಛದ್ಧಾ ಶ್ರದ್ಧಾಯಾಃ
 ಶಿವಃ ಶಿವಾದ್ ಬುದ್ಧಿಬುಧ್ಧೇರಿನ್ದ್ರಃ ಇನ್ದ್ರಾತ್ಯಜಸಃ ಪ್ರಾಣಃ ತೈಜಸಾದಿನಿರುದ್ಧೋ
 ಅನಿರುದ್ಧಾತ್ ಸ್ವರ್ಶವಾತಃ | ಸ್ವರ್ಶವಾತಾತ್ ಸೋಮಃ ಸೋಮಾದ್ ವರುಣೋ

ವರುಣಾದಗ್ನಿಃ ಅಗ್ನೋರ್ಮಿತ್ರೋ ಮಿತ್ರಾತ್ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪರ್ಜನ್ಯಾತ್ ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಾಹಾಯಾ
 ಉಷಾ ಜಾಯತೇ| ತೇಷಾಂ ಪರಃ ಪರೋ ಜ್ಯಾಯಾನ್ ಗುಣೈರುತ್ತರ ಉತ್ತರಃ| ಸ್ವಂ
 ಸ್ವಭಾವಮಾಪದ್ಯತೇ ನೈಷಾಂ ಪಾರಾವರ್ಯಮುಚ್ಚಿದ್ಯತೇ ಕುತಶ್ಚನ | ಪರಾವರ್ಯೇಣ
 ಬ್ರಹ್ಮೋಪಯಂತಿ ಪರಾವರ್ಯೇಣ ಮುಕ್ತಾಃ ಸಂಜ್ವರಂತಿ| ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ|

‘ಕಾಮಃ ಸಂಜ್ವಲ್ಯ ಆನಂದೋ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ತಾರತಮ್ಯಗಃ|
 ಸ್ವರೂಪಭೂತಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ನಿರ್ದೋಷಾ ಗುಣರೂಪಕಾಃ|’

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ| (ತೈ.ಭಾ.ವ.ವ.)

‘ತತಃ ಶನಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಾ ಕರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪುಷ್ಕರಸ್ತತಃ|
 ಕ್ರಮಾತ್ ಪ್ರತ್ಯವರಾ ಹೈತೇ ಮುಕ್ತಾಃ ಸರ್ವಗುಣೈರಪಿ|
 ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ತಥಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಾಣಾದಪ್ಯುತ್ರಮೋತ್ತಮಃ|’ ಇತಿ ಚ |(ಷಟ್ಪ.ಭಾ.6.2)

(ಯೋಗ್ಯತಾಭೇದೇನ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಭೂರಾದಿಲೋಕಸ್ಥಿತಿಃ)

‘ಆತ್ಮೈತ್ಯೇವ ಪರಂ ದೇವಮ್ ಉಪಾಸ್ಯ ಹರಿಮವ್ಯಯಮ್|
 ಕೇಚಿದತ್ಯೇವ ಮುಚ್ಯಂತೇ ನೋತ್ಯಾಮಂತಿ ಕದಾಚನ|
 ಅತ್ಯೇವ ಚ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥೇಷಾಮಂತರಿಕ್ಷೇ ತು ಕೇಚನ|
 ಕೇಚಿತ್ಸ್ವರ್ಗೇ ಮಹರ್ಲೋಕೇ ಜನೇ ತಪಸಿ ಚಾಪರೇ|
 ಕೇಚಿತ್ಸತ್ಯೇ ಮಹಾಜ್ಞಾನಾಃ ಗಚ್ಛಂತಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮ್|
 ತತ್ರಾಪಿ ಕ್ರಮಯೋಗೇನ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕ್ಯಾತ್ಸಮೀಪಗಾಃ|
 ಸಾಲೋಕ್ಯಂ ಚ ಸರೂಪತ್ವಂ ಸಾಮೀಪ್ಯಂ ಯೋಗಮೇವ ಚ|
 ಇಮಾಮಾರಭ್ಯ ಸರ್ವತ್ರ ಯಾವತ್ಸು ಕ್ಷೀರಸಾಗರೇ|
 ಪುರುಷೋಽನಂತಶಯನಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ನಾರಾಯಣಾಭಿಧಃ|
 ಮಾನುಷಾ ವರ್ಣಭೇದೇನ ತಥೈವಾಶ್ರಮಭೇದತಃ|
 ಕ್ಷಿತಿಪಾ ಮನುಷ್ಯಗನ್ಧರ್ವಾ ದೇವಾಶ್ಚ ಪಿತರಾಶ್ಚಿರಾಃ|
 ನಿತ್ಯಾನಂದೇ ಚ ಭೋಗೇ ಚ ಜ್ಞಾನೈಶ್ಚರ್ಯಗುಣೇಷು ಚ |

ಸರ್ವೇ ಶತಗುಣೋದ್ರಿಕ್ತಾಃ ಪೂರ್ವಸ್ಮಾದುತ್ತರೋತ್ತರಮ್ |
ಪೂಜ್ಯನೇ ಚಾಪರೈಸ್ತೇ ತು ಸರ್ವಪೂಜ್ಯಶ್ಚತುರ್ಮುಖಃ |

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.4.9-19)

‘ನೃಪಾದ್ಯಾಃ ಶತಧೃತ್ಯನ್ತಾಃ ಮುಕ್ತಿಗಾ ಉತ್ತರೋತ್ತರಮ್ |
ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಶತಗುಣಾ ಮೋದಂತ ಇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತಿಃ |’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ |

‘ಚಿನ್ಮಾತ್ರಾಣೀನ್ವಿಯಾಣ್ಯಾಹುರ್ಭುಕ್ತಾನಾಮನ್ಯದೈವ ತು |
ತಾನ್ಯೇವ ಜಡಯುಕ್ತಾನಿ ವಿಭಿನ್ನಾನಿ ಸ್ವರೂಪತಃ |’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೇ | (ಭಾ.ತಾ.2.2.23)

(ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಸಿದ್ಧಿಃ)

‘ಅಪಕ್ವಾ ಯೇ ನ ತೇ ಯಾನ್ತಿ ಯಾನ್ತಿ ಕಾಲಾಂತರೇ ಪರೇ |
ಆಜ್ಞಯೈವ ಹರೇಃ ಕೇಚಿದಾಪೂರ್ತೇಃ ಕೇಚಿದಜ್ಞಸಾ |
ವಿಹೃತ್ಯೈವಾನ್ಯಲೋಕೇಷು ಮುಚ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಸಹ |’

ಇತಿ ವಾಮನೇ | (ಭಾ.ತಾ.2.2.30)

‘ವಾಸುದೇವಾಶ್ರಿತಾ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ಮುಕ್ತಬನ್ಧನಾಃ |
ಭೇದದೃಷ್ಟ್ಯಾಽಭಿಮಾನೇನ ಚಾಽವೃತ್ತಿಂ ನೈವ ಯಾನ್ತಿ ತೇ |
ಭುಜ್ಜಂತೇ ತು ಪೃಥಗ್ಭೋಗಾನಾನಂದಂ ತತ್ಸ್ವರೂಪಕಮ್ |
ಸ್ವರೂಪಂ ಚ ಪೃಥಕ್ ತೇಷಾಮಾವಿಷ್ಟಗ್ರಹವದ್ಭವೇತ್ |’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ | (ಭಾ.ತಾ.2.2.34)

(ದೇವೋತ್ತಮಾನಾಮುಪದೇಶಃ ವಿಮುಕ್ತಿಹೇತುಃ)

‘ಮುಮುಕ್ಷುರ್ವೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಶ್ಚ ಶಿವಾದಿನ್ಪಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ |
ಶ್ರುತ್ವಾ ಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಗೃಹ್ಯಂ ಮುಚ್ಯಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ |’

ಇತಿ ಕೌರ್ಮೇ | (ಭಾ.ತಾ.4.7.7)

‘ಅನ್ಯೇ ಸರ್ವಾಶ್ರಯಾ ಬದ್ಧಾ ಶ್ರೀರ್ಬದ್ಧಾ ವಿಷ್ಟುನೈವ ತು |
ಬನ್ಧಶ್ಚ ವಿಷ್ಟುತನ್ತ್ರತ್ವಂ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಶ್ರಿಯಸ್ತಥಾ |

ಅಮುಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಬದ್ಧತ್ವಂ ಜನ್ಮಮೃತ್ಯಾದಿದುಃಖಿತಾ|
ಹೇಯಬದ್ಧಶ್ಚ ಸೈವ ಸ್ಯಾನ್ನ ತು ಸ್ವೋಚ್ಚವಶೇ ಸ್ಥಿತಿಃ| ಇತಿ ಗಾರುಡೇ|

‘ಬಾಹ್ಯಂ ಮನೋ ವಿಲೀನಂ ಸ್ಯಾನ್ಮುಕ್ತೌ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಕಂ ಮನಃ|
ತೇನೈವಾನುಭವೇತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಾತ್ಮಾಭಿನ್ನೇನ ಮುಕ್ತಿಗಃ|’

ಇತಿ ಮುಕ್ತಿತತ್ವೇ| (ಭಾ.ತಾ.11.10.13)

‘ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಃ ಕರಣಾಜ್ಜನ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ನಶ್ಯತಿ ಮುಕ್ತಿಗೇ|
ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನತೋ ಭೋಗಾನ್ ಮುಕ್ತೌ ಭುಜ್ಞೇ ಯಥೇಷ್ಟತಃ’ ಇತಿ ಮುಕ್ತಿತತ್ವೇ|

(ಸ್ವೋತ್ತಮವಶತಾ ಮುಕ್ತಾವಪ್ಯಸ್ತಿ)

‘ಸ್ವಾಧಿಕಾನಾಂ ವಶತ್ವಂ ತು ಪರಮಂ ಸುಖಮೇವ ತು|
ತದನ್ಯೇಷಾಂ ವಶೋ ಯಸ್ತು ಕಿಂ ಸುಖಂ ತಸ್ಯ ಭಣ್ಯತಾಮ್|
ಸ್ವಾಧಿಕಾನಾಂ ವಶತ್ವಂ ತು ತೇಷು ಭಕ್ತಿಮತಃ ಸುಖಮ್|
ತದನ್ಯೇಷಾಂ ತು ದುಃಖಾಯ ತಸ್ಮಾದ್ ಭಕ್ತೋಽಧಿಕೋ ಭವೇತ್|’

ಇತಿ ಚ| (ಭಾ.ತಾ.11.10.17)

(ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಂ ನ ಭವತಿ)

‘ಜೀವೋ ಮುಕ್ತೋಽಪಿ ನೋ ಜೀವಾನ್ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ|
ವೇತ್ತಿ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ವಿಷ್ಣುರ್ವೇತ್ಯೇಕಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ|
ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ ಕಿಂಚಿದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ಅಪಿ ಜಾನತೇ|
ಅನ್ಯಜೀವಾನಪೇಕ್ಷ್ಯಕೋ ಜಾನಾತಿ ಹಿ ಚತುರ್ಮುಖಃ|
ಸಾಮಸ್ಯೇನ ತದನ್ಯೇ ತು ಲೇಶಜ್ಞಾನಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ಸ್ಮೃತಾಃ|’

ಇತಿ ವಿನಿರ್ಣಯೇ| (ಭಾ.ತಾ.11.11.6,7)

‘ಅಜ್ಞಾ ಜೀವಾಸ್ತು ಕಥ್ಯಂತೇ ಮುಕ್ತಾ ಅಪ್ಯಲ್ಪವೇದನಾತ್|
ವೇತ್ತಿತ್ಯೇವೋಚ್ಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವವೇತ್ಸತ್ವತೋ ಹರಿಃ|’

ಇತಿ ವೈಶೇಷ್ಯೇ| (ಭಾ.ತಾ.11.11.6,7)

ಗುಣ್ಯತಿರಾಭಾವೇಽಪ್ಯುಚ್ಚನೀಚಾದಿ ಪೂರ್ವವತ್ |
ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚೈವ ತು ಮುಕ್ತಾನಾಂ ನ ಕದಾಚನ ಗಚ್ಛತಿ |

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ

ಮುಕ್ತಾಶ್ಚಾಧೀಯತೇ ವೇದಾನ್ ಜಡಜ್ಞಾನಬಹಿಷ್ಕೃತಾಃ |
ಸ್ವರೂಪಭೂತಜ್ಞಾನೇನ ಪಶ್ಯಂತಃ ಸರ್ವಮಜ್ಞಸಾ |

ಇತಿ ತಾತ್ಪ್ರಿಕೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.13.7)

ಮುಕ್ತೋಽಪಿ ತದ್ವಶೋ ನಿತ್ಯಂ ಭೂಯೋ ಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಃ |
ಸಾ ಹ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪೈವ ಭಕ್ತಿನೈವಾತ್ರ ಸಾಧನಮ್ |

(ಮುಕ್ತವೈಭವನಿರೂಪಣಮ್)

‘ಶ್ಯಾಮವದಾತಾಃ ಶತಪತ್ರಲೋಚನಾಃ ಪಿಶುಗ್ರವಸ್ತ್ರಾಃ ಸುರುಚಃ ಸುಪೇಶಸಃ |
ಸರ್ವೇ ಚತುರ್ಬಾಹವ ಉನ್ಮಿಷನ್ಮಣಿಪ್ರವೇಕನಿಷ್ಕಾಭರಣಾಃ ಸುವರ್ಚಸಃ |’

ಇತಿ ಭಾಗವತೇ (2.9.11)

‘ಅಕ್ಷಣ್ಣಂತಃ ಕರ್ಣವಂತಃ ಸಖಾಯೋ ಮನೋಜವೇಷ್ಯಸಮಾ ಬಭೂವುಃ |
ಆದಘ್ನಾಸ ಉಪಕಕ್ಷಾಸ ಉ ತ್ವೇ ಹೃದಾ ಇವ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಉತ್ತೇ ದದೃಶೇ |
ಕಾಮಸ್ಯ ಯತ್ರಾಪ್ತಾಃ ಕಾಮಾಃ ತತ್ರ ಮಾಮೃತಂ ಕೃಧಿ |
ಶ್ರೀರೇವ ಲೋಕರೂಪೇಣ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಸರ್ವದಾ |
ಅತೋ ಹಿ ವೈಷ್ಣವಾ ಲೋಕಾ ನಿತ್ಯಾಸ್ತಚ್ಚೇತನಾ ಅಪಿ |’ ಇತಿ ಆಗ್ನೇಯೇ |

(ಸಾಧನಾನುಗುಣ್ಯೇನ ಮುಕ್ತೌ ಫಲಾಧಿಕ್ಯಮ್)

‘ಮುಕ್ತಿರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾಪಿ ವಿಷ್ಣುಂ ಸ್ಯಾತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತೋಽಧಿಕಮ್ |
ಮುಕ್ತೌ ಸುಖಂ ತತ್ಪರತಃ ತತೋಽಪ್ಯಧಿಕಮಿಷ್ಯತೇ |
ವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಸ್ತು ಸಮಂ ಮುಕ್ತೌ ಸುಖಂ ನಾನ್ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಚಿತ್ |
ತತೋಽಧಿಕಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಮುಖ್ಯವ್ಯಾಖ್ಯಾಕೃತೋ ಯತಃ |’

ಇತಿ ಚ | (ಗೀ.ತಾ.18.68.73)

‘ಭುಷ್ಣತೇ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯಥಾ ದೇವಗ್ರಹಾದಯಃ|
ತಥಾ ಮುಕ್ತಾ ಉತ್ತಮಾಯಾಂ ಬಾಹ್ಯಾನ್ ಭೋಗಾಂಸ್ತು ಭುಷ್ಣತೇ|’

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟೋತ್ತರಕಲ್ಪೇ | (ಗೀ.ಭಾ.3.50)

ನಾನಾವಿಧಾ ಜೀವಸಂಘಾ ವಿಮುಕ್ತೌ ನ ಚೈವ ತೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಯಾಂ ವಿರೋಧಃ|
ದೋಷಭಾವಾದ್ ಗುರುಶಿಷ್ಯಾದಿಭಾವಾತ್ ಲೋಕೇಽಪಿ ನಾನೌ ಕಿಮು ಮುಕ್ತಾವಿತಿ ಶ್ರುತೇಃ

(ಸಾಯುಜ್ಯಭಾಜಾಂ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರವೇಶೇಽಪಿ ಸ್ವೀಯ ಏವ ಭೋಗಃ)

‘ಮುಕ್ತಾಃ ಸನ್ನೋಽಗ್ನಿಮಾವಿಶ್ಯ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಭುಷ್ಣತೇ|
ಅಗ್ನಿರಿನ್ದ್ರಂ ತಥೇನ್ದ್ರಶ್ಚ ವಾಯುಮಾವಿಶ್ಯ ಸೋಽಪಿ ತು|
ಆವಿಶ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಭುಷ್ಣೇ ಭೋಗಾಂಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಗಾನ್|
ನ ಹ್ಯಾನನ್ನೋ ನಿಜಸ್ತೇಷಾಂ ಪರೈರ್ಲಭ್ಯ ಕಥಂವನ|
ಕಿಮು ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಾನನ್ನೋ ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋ|’ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ|

‘ಸ್ವಪ್ರಸ್ಥಾನಾಂ ಯಥಾ ಭೋಗೋ ವಿನಾ ದೇಹೇನ ಯುಜ್ಯತೇ|
ಏವಂ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಭವೇದ್ ವಿನಾ ದೇಹೇನ ಭೋಜನಮ್|
ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ವ ಶರೀರಾಣಿ ತೇಜೋರೂಪಾಣಿ ಕಾನಿಚಿತ್|
ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಜಾಗರಿತವದ್ ಭುಕ್ತ್ವಾ ತ್ಯಾಗಃ ಕದಾಚನ|’

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ತುರಾಣೇ (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.4.8.14)

‘ಸ್ವಾಧಿಕಾನಂದಸಮ್ರಾಪ್ತೌ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾಪೃತಿಷ್ಠಪಿ|
ಮುಕ್ತಾನಾಂ ನೈವ ಕಾಮಃ ಸ್ಯಾದನ್ಯಾನ್ ಕಾಮಾಂಸ್ತು ಭುಷ್ಣತೇ|
ತದ್ಯೋಗ್ಯತಾ ನೈವ ತೇಷಾಂ ಕದಾಚಿತ್ ಕ್ವಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ|
ನ ಚಾಯೋಗ್ಯಂ ವಿಮುಕ್ತೋಽಪಿ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾನ್ನ ಚ ಕಾಮಯೇತ್| ’

ಇತಿ ವಾರಾಹೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.4.9.8)

‘ಸ್ವಾಧಿಕಾರೇಣ ವರ್ತನೇ ದೇವಾ ಮುಕ್ತಾವಪಿ ಸ್ಫುಟಮ್|
ಬಲಿಂ ವಹಂತಿ ಮುಕ್ತಾಯ ವಿರಿಣ್ಚಾಯ ಚ ಪೂರ್ವವತ್|’

ಇತಿ ವಾರಾಹೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.4.9.20)

‘ಮುಚ್ಯತೇ ತತ್ತ ಸಮ್ಪದ್ಧಾದಾಚಾರ್ಯಾತ್ಪುರುಷೋ ಭವಾತ್ |
ಏತಾವೇವ ಸ್ವತೋಽಬದ್ಧೌ ಪರಮಃ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತಥಾ |’

ಇತಿ ಕಲಾಪಶ್ರುತಿಃ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.31)

‘ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾ ನವದಾಚಾರ್ಯಾತ್ ಮುಚ್ಯತೇ ಪುರುಷೋ ಭವಾತ್ |
ದ್ವಾವೇವ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತೌ ತು ಪರಮಃ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತಥಾ |’

ಇತಿ ವಾಮನೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.31)

‘ಅಮೋಹಾಯ ಗುಣಾ ವಿಷ್ಣೋರಾಕಾರಶ್ಚಿಚ್ಛರೀರತಾ |
ನಿದೋಷತ್ವಂ ತಾರತಮ್ಯಂ ಮುಕ್ತಾನಾಮಪಿ ವಿದ್ಯತೇ |’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣೇ | (ಮಾ.ತಾ.ನಿ)

‘ಶ್ರುಣ್ವೇ ವೀರ ಉಗ್ರಮುಗ್ರಂ ದಮಾಯಾನ್ನನ್ಯಮನ್ಯಮತಿ ನೇನೀಯಮಾನಃ |
ಏಧಮಾನದ್ವಿಳುಭಯಸ್ಯ ರಾಜಾ ಚೋಷ್ಕೂಯತೇ ವಿಶ ಇನ್ಯೋ ಮನುಷ್ಯಾನ್ |’

‘ಪರಾ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ಸಖ್ಯಾ ವೃಣಕ್ತಿ ವಿತರ್ತುರಾಣೋ ಅಪರೇಭಿರೇತಿ |
ಅನಾನುಭೂತಿರವಧೂನ್ವಾನಃ ಪೂರ್ವೀರಿನ್ದ್ರಃ ಶರದಸ್ತರ್ತರೀತಿ |’

‘ಏತಮಾನಂದಮಯಮಾತ್ಮಾನಮನುವಿಶ್ಯ |
ನ ಜಾಯತೇ ನ ಮ್ರಿಯತೇ ನ ಹ್ರಸಯತೇ ನ ವರ್ಧತೇ ಯಥಾಕಾಮಂ ಚರತಿ |
ಯಥಾ ಕಾಮಂ ಪಿಬತಿ ಯಥಾಕಾಮಂ ರಮತೇ ಯಥಾಕಾಮಮುಪರಮತೇ |’ ಇತಿ |

ಭೋಗಮಾತ್ರಸಾಮ್ಯಲಿಂಗಾತ್ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.4.10)

(ಪ್ರಾಯಃ ಮೌಕ್ತಾನಂದೇ ವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸೌ ನ ಭವತಃ)

‘ಅವೃದ್ಧಿಹ್ರಾಸರೂಪತ್ವಂ ಮುಕ್ತಾನಂ ಪ್ರಾಯಿಕಂ ಭವೇತ್ |
ಕಾದಾಚಿತ್ಕವಿಶೇಷಸ್ತು ನೈವ ತೇಷಾಂ ನಿಷಿದ್ಯತೇ |’

ಇತಿ ಕೌರ್ಮೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.4.10)

‘ಪ್ರವಾಹತಸ್ತು ವೃದ್ಧಿರ್ವಾ ಹ್ರಾಸೋ ವಾ ನೈವ ಕುತ್ರಚಿತ್ |
ನಾಪ್ರಿಯಂ ಕಿಂಚಿದಪಿ ತು ಮುಕ್ತಾನಾಂ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ |

ಕುತ ಏವ ತು ದುಃಖಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸುಖಮೇವಂ ಸದೋದಿತಮ್ |
ಭೋಗಾನಾಂ ತು ವಿಶೇಷೇ ತು ವೈಚಿತ್ರ್ಯಂ ಲಭ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ |'

ಇತಿ ನಾರಾಯಣತನ್ವೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.4.10)

'ಅನಾವೃತ್ತಿಃ ಶಬ್ದಾದನಾವೃತ್ತಿಃ ಶಬ್ದಾತ್ |'
'ನ ಚ ಪುನರಾವರ್ತತೇ ನ ಚ ಪುನರಾವರ್ತತೇ |'
ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನಾಪ್ತಾ ಅಮುತಃ ಸಮಭವತ್ ಸಮಭವತ್ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭ್ಯಃ |
ಏವಮಾದ್ಯನಂತಪ್ರಮಾಣೈಃ ಸಂಸಾರದಶಾಯಾಂ ಮುಕ್ತೌ ಚ ತಾರತಮ್ಯಸ್ಯ ಲಾಭಾತ್
'ನೀಚೋಚ್ಚಭಾವಂ ಗತಾಃ' ಇತಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜೋಕ್ತಿ ಸುಸ್ಥಾ ವೇದಿತವ್ಯಾ ||

6. ಮುಕ್ತಿನೈಜಸುಖಾನುಭೂತಿಃ

(ಮುಕ್ತೌ ನಿರ್ವಿಶೇಷಚೈತನ್ಯಮಾತ್ರಮವತಿಷ್ಠತ ಇತಿ ವಾದನಿರಾಸಃ)

ನನು 'ಮುಕ್ತಿನೈಜಸುಖಾನುಭೂತಿಃ' ಇತ್ಯತ್ಯುಕ್ತಂ 'ಯತ್ರ ತ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವಮಾತ್ಮೈವಾಭೂತ್
ಕೇನ ಕಂ ಪಶ್ಯೇತ್ ಯತ್ರ ಹಿ ದ್ವೈತಮಿವ ಭವತಿ ಯತ್ತದ್ ದ್ವೈತಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ ನ ತು
ತದ್ವಿ ತೀಯಮಸ್ತಿ' 'ತತೋಽನ್ಯದ್ವಿಭಕ್ತಂ ಯತ್ಪಶ್ಯೇತ್'
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ ಮೋಕ್ಷೇ ಬ್ರಹ್ಮಭಿನ್ನಸ್ಯ ಸ್ವಸ್ಯೈವಾಭಾವಾದ್
ಬ್ರಹ್ಮಭಿನ್ನನೈಜಸುಖಸ್ಯ ಸುತರಾಮಪ್ರಸಿದ್ಧೇರಿತಿ ಚೇತ್ ನ |

'ನ ಹ್ಯಾನನ್ದೋ ನಿಜಸ್ತೇಷಾಂ ಪರೈರ್ಲಭ್ಯಃ ಕಥಂನ |
ಕಿಮು ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಾನನ್ದೋ ನ ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಿತಿ ಶ್ರುತೇಃ |'

ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಜೀವಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ದಾನುಭವಾಭಾವಾತ್ |

'ಯದಾ ಪಶ್ಯಃ ಪಶ್ಯತೇ ರುಗ್ಮವರ್ಣಂ ಕರ್ತಾರಮೀಶಂ ಪುರುಷಂ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಮ್ |
ತದಾ ವಿದ್ವಾನ್ ಪುಣ್ಯಪಾಪೇ ವಿಧೂಯ ನಿರಂಜನಃ ಪರಮಂ ಸಾಮ್ಯಮುಪೈತಿ |'

'ಯೋ ವೇದ ನಿಹಿತಂ ಗುಹಾಯಾಮ್ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್
ಸೋಽಶ್ನುತೇ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ |'

ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿಃ |

‘ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯೇಷು ದೇಹೇಷು ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ವಿಶ್ವಮೋಕ್ಷಿಣಃ|

ಭುಇತ್ವತೇ ಸ್ವಸುಖಾನ್ಯೇವ ನ ದುಃಖಾದೀನ್ ಕದಾಚನ|’

ಇತ್ಯಾದಿಸ್ಮೃತಿಭಿಶ್ಚ ಪರಮಮುಕ್ತೌ ಜೀವಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಭಿನ್ನಸ್ವಾನನ್ದಾವಾಪ್ತೇಃ
ಶ್ರೂಯಮಾಣತ್ವಾತ್| ತಥಾ ಹಿ-

(ನ ಮುಕ್ತೌ ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ದಾನುಭವಃ)

ಆನನ್ದಶ್ಮಶುರಾನನ್ದಕೇಶ ಆಪಾದನಖಾತ್ಸರ್ವ ಏವಾನನ್ದಃ
ಸ ಏವ ವಿಷ್ಟುರಜೋಽಮೃತೋಬ್ರಹ್ಮ ಯ ಏವಂ ವೇದಾನನ್ದ ಏವ
ಸ ಭವತ್ಯಾನನ್ದಸ್ಯ ಸಮಾರ್ಷಿತಾಂ ಸಲೋಕತಾಂ ಸಾಯುಜ್ಯಮೇತಿ|

ಇತಿ ಮಧ್ಯಾನ್ದಿನಾಯನಶ್ರುತೌ | (ಭಾ.ತಾ.10.75.49)

ಆನನ್ದಭವನಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷತೋಕ್ತ್ಯಾ ಜೀವಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾನನ್ದಾನುಭವಸ್ಯ
ಬಾಧಿತತ್ವಾಜ್ಜೀವಸ್ವರೂಪಭೂತಾನನ್ದಾನುಭವಃ ಮೋಕ್ಷ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಮ್| ‘ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಸನ್
ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ಯೇತಿ’

‘ಪೂರ್ಣಾನನ್ದಾದಿ ತೇಽಶ್ನಂತಿ ಪೂರ್ಣಾನನ್ದಾದಿಕಾಃ ಸ್ವತಃ|
ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಮ್ ಅತ ಆಹ ಶ್ರುತಿಃ ಸ್ಫುಟಮ್|
ನ ಪರಬ್ರಹ್ಮತಾವಾಪ್ತಿಃ ನ ತೇ ವಿಷ್ಣಾವಿತಿ ಶ್ರುತೇಃ||’
‘ಪರಮಬ್ರಹ್ಮತಾ ಚೈಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾತ್ಪರಾ ಗತಿಃ|
ನ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪತ್ವಮೇತಮೇವೇತಿ ಹಿ ಶ್ರುತೇಃ|’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.39)

ವಚನಪರ್ಯಾಲೋಚನಯಾ ಜೀವಾನನ್ದಾನುಭವಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷತ್ವಸಿದ್ಧೇಃ|

(ಸುಖರೂಪಸ್ಯಾಪಿ ಜೀವಸ್ಯ ಅಸದವಸ್ತ್ವಭಿಮಾನಾದ್ ದುಃಖಮ್)

‘ಜೀವಸ್ಯ ಸುಖರೂಪಸ್ಯ ನ ದುಃಖಂ ಕ್ವಚಿದಿಷ್ಟತೇ|
ಅತೋ ಮನೋಽಭಿಮಾನೇನ ದುಃಖೀಭವತಿ ನಾನ್ಯಥಾ|’

ಇತಿ ಭಾರತೇ | (ಭಾ.ತಾ.11.23.59)

‘ಅಣುಮಾತ್ರೋಽಪ್ಯಯಂ ಜೀವಃ ಶರೀರಂ ವ್ಯಾಪ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ |
ಯಥಾ ವ್ಯಾಪ್ತ ಶರೀರಾಣಿ ಹರಿಚಂದನವಿಘ್ನಪಃ |’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ |

‘ಚಿದ್ಗುಣಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ತದ್ವ್ಯಾ ಪ್ತಿಶ್ಚೇತಿ ಯುಜ್ಯತೇ |
ಶಕ್ತಿಯೋಗಾತ್ಪುರಾಣಾಂ ತು ವಿವಿಧಾ ಚ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಃ |’ ಇತಿ ಪಾದ್ಮೇ |

ಬಲಮಾನಂದ ಓಜಶ್ಚ ಸಹೋ ಜ್ಞಾನಮನಾಕುಲಮ್ |
ಸ್ವರೂಪಾಣ್ಯೇವ ಜೀವಸ್ಯ ವ್ಯಜ್ಯಂತೇ ಪರಮಾದ್ ವಿಭೋಃ |’ ಇತಿ ಮೌನಶ್ರುತಿಃ |

(ಪರಮಾಣುಪ್ರದೇಶೇಽಪಿ ಸನ್ಯನಂತತಾ ಜೀವರಾಶಯಃ)

ಅನಾಗತಾ ಅತೀತಾಶ್ಚ ಯಾವಂತಃ ಸಹಿತಾಃ ಕ್ಷಣಾಃ |
ಅತೀತಾನಾಗತಾಶ್ಚೈವ ಯಾವಂತಃ ಪರಮಾಣವಃ |
ತತೋಽಪ್ಯನಂತಗುಣಿತಾ ಜೀವಾನಾಂ ರಾಶಯಃ ಪೃಥಕ್ |’

ಇತಿ ವತ್ಸಶ್ರುತಿಃ | (ವಿ.ತ.ನಿ.ಉದಾಹೃತಾ)

‘ಪರಮಾಣುಪ್ರದೇಶೇಽಪಿ ಹ್ಯನಂತಾಃ ಪ್ರಾಣರಾಶಯಃ |
ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಾದೀಶಶಕ್ತ್ಯೈವ ಸ್ಥೂಲಾ ಅಪಿ ಹಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ |’

ಇತಿ ವತ್ಸಶ್ರುತಿಃ | (ವಿ.ತ.ನಿ.ಉದಾಹೃತಾ)

‘ಸಹಸ್ರಯೋಜನಸಭಾಂ ಪ್ರಭಾವಾದ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಃ |
ಅನಂತಾ ರಾಶಯೋಽನಂತಾಃ ಪ್ರಜಾನಾಮಧಿಸಂಸ್ಥಿತಾಃ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಡೇ | (ವಿ.ತ.ನಿ.ಉದಾಹೃತಾ)

‘ಸ್ವತಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಚಿದ್ರೂಪಾಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಾಃ |
ಜೀವಾಸ್ತೇಷಾಂ ತು ಯೇ ದೋಷಾಸ್ತ ಉಪಾಧಿಕೃತಾ ಮತಾಃ |
ಸಮಾಧಿಯೋಗೇ ಸಮೂರ್ಣೇ ಹೃದಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ಕೇಶವಮ್ |
ಜೀವಂಸ್ತತ್ರ ತಿಬಿಮ್ಬಂ ಚ ತೇನೈವ ಸಹ ಸಂಸ್ಥಿತಃ |
ತದಾಧಾರಂ ತದಂತಃಸ್ಥಂ ತೇನೈವ ಸದೃಶಂ ಸದಾ |

ಆನಂದಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದ್ಯೈಃ ಸದಾ ತದವರಂ ಗುಣೈಃ |
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತೌ ಚ ಮುಕ್ತೌ ಚ ಸತತಂ ತದ್ವಶೇ ಸ್ಥಿತಮ್ |' ಇತಿ ಧ್ಯಾನಯೋಗೇ |

(ಮುಕ್ತಾ ಅಪಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಹರಿಮುಪಾಸತೇ)

'ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞತ್ವಮಾಪ್ತಾ ಯೇ ಜ್ಞಾನೇನ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಗತಾಃ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಚ ಪರಂ ಗತಾಃ |
ತೀರ್ಣತರ್ತವ್ಯಭಾಗಾಶ್ಚ ಸ್ವೇಚ್ಛಯೋಪಾಸತೇ ಪರಮ್ |'

ಇತಿ ವಾಯುಪ್ರೋಕ್ಷೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.3.17.28)

'ಕದಾಚಿತ್ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಂತಿ ಕದಾಚಿನ್ನೈ ಕುರ್ವತೇ |
ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ನಿತ್ಯಂ ಧ್ಯಾಯಂತಿ ಕೇಶವಮ್ |
ತೀರ್ಣತರ್ತವ್ಯಭಾಗಾ ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾನಂದಾಃ ಪರಾತ್ಮನಃ |
ಪ್ರತ್ಯವಾಯಸ್ಯ ಬನ್ಧಸ್ಯಾಭಾವಾತ್ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಭವೇತ್ |'

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಅ.3.3.18.30)

'ನಿರ್ದುಃಖಂ ತು ಸುಖಂ ನಿತ್ಯಂ ಮೋಕ್ಷ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ |
ಚಿದಾನಂದಶಿರೋದೇಹಪಾಣಿಪಾದಾತ್ಮಕಾಃ ಸದಾ |
ಸರ್ವದೋಷವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾಃ ಮುಕ್ತಾಃ ಕ್ರೀಡಂತಿ ನಿತ್ಯಶಃ |' ಇತಿ ಶ್ರುತಿಃ |
'ಚಿದಾನಂದಶರೀರೇಣ ಸರ್ವೇ ಮುಕ್ತಾ ಯಥಾ ಹರಿಃ |
ಭುಂಜತೇ ಕಾಮತೋ ಭೋಗಾನ್ ತದನ್ತರ್ಬಹಿರೇವ ಚ |'

ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ | (ಗೀ.ತಾ.2.18)

'ವಿಕಾರೇಚ್ಛಾದಿನಿರ್ಮುಕ್ತಶ್ಚಿನ್ಮಾತ್ರೇಚ್ಛಾದಿಸಂಯುತಃ |
ಮುಕ್ತ ಇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಜೀವೋ ಮುಕ್ತಿಶ್ಚ ದ್ವಿವಿಧಾ ಮತಾ |'

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ | (ಗೀ.ತಾ.13.3)

ಏವಮಾದ್ಯನಂತಪ್ರಮಾಣೈರ್ಜೀವಸ್ವರೂಪಾನಂದಾವಿಭಾವಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷತ್ವಶ್ಚವಣಾತ್
'ಮುಕ್ತೈರ್ಜಸುಖಾನುಭೂತಿಃ' ಇತಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜೋಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಮತೀ |

7.ಅಮಲಾ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾಧನಮ್

(ಜ್ಞಾನಾನ್ಮುಕ್ತಿರಿತಿ ಪ್ರಮಾಣವಚಸಾಂ ಜ್ಞಾನಜನ್ಯಭಕ್ತ್ಯಾ
ಮುಕ್ತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ)

‘ನನ್ವಮಲಾ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾಧನಮ್’ ಇತಿ ಯದುಕ್ತಂ ತದಯುಕ್ತಮ್ | ತಚ್ಚಬ್ಧಸ್ಯ
ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಕತ್ವೇನ ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನೈಕಸಾಧ್ಯತ್ವಸ್ಯ ‘ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಪ್ನೋತಿ ಪರಂ’ ‘ದೃಷ್ಟೈವ
ತಂ ಮುಚ್ಯತೇ’ ‘ತಮೇವ ವಿದ್ವಾನಮೃತ ಇಹ ಭವತಿ’ ‘ತಮೇವಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಅತಿ
ಮೃತ್ಯುಮೇತಿ’ ‘ಜ್ಞಾನಾದೇವ ತು ಕೈವಲ್ಯಮ್’ ‘ಕರ್ಮಣಾ ಜ್ಞಾನಮಾತನೋತಿ
ಜ್ಞಾನೇನಾಮೃತೀ ಭವತಿ’ ‘ಸ ಸರ್ವವಿದ್ ಭಜತಿ ಮಾಂ ಸರ್ವಭಾವೇನ ಭಾರತ’ ‘ಬ್ರಹ್ಮ
ವೇದ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಭವತಿ’ ‘ತದಾ ವಿದ್ವಾನ್ ಪುಣ್ಯಪಾಪೇ ವಿಧೂಯ ನಿರಜ್ಜನಂ ಪರಮಂ
ಸಾಮ್ಯಮುಪೈತಿ’ ‘ಯೋ ವೇದ ನಿಹಿತಂ ಗುಹಾಯಾಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಭ್ಯಃ
ಸಿದ್ಧತ್ವಾದಿತಿ ಚೇತ್ ನ | ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಭಕ್ತಿದ್ವಾರಕತ್ವಾತ್ | ತಥಾ ಹಿ -

‘ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಸ್ತು ಸೃದ್ಧಃ ಸರ್ವತೋಽಧಿಕಃ |
ಸ್ನೇಹೋ ಭಕ್ತಿರಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಸ್ತಯಾ ಮುಕ್ತರ್ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ||’ (ಮ.ಭಾ.ತಾ.ನಿ.)

‘ಸ ಏಷ ದೇವಃ ಪರೋಽಜರೋಽಮರಸ್ತಂ ವಾ ಏನಮಾಹುರ್ಭಕ್ತ ಇತಿ’ ಭಕ್ತ್ಯಾ
ನೋಽನುಗೃಹ್ಣಾತಿ |

(ಭಕ್ತೇರಾಧಿಕ್ಯಾನ್ಮುಕ್ತಾವಾನನ್ದಾಧಿಕ್ಯಮ್)

ಅಥಾತೋ ಭಕ್ತೀಮೀಮಾಂಸಾ ಭವತಿ ‘ಯುವಾ ಸ್ಯಾತ್ ಸಾಧು ಯುವಾಧ್ಯಾಯಕಃ ಆಶಿಷೋ
ದೃಢಿಷೋ ಬಲಿಷ್ಠಃ ಯಸ್ಯೇಯಂ ಪೃಥಿವೀ ಸರ್ವಾ ವಿತ್ತೇನ ಪೂರ್ಣಾ ಸ್ಯಾತ್ ಏಕೋ
ಮಾನುಷಭಕ್ತೋ ಭವತಿ’ ತೇ ಯೇ ಶತಂ ಮಾನುಷಾ ಭಕ್ತಾಃ ಏತಾವಾನ್ಮಾನುಷೋ
ಗನ್ಧರ್ವಸ್ತೇ ಯೇ ಶತಂ ಮಾನುಷಗನ್ಧರ್ವಾಃ ಏತಾವಾನ್ ದೇವಗನ್ಧರ್ವಃ ತೇ ಯೇ ಶತಂ
ದೇವಗನ್ಧರ್ವಾಃ ಏತಾವಾಂಶ್ಚಿರಲೋಕಲೋಕಃ ಪೈತ್ಯಕಃ ತೇ ಯೇ ಶತಂ
ಚಿರಲೋಕಲೋಕಾಃ ಪೈತ್ಯಕಾಃ ಏತಾವಾಂಶ್ಚಿರಲೋಕೋ ದೈವತಃ ತೇ ಯೇ ಶತಂ
ಚಿರಲೋಕಾ ದೇವಕಾಃ ಏತಾವತ್ಯತಾತ್ಪ್ರೀಕೀ ದೇವತಾ ಯಾಃ ಶತಮತಾತ್ಪ್ರೀಕೋ
ದೇವತಾಃ ಏತಾವಾನ್ ಪುರುಹೂತಸ್ತೇ ಯೇ ಶತಂ ಪುರುಹೂತಾಃ ಏತಾವಾನೇವ

ರುದ್ರಸ್ತೇ ಯೇ ಶತಂ ರುದ್ರಾಃ ಏತಾವಾನೇವ ವಿರಿಞ್ಜಸ್ತೇ ಯೇ ಶತಂ ವಿರಿಞ್ಜಾಃ ಏತಾವತೀ
ಶ್ರೀರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭವತಿ ತದ್ಯಾವತೀ ಭಕ್ತಿಸ್ತಾವದೇವ ತದ್ಜ್ಞಾನಂ ಭವತಿ ಯಾವದ್ ಯಾವದ್
ಜ್ಞಾನಂ ತಾವದಾನನ್ದೋ ಮೌಕ್ತಿಕೋಽಥೈಷ ಪರಮ ಆನನ್ದೋ ಯೋಽಸೌ ಹರಿಃ
ಏತಸ್ಯೈವಾನ್ದನ್ದಸ್ಯಾನ್ಯಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಮಾತ್ರಾಮುಪಜೀವನ್ತಿ |

ಇತಿ ಪೌತ್ರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ | (ಭಾ.ತಾ.10.75.50)

‘ಮಿಲಿತೌ ವಾ ಏತೌ ತದನುಗ್ರಹಶ್ಚ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ’ ಇತ್ಯಾರಭ್ಯ ಯಾವಾನ್ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽನುಗ್ರಹಃ
ಪ್ರಕೃತೌ ತದವರೋ ವಾ ಮಹತಿ ತದವರಶ್ಚ ರುದ್ರೇ ತದವರಃ ಪುರುಹೂತ ಅಥ
ತೇವೇಷ್ವಪಿ ಪಿತೃಮನುಷ್ಯೇಷು | ಇತಿ ಧರ್ಮಶ್ರುತಿಃ |

(ಭಕ್ತಿರ್ನಿರವಧಿಕಾ ನಿರ್ದುಷ್ಟಾ ಚ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾ)

‘ಯಾದೃಶೀ ಚ ಹೌ ಭಕ್ತಿಃ ತಾದೃಶ್ಯನ್ಯತ್ರ ನೈವ ಚೇತ್ |
ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿರುದ್ಧಿಷ್ಟಾ ತಯಾ ಮುಕ್ತಿರ್ನ ಚಾನ್ಯಥಾ ||
ಅತಃ ಕಾಂತಯಾ ವಾಪಿ ಮುಕ್ತಿರ್ಭಕ್ತಿಮತಾಂ ಹೌ |
ಸ್ನೇಹಭಕ್ತಾಃ ಸದಾ ದೇವಾಃ ಕಾಮಿತ್ವೇನಾಪ್ಸರಃಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ಕಾಶ್ಚಿತ್ಕಾಶ್ಚಿನ್ನ ಕಾಮೇನ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕೇವಲಯೈವ ತು |
ಮೋಕ್ಷಮಾಯಾನ್ತಿ ನಾನೈನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಂ ವಿನಾ ಕ್ವಚಿತ್ |’

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಭಾ.ತಾ.10.27.15)

‘ನಾಹಂ ವೇದೈರ್ನ ತಪಸಾ ನ ದಾನೇನ ನ ಚೇಜ್ಯಯಾ |
ಶಕ್ಯ ಏವಂವಿಧೋ ದ್ರಷ್ಟುಂ ದೃಷ್ಟವಾನಸಿ ಮಾಂ ಯಥಾ |
ಭಕ್ತ್ಯಾ ತ್ವನನ್ಯಯಾ ಶಕ್ಯ ಅಹಮೇವಂವಿಧೋಽರ್ಜುನ |
ಜ್ಞಾತುಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಚ ತತ್ತ್ವೇನ ಪ್ರವೇಷ್ವುಂ ಚ ಪರನ್ನಪ |’ ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ |

‘ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಪರಮೋ ದದ್ಯಾದ್ ಜ್ಞಾನಮನಾಕುಲಮ್ |
ಭಕ್ತಿಂ ಚ ಭೂಯಸೀಂ ತಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಸನ್ನೋ ದರ್ಶನಂ ವ್ರಜೇತ್ |
ತತೋಽಪಿ ಭೂಯಸೀಂ ಭಕ್ತಿಂ ದದ್ಯಾತ್ ತಾಭ್ಯಾಂ ವಿಮೋಚಯೇತ್ |
ನಿದೋಷತ್ವಂ ಚ ವಿಜ್ಞಾಯ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತತ್ರಾಖಿಲಾಧಿಕಃ |
ಸ್ನೇಹೋ ಭಕ್ತಿರಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸರ್ವೋಪಾಯೋತ್ತಮೋತ್ತಮಃ |

ತೇನೈವ ಮೋಕ್ಷೋ ನಾನೈನ ಈಕ್ಷಾದಿಸ್ತಸ್ಯ ಸಾಧನಮ್ |
 ಯಾದೃಶೀ ಮಯಿ ಭಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾದೃಶ್ಯನ್ಯತ್ರ ನೈವ ಚೇತ್ |
 ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಃ ಸಾ ಜ್ಞೇಯಾ ವಿಷ್ಣಾವೇವ ತು ಸಾ ಭವೇತ್ |
 ನಾನ್ಯಭಕ್ತೋಽಪಿ ಯೋ ದ್ವೇಷ್ಯೋ ನ ಚಾಭಕ್ತೋಽಪಿ ಯಃ ಪ್ರಿಯಃ |
 ಕಿಂತು ಭಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರೇಣ ಫಲದೋಽತಃ ಸಮೋ ಹರಿಃ |' ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ |

'ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿವಿಧಾನಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ |' ಇತಿ ಪೈಙ್ಗೇಶ್ವರಿಃ (ಗೀ.ತಾ.17.28)

'ದ್ವಾದಶ್ಯಾದಿವ್ರತಂ ಚೈವ ತುಲಸ್ಯಾದ್ಯೈರಥಾರ್ಚನಮ್ |
 ಸರ್ವಂ ಭಕ್ತ್ಯಾರ್ಥಮುದ್ವಿಷ್ಟಂ ನಿಷ್ಫಲಂ ತತ್ತು ತಾಂ ವಿನಾ |' ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

'ಮಹತ್ವಬುದ್ಧಿಭಕ್ತಿಃ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಭಿಧೀಯತೇ |
 ತಥೈವ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ಸಮ್ಯಗ್ ಜೀವರೂಪಂ ಸುಖಾದಿಕಮ್ |'

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.2.11)

'ಭಕ್ತಿರೇವೈನಂ ನಯತಿ ಭಕ್ತಿರೇವೈನಂ ದರ್ಶಯತಿ ಭಕ್ತಿವಶಃ ಪುರುಷೋ ಭಕ್ತಿರೇವ
 ಭೂಯಸೀ'

ಇತಿ ಮಾರರಶ್ವರಿಃ |

'ಭಕ್ತಿಃ ಪರಮಾ ವಿಷ್ಣೌ ತಯೈವೈನಂ ವಶಂ ನಯೇತ್ |
 ತಯೈವ ದರ್ಶನಂ ಯಾತಃ ಪ್ರದದ್ಯಾನ್ಮುಕ್ತಿಮೇತಯಾ |
 ಸ್ನೇಹಾನುಬಂಧೋ ಯಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಬಹುಮಾನಪುರಃ ಸರಃ |
 ಭಕ್ತಿರಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವೈಃ ಕಾರಣಂ ಪರಮೇಶಿತುಃ |' ಇತಿ |

'ಜ್ಞಾನಭಕ್ತೀ ವಿನಾ ನೈವ ಮುಕ್ತಿಃ ಕಸ್ಯಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ |
 ಭಕ್ತ್ಯಾ ಜ್ಞಾನಾನ್ನಿಷಿದ್ಧಾನಾಂ ತ್ಯಾಗಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಹರಿಸ್ಮೃತೇಃ ||
 ಅರಾಗಾದ್ವಿಹಿತಾತ್ಯಾಗಾದಿತ್ಯೇತೈರೇವ ಸಂಯುತೈಃ |
 ಅಪರೋಕ್ಷದರ್ಶನಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಜಾಯತೇ ನಾನ್ಯಥಾ ಕ್ವಚಿತ್ ||'

ಇತಿ ಸತ್ತತ್ವೇ | (ಗೀ.ತಾ.8.8)

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧ್ಯಾನಂ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾದ್ ದ್ಯಾನಾದಪಿ ತು ದರ್ಶನಮ್ |
ದರ್ಶನಾಚ್ಚೈವ ಭಕ್ತೇಶ್ಚ ನ ಕಿಂತ್ವಿತ್ಯಾ ಧನಾಧಿಕಮ್ |’ ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಗೀ.ಭಾ.6.47)

ವಿಜ್ಞಾನಾನ್ನ ಕುತೋ ಭಕ್ತಿಃ ಕುತೋ ಭಕ್ತಿಂ ವಿನಾ ಹಿ ತತ್ | ಇತಿ ಚ |

‘ಸರ್ವಾಽಧಿಕಂ ಧ್ಯಾನಮುದಾರಹಂತಿ ಧ್ಯಾನಾಧಿಕೇ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತೇ ಪರಾತ್ಮನ್ |
ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸನ್ನೇಹೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಸಮಯೋಗ್ಯಯಾ |
ದರ್ಶನೇನಾತ್ಮಯೋಗೇನ ಮುಕ್ತಿನಾನ್ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ |’ ಇತ್ಯಾಧ್ಯಾತ್ಮೇ |

‘ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ತೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿರ್ಹಿ ಸಾಧನೇ |
ಏಕ ಏವಾದ್ವಿತೀಯೋಽಸೌ ಪ್ರಣವೋ ಮನ್ತ ಉಚ್ಯತೇ |’ ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

‘ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಾ ಕಾಮಭಕ್ತ್ಯಾ ವಾ ಮೋಕ್ಷೋ ನಾನ್ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ |
ಕಾಮಭಕ್ತ್ಯಾಽಪ್ಸರಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮ್ ಅನ್ಯೇಷಾಂ ನೈವ ಕಾಮತಃ |’

ಇತಿ ಬದ್ರಕಾಯಾಮ್ | (ಭಾ.ತಾ.10.37.15)

‘ಯೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿವಶಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ನಾಮಮಾತ್ಮೈಕಜಲ್ಪಕಾಃ |
ಅಪಿ ಮುಕ್ತಿಂ ವ್ರಜನ್ಯಾಶು ಕಿಮುತ ಧ್ಯಾಯಿನಃ ಸದಾ |’

ಇತಿ ವ್ಯೋಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಭಾ.ತಾ.3.10.15)

‘ಸರ್ವಥಾ ಭಕ್ತೀತೋ ಮುಕ್ತಿದ್ವೇಷಾತ್ತಮ ಉದೀರಿತಮ್ |
ನಿಯಮಸ್ತು ನಯೋರ್ನಿತ್ಯಂ ಮೋಹಾಯಾನ್ಯದ್ವಚೋ ಭವೇತ್ |’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.2.24)

‘ದೋಷೋಜ್ಞಿತಾ ಚ ಯಾ ಭಕ್ತಿಃ ಸಾ ಮೋಕ್ಷಂ ನಿಯಮಾನ್ನಯೇತ್ |
ಭಕ್ತೃರ್ಥಾನ್ಯಖಿಲಾನ್ಯೇವ ಭಕ್ತಿಮೋಕ್ಷಾಯ ಕೇವಲಾ |
ಮುಕ್ತಾನಾಮಪಿ ಭಕ್ತಿರ್ಹಿ ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪಿಣೀ |
ದಾನತೀರ್ಥತಪೋಯಜ್ಞಪೂರ್ವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪಿ ಸರ್ವದಾ |
ಅಜ್ಞಾನಿ ಹರಿಸೇವಾಯಾಂ ಭಕ್ತಿತಸ್ತೈಕಾ ವಿಮುಕ್ತಯೇ |’ (ಮ.ತಾ.ನಿ.)

‘ತಮೇವಂ ವಿದ್ವಾನಮೃತ ಇಹ ಭವತಿ ನಾನ್ಯಃ ಪನ್ನಾ ಅಯನಾಯ ವಿದ್ಯತೇ |
ಪ್ರಿಯೋ ಹಿ ಜ್ಞಾನಿನೋಽತ್ಯರ್ಥಮಹಂ ಸ ಚ ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ |’ ಇತಿ ಚ |

‘ಜ್ಞಾನೀ ಪ್ರಿಯತಮೋಽತೋ ಮೇ’
‘ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಭಸ್ಮಸಾದ್ಕುರುತೇಽರ್ಜುನ |
ತಪಸ್ತೀರ್ಥಂ ಜಪೋ ಹೋಮಃ ಪವಿತ್ರಾಣೀತರಾಣಿ ಚ |
ನಾಲಕ್ಷ್ಮುರ್ವನ್ತಿ ತಾಂ ಶುದ್ಧಿಂ ಯಾ ಜ್ಞಾನಕಲಯಾ ಕೃತಾ |’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

‘ಸರ್ವಂ ಜ್ಞಾನಪ್ಲವೇನೈವ ವ್ರಜಿನಂ ಸಂತರಿಷ್ಯಸಿ |’ ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ |

ಅಮುಕ್ತೋ ಮುಕ್ತನಾದ್ಯಶ್ಯಾನ್ಮುಕ್ತ ಏವ ಹಿ ತತ್ತ್ವದೃಕ್ |
ಕಿಮು ಮುಕ್ತಿಂ ತಸ್ಮಿನ್ಮಾದ್ ಜ್ಞಾನಮೇವಾಧಿಕಂ ನರ |’

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಗೀ.ತಾ.5.3.8)

ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಸ್ವರ್ಗೋ ಜ್ಞಾನಾದೇವಾಪವರ್ಗೋ ಜ್ಞಾನಾದೇವ ಕಾಮಾಃ ಸಮೃದ್ಧ್ಯಂತೇ |
ಅಥಾಪಿ ಯಥಾ ಯಥಾ ಕರ್ಮ ಕುರುತೇ ತಥಾ ತಥಾಽಧಿಕೋ ಭವತಿ |

ಇತಿ ಕೌಣ್ಡೀಯಶ್ರುತೀಃ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.4.1.8)

‘ವಿದ್ವಾನಮೃತಮಾಪ್ನೋತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ |’ ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

‘ತದ್ಯಥಾ ಪುಷ್ಕರಪಲಾಶ ಆಪೋ ನ ಶ್ಲಿಷ್ಯಂತೇ |
ಏವಂ ಏವಂವಿದಿ ಪಾಪಂ ಕರ್ಮ ನ ಶ್ಲಿಷ್ಯತೇ |
ತದ್ಯಥೈಷೀಕಾತೂಲಮಗ್ನೌ ಪ್ರೋತಂ ಪ್ರದೂಯೇತ ಏವಂ
ಹೈವಾಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ಪಾಪ್ಮಾನಃ ಪ್ರದೂಯಂತೇ |
ಧ್ಯಾನಂ ತ್ರಖಿಲಧರ್ಮೇಭ್ಯೋ ಧ್ಯಾನಾಚ್ಚ ಜ್ಞಾನಮುತ್ತಮಮ್ |
ನ ಜ್ಞಾನಸದೃಶಃ ಕಶ್ಚಿತ್ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ |’ ಇತಿ ಪ್ರವೃತ್ತೇ | (ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯೇ)

‘ಅಶೇಷಕರ್ಮಪೂರ್ಗೋಽಪಿ ನ ವಿಷ್ಣುಧ್ಯಾನಲೇಶಭಾಕ್ |
ತಚ್ಚ ಧ್ಯಾನಂ ಹರೇರ್ಜ್ಞಾನಂ ಕೋಟ್ಯಂಶಾಯ ಪ್ರಪೂರ್ಯತೇ |’

ಇತಿ ಕರ್ಮವಿವೇಕೇ | (ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯೇ)

(ಶ್ರೀಸಹಿತ ಏವ ವಿಷ್ಣುರುಪಾಸ್ಯಃ)

‘ಶ್ರೀ ಸುತುಷ್ಠಾ ಹರೇಸ್ತೋಷಂ ಗಮಯೇತ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ತು |
ಅತುಷ್ಠಾ ತದತುಷ್ಟಿಂ ಚ ತಸ್ಮಾತ್ ಧ್ಯೇಯೈವ ಸಾ ಸದಾ ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣವಚನಮ್ (ಗೀ.ತಾ.12.1)

‘ಅವಿಷ್ಣುಜ್ಞೈರತದ್ಭಕ್ತೈಸ್ತದುಪಾಸಾವಿವರ್ಜಿತೈಃ |
ಶಪೇದುಪಾಸಿತಾಽಪ್ಯೇಷಾ ಶ್ರೀಸ್ತಾನ್ ತದ್ಧರಿತತ್ವವಿತ್ |
ತದ್ಭಕ್ತಸ್ತಮುಪಾಸ್ಯೈವ ಶ್ರಿಯಂ ಧ್ಯಾಯೀತ ನಿತ್ಯದಾ |
ತೇನ ತುಷ್ಠಾ ತು ಸಾಽಚ್ಛಿದ್ರಂ ದದ್ಯಾದ್ ವಿಷ್ಣೋರುಪಾಸನಮ್ |
ತತಸ್ತದ್ಧರ್ಶನಾನ್ಮುಕ್ತಿಂ ಯಾತ್ಯಸೌ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ |
ತಥಾಽಪಿ ಸರ್ವಪರಮಾಂ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಾಮ್ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಶ್ರಿಯಂ ತತ್ಪರಮಂ ತತ್ಪತಿಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |
ವಿಜ್ಞಾಯೋಪಾಸತೇ ನಿತ್ಯಂ ತೇ ಹಿ ಯುಕ್ತತಮಾ ಮತಾಃ |
ಯತಃ ಕ್ಲೇಶೋಽದಿಕಸ್ತೇಷಾಂ ಪೃಥಕ್ ಶ್ರಿಯಮುಪಾಸತಾಮ್ |
ವಿಷ್ಣುನಾ ಸಹಿತಾ ಧ್ಯಾತಾ ಸಾಽಪಿ ತುಷ್ಟಿಂ ಪರಾಂ ವ್ರಜೇತ್ |’

ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ | (ಗೀ.ತಾ.12.1)

(ಅಸದುಪಾಸನಾ ನ ಕಾರ್ಯಾ)

‘ಉಪಾಸನಾಯಾಃ ಕಾರ್ಯತ್ವೇ ವಿಷ್ಣೋರಾತ್ಮತ್ವ ಏ ವಾ |
ಉಭಯತ್ರಾಪಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾತ್ಮೋಪಾಸಾದಿಕೇ ವಿಧೌ |
ತಸ್ಮಾದಸತ್ಯಂ ನ ಧ್ಯಾಯೇತ್ತತ್ಸತ್ಯವತಾಂ ತಥಾ |
ವಿಚಾರ್ಯ ಬಹುಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ಮತಿಮಾನ್ ಸ್ವಾರ್ಥಚೋದಕೈಃ |’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇಷು | (ಬೃಹ.ಭಾ.ಅ.3.ಅವ್ಯಾ.ಬ್ರಾ.)

(ಅಧಿಕಾರಿಭೇದೇನ ಉಪಾಸನಾಭೇದಃ)

‘ಕೇಷಾಞ್ಚ ತ್ವರ್ಗತ್ವೇನ ಕೇಷಾಞ್ಚೈದ್ಧದಯೇ ಹರಿಃ |
 ಕೇಷಾಞ್ಚೈದ್ಧಿಹಿರೇವಾಸೌ ಉಪಾಸ್ಯಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
 ಅಗ್ನೌ ಕ್ರಿಯವತಾಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋಗಿನಾಂ ಹೃದಯೇ ಹರಿಃ |
 ಪ್ರತಿಮಾಸ್ವಪ್ರಬುದ್ಧಾನಾಂ ಸರ್ವತ್ರ ವಿದಿತಾತ್ಮನಾಮ್ |
 ಸರ್ವೈಶ್ಚ ವೇದೈಃ ಪರಮೋ ಹಿ ದೇವೋ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯೋಽಸೌ ನಾಲ್ಪವೇದೈಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇತ್ |
 ತಸ್ಮಾದೇನಂ ಸರ್ವವೇದಾನಧೀತ್ಯ ವಿಚಾರ್ಯ ಚ ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛೇನ್ಮುಮುಕ್ಷುಃ |’

ಇತಿ ಚತುರ್ವೇದಶಿಖಾಯಾಮ್ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.2.1)

(ಪೂರ್ಣತ್ವವಿರೋಧಿಗುಣಾಃ ನೋಪಾಸ್ಯಾಃ)

ಗುಣೈರೇವ ಸ ತೂಪಾಸ್ಯೋ ನೈವ ದೋಷೈಃ ಕಥಿಷ್ಯನ |
 ಗುಣೈರಪಿ ನ ತೂಪಾಸ್ಯೋ ಯೇ ಪೂರ್ಣತ್ವವಿರೋಧಿನಃ |

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತನ್ವೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.3.)

‘ಗುಣಾನಾಂ ಸ್ಮರಣಾಶಕ್ತೌ ವಿಷ್ಣೋರ್ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಮೇವ ಹಿ |
 ಸ್ಮರ್ತವ್ಯಃ ಸತತಂ ತತ್ತು ನ ಕದಾಚಿತ್ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ |
 ಅತ್ರ ಸರ್ವಗುಣಾನಾಂ ಚ ಯತೋಽನ್ತರ್ಭಾವ ಇಷ್ಯತೇ |
 ಸ್ವೋತ್ಪತ್ತ್ಯಂ ಹಿ ದೇವಾನಾಂ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚಿನ್ತ್ಯಂ ವಿಶೇಷತಃ |’

ಇತಿ ನಾರಾಯಣತನ್ವೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.4.1.5)

‘ಉದಕೈಶ್ಚ ನಮಸ್ಕಾರೈಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ಮನಸಾ ತಥಾ |
 ಯತಿಭಿಶ್ಚಾಪಿ ಸಮ್ಪೂಜ್ಯೋ ದೇವೋ ಮೋಕ್ಷಮಿಯಾಸುಭಿಃ |
 ಮಧ್ಯೇ ವಿಷ್ಣುಮನುಸ್ಮತ್ಯ ನಾನ್ಯಥಾ ತು ಕಥಿಷ್ಯನ |’ ಇತಿ ಸಮಾಚಾರೇ |

ಏವಮಾದ್ಯನಂತಮಾನೈರ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಾತ್ಯಂತಸುದೃಢಸರ್ವಾಧಿಕಸ್ನೇಹಶಬ್ದಿತ
 ಭಕ್ತೇರ್ಮುಕ್ತಿಸಾಧನತ್ವಸ್ಯ ಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ ‘ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾಧನಮ್’ ಇತಿ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥವಿದ್ಯಾ-
 ಗುರುಭಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದೈರುಕ್ತಮತ್ಯುತ್ತಮಂ ವೇದಿತವ್ಯಮ್ |

8. ಅಕ್ಷಾದಿತ್ರಿತಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್

(ಪ್ರಮಾಣವಿಭಾಗೇ ವಾದಿವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಿರಾಸಃ)

ನನು 'ಅಕ್ಷಾದಿ ತ್ರಿತಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್' ಇತಿ ಕಥಮ್ |

'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇಕಂ ಚಾರ್ವಾಕಾಃ ಕಣಾದಸುಗತೌ ಪುನಃ |
ಅನುಮಾನಂ ಚ ತಚ್ಚಾಥ ಸಾಂಖ್ಯಾಃ ಶಬ್ದಂ ಚ ತೇ ಅಪಿ |
ನ್ಯಾಯೈಕದೇಶಿನೋಽಪ್ಯೇವಮ್ ಉಪಮಾನಂ ಚ ಕೇಚನ |
ಅರ್ಥಾಪತ್ಯಾ ಸಹೈತಾನಿ ಚತ್ವಾರ್ಯಾಹುಃ ಪ್ರಭಾಕರಾಃ |
ಅಭಾವಷಷ್ಠಾನ್ಯೇತಾನಿ ಭಾಟ್ಟಾ ವೇದಾಂತಿನಸ್ತಥಾ |
ಸಮ್ಭವೈತಿಹ್ಯಯುಕ್ತಾನಿ ತಾನಿ ಪೌರಾಣಿಕಾ ಜಗುಃ |'

ಇತಿ ವಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಬಹೂನಾಮಙ್ಗೇಕೃತತ್ವಾದ್ ಇತಿ ಚೇತ್ ನ |
ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ಪ್ರಮಿತಾನಾಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ತ್ರಿತಯಾನ್ತರ್ಭೂತತ್ವಾತ್ |

(ಅನುಮಾ ಕಾಮಚಾರಿಣೀ)

'ಅನುಮಾಯಾ ವಿರೋಧಶ್ಚೇತ್ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣಾಽಗಮೇನ ವಾ |
ಸೈವಾಪ್ರಮಾಣತಾಂ ಗಚ್ಛೇದಾಗಮದ್ವಿಟ್ ತಥಾಽಕ್ಷಜಮ್ |' ಇತಿ ವಾಯುಪ್ರೋಕ್ತೇ |

'ನಿರ್ಣಯಸ್ತಾಗಮೇನೈವ ನಾನುಮಾಽಗಮವರ್ಜಿತಾ |
ಕ್ಷಚಿನ್ನಿರ್ಣೇತಹೇತುಃ ಸ್ಯಾದತಃ ಶಾಸ್ತ್ರಾದ್ವಿನಿರ್ಣಯಃ |' ಇತಿ ಭಾರತೇ | (ಬೃಹ.ಭಾ.ಅ.3)

'ಶ್ರುತಿಸಾಹಾಯ್ಯಾರಹಿತಮನುಮಾನಂ ನ ಕುತ್ರಚಿತ್ |
ನಿಶ್ಚಯತ್ನಾಧಯೇದರ್ಥಂ ಪ್ರಮಾಣಾನ್ತರಮೇವ ಚ |
ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸಹಾಯ್ಯಂ ಯತ್ಪ್ರಮಾಣಾನ್ತರಮುತ್ತಮಮ್ |
ಪ್ರಮಾಣಪದವೀಂ ಗಚ್ಛೇನ್ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ |
ಪೂರ್ವೋತ್ತರವಿರೋಧೇ ತು ಕೋಽತ್ರಾರ್ಥೋಽಭಿಮತೋ ಭವೇತ್ |
ಇತ್ಯಾದ್ಯಮೂಹನಂ ತರ್ಕಃ ಶುಷ್ಕತರ್ಕಂ ತು ವರ್ಜಯೇತ್ |
ಸರ್ವತ್ರ ಶಕ್ಯತೇ ಕರ್ತುಮಾಗಮಂ ಹಿ ವಿನಾಽನುಮಾ |
ತಸ್ಮಾನ್ನ ಸಾ ಶಕ್ತಿಮತೀ ವಿನಾಽಽಗಮಮುದೀಕ್ಷಿತುಮ್ |'

ಇತಿ ವಾರಾಹೇ | (ಬೃ.ಸೂ.ಭಾ.1.1.3)

‘ನ ಚಕ್ಷುರ್ನ ಶ್ರೋತ್ರಂ ನ ತರ್ಕೋ ನ ಸ್ಮೃತಿವೇದಾ ಹ್ಯೇವೈನಂ ವೇದಯನ್|’

ಇತಿ ಭಾಲ್ವವೇಯಶ್ರುತಿಃ|

(ಋಗಾದಯಶ್ಚತ್ವಾರಃ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ಭಾರತಂ ಪಞ್ಚರಾತ್ರಂ
ಚೇತಿ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ)

‘ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾಥರ್ವಾಽಖ್ಯಾ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ತಥಾ |
ಭಾರತಂ ಪಞ್ಚರಾತ್ರಂ ಚ ವೇದಾ ಇತ್ಯೇವ ಶಬ್ದಿತಾಃ |
ಪುರಾಣಾನಿ ಚ ಯಾನೀಹ ವೈಷ್ಣವಾನಿ ವಿದೋ ವಿದುಃ |
ಸ್ವತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮೇತೇಷಾಂ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ |
ಯದ್ಯೇಷೂಕ್ತಂ ನ ದೃಶ್ಯೇತ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾತ್ರ ಕಾರಣಮ್ |
ನಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಭವೇತ್ತೇಷಾಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಹ್ಯಧಿಕಾರತಃ |
ಇತಃ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮನೈಷಾಂ ನ ಸ್ವತಸ್ತು ಕಥಿಷ್ಯನ |
ಅದೃಶ್ಯೋಕ್ತೌ ತತಸ್ತೇಷಾಮ್ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಕಥಿಷ್ಯನ |’

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.1.2)

(ವೇದವೇದಾನುಸಾರೇಷು ವಿರೋಧೇಽನ್ಯಾರ್ಥಕಲ್ಪನಾ)

‘ವೇದವೇದಾನುಸಾರೇಷು ವಿರೋಧೇಽನ್ಯಾರ್ಥಕಲ್ಪನಾ |
ಅನೈಷಾಂ ತು ವಿರುದ್ಧಾನಾಂ ವಿಪ್ರಲಮ್ಬೋಽಥವಾ ಭ್ರಮಃ |’

ಇತಿ ಭಾಗವತತನ್ತ್ರೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.1.6)

‘ಬಹುವಾಚಿನಾಂ ತು ಶಬ್ದಾನಾಂ ಲಿಂಗಪ್ರಕರಣಾದಿಭಿಃ |
ಪ್ರವೃತ್ತಿಹೇತೋಶ್ಚಾಽಧಿಕ್ಯಾನ್ನಿರ್ಣಯೋಽರ್ಥೇಷು ಗಮ್ಯತೇ |’

ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ | (ಗೀ.ತಾ.3.42)

‘ನ ಯುಕ್ತಿಯೋಗಾದ್ವಾಕ್ಯಾನಿ ನಿರಾಕಾರ್ಯಾಣ್ಯಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ |
ವಿರೋಧ ಏವ ವಾಕ್ಯಾನಾಂ ಯುಕ್ತಿಯೋ ನ ತು ಯುಕ್ತಯಃ |’

ಇತಿ ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.1.7)

‘ಯದ್ವಾಕ್ಯೋಕ್ತಂ ನ ತದ್ಯುಕ್ತೀರ್ವಿರೋದ್ಧಂ ಶಕ್ಷುಯಾತ್ತ್ವ ಚಿತ್ |
ವಿರೋಧೇ ವಾಕ್ಯಯೋಃ ಕ್ವಾಪಿ ಕಿಂಚಿತ್ಸಾಹಾಯ್ಯಕಾರಣಮ್ |’

ಇತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮತನ್ತ್ರೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.1.8)

(ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಾರ್ಥಃ ಸ್ಫುಟೋ ಭವತಿ)

‘ಯದಿ ವಿದ್ಯಾಚ್ಚತರುವೇದಾನ್ ಸಾಜ್ಞೋಪನಿಷದಾನ್ ದ್ವಿಜಃ |
ನ ಚೇತ್ಪುರಾಣಾಂ ಸಂವಿದ್ಯಾನ್ಮೈವ ಸ ಸ್ಯಾದ್ ವಿಚಕ್ಷಣಃ |
ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಂ ಸಮುಪಬೃಂಹಯೇತ್ |
ಬಿಭೇತ್ಯಲ್ಪಶ್ರುತಾದ್ ವೇದೋ ಮಾಮಯಂ ಪ್ರಚಲಿಷ್ಯತಿ |
ವೇದೋಽಖಿಲೋ ಧರ್ಮಮೂಲಂ ಸ್ಮೃತಿಶೀಲೇ ಚ ತದ್ವಿದಾಮ್ |
ವೇದಪ್ರಣಿಹಿತೋ ಧರ್ಮೋ ಹ್ಯಧರ್ಮಸ್ತದ್ವಿಪರ್ಯಯಃ |
ಅನುಕ್ತಂ ಪಞ್ಚಭಿವೇದೈರ್ನ ವಸ್ತಸ್ತಿ ಕುತಶ್ಚನ |
ಅತೋ ವೇದತ್ವಮೇತೇಷಾಂ ಯತಸ್ತೇ ಸರ್ವವೇದಕಾಃ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.1.6)

‘ವೇದಾಶ್ಚೈವೇತಿಹಾಸಾಶ್ಚ ಪುರಾಣಂ ಭಾರತಂ ತಥಾ |
ಮೂಲಪ್ರಮಾಣಮುದ್ವಿಷ್ಟಂ ಮೀಮಾಂಸಾ ಚ ತಥೋತ್ತರಾ |
ಏತೇಷಾಮವಿರೋಧೇ ತು ಮಾನಮನ್ಯಮುದಾಹೃತಮ್ |
ಏತೇಷಾಂ ತು ವಿರುದ್ಧಂ ಯದ್ ಅಪ್ರಮಾಣಂ ವಿದೋ ವಿದುಃ |’

ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತೌ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೩.೩)

‘ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಿಷ್ಟತೇ |
ಅತಸ್ತತ್ಸಾಧಕಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ದುಃಶಾಸ್ತ್ರಂ ತದ್ವಿರೋಧಿ ಯತ್ |’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೩.೩.ಅವ್ಯಾ.ಬ್ರಾ.)

‘ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಂ ಚ ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮೋಕ್ಷ ಏವ ಚ |
ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಇತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿರ್ನಿಯಾತ್ |’

ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೩.೩.ಅವ್ಯಾ.ಬ್ರಾ.)

‘ಯೇನೋಕ್ತಮಾರ್ಗಮಾನತ್ವಂ ಕುತಸ್ತದಿತಿ ತಂ ವದೇತ್ |
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದೇರ್ಯದಿ ಬ್ರೂಯಾತ್ತನ್ಮಾತ್ವಂ ಕ್ವೇತಿ ತಂ ವದೇತ್ |
 ತತ್ಸ್ವ ತಶ್ಚೇದಾಗಮಸ್ಯ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನ ಸ್ವತಃ ಕುತಃ |
 ಪರತಶ್ಚೇತ್ರಮಾಣಸ್ಯ ನ ಕಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ಥಿತಿರ್ಭವೇತ್ |’

ಇತ್ಯಾದಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವಣಿ | (ಬ್ರಹ್ಮ.ಭಾ.ಅ.3.ಅವ್ಯಾ.ಬ್ರೂ.)

‘ಋಗಾದಯಶ್ಚ ಚತ್ವಾರಃ ಪಿಞ್ವರಾತ್ರಂ ಚ ಭಾರತಮ್ |
 ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ಮಾನಂ ಸ್ವತಃ ಸ್ಮೃತಮ್ |
 ಅವಿರುದ್ಧಂ ತು ಯತ್ತ್ವಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ತಚ್ಚ ನಾನ್ಯಥಾ |
 ಏತದ್ವಿರುದ್ಧಂ ಯತ್ತು ಸ್ಯಾನ್ನ ತನ್ಮಾನಂ ಕಥಿಷ್ಯನ |
 ವೈಷ್ಣವಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಪಿಞ್ವರಾತ್ರಾತ್ಮಕತ್ವತಃ |
 ಪ್ರಮಾಣಾನೈವ ಮನ್ವಾದ್ಯಾಃ ಸ್ಮೃತಯೋಽಪ್ಯನುಕೂಲತಃ |
 ಏತೇಷು ವಿಷ್ಣೋರಾಧಿಕ್ಯಮುಚ್ಯತೇಽನ್ಯಸ್ಯ ನ ಕ್ವಚಿತ್ |’ ಇತಿ ಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯೇ |

‘ಯಥಾರ್ಥಮೇವ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ತನ್ಮುಖ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಶಬ್ದಯೋಃ |
 ಜ್ಞಾನಂ ಚ ದ್ವಿವಿಧಂ ಬಾಹ್ಯಂ ತಥಾನುಭವರೂಪಕಮ್ |
 ಬಲೈವಾನುಭವಸ್ತತ್ರ ನಿರ್ದೋಷಂ ತ್ವಕ್ಷಜಾದಿಕಮ್ |
 ಅನುಪ್ರಮಾಣತಾಂ ಯಾತಿ ತಥಾಕ್ಷಾದಿತ್ರಯಂ ತತಃ ||’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ

ಏವಮಾದಿಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಭಿಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನುಮಾಗಮಾನಾಂ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಸಿದ್ಧೇಃ
 ‘ಅಕ್ಷಾದಿತ್ರಿತಯಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್’ ಇತಿ ಯದುಕ್ತಂ ತತ್ಸುಷ್ಪ ||

9.ಅಖಿಲಾಮ್ನಾಯೈಕವೇದ್ಯೋ ಹರಿಃ

(ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಾವಾಚ್ಯಂ ನ)

ನನು ‘ಅಖಿಲಾಮ್ನಾಯೈಕವೇದ್ಯೋ ಹರಿಃ’ ಇತಿ ಯದುಕ್ತಂ ತಚ್ಚಿನ್ಯಮ್ | ‘ಯತೋ
 ವಾಚೋ ನಿವರ್ತನೇ ತತ್ರಾಪ್ಯ ಮನಸಾ ಸಹ’ ‘ಅಶಬ್ದಮಸ್ವರ್ಶಮರೂಪಮವ್ಯಯಂ
 ತಥಾಽರಸಂ ನಿತ್ಯಮಗನ್ಧವಚ್ಚ ಯತ್’ ‘ಅವಚನೇನೈವ ಪ್ರೋವಾಚಿ’

‘ಯದ್ವಾಚಾನಭ್ಯುದಿತಮ್ ಯೇನ ವಾಗಭ್ಯುದ್ಯತೇ’ ‘ಯಚ್ಛೋತ್ರೇಣ ನ ಶೃಣೋತಿ ಯೇನ ಶೋತ್ರಮಿದಂ ಶ್ರುತಮ್’ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಅಶಾಬ್ದತ್ವಶ್ರುವಣಾದಿತಿ ಚೇನ್ನ |

(ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯತ್ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಾನ್ತರ್ಯಾಮಿತಯಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವಶಬ್ದಾಭಿಧೇಯತಾ)

‘ಸರ್ವಶಬ್ದಾಭಿಧೇಯತ್ವಂ ಸರ್ವಾನ್ತರ್ಯಾಮಕತ್ವತಃ |
ನ ತು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ಸರ್ವಭಿನ್ನೋ ಯತೋ ಹರಿಃ |’

ಇತಿ ಮಾತ್ಸ್ಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.4.8.45)

‘ಅಪೌರುಷೇಯವೇದೇಷು ವಿಷ್ಣುದೇವೇಷು ಚೈವ ಹಿ |
ಸರ್ವತ್ರ ಯೇ ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸಮೃದಾಯಾಗತಾಶ್ಚ ಯೇ |’

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಗೀ.ಭಾ.3.42)

‘ವರ್ಣೇಶಾನಿ ಪದಾನ್ಯಾಹುಃ ಪಾದಾಶ್ಚಾಪಿ ತದೀಶ್ವರಾಃ |
ಪಾದಾನಾಮೀಶ್ವರೋಽರ್ಥಚ್ಛಂ ತದೀಶಾ ಋಚ ಏವ ಹಿ ||
ಋಚಾಮಧೀಶಾ ವರ್ಗಾಶ್ಚ ತೇಷಾಂ ಸೂಕ್ತಮಧೀಶ್ವರಮ್ |
ಸೂಕ್ತಾಧೀಶಾಸ್ತಥಾಧ್ಯಾಯಾಸ್ತೇಷಾಮೀಶಾಸ್ತಥಾಷ್ಟಕಾಃ |
ತದಧೀಶಾಸ್ತಥಾ ಶಾಖಾಃ ವೇದಾಶ್ಚಾಪಿ ತದೀಶ್ವರಾಃ |
ವೇದಾನಾಮೀಶ್ವರಾ ವಾಚ್ಯಾ ವಾಚ್ಯಾನಾಮೀಶ್ವರೋ ಹರಿಃ |
ನ ಹರೇರೀಶ್ವರಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕದಾಪಿ ಕ್ವಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ |’ ಇತಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.11)

‘ತತ್ರತ್ವದಾರ್ಥಭಿನ್ನೋಽಪಿ ತತ್ರನ್ನಾಮೈವ ಸೋಽಚ್ಯುತಃ |
ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯತ್ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವಾದ್ಗುಣಾನಾನ್ಯಾಚ್ಚ ಕೇವಲಮ್ |’ ಇತಿ ಚ |

‘ಸರ್ವೇ ವೇದಾ ಯತ್ಪದಮಾಮನಂತಿ ತಪಾಂಸಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಚ ಯದ್ವದಂತಿ |
ಯದಿಚ್ಛಂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚರಂತಿ ತತ್ ತೇ ಪದಂ ಸಂಘಹೇಣ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇ ||
ವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಹಮೇವ ವೇದ್ಯೋ ವೇದಾನ್ತಕೃದ್ವೇದವಿದೇವ ಚಾಹಮ್ |

ಅಪ್ರಸಿದ್ಧೇರವಾಚ್ಯಂ ತದ್ ವಾಚ್ಯಂಸರ್ವಾಗಮೋಕ್ತಿತಃ |
ಅತರ್ಕ್ಯಂ ತರ್ಕ್ಯಮಜ್ಞೇಯಂ ಜ್ಞೇಯಮೇವಂ ಪರಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ||'

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.1.5)

'ದುರ್ದುಃಖಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಸ್ವಂ ಸುಖಂ ಚ ತಯೋರ್ಯತಃ |
ಪ್ರದಾತಾ ಪರಮೋ ವಿಷ್ಣುಃ ತಸ್ಮಾದ್ಭುಃಖಾದಿನಾಮವಾನ್ |' ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |
'ವಿಧ್ಯಾದೀನಾಂ ನಿಯನ್ತಾ ಯಃ ಪೂಜ್ಯಃ ಪ್ರಾಪ್ಯಶ್ಚ ತದ್ವತಾ |
ಇತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿರೂಪೇಣ ವಿಧ್ಯಾದಿಶ್ರುತಯೋಽಪಿ ತು |
ಹರಿಂ ವದಂತಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತನ್ನಾಮತ್ವಾದಥಾಪಿ ವಾ |'

ಇತಿ ಶ್ರುತಿನಿರ್ಣಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.)

'ಬ್ರಹ್ಮೇಶೇನ್ತ್ರಾದಿಸನ್ನಾಮ್ನಾಂ ಯೇಽರ್ಥಭೂತಾ ಗುಣಾ ಮತಾಃ |
ಪೂರ್ತಿದಾತ್ಯತ್ಸದ್ರಷ್ಟೃತ್ಸಪ್ರಮುಖಾಸ್ತೇ ಹರೇಃ ಸದಾ |
ಅತಸ್ತು ಸರ್ವನಾಮಾಸೌ ಸರ್ವಕರ್ತಾ ಚ ಕೇಶವಃ ||' ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.32)

'ಸ್ವಾತನ್ತ್ರ್ಯಾದವರತ್ನಂ ಚ ಪರಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಯುಜ್ಯತೇ |
ಸ್ಥಿತಸ್ಯಾಪಿ ಯಥಾ ರಾಜ್ಞಸ್ತ್ವಾನಾಂ ಜಯಪರಾಜಯೌ ||'

ಇತಿ ಚ | (ಭಾ.ತಾ.3.21.52)

'ಸತ್ವಾದಿನಾಮ ವಿಷ್ಣೋರ್ಹಿ ಸತ್ವಾದಿಸ್ಥಸ್ಯ ಕೇವಲಮ್ |
ಜೀವಸ್ಥಸ್ಯೈವ ತನ್ನಾಮ ಜೀವಾದೇರುಪಚಾರತಃ ||' ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |
'ವೇದೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಚೈವ ಪುರಾಣೇ ಭಾರತೇ ತಥಾ |
ಆದಾವಂತೇ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವತ್ರ ಗೀಯತೇ ||'

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.1.1)

'ನಾರಾಯಣಪರಾ ವೇದಾ ದೇವಾ ನಾರಾಯಣಾಙ್ಗಜಾಃ |' ಇತಿ ಚ | (ಭಾಗ.)

'ಸ್ತ್ರೀರೂಪಶ್ಚೈವ ಪುಂರೂಪೋ ಯಸ್ಮಾನ್ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಥಿತಃ |
ಪುಮಾಂಸ್ತ್ರೀ ವೇತಿ ವಾಚ್ಯೋಽಸೌ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾನ್ನ ಚೋಚ್ಯತೇ |
ವಿಷ್ಣೋರ್ನಪುಂಸಕಾರೋ ನೈವಾಸ್ತಿ ವಚನಂ ಪ್ರಭೋಃ |
ತಥಾಽಪ್ಯರಾಗಾಕೃಷ್ಣತ್ವಾತ್ಚಚ್ಛಬ್ಧೈರಪಿ ಕಥ್ಯತೇ ||'

ಇತಿ ಗಾರುಡೇ | (ಮಹ್ಯೆ.ಭಾ.2.2.)

‘ಆತ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಶಬ್ದಾಸ್ತಮೃತೇ ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಮ್ |

ನ ವರ್ತನೇ ತದನ್ಯತ್ರ ಶ್ರುಜ್ಞಿಭೇರಾಗಿ ಶಬ್ದವತ್ ||’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ | (ಮಹ್ಯೆ.ಭಾ.2.3)

‘ನಾಮಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಯಮಾವಿಶಂತಿ ತಂ ವೈ ವಿಷ್ಣುಂ ಪರಮಮುದಾಹರಂತಿ |’

ಇತಿ ಭಾಲ್ಗವೇಯಶ್ರುತಿಃ |

(ಸರ್ವಶಬ್ದಮುಖ್ಯವಾಚ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುರೇವ)

‘ಯೋ ವೇದಾನಾಂ ನಾಮಧಾ ಏಕ ಏವ ತಂ ಸಮೃಶ್ನಂ ಭುವನಾ ಯನ್ತನ್ಯಾ |

ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದಃ ಪರೇ ವಿಷ್ಣೌ ನಾನ್ಯತ್ರ ಕ್ವಚಿದಿಷ್ಟತೇ |

ಅಸಮೂರ್ಣಾಃ ಪರೇ ಯಸ್ಮಾದುಪಚಾರೇಣ ವಾ ಭವೇತ್ |

ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ಪರಮಾತ್ಮೈತಿ ಭಗವಾನಿತಿ ಶಬ್ದ ತೇ |

ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೂಲಮನ್ತೇಣ ವಾ ಯತಿಃ |

ವಾಸುದೇವಾತ್ಪರಃ ಕೋಽನು ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದೋದಿತೋ ಭವೇತ್ |

ಸ ಹಿ ಸರ್ವಗುಣೈಃ ಪೂರ್ಣಸ್ತದನ್ಯೇ ತೂಪಚಾರತಃ |

ಏತಸ್ಮಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದೋಽಯಂ ವಿಷ್ಣೋರೇವ ವಿಶೇಷಣಮ್ |

ಅಮಿತಾ ಹಿ ಗುಣಾ ಯಸ್ಮಾನಾನ್ಯೇಷಾಂ ತಮೃತೇ ವಿಭುಮ್ |

ವೇದೇಷು ಚ ಪುರಾಣೇಷು ಗೀಯತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |’ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೇ |

(ಋತೇ ನಾರಾಯಣಾದೀನಿ ಸ್ವೀಯನಾಮಾನಿ ವಿಷ್ಣುರನ್ಯೇಷಾಂ ಪ್ರಾದಾತ್)

‘ನ ತು ನಾರಾಯಣಾದೀನಾಂ ನಾಮ್ನಾಮನ್ಯತ್ರ ಸಮ್ಭವಃ |

ಅನ್ಯನಾಮ್ನಾಂ ಗತಿರ್ವಿಷ್ಣುರೇಕ ಏವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |’ ಇತಿ ವಾಮನೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.3.1)

‘ಋತೇ ನಾರಾಯಣಾದೀನಿ ನಾಮಾನಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |

ಪ್ರಾದಾದನ್ಯತ್ರ ಭಗವಾನ್ ರಾಜೇವರ್ತೇ ಸ್ವಕಂ ಪುರಮ್ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.3.1)

‘ಚತುರ್ಮುಖಃ ಶತಾನಂದೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪದ್ಮಭೂರಿತಿ |
ಉಗ್ರೋ ಭಸ್ಮಧರೋ ನಗ್ನಃ ಕಪಾಲೀತಿ ಶಿವಸ್ಯ ಚ |
ವಿಶೇಷನಾಮಾನಿ ದದೌ ಸ್ವಕೀಯಾನ್ಯಪಿ ಕೇಶವಃ |’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.3.1)

‘ತಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲೇ ಮಹಾರಾಜಾ ರಾಮ ಏವಾಭಿಧೀಯತೇ |
ಯಥಾ ಹಿ ಪೌರುಷೇ ಸೂಕ್ತೇ ವಿಷ್ಣುರೇವಾಭಿಧೀಯತೇ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.1.11)

ಸರ್ವೇನ್ದ್ರಿಯಮಯೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಷು ಚ ಸ್ಥಿತಃ |
ಸರ್ವನಾಮಾಭಿಧೇಯಶ್ಚ ಸರ್ವವೇದೇಡಿತಶ್ಚ ಸಃ ||’ ಇತಿ ಚ |

‘ಚಕ್ರಂ ಚಂಚ್ರ ಮಣಾದೀಶೋ ವರ್ಜನಾದ್ವಜ್ರಮುಚ್ಯತೇ |
ಖಣ್ಡನಾತ್ಸ್ವಙ್ಗ ಏವೈಷೋ ಹೇತಿನಾಮಾ ಸ್ವಯಂ ಹರಿಃ ||’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.3.10)

‘ಯದಧೀನೋ ಗುಣೋ ಯಸ್ಯ ತದ್ಗುಣೇ ಸೋಽಭಿಧೀಯತೇ |
ಯಥಾ ಜೀವಃ ಪರಾತ್ಮ್ಯತಿ ಯಥಾ ರಾಜಾ ಜಯೀತ್ಯಪಿ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.4.1)

‘ತಾ ವಾ ಏತಾಃ ಸರ್ವಾ ಋಚಃ ಸರ್ವೇ ವೇದಾಃ ಸರ್ವೇ ಘೋಷಾ ಏಕೈವ ವ್ಯಾಹೃತಿಃ |
ಪ್ರಾಣ ಏವ ಪ್ರಾಣ ಋಚ ಇತ್ಯೇವ ವಿದ್ಯಾತ್ |’ ಇತಿ ಐತರೇಯೋಪನಿಷದಿ |

‘ಪರಸ್ಯ ವಾಚಕಾಃ ಶಬ್ದಾಃ ಸಮಾಕೃಷ್ಯೇತರೇಷ್ವಪಿ |
ವ್ಯವಹ್ರಿಯನ್ತೇ ಸತತಂ ಲೋಕವೇದಾನುಸಾರತಃ ||’ ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.4.5)

(ಸ್ತ್ರೀವಾಚಕಶಬ್ದಾ ಅಪಿ ವಿಷ್ಣೌ ಪ್ರಯುಜ್ಯನ್ತೇ)

‘ಅವಿಕಾರೋಽಪಿ ಪರಮಃ ಪ್ರಕೃತಿಂ ತು ವಿಕಾರಿಣೀಮ್ |
ಅನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ಗೋವಿನ್ದಃ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚಾಭಿಧೀಯತೇ ||’

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.4.6)

‘ವ್ಯವಧಾನೇನ ಸೂತಿಸ್ತು ಪುಂಸ್ತ್ವಂ ವಿದ್ವದ್ಭಿರುಚ್ಯತೇ |
ಸೂತಿರವ್ಯವಧಾನೇನ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ |
ಉಭಯಾತ್ಮಕಸೂತಿತ್ವಾದ್ವಾಸುದೇವಃ ಪರಃ ಪುಮಾನ್ |
ಪ್ರಕೃತಿಃ ಪುರುಷಶ್ಚೇತಿ ಶಬ್ದೈರೇಕೋಽಭಿಧೀಯತೇ |’

ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.4.6)

ಏಷ ಹ್ಯೇವ ಶೂನ್ಯ ಏಷ ಹ್ಯೇವ ತುಚ್ಛೋ ಏಷ ಹ್ಯೇವಾಭಾವೋ ಏಷ
ಹ್ಯೇವಾವ್ಯಕ್ತೋಽದೃಶ್ಯೋಽಚಿನ್ಮೋ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ |

ಇತಿ ಮಹೋಪನಿಷದಿ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.4.7)

(ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧೈಃ ಅನ್ಯತ್ರೈವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಶಬ್ದೈಶ್ಚ ವಿಷ್ಣುರೇವ ವಾಚ್ಯಃ)

‘ಶಮೂನಂ ಕುರುತೇ ಯಸ್ಮಾದದೃಶ್ಯಃ ಸನ್ ಪರಃ ಸ್ವಯಮ್ |
ತಸ್ಮಾಚ್ಛೂನ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಸ್ತೋದನಾಕ್ಷುಚ್ಛ ಉಚ್ಯತೇ |
ನೈವ ಭಾವಯಿತುಂ ಯೋಗ್ಯಃ ಕೇನಚಿತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಅತೋಽಭಾವಂ ವದನ್ತೇನಂ ನಾಶ್ಯತ್ವಾನ್ನಾಶ್ಯ ಇತ್ಯಪಿ |
ಸರ್ವಸ್ಯ ತದಧೀನತ್ವಾತ್ತತ್ತ್ವಚ್ಛಬ್ದಾಭಿಧೇಯತಾ |
ಅನ್ಯೇಷಾಂ ವ್ಯವಹಾರಾರ್ಥಮಿಷ್ಯತೇ ವ್ಯವಹರ್ತೃಭಿಃ |’

ಇತಿ ಮಹಾಕೌರ್ಮೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.1.4.7)

‘ಏಕಶಬ್ದೈರ್ದ್ವಿಶಬ್ದೈಶ್ಚ ಬಹುಶಬ್ದೈಶ್ಚ ಕೇಶವಃ |
ಏಕ ಏವೋಚ್ಯತೇ ದೇವಃ ತಾವತಾ ನಾಸ್ಯ ಭಿನ್ನತಾ |’

ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣೇ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.3.12)

‘ಆತ್ಮಾ ಮೇಯಃ ಪರಂಭ್ರಹ್ಮ ಪರಾನಂದಾಧಿಕಾಭಿದಾಃ |
ವದಂತಿ ವಿಷ್ಣುಮೇವೈಕಂ ನಾನೃತ್ಯಾಽಸಾಂ ಗತಿಃ ಕ್ವಚಿತ್ |’

ಇತಿ ಕೌರ್ಮೇ | ಇತಿ ಮಹೋಪನಿಷದಿ | (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.2.3.12)

‘ಯಥಾ ನದೀನಾಂ ಸಲಿಲಂ ಶಕ್ಯೇ ಸಾಗರಗಂ ಭವೇತ್ |
ಏವಂ ವಾಕ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪುಂಶಕ್ತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಯೇ |

ಮೂರ್ತಂ ಸದಿತಿ ಸಮ್ರೋಕ್ತಮಮೂರ್ತಮಸದುಚ್ಯತೇ |

ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತೇತರದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನ ಸತ್ತನ್ನಾಸದುಚ್ಯತೇ ||

ಇತಿ ಪೈಙ್ಗೇಶ್ವರಿಃ | (ತತ್ವಾದ್ಯೋತೇ)

‘ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಸರ್ವಕರ್ತಾರಂ ನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಮ್ |

ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ಜ್ಞಾಪಯನ್ತಿ ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಮತ್ರ ಹಿ |

ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ವೇದಾನಾಮ್ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಯೋಃ |

ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತದರ್ಥಂ ಚಾನ್ಯತುಚ್ಯತೇ ||’

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ವಿ.ತ.ನಿ)

‘ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷೇ ದೇವದೇವಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಂ ನೈವ ಚಾನ್ಯತ್ರ ಸತ್ಯಮ್ |

ಅವಾನ್ತರಂ ತತ್ಪರತ್ವಂ ತದನ್ಯತ್ಸರ್ವಾಗಮಾನಾಂ ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ತತೋಽತಃ ||’

ಇತಿ ಪೈಙ್ಗೇಶ್ವರಿಃ | (ವಿ.ತ.ನಿ)

‘ಮುಖ್ಯಂ ಚ ಸರ್ವವೇದಾನಾಂ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ಶ್ರೀಪತೇಃ ಪರಮ್ |

ಉತ್ಕರ್ಷೇ ತು ತದನ್ಯತ್ರ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ಸ್ಯಾದವಾನ್ತರಮ್ |’ ಇತಿ ಮಹಾವಾರಾಹೇ

‘ಆತತತ್ವಾಚ್ಚ ಮಾತೃತ್ವಾದಾತ್ಮೈತಿ ಪರಮೋ ಹರಿಃ |

ಆತ್ಮಭಾಸಾಸ್ತದನ್ಯೇ ತು ನ ಹ್ಯೇಷಾಮಾತತಾ ಗುಣಾಃ |’ ಇತಿ ಮಹೋಪನಿಷದಿ |

‘ಅಹಂನಾಮಾ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಮ್ ಅಹೇಯತ್ವಾತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |

ತ್ವಂ ಚಾಸೌ ಪ್ರತಿಯೋಗಿತ್ವಾತ್ಪರೋಕ್ಷತ್ವಾಸ ಇತ್ಯಪಿ |

ಸರ್ವಾನ್ತರ್ಯಾಮಿಣಿ ಹರಾವಸ್ಮಚ್ಛಬ್ದವಿಭಕ್ತಯಃ |

ಯುಷ್ಮಚ್ಛಬ್ದಗತಾಶ್ಚೈವ ಸರ್ವಾಸ್ತಚ್ಛಬ್ದಗಾ ಅಪಿ |

ಸರ್ವಶಬ್ದಗತಾನ್ಯೇವ ವಚನಾನ್ಯಖಿಲಾನ್ಯಪಿ |

ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವಾತ್ಪ್ರವರ್ತತನ್ತೇ ವ್ಯಾವೃತ್ತೇಽಪ್ಯಖಿಲಾತ್ಸದಾ |

ತತ್ಸಮ್ಯನ್ಶಾತ್ಪ್ರಜೀವೇಷು ತತ್ಸಮ್ಯನ್ಶಾದಿಚಿತ್ಸಪಿ |

ವರ್ತನ್ತ ಉಪಚಾರೇಣ ತಿಜ್ಞದಾನ್ಯಖಿಲಾನ್ಯಪಿ |

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುರೇಕೋ ದ್ವಿಃ ತ್ರಿಸ್ತಥಾ ಬಹುಃ |

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಶ್ವರಿಃ | (ವಿ.ತ.ನಿ)

‘ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ಸರ್ವದೋಷವ್ಯಪೇತಂ ಗುಣೈರಶೇಷೈಃ ಪೂರ್ಣಮನ್ಯಂ ಸಮಸ್ತಾತ್ |
ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾದ್ ಜ್ಞಾಪಯಿತುಂ ಪ್ರವೃತ್ತಾಃ ಸರ್ವೇ ವೇದಾ ಮುಖ್ಯತೋ ನೈವ ಚಾನ್ಯತ್ |’

ಇತಿ ಮಹೋಪನಿಷದಿ | (ವಿ.ತ.ನಿ)

‘ಹನ್ತಮೇವ ಪುರುಷಂ ಸರ್ವಾಣಿ ನಾಮಾನ್ಯಭಿವದಂತಿ |
ಯಥಾ ನದ್ಯಃ ಸ್ಯನ್ದಮಾನಾಃ ಸಮುದ್ರಾಯಣಾಃ ಸಮುದ್ರಮೇವಾಭಿವಿಶಂತಿ |
ಏವಮೇವ ನಾಮಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪುರುಷಮೇವಾಭಿವಿಶಂತಿ |
ಪ್ರಾಣಂ ಧಾರಯತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ಸ್ವ ಜೀವಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ |
ಅಜೀವೋಽಪಿ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಥವಾ ಜೀವಯುಜ್ಜಗತ್ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಭಾ.ತಾ.2.5.34)

‘ರಾಮಭೀಮಾರ್ಜುನಾದೀನಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಾನಿ ಸರ್ವಶಃ |
ರಮಣಾಭಯವರ್ಣಾದ್ಯಾಃ ಶಬ್ದವೃತ್ತೇರ್ಹಿ ಹೇತವಃ |
ಹರಿರ್ಹಿ ತತ್ರತತ್ರಸ್ಥೋ ರಮಣಾದೀನ್ ಕರೋತ್ಯಜಃ |
ಅತಸ್ತಸ್ಯೈವ ನಾಮಾನಿ ವ್ಯಾಜಾದನ್ಯಗತಾನಿ ತು |
ವ್ಯವಹಾರಪ್ರವೃತ್ಯರ್ಥಂ ದೃಷ್ಟಾನಾಂ ಮೋಹನಾಯ ಚ |’ ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಭಾ.ತಾ.2.7.35)

‘ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ಚೋತ್ತಮಾನನ್ದಜ್ಞಾನದಾತ್ಯತ್ವತಃ ಸದಾ |
ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ ಸತ್ಯಸ್ಥೋ ಜಗತಿಃ ಸ್ಥಿತಃ |
ಜಗನ್ನೇತ್ಯತ್ವತಃ ಸತ್ಯನೇತಾ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
ಅತ್ರತ್ವಾಜ್ಞಗದಾದೀನಾಂ ಸತ್ಯಾತ್ಮಾ ಚೋಚ್ಯತೇ ವಿಭುಃ |’

ಇತಿ ತನ್ನಭಾಗವತೇ | (ಭಾ.ತಾ.10)

ಜ್ಞಾನಾನಂದ್ಯಭಿನ್ನತ್ವಾದೇಕಃ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವತಃ |
ಅದ್ವಿತೀಯೋ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಪೂರ್ಣತ್ವಾತ್ಪುರುಷಃ ಸ್ಮೃತಃ |’ ಇತಿ

ವಿಶ್ವನಾಮಾ ಸ ಭಗವಾನ್ ಯತಃ ಪೂರ್ಣಗುಣಃ ಪ್ರಭುಃ | ಇತಿ ಪಾದ್ಮೈ |

ಆನನ್ದತ್ವಾದ್ ಅನಾಮಾಸೌ ಅತ್ರತ್ವಾತ್ಸ್ವಾ ದುನಾಮಕಃ |
ಏತನ್ನಾಮದ್ವಯಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪಾಪಾತ್ರ ಮುಚ್ಯತೇ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಭಾ.ತಾ.10.94.32)

‘ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನದೃಶಾ ನಿತ್ಯಂ ಲವಕಾಲಮಪೀಶ್ವರಃ |
ಪಶ್ಯೇತ್ತಾತ್ಕಾಲಿಕಂ ಚೈವ ತಸ್ಮಾದನಿಮಿಷೋ ಹರಿಃ |’

ಇತಿ ತನ್ವಸಾರೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.10.17)

‘ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾದಿಭಿರ್ದೇವೈರ್ಯತ್ಯಾಪ್ತುಂ ನೈವ ಶಕ್ಯತೇ |
ತದ್ಯತ್ಸ್ವ ಭಾವಃ ಕೈವಲ್ಯಂ ಸ ಭವಾನ್ ಕೇವಲೋ ಹರೇಃ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಭಾ.ತಾ.6.15.36)

‘ತ್ಯಾಗಾತ್ಪೂರ್ವಶರೀರಾಣಾಂ ನವಾನಾಂ ಸಂಜ್ಞಯೇನ ಚ |
ಜೀವಾಃ ಇತಿ ಪ್ರಾಹುಸ್ತದ್ವೇತ್ಯತ್ಪ್ರಾಧರಿಂ ಪರಮ್ |’ ಇತಿ ಭಾಗವತೇ |

(ಔಕಾರವಾಚ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಃ)

‘ಓಮಿತ್ಯಾಕ್ರಿಯತೇ ಯಸ್ಮಾದೋಜ್ಞಾರೋ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ |
ಸತ್ಸಾಧುಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಾತ್ ಅಸ್ಮಾನ್ನಾನೋ ಗುಣಾಧಿಕಃ |
ಯತೋಽತೋ ಸದಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣ್ವಾ ಖ್ಯಂ ಪರಮಂ ಪದಮ್ |’

ಇತಿ ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯೇ | (ಗೀ.ತಾ.4.19)

‘ಪ್ರೇರಣಾಽನುಮತಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಕ್ವಚಿತ್ಸ ಇಚ್ಛಾರ ಉಚ್ಯತೇ |
ಪ್ರೇರಕತ್ವಾತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಅನುಮಂತಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ | ಇತಿ ಚ |
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಯಃ ಸರ್ವೇ ಶರೀರರಕ್ಷರಣಾತ್ಕ್ಷರಾಃ |
ಶ್ರೀರಕ್ಷರಾತ್ಮೈತ್ಯುದಿತಾ ನಿತ್ಯಚಿದ್ಧೇಹಕಾ ಯತಃ |
ಚೇತನಾಚೇತನಸ್ಯಾಸ್ಯ ರಾಶೇಃ ಸಂಸ್ಥಾಪಕತ್ವತಃ |
ಕೂಟಸ್ಥ ಆತ್ಮಾ ಸ ಜ್ಞೇಯಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್ |
ಕ್ಷರಾಕ್ಷರಾತ್ಮನೋರ್ಯಸ್ಮಾದುತ್ತಮಃ ಸ ಸದಾಽನಯೋಃ |
ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾಮಾಽತಃ ಪ್ರಸಿದ್ಧೋ ಲೋಕವೇದಯೋಃ |’

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಶ್ರುತಿಃ | (ಗೀ.ತಾ.16.17,18)

‘ಓತಮಸ್ಮಿನ್ನಿದಂ ಸರ್ವಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸ ಓಮಿತಿ |
 ತಸ್ಮಾದೋಮಿತಿ ಯಜ್ಞಾದೀನ್ ಪ್ರವರ್ತನೇ ಹಿ ವೈದಿಕಾಃ |
 ಅನೋಽಪ್ಯ ತಂ ಹ್ಯಾಸುರಂ ಸ್ಯಾದ್ ಯತ್ತಸ್ಮಾದೋಽಪ್ಯ ತಾವಪಿ |
 ಓಞ್ಕಾರಾರ್ಥಹರೇಃ ಸಮ್ಯಗ್ ಅಜ್ಞಾನಾದಾಸುರಂ ಭವೇತ್ |’ (ಗೀ.ತಾ.17.28)

(ಕೇಶವ-ಈಶ್ವರ-ಕರ್ಮಾದಿಶಬ್ದಾಃ ವಿಷ್ಣಾವೇವ)

‘ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ ಕಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಈಶಶಂಕರ ಏವ ಚ |
 ಸೃಷ್ಟ್ಯಾ ದಿನಾ ವರ್ತಯತಿ ತೌ ಯತಃ ಕೇಶವನಾಮವಾನ್ |’

ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ | (ಗೀ.ಭಾ.2.54)

‘ಸಮರ್ಥ ಈಶ ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತದ್ವರತ್ವಾತ್ ತ್ವಮೀಶ್ವರಃ |’ (ಗೀ.ಭಾ.4.6)
 ‘ಯತಃ ಕರ್ಷಸಿ ದೇವೇಶ ನಿಯಮ್ಯ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ |
 ಅತೋ ವದಂತಿ ಮುನಯಃ ಕೃಷ್ಣಂ ತ್ವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ |’

ಇತಿ ಮಹಾಕೌಮೇಫ | (ಗೀ.ಭಾ.5.1)

‘ಕರ್ಮನಾಮಾ ತು ಭಗವಾನ್ ಫಲಕರ್ತೃತ್ವತೋ ಹರಿಃ |
 ಪಾತನಾತ್ಪಾಪನಾಮಾಽಸೌ ಪುನಾತೇಃ ಪುಣ್ಯನಾಮವಾನ್ |’

ಇತಿ ಭಾರತೇ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೨.5)

‘ಹಂನಾಮ ಅನ್ಯಮಾನತ್ವಾಜ್ಜೀವಸ್ಯ ಸಮುದಾಹೃತಮ್ |
 ಜೀವಾದನ್ಯೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರಹಂನಾಮಾ ತತಃ ಸ್ಮೃತಃ |
 ಸ್ತ್ರೀತಿ ಜೀವಃ ಸಮುದಿಷ್ಟಃ ಸ್ತ್ರೀತ್ಯಲ್ಪಸುಖವತ್ತ್ವತಃ |
 ಪೂರ್ಣತ್ವಾದಸ್ಮಿನಾಮಾಽಸೌ ಪೂರ್ಣಃ ಪೂರ್ಣಗುಣತ್ವತಃ |
 ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತ್ರೀತ್ಯುಚ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರ್ಬ್ರಹ್ಮತೂರ್ಣೋ ಯತಃ ಸದಾ |
 ಅಸೌ ಸೂರ್ಯಗತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಕೃತಸ್ಥತ್ವಾತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
 ಅಹಂನಾಮಾ ಜೀವಗತಾವಿತ್ಯಹೇಯತ್ವಹೇತುತಃ |’ ಇತಿ ಪಾದ್ಯೇ |

‘ಬದ್ಧೋ ಬನ್ಧಾದಿಸಾಕ್ಷಿತ್ವಾದ್ಭಿನ್ನೋ ಭಿನ್ನೇಷು ಸಂಸ್ಥಿತಃ |
 ನಿರ್ದೋಷಾದ್ವಯರೂಪೋಽಪಿ ಕಥ್ಯತೇ ಪರಮೇಶ್ವರಃ |’ ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

'ಪಳ್ಳಾರಾತ್ರಂ ಚ ವೇದಾಶ್ಚ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ತಥಾ |
 ಪುರಾಣಂ ಭಾಗವತಂ ಚೈವ ಭಾರತಂ ಚ ನಿಗದ್ಯತೇ |
 ಏತೇಷ್ಟಪಿ ಯಥಾ ವಿಷ್ಣೋರಾಧಿಕ್ಯಾಪ್ರತಿಪಾದನಮ್ |
 ತದ್ಭಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಕ್ರಮಶಃ ಸ ಏವಾರ್ಥೋ ನ ಚಾಪರಃ |
 ಅನ್ಯಥಾ ದೃಶ್ಯಮಾನಂ ತು ಮೋಹಾಯೈವ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್ |
 ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೇಷು ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ವಿಷ್ಣೋರಾಧಿಕ್ಯಮೇವ ತು |
 ಕ್ರಮೇಣ ಚ ತದೀಯಾನಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂ ನ ಚಾಪರಮ್ |' ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಡೇ |
 'ಅಭೇದೋ ಜಗತೋ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾ ವಾಚೋ ಯೇ ಚ ಹೇತವಃ |

(ಮೋಹಜನಕೇಷು ವಿಷಯೇಷ್ವಾದರೋ ನ ಕಾರ್ಯಃ)

'ವಿಷ್ಣೋರ್ಭಕ್ತಿಮೃತೇ ಮುಕ್ತಿರ್ಜೀವಾಭೇದೋ ಹರೇರಪಿ |
 ಶಿವಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸಾಮ್ಯಂ ಚ ಹರೇರ್ಮೋಹಾರ್ಥಮುಚ್ಯತೇ |
 ದೈತ್ಯಾನಾಂ ಮೋಹನಾರ್ಥಾಯ ವಿಷ್ಣೋರನ್ಯಸಮಾನತಾ |
 ಹೀನತಾ ಚೋಚ್ಯತೇ ಶಾಸ್ತ್ರೇ ನ ತದ್ಭಾಹ್ಯಂ ಮನೀಷಿಭಿಃ |
 ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವೋತ್ತಮಂ ವಿಷ್ಣುಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಪರಮಂ ವ್ರಜೇತ್ |' ಇತಿ ಹರಿವಂಶೇ |

'ಸೋಽದ್ವಯಃ ಪುರುಷಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನ ಸಮೋ ನಾಧಿಕೋ ಮತಃ |'

ಇತಿ ಮಹಾಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಭಾ.ತಾ.1.2.11)

(ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಗುಣತ್ವಾದ್ ಹರಿರನಾಮಾ)

'ಅಪ್ರಸಿದ್ಧೇಸ್ತದ್ಗುಣಾನಾಮನಾಮಾಽಸೌ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
 ಅಪ್ರಾಕೃತತ್ವಾದ್ರೂಪಸ್ಯಾಪ್ಯರೂಪೋ ಸ ಉದೀರ್ಯತೇ |'

ಇತಿ ವಾಸುದೇವಾಧ್ಯಾತ್ಮ್ಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.1.10.23)

‘ತದ್ವಶತ್ವಾದಿದಿಂ ರೂಪಂ ಹರೇರ್ನೈವ ಸ್ವರೂಪತಃ|
ಯದಧೀನಾ ಯಸ್ಯ ಸತ್ತಾ ತತ್ತಾದಿತ್ಯೇವ ಭಣ್ಯತೇ|
ವಿದ್ಯಮಾನೇ ವಿಭೇದೇಽಪಿ ಮಿಥೋ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವರೂಪತಃ|’ ಇತಿ

ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವಣಿ|(ಭಾ.ತಾ.2.5.2)

‘ತ್ವದಧೀನಾ ಯತಃ ಸತ್ತಾ ಅವರಸ್ಯಾಪಿ ಕೇಶವ|

(ವಿಷ್ಣೋಃ ಭೇದೇಽಪಿ ತಜ್ಜಾತತ್ವಾದಿನಾ ತದಿತ್ಯಭೇದವ್ಯಪದೇಶಃ)

ಅತಃ ಸ್ವರೂಪತಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಸತಿ ಭೇದೇಽಪಿ ತದ್ ಭವಾನ್|’

ಇತಿ ಮಾತ್ಸ್ಯೇ|(ಭಾ.ತಾ.2.5.6)

‘ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಮುಖಮಿತ್ಯೇವ ಮುಖಾಜ್ಜಾತತ್ವಹೇತುತಃ|
ಯಥಾವದಚ್ಛುತೌ ತದ್ವದ್ ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮೈತಿ ವಾಗ್ಭವೇತ್|’

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೇ|(ಭಾ.ತಾ.2.5.37)

‘ಸದಿತಿ ವ್ಯಕ್ತಮುದ್ವಿಷ್ಟಂ ಅಸದವ್ಯಕ್ತಮುಚ್ಯತೇ|
ಗಮ್ಯಾಗಮ್ಯಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ ತತ್ಸತ್ತಾದಿ ಹರೇರ್ಯತಃ|
ಅತನ್ಮಾದನ್ಯದೇವ ಹ್ಯನನ್ಯ ಇತಿ ಭಣ್ಯತೇ|’ ಇತಿ ಚ |
‘ಲೋಕಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಾಮ್ನಃ ಸ ರಾಹಿತ್ಯಾನ್ನಾಮವರ್ಜಿತಃ|
ಅರೂಪೋಽಪ್ರಾಕೃತತ್ವಾಚ್ಚ ಸತ್ವಾಭಾವಾತ್ತಥಾಽಗುಣಃ|
ಅಕರ್ಮಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿತ್ವಾತ್ ನಿತ್ಯತ್ವಾದಜ ಏವ ಚ|
ಅಲೌಕಿಕಾರ್ಥಸನ್ನಾಮ್ನಾ ಮನಂತತ್ವಾಜ್ಜನಾರ್ದನಃ|
ಅನಂತನಾಮಾ ಪರಮಃ ಸುಸುಖಜ್ಞಾನವಾನಿತಿ|’ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕೇ |
‘ಅಗುಣೋಽಗುಣದೇಹತ್ವಾತ್ಸಗುಣೋ ಗುಣಧಾರಣಾತ್|
ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗುಣತ್ವಾದ್ವಾ ವಾಸುದೇವ ಉದೀರ್ಯತೇ|’

ಇತ್ಯಾಗ್ನೇಯೇ| (ಭಾ.ತಾ.10.4.20)

‘ಸರ್ವೈಃ ಕ್ರಿಯಾಪದ್ಯೈಶ್ಚೈವ ಸರ್ವೈರ್ದ್ರವ್ಯಪದ್ಯೈರಪಿ|
ಸರ್ವೈಃ ಗುಣಪದ್ಯೈಶ್ಚೈವ ವಾಚ್ಯ ಏಕೋ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್|
ಯುಷ್ಮತ್ಪದ್ಯೈಃ ಪ್ರಾತಿಯೋಗ್ಯಾತ್ತದ್ಯೈಶ್ಚ ಕ್ರಿಯಾಪದ್ಯೈಃ|

ಅಸ್ಮತ್ಯದೈನಜೇತತ್ವಾತ್ತ್ಯಿಯಾರ್ಥೈಶ್ಚ ತದನ್ವಿತೈಃ |
ಪರೋಕ್ಷತ್ವಾತ್ತತ್ವದೈಶ್ಚ ಮುಖ್ಯವಾಚ್ಯಃ ಸ ಏವ ತು |' ಇತಿ ಪರಮಶ್ರುತಿಃ |

'ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಾದಪ್ರಸಿದ್ಧತ್ವಾದ್ಗುಣಬಾಹುಲ್ಯತಸ್ತಥಾ |
ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯೋ ತಥಾ ಉಕ್ತಾವಿಚಿನ್ತ್ಯಾ ಶ್ರೀಶ್ಚ ಮಾಧವಃ |'

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಗೀ.ತಾ.12.1)

'ತ್ವದಧೀನಂ ಯತಃ ಸರ್ವಮ್ ಅತಃ ಸರ್ವೋ ಭವಾನಿತಿ |
ವದಂತಿ ಮುನಯಃ ಸರ್ವೇ ನ ತು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪತಃ ||' ಇತಿ ಪಾದ್ಯೈ | (ಗೀ.ಭಾ.4.24)

'ಸೃಷ್ಟಾ ಪಾತಾ ಚ ಸಂಹರ್ತಾ ನಿಯಂತಾ ಚ ಪ್ರಕಾಶಿತಾ |
ಯತಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ತೇನಾಹಂ ಸರ್ವೋಽಸೀತ್ಯುಷಿಭಿಸ್ಮೃತಃ ||'

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಗೀ.ಭಾ.7.5)

'ಅಪ್ರಸಿದ್ಧೇರವಾಚ್ಯಂ ತದ್ವಾಚ್ಯಂ ಸರ್ವಾಗಮೋಕ್ತಿತಃ |
ಅತರ್ಕ್ಯಂ ತರ್ಕ್ಯಮಜ್ಞೇಯಂ ಜ್ಞೇಯಮೇವಂ ಪರಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ||' ಇತಿ ಗಾರುಡೇ |
'ಪರಮಾತ್ಮಾ ಯತೋ ಜೀವಂ ಮೇನೇ ಸಂತಮಶಕ್ತಿತಃ |
ಅಸನ್ನಸೌ ತತೋ ನಿತ್ಯಂ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿಕೋ ಹರಿಃ ||'

ಇತಿ ಆಗ್ನೇಯೇ | (ಭಾ.ತಾ.3.6.1)

'ವರ್ಣಸೋ ವರ್ಣನಾಮಾಸೌ ಸ್ವರಸ್ಥಃ ಸ್ವರನಾಮಕಃ |
ಪೃಥ್ವ್ಯೂಲಂ ಹರಿಸ್ತಸ್ಯ ಜಗದ್ ವ್ಯಕ್ತಸ್ಯ ಭೂಮಿವತ್ |
ಉತ್ತಮತ್ವಾತ್ತು ಮೂಲಾನಾಂ ಉರ್ಧ್ವಮೂಲಃ ಸ್ವತಃ ಸ್ಮೃತಃ |
ನೀಚಾಸ್ತತೋ ಮಹದಹಂ ಬುದ್ಧಯೋ ಭೂತಸಂಯುತಾಃ |' (ಗೀ.ತಾ.15.1)

'ಯಃ ಶೇತೇ ಪ್ರಲಯೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಶೂನ್ಯನಾಮಾ ಮಹಾಧೃತಿಃ |
ಸ ತು ನಾರಾಯಣೋ ನಾಮ ನರಾಣಾಮಯನತ್ವತಃ |' (ಭಾ.ತಾ.2.6.41)

'ಪರ್ವತಾಃ ಸಿಕತಾಶ್ಚೈವ ನದ್ಯಃ ಕೂಪಾಃ ಸರಾಂಸಿ ಚ |

ಹವಿಃ ಕಪಾಲಯೂಪಾದ್ಯಾಃ ದೇವತಾ ಏವ ಸರ್ವಶಃ |
ತತ್ರನ್ನಾಮೈವ ನಾಮೈಷಾಂ ಭಿನ್ನಾನಾಮಭಿಮಾನತಃ |
ನಾಮಾನಿ ತಾನ್ಯಪಿ ಹರೇಃ ಸ ಹಿ ಸರ್ವಗುಣಾಧಿಕಃ ||

ಇತಿ ನಾರದೀಯೇ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೨.3)

(ಭಾರತಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಾದೇವ ವಿಷ್ಣುರ್ಜ್ಜೇಯಃ ನಾನ್ಯೈರ್ದುರಾಗಮೈಃ)

ಯಥಾ ತು ಭಾರತೇ ದೇವೋ ನ ತಥಾಽನ್ಯೇಷು ಕೇಷುಚಿತ್ |
ಉಚ್ಯತೇ ನ ತಥಾಽಪೀಶಂ ಜಾನನ್ಯಜ್ಞಾ ಜನಾರ್ದನಮ್ ||

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ದೇ | (ಭಾ.ತಾ.1.4.30)

‘ಭಾರತಾನ್ನಾಧಿಕಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಹಿಮಾವಾಚಕಂ ಕ್ವಚಿತ್ |
ಭಾರತಾನ್ನ ವಿರಾಗಾಯ ಭಾರತಾನ್ನ ವಿಮುಕ್ತಯೇ ||’ ಇತಿ ಪಾದ್ಮೈ | (ಭಾ.ತಾ.3.5.12)

‘ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಭಾರತಂ ಸಾರಂ ತತ್ರ ನಾಮಸಹಸ್ರಕಮ್ |
ವೈಷ್ಣವಂ ಕೃಷ್ಣಗೀತಾ ಚ ತದ್ವಾ ನಾನ್ಮುಚ್ಯತೇಽಞ್ಜನಾ |’

(ಗೀ.ತಾ.ಉಪೋದ್ಯಾತೇ)

‘ಋಗಾದ್ಯಾ ಭಾರತಂ ಚೈವ ಪಞ್ಚರಾತ್ರಮಥಾವಿಲಮ್ |
ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂ ಚೈವ ಪುರಾಣಂ ಚೈತದಾತ್ಮಕಮ್ |
ಯೇ ಚಾನುಯಾಯಿನಸ್ತೇಷಾಂ ಸರ್ವೇ ತೇ ಚ ಸದಾಗಮಾಃ |
ದುರಾಗಮಾಸ್ತದನ್ಯೇ ಯೇ ತೈರ್ನ ಜ್ಞೇಯೋ ಜನಾರ್ದನಃ |
ಜ್ಞೇಯ ಏತೈಃ ಸದಾ ಯುಕ್ತೈರ್ಭಕ್ತಿಮದ್ಭಿಃ ಸುನಿಷ್ಠಿತೈಃ |
ನ ಚ ಕೇವಲತರ್ಕೇಣ ನಾಕ್ಷಜೇನ ನ ಕೇನಚಿತ್ |
ಕೇವಲಾಗಮವಿಜ್ಞೇಯೋ ಭಕ್ತೈರೇವ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ |’

ಇತಿ ಬೃಹಾಣ್ಣೇ | (ವಿ.ತ.ನಿ)

‘ನೇನ್ಪ್ರಿಯಾಣಿ ನಾನುಮಾನಂ ವೇದಾ ಹ್ಯೇವೈನಂ ವೇದಯನ್ತಿ |’

ಇತಿ ಪಿಪ್ಪಲಾದಶಾಖಾಯಾಮ್ | (ವಿ.ತ.ನಿ)

(ವೇದನಿತ್ಯತ್ವಮಪೌರುಷೇಯತ್ವಂ ಚ ಬಹುಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧಮ್)

‘ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಪರಮಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾಪಿಕಾ ಪರಮಾ ಶ್ರುತಿಃ |
ಅನಾದಿನಿತ್ಯಾ ಸಾ ತಚ್ಚ ವಿನಾ ತಾಂ ನ ಸ ಗಮ್ಯತೇ |’

ಇತಿ ಕಾತ್ಯಾಯನಶ್ರುತಿಃ | (ವಿ.ತ.ನಿ.)

‘ನಿತ್ಯಯಾಽನಿತ್ಯಯಾ ಸ್ತೌತಿ’ ‘ವಾಚಾ ವಿರೂಪ ನಿತ್ಯಯಾ’ ‘ನಿತ್ಯಾ ವೇದಾಃ ಸಮಸ್ತಾಶ್ಚ
ಶಾಶ್ವತಾ ವಿಷ್ಣುಬುಧಿಗಾಃ’ ‘ವೇದೋ ನಿತ್ಯೋ ಧರ್ಮಮೂಲಂ’ ‘ವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಹಮೇವ
ವೇದ್ಯೋ ವೇದಾಂತಕೃದ್ ವೇದವಿದೇಹ ಚಾಹಮ್’ ಇತಿ ಗೀತಾಯಾಮ್ |

‘ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷೇ ದೇವದೇವಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯಂ ನೈವ ಚಾನ್ಯತ್ರ ಸತ್ಯಮ್ |
ಅವಾಂತರಂ ತತ್ಪರತ್ವಂ ತದನ್ಯತ್ಸರ್ವಾಗಮಾನಾಂ ಪುರಷಾರ್ಥಸ್ತತೋಽತಃ |

ಋಗಾದ್ಯಾ ನ ಪರಾವಿದ್ಯಾ ಯದಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ನ ವಾಚಕಾಃ |
ತಾ ಏವ ಪರಮಾ ವಿದ್ಯಾ ಯದಾ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ವಾಚಕಾಃ |’

ಇತಿ ಪರಮಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಆಥ.ಭಾ.ಮಂ.1)

(ಸರ್ವಶಬ್ದಾಭಿಧೋ ವಿಷ್ಣುಃ)

ಏಷ ಏವ ಸದಾ ಪನ್ನಾಃ ಭಗವಾನ್ ಹರಿರೀಶ್ವರಃ |
ನಿತ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಾಪ್ತಿಕೇತುತ್ವಾತ್ ಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ ಕರ್ಮ ಮಾತ್ಮತಃ |
ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಾತ್ಸತ್ಯಂ ಸಾಧುಸ್ವರೂಪತಃ |
ತೇಜಸಾ ಬೃಹಣಾದುಕ್ತೋ ಏವೋತ ವನಸ್ಪತಿಃ |
ಅನ್ಯೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ತೃಪ್ತಿದತ್ವಾತ್ಸ್ಮಾದ್ಯತ್ವಮಯೀಷ್ಯತೇ |
ಶಿಲಾದ್ಯೇಷು ಸ್ಥಿತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಭಾರದಾರ್ಥ್ಯಾದಿಕಾರಣಮ್ |
ನೈವ ಚಿತ್ತಾದಿಕಸ್ಯಾತೋ ವೃಕ್ಷಾದ್ಯಾ ಉತ್ತಮಾಸ್ತತಃ |
ವಿಶೇಷೋಽಯಂ ಪದಾರ್ಥಾನಾಂ ನ ತು ವಿಷ್ಣೋಃ ಕಥಿಷ್ಯನ |
ಅನಿರುದ್ಧಾದಿರೂಪೇಣ ಸ ವಿಷ್ಣುಃ ಪೞ್ವಧಾ ಸ್ಥಿತಃ |
ಸ್ತೋಮಃ ಸ್ತಾಮಚಿತಿಶ್ಚಂದನಗಸ್ತ್ರೇಷ್ವಪಿ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ |
ಏಕೈಕಮೇವ ತದ್ರೂಪಮನಿರುದ್ಧಾದಿಪೞ್ವಕಮ್ |
ಪ್ರಸ್ತಾವಾದಿಷ್ವಪಿ ವಿಭುಃ ಪೞ್ವಧೈವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ |
ಪ್ರಸ್ತಾವಾದೀನ್ ಪೞ್ವಕೃತ್ವಸ್ತಸ್ಮಾದೇವ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ |

ಪಇರೂಪಂ ತಮೇವೈಕಂ ಸ್ತೋತುಮೇವ ಪೃಥಕ್ ಪಥಕ್ |
ತತ್ರ ಯೇ ಸ್ತೋಮಶಬ್ದಾಶ್ಚ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ಬಹುಕೋಟಯಃ |
ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ತೇಽಪಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಾನ್ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ |
ಸರ್ವಭಿನ್ನೋಽಭಿಧೇಯಶ್ಚ ಸರ್ವವೇದಾಭಿಧಸ್ತಥಾ |
ಸರ್ವಮುನ್ಯಭಿಧಶ್ಚೈವ ಸರ್ವವಸ್ತು ಭಿಧೋ ಹರಿಃ |
ಮೋಚಯಿತ್ವಾ ಸಮೀಪಂ ಹಿ ದ್ರಾವಯೇದ್ವಾಸುದೇವಕಃ |
ತೇನೋಪದ್ರವನಾಮಾಽಸೌ ನಿಧೀಯಂತೇ ಯತೋಽಖಿಲಾಃ |
ಮುಕ್ತಾ ನಾರಾಯಣೇ ದೇವೇ ತೇನಾಸೌ ನಿಧನಾಭಿಧಃ |
ಅಕಾರಃ ಪ್ರಥಮಂ ನಾಮ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸರ್ವಗುಣಾನ್ ಬ್ರುವನ್ |
ಸರ್ವದೋಷವಿರುದ್ಧತ್ವಾದ್ ಗುಣಾನಾಮನ್ಯತಾಮಪಿ |
ಪ್ರಣವಶ್ಚ ತಥೋಜ್ಕಾರಃ ಪ್ರಥಮಂ ನಾಮ ಚಕ್ರೀಣಃ |

(ಅಕಾರವಾಚ್ಯಃ ವಿಷ್ಣೋರೇಕಃ)

ಅಕಾರನಾಮಾ ನಾನ್ಯೋಽಸ್ತಿ ತಮೃತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿನಾಮಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಷ್ಟಪ್ಯಮುಖ್ಯತಃ |
ವರ್ತಂತೇ ನತ್ವಕಾರೋಽಯಂ ವರ್ತತೇ ಕೇಶವಂ ವಿನಾ |
ನಾರಾಯಣಾದಿನಾಮಾನಿ ನೃಣಾಂ ನಾಮಕ್ರಿಯಾಸ್ವಪಿ |
ಬಿಹಿತಾನ್ಯಕಾರೋ ನೈವಾಽಯಂ ಬಿಹಿತಸ್ತಮೃತೇ ಪ್ರಭುಮ್ |
ವಾಯುಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಚಾಕಾರಾದೇವತೇ ತು ನಾಮಿನೌ |
ಯಥಾ ವೇದಾಭಿಧೇಯೋಽನ್ಯೋ ವೇದಾಖ್ಯಾ ದೇವತಾ ಪರಾ |
ಏವಂ ನಾಮಾಭಿಮಾನೀ ತು ವಾಯುರ್ವಾಚ್ಯೋ ಜನಾರ್ದನಃ |
ತಸ್ಮಾದ್ ಅ ಇತಿ ನಾಮೈತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಕೇವಲಮೇವ ಹಿ | ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಾರೇ |
'ಸರ್ವಶಬ್ದಾನ್ ಹರೌ ನೇತುಂ ಕಸ್ಯ ದೇವಾನ್ಯತಂ ಬಲಮ್ ||
ವಾಯುನ್ತಾಸ್ತಾರತಮ್ಯೇನ ವಿಷ್ಣುನಾಮಾರ್ಥವೇದಿನಃ |'

ಇತ್ಯರ್ಥನಾರೀನಾರಾಯಣತನ್ತ್ರೇ

‘ವಿರೂಪಾಕ್ಷಃ ಶಿವಃ ಸೂರ್ಯಃ ಸುರಾಚಾರ್ಯೋ ವಿನಾಯಕಃ |
ಪುಣ್ಣಿರೀಕೇಕ್ಷಣೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸುರಾಧಿಪಃ |’

ಇತಿ ಸ್ಕಾನ್ಧೇ | (ಐ.ಭಾ.2.3)

‘ಜ್ಞೇಯೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಹೃದಯಮಿತಿ ಹೃದ್ಗತತ್ವಾತ್ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
ಮನ್ವತ್ವಾನ್ಮನ ಇತ್ಯೇವ ಯಶ್ಚ ಜ್ಞಾತೃಸ್ವರೂಪತಃ |
ಏತತ್ಸನ್ನಿಹಿತತ್ವಾಚ್ಚ ಪೂರ್ಣತ್ವಾದಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಃ |
ಇತತ್ವಾಚ್ಚ ತತತ್ವಾಚ್ಚ ಸ ಇತೀನಾಮಕೇಶವಃ |
ಗುಣಾನಾಮುಚ್ಚಯೋ ಯಸ್ಮಾತ್ಸ ಚ ಇತ್ಯೇವಶಬ್ದಿತಃ |
ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪತ್ವಾತ್ಸದ್ವ್ವಾ ನಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಃ |
ಆತತಜ್ಞಾನರೂಪತ್ವಾದಜ್ಞಾನಂ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ |
ವಿವಿಧಜ್ಞಾನರೂಪತ್ವಾದ್ ವಿಜ್ಞಾನಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಃ |
ಪ್ರಕೃಷ್ಟಾತ್ಮಗುಣಜ್ಞಾನರೂಪಂ ಪ್ರಜ್ಞಾನಮುಚ್ಯತೇ |
ಅಪಿ ಸ್ಮೃತಿತ್ವಾನ್ಮೇಧಾ ಸ ದೃಷ್ಟಿರ್ದರ್ಶನರೂಪತಃ |
ಧೃತಿಧಾರಣರೂಪತ್ವಾಮತಿರ್ಮಾಶ್ರುತತತ್ತ್ವತಃ |
ಸರ್ವದೇಶೇಷು ಕಾಲೇಷು ಸ್ವರೂಪೇಷು ಚ ಸರ್ವಶಃ |
ಸಮಂ ರಮತ ಇತ್ಯೇವ ಸ್ಮೃತಿನಾಮ ಜನಾರ್ದನಃ |
ಸರ್ವಸ್ಯ ಕ್ಲೃಪ್ತಿಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ಸಕಲ್ಪ ಇತಿ ಗೀಯತೇ |
ಕ್ರತುಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಸುರವ್ಯಸನಾಧರಿಃ |
ಅಮೇಯಾನಂದರೂಪತ್ವಾತ್ಕಾಮ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ |
ಅವಶಃ ಸ ಸ್ವತನ್ತ್ರತ್ವಾತ್ ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿನಾಮಕಮ್ |
ಯೋ ವೇದ್ಯವಂ ಹರಿಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಮುಚ್ಯತೇಽಖಿಲಸಂಸೃತೇಃ |

ಇತ್ಯೈತರೇಯಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಐ.ಭಾ.2.5)

‘ಸನ್ಯಾನನಾಮಾ ಸನ್ಯಾನಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಅನ್ತರೇವೇಕ್ಷಣಾಚ್ಚೈವ ಸೋಽನ್ತರಿಕ್ಷೋಽನ್ತರಿಕ್ಷಗಃ |
ಪೃಥಿವೀ ಪೃಥಿವೀಸಂಸ್ಥಃ ಪ್ರಥಿತತ್ವಾಜ್ಜನಾರ್ದನಃ |
ಮುಖ್ಯಾರ್ಥತ್ವಾತ್ಸರ್ವನಾಮ್ನಾಂ ಸರ್ವವೇದಾಭಿಧೋ ಹರಿಃ |

ಗಾನ್ಧಾರಯಂಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವೋ ಗಂಧರ್ವೇಷು ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ |
 ಮಾನನಾನ್ಮಾನುಷೋ ನಾಮ ಮಾನುಷೇಷು ಸ್ಥಿತೋ ಹರಿಃ |
 ಪಾಲನಾತ್ಪಿತೃನಾಮಾಸೌ ಪಿತೃಷ್ಟೇವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೇಃ |' (ಐ.ಭಾ.2.7)
 'ಪೂರ್ಣತ್ವಾದಾತ್ಮನಾಮಾಸೌ ಪ್ರತಿಮಾವಾದಮುಷ್ಯ ತು |
 ಸಂಘಾತ ಆತ್ಮಶಬ್ದೋಕ್ತೋ ಹೃಸ್ಥಿರಶ್ಚಾಸ್ಥಿನಾಮಕಃ |
 ಅಸ್ಥಿಸ್ಥಿತೋ ಹರಿಃ ಸ್ವಶ್ವಸಂಸ್ಥಿತಃ ಸ್ವಶ್ವನಾಮಕಃ |
 ಸ್ವಶ್ವಹೇತುತ್ವತಃ ಸ್ವಶ್ವನಾಮಾ ಸ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ |
 ಮಜ್ಜಾಸಂಸ್ಥಃ ಸ ಮಜ್ಜಾಸ್ಥೋ ಮದಂ ಜನಯತೀತಿ ಹ |
 ಸ ಏವ ಸ್ವರಸಂಸ್ಥಶ್ಚ ಸ್ವರಾಖ್ಯಃ ಸ್ವರತೇಃ ಪ್ರಭುಃ |
 ಪ್ರಮಾಣಂ ಸಾರಯೇದ್ ಯಸ್ಮಾನ್ಮಾನ್ಸಾಖ್ಯೋ ಮಾಂಸಸಂಸ್ಥಿತಃ |
 ಲೋಹಿತಾಖ್ಯೋ ರಕ್ತವರ್ಣೋ ಲೋಹಿತಸ್ಥೋ ಜನಾರ್ದನಃ |

ಇತ್ಯೈತರೇಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ | (ಐ.ಭಾ.3.8)

'ಅ ಇತ್ಯಾಕ್ರಿಯತೇ ಯಸ್ಮಾದ್ ವಾಸುದೇವೋ ಹೃನಾಮಕಃ |
 ಸ ಚೇತನತಮತ್ವಾದ್ಧಿಚಿತ್ರಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ |
 ಸ ಏವ ಪಿತೃಸಂಸ್ಥಸ್ತು ಪಾತ್ಯತ್ವಾತ್ಪಿತೃನಾಮಕಃ |
 ಸ ಏವ ಪುತ್ರಸಂಸ್ಥಶ್ಚ ಪುತ್ರನಾಮಾ ಜನಾರ್ದನಃ |
 ವರ್ಷಣಾದ್ವರ್ಷಮುದ್ದಿಷ್ಟೋ ಬಲನಾಧ್ವಲಿನಾಮಕಃ |
 ತಾರಣಾತ್ಪುಣನಾಮಾಸಾವಿತ್ಯಾದ್ಯೇಕೋಽಭಿಧೀಯತೇ |'

(ವಾಯೋರಸಜ್ಞುಚಿತಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಂ ನಾಸ್ತಿ)

'ಸರ್ವನಾಮಾಸಿ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಸರ್ವವಿತ್ |
 ತಸ್ಯೈವ ಮುಖ್ಯನಾಮಾನಿ ಸಮಾಕೃಷ್ಯೇತರೇಷ್ಟಪಿ |
 ಉಪಚಾರಾತ್ಪ್ರವರ್ತನೇ ವ್ಯವಹಾರಾಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ |
 ತಥೈವ ಸರ್ವನಾಮಾನಿ ಪ್ರವರ್ತನೇ ಚ ಮಾರುತೇ |
 ನ ತಾವನ್ಮುಖ್ಯವೃತ್ತೈವ ಮುಖ್ಯತೋಽನ್ಯವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ |
 ಮುಖ್ಯತಃ ಸರ್ವನಾಮಾ ತು ವಿಷ್ಣುರೇಕೋ ನ ಚಾಪರಃ |

ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಣಾದಿಶಬ್ದಾಶ್ಚ ವಿಷ್ಣಾವೇವ ಹಿ ಮುಖ್ಯತಃ |
 ಅನ್ಯವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ವಾಯೌ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿರ್ವಿಧೀಯತೇ | (ಮಹೈ.ಭಾ.೨.೧.೨)
 ಅನಂತನಾಮವತ್ತ್ವಾಚ್ಚ ಸೋಽನಂತಗುಣ ಈರಿತಃ |
 ಪ್ರೃಥಕ್ಸಾಮಾನಿ ಯಸ್ಮಾತ್ತದ್ಗುಣಾನೇವ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ | ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ್ಣೇ | (ಬೃಹ.ಭಾ.೨.೩)

‘ಸರ್ವನಾಮಾಸಹಮಸ್ಮೈಕ ಇತಿ ಜ್ಞಾನಂ ಮಮೋತ್ತಮಮ್ |
 ಯಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಗುಣತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವನಾಮತ್ವ ಏವ ತು |
 ನ ಹಿ ದೋಷಾಭಿಧಾಯೀನಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಾನಿ ಕಾನಿಚಿತ್ |
 ಅದೋಷತ್ವಾನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣೋರ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯವಚಾಂಸ್ಯಪಿ |
 ಸರ್ವೋತ್ತಮಗುಣತ್ವತ್ವಾದಾ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಹಿ |
 ಸರ್ವೋತ್ತಮಗುಣಾನೇವ ನಾಮಾನ್ಯಾಚಕ್ಷತೇ ಹರೇಃ |
 ಮಿನೋತಿ ತ್ರಾಯತೇ ಚೇತಿ ಮಿತ್ರಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ |
 ತಸ್ಮಾದ್ಯೋ ಯಂ ವಿಜಾನಾತಿ ಸ ಮಿತ್ರಂ ತಸ್ಯ ನಾನ್ಯಥಾ |’

ಇತಿ ಭಾರತೇ | (ಐ.ಭಾ.೨.೧.)

‘ತಾ ವಾ ಏತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಋಚಃ ಸರ್ವೇ ವೇದಾಃ ಸರ್ವೇ ಘೋಷಾಃ ಏಕೈವ ವ್ಯಾಹೃತಿಃ
 ಪ್ರಾಣ ಏವ ಪ್ರಾಣ ಋಚ ಇತ್ಯೇವ ವಿದ್ಯಾದ್’ ಇತಿ ಸರ್ವನಾಮಾಭಿಧೇಯತ್ವಂ ಭಗವತ
 ಉಕ್ತಂ ನ ಚ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪತ್ವಮ್ |

‘ಸೃಷ್ಟೃತ್ವಾಚ್ಚೈವ ಪಾತ್ಯತ್ವಾತ್ ನಿಯಮಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನಾತ್ |
 ಸರ್ವತ್ವಮುಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ನ ತು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪತಃ |’

ಇತಿ ಭಾರತವಚನಾತ್ | (ಐ.ಭಾ.೨.೧)

ಉಕ್ತಂ ಚ ಭಾಗವತೇ ವ್ಯಾಸೇನ -
 ‘ನಾನಾರ್ಥಕಃ ಸ್ವರೋ ವಾಽಪಿ ವರ್ಣೋ ವಾ ಕುತ್ರಚಿತ್ ಭವೇತ್ |
 ಪದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಕುತಶ್ಚ ಸ್ಯಾನ್ನಾಲ್ಪಾರ್ಥಮಪಿ ಕುತ್ರಚಿತ್ |
 ಉಚ್ಚಾರಣಾದ್ ವ್ಯರ್ಥಮಪಿ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ಸ್ವರಾದಿಕಮ್ |
 ಮಹಾರ್ಥಮೇವ ಸರ್ವಂ ಹಿ ವೇದೇ ವ ವೈದಿಕೇಽಪಿ ವಾ |’ ಇತಿ |

‘ಯದ್ಯಪ್ಯಸ್ಯ ಹರೇಃ ಸರ್ವರೂಪಾಣ್ಯಪ್ಯವಿಲೈರ್ಗುಣೈಃ |
ಪೂರ್ಣಾನ್ಯಥಾಪಿ ಚೈಕೈಕಂ ರೂಪೇಷು ಸ ಪೃಥಕ್ ಗುಣೈಃ |
ವ್ಯವಹಾರಾನ್ ಪೃಥಗ್ ದೇವಃ ಕರೋತೀವ ಹಿ ಲೀಲಯಾ |
ತಸ್ಮಾತ್ ಪೃಥಗಿವಾಸ್ಯೇತಿ ನಾಮ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಾತ್ಮನಃ |
ವರ್ಷಣಾತ್ತು ನಿಧಾನಾತ್ತು ಸ ಏವೌಷಧಿನಾಮಕಃ |
ವನನೀಯಪತಿತ್ವಾಚ್ಚ ಸ ಸೌವರ್ಣಸನ್ನಾನಕರ್ಮಣಿ |
ಘರ್ಷಣಾತ್ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ನೃಸಿಂಜೋ ಘರ್ಷ ಉಚ್ಯತೇ |’

ಇತ್ಯದ್ವಿಗ್ವೇದಸಂಹಿತಾಯಾಮ್ |

‘ಸರ್ವೇ ವೇದಾ ಯುಕ್ತಯಃ ಸುಪ್ರಮಾಣಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪರಮಂ ತ್ವೇಕಮೇವ |
ಪ್ರಕಾಶಯಂತೇ ನ ವಿರೋಧಃ ಕುತಶ್ಚಿದ್ವೇದೇಷು ಸರ್ವೇಷು ತಥೇತಿಹಾಸೇ ||’

ಇತಿ ವೈಜ್ಞಶ್ರುತಿಃ

(ಗ್ರನ್ಥೋಪಸಂಹಾರಃ)

‘ಸಿದ್ಧಂ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಂ ಜಗತಿ ಪರಮಸತ್ಯತ್ವಮದ್ಭಾ ಭೇದೋ
ಬ್ರಹ್ಮಾದೇವೀಶದಾಸತ್ವಮಪಿ ತರತಮತ್ವಂ ತಥಾ ಮೌಕ್ತಿಕಂ ಹಿ |
ನಿರ್ವಾಣೇ ನೈಜಸೌಖ್ಯಂ ನಿರುಪಧಿಕಪರಸ್ನೇಹಸಾಧ್ಯತ್ವಮಸ್ಮಿನ್
ಅಕ್ಷಾದೇರ್ಮಾನತಾ ವಾ ನಿಖಿಲನಿಗಮತಾತ್ಪರ್ಯಗಮ್ಯತ್ವಮೀಶೇ ||

ಪೂರ್ವೋತ್ತರವಿರುದ್ಧಾ ಮೇ ವಾಗೇಷಾಸ್ತು ಸತಾಂ ಮುದೇ |
ಪುನರುಕ್ತಾಪ್ಯಥಾಽಸ್ವಷ್ಟಾ ಸ್ವಾರ್ಭಕಸ್ಯ ವಚೋ ಯಥಾ ||

ಕಾಮ್ಭಾ ಲೂರುಕುಲಾಮ್ಭೋಧೌ ಕಾಮಾಕ್ಷೀಗರ್ಭಜನ್ಮನಾ |
ಪ್ರಮಾಣಾನಾಂ ಸಂಭ್ರಹೋಽಯಂ ಕೃತಃ ಕೇಶವತುಷ್ಟಯೇ ||

ಪ್ರಮಾಣನವರತ್ನಾನಾಂ ಮಾಲಿಕಾ ಹೃದಯಜ್ಞಮಾ |
ವಿದುಷಾಮಸ್ತು ಸುದೃಶಾಮತೀವ ಸುಮನೋರಮಾ ||’

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಮ್ಭಾಲೂರು ಸರ್ವಜ್ಞಚೂಡಾಮಣಿಭಟ್ಟಾರಕಪೌತ್ರೇಣ
ನರಹರಿಭಟ್ಟಾರಕಪುತ್ರೇಣ ಪಿನ್ನನರಹರಿಣಾ ಪ್ರಪಂಚತಃ
ನವರತ್ನಮಾಲಿಕಾವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪಃ ಪ್ರಮಾಣಸಂಭ್ರಹಃ ಸಮ್ಪೂರ್ಣಃ ||

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು